שבועון ידיעות אחרונות
מס' 1257 טו אדר תשמ"ח 4.3.88

דן תורן

יוצא בלוחמה ...
• ראיון ...

רוצה לחיות

שלוש המלחמות של חולה האיידס, שנחשף לראשונה ב„זה הזמן": להישאר בחיים, להישאר בחברה, להמשיך לעבוד אלי תבור

שוויון זכויות

זהירה קנל, יו"ר ארגון נשים פלשתינאיות עובדות. 10 שנים על המפה, 6000 חברות רשומות. הקול והזעם

תואם והולם

המראה השלם של כיתן

הייה חכם, קנה עכשיו מזגן תדיראן

המזגן מס' 1 בישראל

ב-8 תשלומים

שקלים שווים ללא ריבית והצמדה

אל תשאר גם בקיץ הבא בלי מזגן

רק מזגן 1 מתוך 3 מזגני תדיראן נשאר בארץ,
2 מכל 3 מזגני תדיראן מיוצאים לארה"ב.

צלצל לתדיראן ונשלח אליך יועץ הנדסי שימליץ על המקום הטוב ביותר להתקין בו את המזגן ועל הדגם שיתן לך את התוצאה הטובה ביותר.

מזגנים מפוצלים מזגני חלון ומזגני רוטרי בהספקי מדחס שונים

האספקות: תוך 10-12 שבועות.
למשלמים במזומן אספקה מיידית.

☎ ברור פרטים והזמנות: חייג עוד היום לתדיראן מזגנים

סניפי תדיראן: תל-אביב - 03-5420304, חיפה - 04-748756/16, ירושלים - 02-710221, באר-שבע - 057-36561

להשיג ב"שקם", קו-אופ (אלקטרולייןן) סולור ובחנויות הנבחרות הבאות: רשת בית המזגן בע"מ רעננה, תל-אביב, רמת-גן, גבעתיים, חולון, ראשל"צ, נתניה, ירושלים, חיפה, ב"ש, פ"ת, רחובות.
תל-אביב: שווק הזגן, א.ל.מ סחר 1000 בע"מ, בר-טל מיזוג אויר בע"מ
אלקוצר את כהן - מזגנים, סלון אדיר
חולון - סלון סבוי
יפו - לבל אליהו
ר"ג - גלקור
בני-ברק - א. ספראי בע"מ, לוסטיג סלון המרכז
פ"ת - למיר מערכות בע"מ
בת-ים - ליפשיץ
נתניה - הרצל מזגנים
ראשל"צ - עלפי, לבל
רמלה - סלון אסתר אוניברסל
רחובות - סלון להט
אשקלון - קרן אור ברזילי, גלית מרכז החשמל
ירושלים - אלרם
באר-שבע - סלון אריב, מימון אלקטרוניקה
חדרה - אורן
חיפה - טרקלין חשמל, הוד 2001, כוכב הקור, המקרר, ש.ש.ת,
אורלי מזגנים בע"מ.

תדיראן

מזגן היצוא הנמכר ביותר בישראל

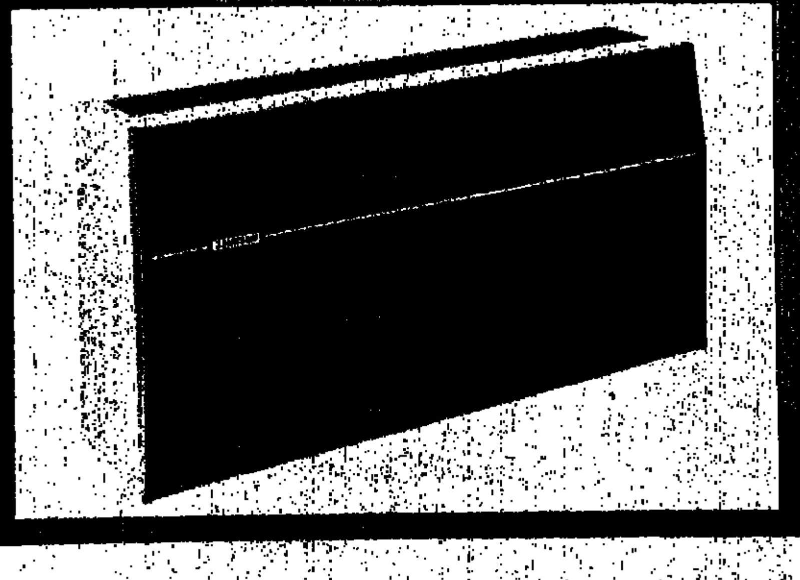

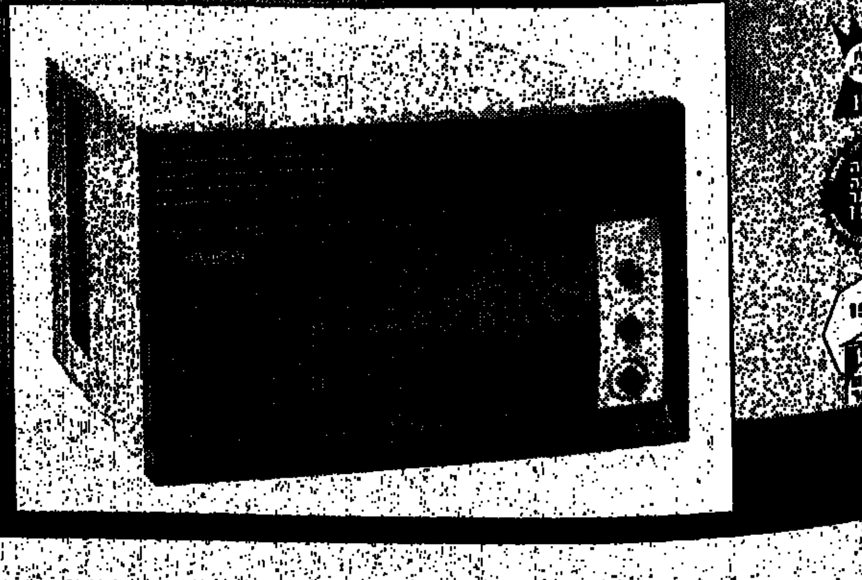

Sleeper®

סְלִיפֶּר®

חידוש עולמי

שלווה לתינוק מנוחה להורים

מכשיר מהפכני לנדנוד אוטומטי של מיטת התינוק

מה זה סליפר?

סליפר הינו מכשיר מהפכני קומפקטי לנדנוד **מיטת התינוק, העגלה, העריסה או הלול. הסליפר** יוצר תנודות קלילות ונעימות המרגיעות את התינוק.

פעולת **הסליפר** מאפשרת להורים להמשיך ולהתמסר לעיסוקים החביבים עליהם בכל שעות היום והלילה בשעה **שסליפר** — השמרטף האלקטרוני מבטיח שינה נעימה ומתוקה לתינוק.

סליפר — המצאה מקורית כחול-לבן הינה ללא ספק הדבר הטוב ביותר שקרה לתינוקות ולהוריהם בכל העולם.

סליפר בטוח לחלוטין

סליפר הוא לא רק מכשיר מהנה, הוא גם מכשיר המבטיח בטחון הן להורים והן לתינוק. מנגנון חלק, ללא בליטות מסוכנות ולא מחובר לחשמל;
סליפר מופעל על ידי 4 סוללות של 1.5 וולט בלבד.

סליפר חשוב לבריאות הגוף והנפש של התינוק!

להלן חוות דעת מקצועית של ד"ר נגה רובינשטיין גברו (פסיכולוגית). "מחקרים בהתפתחות הילד הוכיחו כי נענוע התינוק בתנועות ריתמיות הינו נעים ומרגיע למרבית התינוקות. רגיעתו של התינוק בחודשים הראשונים לחייו חיונית ליכולתו להתמודד עם הגירויים הרבים של העולם החדש, ובכך תורמת להתפתחותו התקינה. הנענוע עוזר להרדמתו של התינוק ולשנתו המרגיעה.
תינוק רגוע הוא תינוק בריא יותר, סקרן ומרוצה".

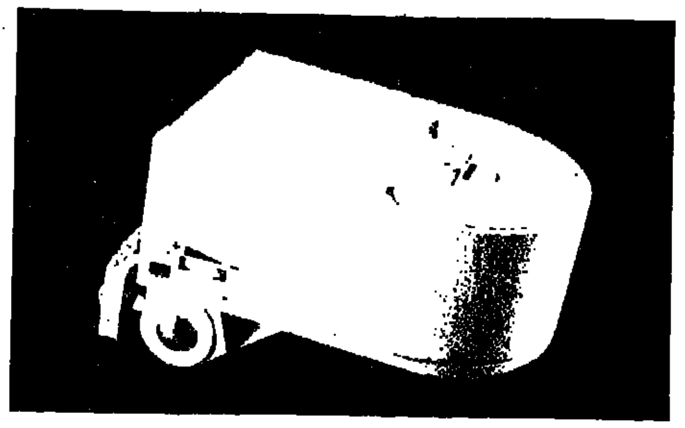

כיצד פועל סליפר?

כמו בכל המצאה גאונית יש קשר ישיר ומיידי בין הבעיה לבין פתרונה.
הסליפר המופעל אוטומטית על ידי הבכי של התינוק יוצר תנודות קלילות ונעימות דוגמת תנודות של עריסה בידיה של אמא אוהבת. כעבור 4 דקות **הסליפר** מפסיק את פעולתו אך נשאר דרוך ומוכן לפעולות נוספות בכל עת שיישמע הבכי של התינוק. ממציאי **הסליפר** חקרו ומצאו כי 4 דקות הינו משך הזמן הממוצע הנחוץ להרגעת התינוק. מאחר ולכל תינוק אישיות משלו צוייד המכשיר בווסת עוצמה המאפשר כוון עוצמת הנדנוד הרצויה לתינוק.
סליפר מתחבר בקלות לכל סוגי השלבים: שטוחים, מרובעים או עגולים.
(ראה צילום במסגרת).

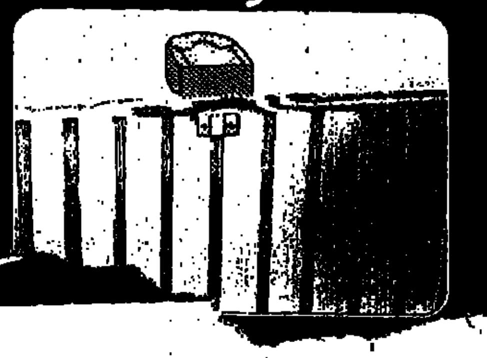

אוֹזִי

תני לתינוק את הטוב ביותר

Patent pending
בישראל מספר 75591 ובעוד שלושים וחמש ארצות.
היצרן: **אגזר בע"מ**
עוזי שיווק בע"מ
התעשיה החדש, ראשון לציון.

...קות, רשתות שיווק ובתי מרקחת.

ישראכרט עסקים
כרטיס הביקור שלך

הכר נא את
כרטיס הביקור החדש שלך.

"ישראכרט עסקים"

כרטיס יוקרתי הפותח בפניך אפשרויות חדשות רבות בנהוג בעולם העסקים.

- משיכת מזומנים מוגדלת, עד 1,000 ש"ח ביממה במכשירי ה"בנקקט" של בנק הפועלים.
- כרטיס EUROCARD/MASTERCARD בינלאומי ללא תשלום.
- תקרות קניה גבוהות בחנויות ובבתי עסק.
- מגוון רחב של הטבות והנחות מיוחדות בחנויות יוקרה, בבתי מלון, במסעדות יוקרה, בחברות השכרת רכב, בטיולים לחו"ל וברכישת שרותים ומוצרים נוספים המפורטים במדריך ההנחות הניתן למחזיקי ישראכרט עסקים.
- למצטרפים עכשיו, ניתנת ללא תשלום פוליסת ביטוח על־סך של $20,000, בהתאם לתנאי הפוליסה.
- דו"ח תלת חודשי של הוצאות, מפורט לפי ענפים, וזאת בנוסף לדיווח החודשי השוטף.
- ועוד...

לקבלת פרטים פנה לסניף הבנק שלך.

ישראכרט, ידידי

ההבדל הדק
בין להראות כך ולהראות לא כל־כך

קשת עמי
מראשון לציון רח' פנינה ומשה כהן 5

הפחית 13 ק"ג ב־20 יום
משקלו לפני תכנית ההבדל הדק: 92 ק"ג
משקלו כיום: 79 ק"ג

לפעמים, ההבדל בין כרס גדולה ובטן שטוחה הוא באמת דק. משהוא בין חמישה לחמישה־עשר קילוגרמים, אבל מי כמוך יודע שההבדל הדק הזה הוא ההבדל הגדול בין ללבוש מכנסיים רחבים עם חולצה בחוץ או מכנסיים צמודים עם חולצה בפנים, בין לנשום בכבדות ולנשום בקלות, בין להזיק או להציל את בריאות הלב, בקיצור. ההבדל הגדול בין לחיות טוב ולחיות מצויין!

בטן שטוחה לקיץ–ולתמיד
עכשיו למרזי מורית יש פיתרון גם בשבילך. תכנית מיוחדת לבעיית הכרס. תכנית אישית קצרה ונוחה – להרזיה מהירה ולהמסת כל ריכוזי השומן בכרס. תכנית מהפכנית המבטיחה לך בטן שטוחה לקיץ–ולתמיד.

במהירות ובפיקוח רפואי
בלי התרוצצויות. בלי לאבד זמן יקר. התתקשרות עם מרזי מורית היא ישירות לביתך. 24 שעות ביממה. השיטה מותאמת לנתוניך על ידי רופאי החברה ומאפשרת לך גם לאכול וגם לרזות במהירות.

הנוסחה המרזה ללא תרופה
כדי לרזות מהר יותר וקל יותר מותאמת לך בין הארוחות נוסחת מרזית, הכמוסות והמשקה השוייצריים, בלעדית לשיטת מרזי מורית.

המסת השומנים בכרס
כדי לרזות היכן שצריך וכמה שצריך, מתאים עבורך הצוות הרפואי תכנית מיוחדת להמסת כל השומנים בכרס, המשלבת תכשירים בלעדיים, בנוסחא ייחודית לסילוק כל ריכוזי השומן שלך.

הוכחות מדהימות להצלחה
התקשר אלינו ואנו נשלח אליך עוד היום הוכחות מצולמות להצלחה בטוחה.

שירות מיוחד להרזיה מיידית!
תכנית ההרזיה והמסת השומנים בביתך [illegible]
שעות! התקשר בכל יום – טלפונית – [illegible]
עד 8 בערב ותתחיל להיפטר מהכרס מיד

חייג – גם בלילות ובשבת
[illegible]2676 ,02–222903 ,02–225784
או שלח אלינו את התלוש המצורף

מרזי מורית בע"מ
המלך ג'ורג' 35 ת.ד. 4456, ירושלים [illegible]
נא שילחו לביתי – חינם: חומר הסבר מפורט [illegible]
הסבר לכמוסות ולמשקה השוויצרי [illegible]
לתכשירים לריכוזי השומן + הוכחות מצולמות
הרשמה מדעי – ללא כל התחייבות.
שם: ____
כתובת: ____

מרזי מורית · רואים תוצאות

רק הלנה יכולה

להוציא אותך ממעגל הבדידות...

אין אדם בעולם שאינו עורג לבן זוג לחיים. הבדידות קשה מנשוא והידיעה שאחרים נישאו וחיים באושר אינה מוסיפה למצב הרוח העגום בלאו הכי.

יותר מ־6000 בני זוג שנישאו באושר באמצעות „הלנה" מבינים עד כמה שינתה „הלנה" את חייהם. כי „הלנה" אינה מסתפקת בהתאמה שטחית של הנתונים האישיים, אלא שוקדת על התאמה אישית גבוהה של המועמדים ובניית תקשורת אמיתית ביניהם.

רק טיפול מסור, דיסקרטי ומקצועי של „הלנה" יכול להוציא אותך ממעגל הבדידות ולמצוא לך חבר אמיתי לחיים.

נישואי אילנה ומרטין החלו אף הם בהיכרות דרך משרדי הלנה. אילנה, בחורה נאה וחביבה בת 29, העובדת כיועצת לתיכנון פנים במשרד ארכיטקטים ידוע בת"א, מספרת שמעולם לא חסרו לה מחזרים. תמיד יצאה, תמיד בילתה. אבל מעולם לא פגשה את האיש שאיתו הרגישה שיש „כימיה" מושלמת, שאיתו אפשר לדבר על כל נושא, איתו אפשר לצחוק ולמצוא כתף כשעצוב.

מרטין, עולה חדש מאנגליה, חיפש אף הוא נפש מבינה ומכיון שהכיר את משרדי הלנה עוד בלונדון, פנה למשרד בת"א.

אילנה ומרטין נפגשו בבית קפה בת"א. „ברגע הראשון הייתי נבוכה מאוד" מספרת אילנה. „אבל ידעתי שעל הלנה אפשר לסמוך. והתחלנו לשוחח ואחרי שעה הרגשתי שאני מכירה את מרטין זמן רב." היא ממשיכה ומתבוננת בחיוך בבעלה. מרטין אוחז בידה ואפשר להרגיש בשלווה הקורנת ממנו.

נישואיהם של מרטין ואילנה התקיימו לפני חודשים אחדים במלון מפואר בתל־אביב. אף אחד לא יודע שהשניים הכירו באמצעות משרדי הלנה.

זהו רק אחד מ־6000 נישואים ב„הלנה אינטרנשיונל" ומובן שנאלצנו לשנות מספר פרטים מזהים.

סודיות מוחלטת

הקפדה על סודיות היא מדיניותה הקבועה של „הלנה": החל בשיחת הטלפון הראשונית שלך למשרדנו לצורך קביעת פגישת הכרות, עד לפגישה עם המתאמת האישית שתהיה צמודה אליך בכל השלבים עד למציאת בן הזוג, וכלה בראיונות האישיים ובמבדקים שיערכו ע"י גרפולוג, פסיכולוג וחוקר פרטי.

סודיות זו תאפשר לכם הכרות עם בני־הזוג המתאימים מבלי שפנייתכם לעזרתה של „הלנה" תוודע.

תהליכי מיון והתאמה

פגישה עם בן זוג חדש לרוב אינה קלה. התהליך מלווה מטבע הדברים בחששות וברגשות מבוכה.

הלנה יכולה לעזור לפחות בפן אחד של הרגשת חוסר ביטחון זה.

אתה יודע שבן הזוג שתפגוש עבר תנאי קבלה קפדניים, פסיכולוג גרפולוג וחוקר פרטי בדקו את אמיתות הפרטים ונעשו כל המאמצים לבחור עבורך את בן הזוג המתאים לך ביותר תוך התחשבות מלאה בדרישותיך ובנטיות לבך.

ההתייחסות לכל פונה היא רצינית ובנוסף ליחס החם מושקעת עבודת הכנה מאומצת.

עכשיו תוכלו להכיר בן זוג מתאים ללא חשש והעמדת פנים. בן זוג שתמיד חשבתם עליו.

האיכות האנושית של המועמדים

חוששים להישאר לבד? עוד לא הגיע... הנפש האחות אליהם אתם כמהים כל ק... לכם דרישות שכמעט והחלטתם לוותר ע... ולו רק כדי להתחתן?

בהלנה אנו מכירים בדיוק את בן הזוג ש... עבורכם. גברים ונשים מצליחים ובעלי ... גבוהות, רופאים, עורכי־דין, ארכיטקט... רים. כל אחד דרישותיו וצרכיו. את כל... מכירים באופן אישי. בעזרתנו תוכלו ל... אותם עוד היום.

מאת: גו...

הלנה מפגישה בין שני אנשים שחשבו שלעולם לא ימצאו בני זוג.

פגישה בכל מקום שתרצו

פגישות אלה אינן מתקיימות במשרדי הלנה. תוכלו להפגש בבית, במשרדכם או בבית־קפה בו תרגישו בנוח בצורה בלתי מחייבת.

הלנה - להורים ההיכרות לילדים

להורים המודאגים מפעילה הלנה שירות סודי. במסגרת שירות זה יוכלו ההורים להפגש בהלנה, למסור דרישותיהם השונות ולערוך פגישה „מקרית" בין ילדיהם. היכרויות רבות מסוג זה נגמרו בנישואים, הילדים עד היום אינם יודעים.

לא רק בארץ

„הלנה אינטרנשיונל" מוכרת בעולם כולו. ל„הלנה" סניפים בלונדון, בניו־יורק ובקרוב גם בפילדלפיה ולוס־אנג'לס. מובן שסניפים אלה, על מבחר הפונים אליהם, מגבירים את אפשרויותיך בפגישת בן הזוג המתאים.

„הלנה אינטרנשיונל"

תל־אביב
רח' ... 14
תל־אביב
טלפונים:
03-204430, 03-204431

חיפה
רח' הרצלית 24, קומה א'
חיפה
טלפון:
04-538556, 04-230872

LONDON
ADDRESS
17 HILL ST. MAYFAIR
LONDON W_1
TEL: 01-491-0216

החורף מת - יחי האביב!
חיסול אופנת החורף - עד 50% הנחה...

...ופותחים את המכירה המיוחדת של כלי בית לפסח!

20% הנחה
על מבחר מערכות אוכל וקפה תוצרת „שידינג" בווריה גרמניה: לדוגמא: סט אוכל 41 חלקים דגם מודרני „פלדיו" מתומן – 09 זהב.(ניתן להשיג בתפזורת.) במקום 387 ש"ח
רק 308 ש"ח

20% הנחה על סירי אמאייל מהודרים תוצרת ספרד החל מ־
21.50 ש"ח

טרנינגים צרפתיים במקום 199 ש"ח
רק 79 ש"ח

הלבשת ספורט „ספולדינג"
25% הנחה

על מערכות סריגים וסוודרים אופנתיים לצעירות "KOOKAI" מתוצרת צרפת ואיטליה
40%-50% הנחה
לדוגמא: סריג יפהפה במקום 129.40
רק 77.60 ש"ח

25% הנחה
על גמר סדרות חורף של נעלי נשים אלגנטיות „אנטוניני" – כל זוג
רק 85 ש"ח

על מבחר מערכות של כותנות לילה וחלוקים תוצרת ארה"ב עכשיו:
35% הנחה

חולצת פלנל „להב" רק
29.90 ש"ח

מכנסי קורדרוי „להב"
רק 24.90 ש"ח

חליפת כרבל לתינוק „סירונית"
40% הנחה

רדיו־טייפ סטריאו „לסוניק" דיסקוטק נייד עם תאורת דיסקו, אוטו רברס, אקוויליזר 10 ערוצים, רמקולים מתפרקים, דאבל־קאסט, 100W. (רק בת"א)
רק 130 ש"ח
6x תשלומים, ללא ריבית סה"כ 780 ש"ח

ועוד מאות הצעות...

אופנת החורף של „ניבה" לנשים	40%-60% הנחה
סריגי גברים מאנגליה	50% הנחה
ז'קטים „להב" בטנת פלנל לגברים	50% הנחה
סריגי אקרילן „מנס" לגברים	40% הנחה
מכנסי ילדים „סופרסטאר" יוניסקס	60% הנחה
סוודרים „אומן" לילדים	30% הנחה
סווצ'רים „הוניגמן" לילדים	60% הנחה (רק בת"א)
רדיו־טייפ סטריאו „רוד סטאר" 3800 דאבל־קאסט	(רק בת"א) 6 תשלומים x102 ש"ח
ווקמן „רוד סטארי" סטריאו 6660 רמ קולים חיצוניים	(רק בת"א) 6 תשלומים x38 ש"ח

במשך מבצע הנחות, מתנות וטיסה ללונדון. במחלקת טכסטיל בית (מצעים, מפות, מגבות ועוד).

חדש בכל־בו שלום, המערכות היוקרתיות לאוכל ולקפה של „רוזנטל" גרמניה.

פינת ה־SALE

עודפי יצוא „דלתא"

חולצות ד צבעוניות לילדים	5.90 ש"ח
תחתונים עם פתח לילדים	2.75 ש"ח
תחתוני גברים	2.99 ש"ח
חולצות ד לגברים	9.50 ש"ח
גרבי ספורט לגברים	2.89 ש"ח
תחתוני נשים	1.99 ש"ח

מבצעי השבוע

על כל סריגי „אבי מודל" לנשים	30% הנחה
מבחר סריגי נשים מאיטליה	35% הנחה
... אופנתיים „טן חבד" לנשים	60% הנחה
גמר סדרות לבגדי נשים	20%-40% הנחה
... „נאף־נאף" לנשים	40% הנחה

חניה חינם
... מקורה חינם
בחניון „מגדל שלום"

כל־בו שלום
ת"א-חיפה

תל-אביב: מגדל שלום רח' הרצל; חיפה: מרכז פנורמה, מרכז הכרמל שד' הנשיא 109.
חנות הרהיטים בחיפה: צ'ק פוסט, רח' שלמה בן יוסף 7.

מבצע פסח

במקום - ~~890~~ ש"ח רק - 795 ש"ח
עם כל האביזרים הנלווים

vetrella®

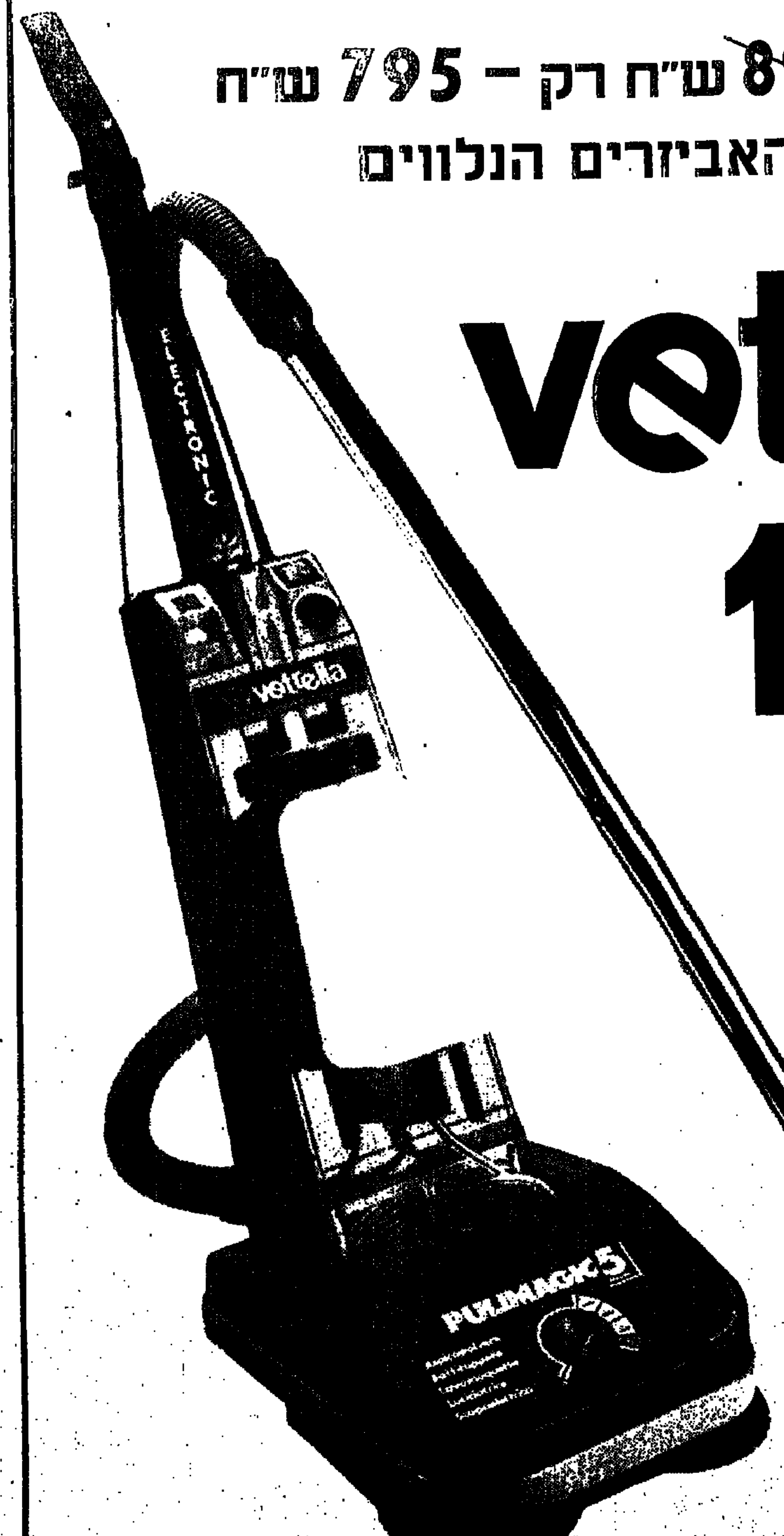

5 ב-1

דגם — **PULIMAGIC 5**
המכשיר היחיד הכולל 5 מכשירים!

1 שואב אבק אלקטרוני (1000 ואט)
2 מנקה שטיחים בקצף יבש ונוזל
3 מבריק רצפות (פוליש)
4 חובט ומבריש
5 מטאטא ריצפה

קנה עכשיו
את שואב האבק המשוכלל ביותר בעולם
עם כל האביזרים ותקבל — 95 ש"ח מתנה לפסח.
במקום לשלם — 890 ש"ח מחיר רגיל תשלם רק — 795 ש"ח.
המבצע בתוקף רק עד 2.4.88
חבל להחמיץ!
וטרלה — מחכה לך בחנויות החשמל המובחרות וברשתות השיווק.

vetrella®
למה לקנות פחות?

יבוא ושווק: וטרלה בע"מ 03-258160, 210040, 210650

זדקה.
ארון הקיר היחיד עם כל היתרונות

דגם "הצרפתיה המתקפלת"
ארון עד רוחב 1.55 מ' **1095** ש"ח כולל סידור פנים
ארון עד רוחב 2.30 מ' **1610** ש"ח כולל סידור פנים

זדקה פותחת בפניך 3 סוגי דלתות
זדקה היא החברה היחידה המציעה לך 3 סוגי פתיחות שונים לדלתות: דלת מתקפלת•דלת הזזה•דלת עם פתיחה רגילה
דלת ההזזה והדלת המתקפלת מתאימות לחדרים לא גדולים בהם הארון קרוב למיטה
אם חדר השינה או חדר הילדים בביתך גדול יותר – באפשרותך לבחור בארון קיר בעל דלת נפתחת הסובבת על ציר.

לא פחות חשוב: העיצוב
זדקה מאפשרת לך לבחור מתוך עשרות סגנונות, עיצובים, דגמים וצבעים של דלתות עץ משובח או מתכת.

כל המידות הטובות- מהרצפה ועד לתקרה
ארון הקיר של זדקה מיוצר לפי המידות הדרושות לך בחדר השינה, בחדר הילדים או בחדר העבודה, זדקה היא החברה היחידה המשלימה את הקטע בין תקרת הארון לתקרת החדר וסוגרת אותו בצורה דקורטיבית.

הרובוט אמר שהפרזול מאושר
הפירזול המיוחד של זדקה מבטיח לך הפעלה קלה ופתיחה "חלקה" של הדלתות – לתמיד: במפעלי זדקה רובוט מיוחד הבודק ומנסה את הפרזול לא פחות מ־10,000 פעמים רצופות. רק אז מאושר הפירזול לשיווק בארון הקיר שלך.

אחריות של חברה גדולה- מקצועיות של נגר פרטי
לרשותך עומדים הנסיון והאמינות של הח[...] הראשונה והמובילה בישראל בייצור ארונ[...] עם ידע בינלאומי. ארון הקיר שלך מטופל [...] בידי אנשי מקצוע מיומנים בכל שלבי הת[...] הייצור וההרכבה. הטיפול האישי הוא כמ[...] נגר פרטי. האמינות היא של חברה גדולה ומבוססת. רבבות קונים כבר יודעים כי א[...] קיר זה ענין של מומחיות – ומומחיות זה [...] זדקה.

זדקה: בטחון מלא בקניה
על רקע המצב בענף הרהיטים, טוב לדעת שבזדקה כספך מובטח. מועד התשלום – ליום האספקה המובטח.
אפשרות לתשלומים בכרטיסי אשראי עד 12 חודשים.

מבצע אספקה לפסח
תשלום בקצב שלך
מחירים מיוחדים

פתוח במוצאי שבת
הרצליה "שלם וקח" אזור התעשיה [...]
בקרבת כביש חיפה, הכניסה מצומת אכדיה[...]
אור יהודה "שלם וקח" אזור התעשיה [...]
ירושלים: בנין האחים ישראל, שלומציון המ[...]
תל־אביב: בוגרשוב 40
באר־שבע: טרומפלדור 24
חיפה: הרצל 59
ראשון לציון: הרצל 28

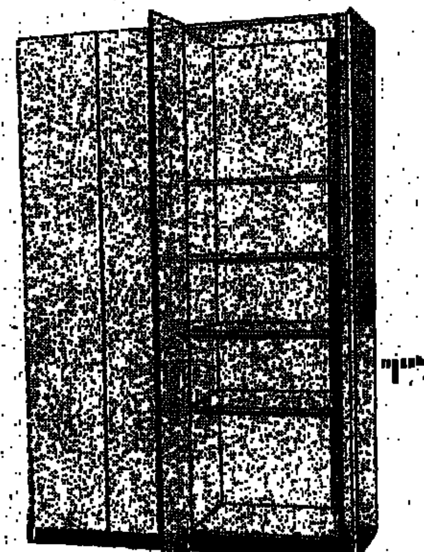

ארון קיר "לונג ליין"
עד 1.60 מ' רוחב
כולל סידור פנים
707 ש"ח
עד 2.40 מ' רוחב
כולל סידור פנים
1008 ש"ח

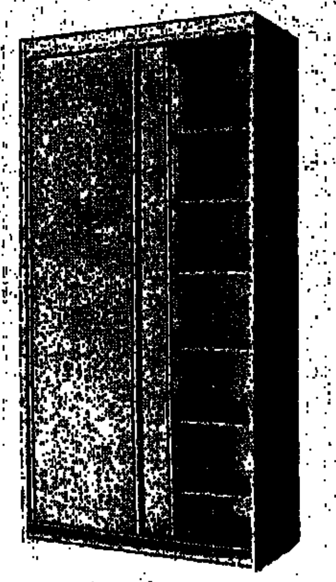

ארון קיר "הזזה"
עד 1.55 מ' רוחב
כולל סידור פנים
810 ש"ח
עד 2.30 מ' רוחב
כולל סידור פנים
1184 ש"ח

לזדקה והחיים קל[...]

חנויות המפעל ברחבי הארץ:
הרצליה: שלם וקח, אזור התעשיה, ליד כביש חיפה, הכניסה מצומת אכדיה. טל. 052־572323 **אור יהודה: שלם וקח** אזור התעשיה, העמל 1, טל. 03־344151 **תל־אביב:** בוגרשוב 40 טל. 03־282630 **ירושלים:** בנין האחים ישראל, שלומציון המלכה 18 טל. 02־249660 **באר שבע:** טרומפלדור 24, טל. 057־70840 **מפרץ חיפה:** ההסתדרות 217 פינת כביש אי.פי.סי, טל. 04־740154 **חיפה:** הרצל 59 טל. 04-641401 **ראשון לציון:** הרצל 28, טל. 03־9664063 **חדרה:** הגיבורים 88, טל. 063־23623 **כרמיאל:** חגליל 16/23 טל. 04־989820 **הרצליה:** סוקולוב 78 טל. 052־541082 **פתח תקוה:** מוהליבר 18 טל. 03-914556

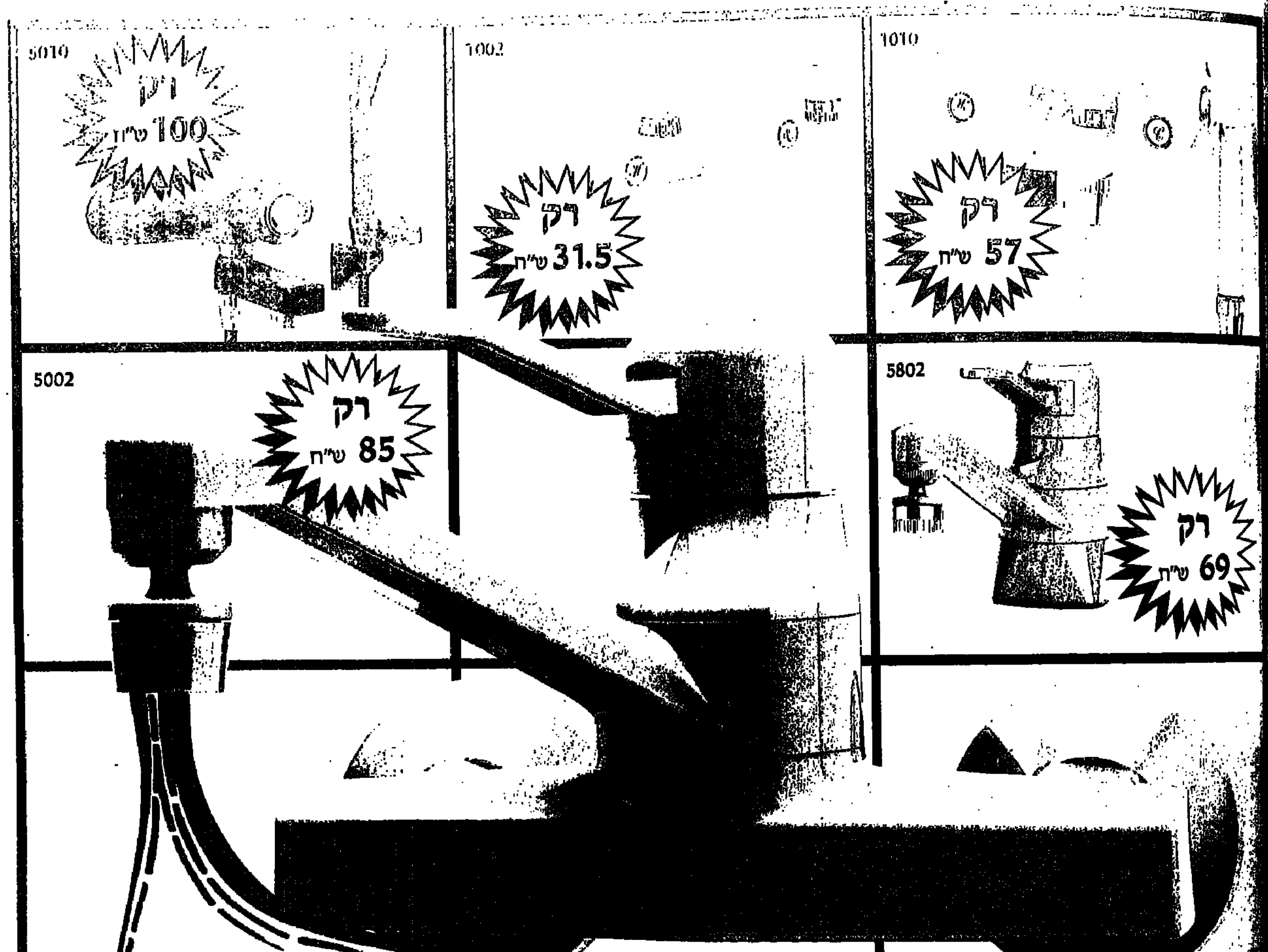

זה הזמן להחליף את הברז הישן!

10 שנים אחריות

זה הזמן להחליף את הברז הישן (או אפילו את כל הברזים) בברזי הפלסטיק של מדגל.

כי ברזי מדגל מעוצבים להפליא, צבעוניים, אמינים ביותר... וזולים במיוחד.
ברזי מדגל מיוצאים בהצלחה רבה לארצות אירופה וארה"ב ופופולריים במיוחד בישראל.

לבחירתך ברזי מדגל למטבח, לאמבטיה, למקלחת ולשרותים במגוון צבעים ועיצובים.

עכשיו בחודש מרץ יש לך עוד סיבה טובה לקנות מדגל: כל מי שקונה ברז מדגל מדגם גלמיקס מקבל כדורגל מקצועי, מעור, מתנה ומשתתף בהגרלה של 10 כרטיסי טיסה לפריז. אז למה לחכות? קני מדגל. עכשיו.

כל קונה זוכה!
שגעון של מבצע!

קנה ברז מדגל מדגם גלמיקס בחודש מרץ 1988 ותזכה במקום בכדורגל מקצועי מעור (עד גמר המלאי) ובנוסף לכך תשתתף בהגרלה של 10 כרטיסי טיסה לפריז.

אסור להחמיץ! פרטים בחנויות.

עלה על הגל של מדגל הברז של המדינה

מקיבוץ גלילים

052-548964

ADMARK

קחי לך De Dietrich ובני לו מטבח

300 שנה של ניסיון יוצרים ציוד ומכשור שהופך כל מטבח למושלם.
דה דיטריש מביא למטבח שלך את פאר היצירה הצרפתי עם טיב גרמני מקצועי והכל בעיצוב יפהפה וחדשני בשיא השכלול ובטיב מעולה.
כל הציוד של דה דיטריש נראה כיחידה אחת מושלמת ומותאמת באופן אינטגרלי למטבח. הכוללת:

- תנורי בילד אין.
- כירים גז וחשמל קרמיות.
- תנור מיקרו גל משולבים.
- מדיח כלים אינטגרלי (משולב) ניסתר.
- כיורים בצבעים מותאמים לכל סוגי המיכשור של דה דיטריש.
- קולטי אדים.

בוא עוד היום להתרשם מהדגמים המרהיבים של דה דיטריש בישראל.

De Dietrich
עיצוב צרפתי ביצוע גרמני

אולם תצוגה מרכזי: בני-ברק הירקון 23 טל. 03-5790166/7 ואצל סוכני דה דיטריש המורשים.
תל-אביב: א.ל.מ. - ה' באייר 74, שיווק הוגן - המלך ג'ורג' 63 (דיזנגוף סנטר), אליאס - ה' באייר 20, ברהב - ברודצקי 43, אדיר - אלנבי 66. גבעתיים: נתנאלי - כצנלסון 18. רמת-גן: סנסור - ז'בוטינסקי 01, רמת-גן - ביאליק 09. פתח-תקוה: סלון ברק - חובבי ציון 30. רמת-השרון: סנסור - סוקולוב 42. הרצליה - רדיו ע.ד - סוקולוב 63, סלון הרצליה ...
הוד-השרון: חמד - דרך השרון 94. נתניה: תל-אור - שמואל הנציב 15, סמי-אור - סמילנסקי 10, גל אלקטריק - שדי בנימין 12. חדרה: פ.אר. אלקטרוניקה - הנשיא ...
קריית-מוצקין: סנסור - שדרות בן גוריון 84. קריית-אתא: הוד 2001 - הסתדרות 251. נהריה: טלסטאר - שד' הגעתון 3. חולון: סלון סבוי - סוקולוב 77, סלון חולון ...
לחט - בית הפועלים 6. קרית-גת: עמוס מוצרי חשמל - מרכז מסחרי 78. באר-שבע: סלון הנשיאים - פסג' רסקו, אדיב - החלוץ 124, מימון - הרצל 82. ירושלים: ...
לוסטיג - שטראוס 29. (רשימה חלקית).

עכשיו אתם יכולים להרשות לעצמכם

WESTPOINT

מקרר היוקרה של קריסטל

3

3 שנים אחריות

בלעדי - אחריות על כל חלקי המקרר למשך 3 שנים

כשיו גם אתם יכולים למהר רכוש את מקרר היוקרה סטפוינט CR260-נו פרוסט. 16 ש״ח והמקרר בביתכם.

ם נחיים יש הזדמנות כזאת. לרגל מבצע חד לחג הפסח ולתקופה מוגבלת, מציעה סחני ״קריסטלי״ מקבוצת כלל,את המקרר לאומי ״ווסטפוינט״ (הידוע בעולם בכינוי ר לכל החיים) ב־13 תשלומים חדשיים ליים שווים של 168 ש״ח, ללא ריבית וללא דה. שלמו את התשלום הראשון והמקרר ונים בעולם בחרו בו, יגיע לביתכם.

המקרר העולמי עם הגב של קריסטל.

כל מוצר ש״קריסטלי״ מציעה לך עובר את הבדיקות הקפדניות ביותר, וזאת — מעבר לבדיקות תקן ובדיקות הכרחיות אחרות. חבי ״קריסטלי״ מקבוצת כלל מעניקה לכם באופן בלעדי 3 שנים אחריות מלאה על כל חלקי המקרר (שלא כמקובל בחברות אחרות).
אתם גם יכולים להיות בטוחים שבמקרים של תקלה כלשהיא, גם שנים אחרי גמר מועד האחריות, תעניק לכם

ת Ⓣ טרופיקל מותאמת במיוחד לאקלים שראלי ומומלצת ע״י הרשות הגנת הצרכן.

במקרה ממליצה הרשות להגנת הצרכן על קררים מסוג ווסטפוינט. מקרר ווסטפוינט־ רוסט, המסומן באות T, תוכנן וחד לפעולה באזור אקלים מי כמו בישראל והוא מצויד ית קרור מוגברת. גם שכבת וד התרמי בין דפנות המקרר ת ויעילה יותר מאשר קררים אחרים (מקררים ג ״אי״). שיטה חדשנית ל חום המדחס ת את מקרר פוינט לעמיד לאורך ם ארוכות, וחסכוני כת חשמל.
ר ווסטפוינט מיוצר ת עבה במיוחד, צבוע קסי חזק ביותר ליאוריתן עבה ו החדשנית ביותר בעולם.

חבי ״קריסטלי״ את השרות היעיל והמהיר בישראל, שזוכה מדי שנה בשנה בתואר השרות הנבחר בכל סקרי דעת הקהל. כשאתם קונים את מקרר היוקרה ווסטפוינט אתם קונים את המקרר הטוב ביותר, בתנאים הזדמנותיים ומחברה בעלת אמינות ושרות מהטובים בישראל.

אספקה מיידית עם התשלום הראשון

3. להשיג אצל סוחרים מורשים וברשתות השיווק.

קריסטל

מבצע פסח לזמן מוגבל

168 X 13 תשלומים

רק בקריסטל 13 תשלומים חדשיים שווים ללא ריבית וללא הצמדה. מחיר סופי בשקלים - 2184 ש״ח

המחיר כולל הובלה לבית הלקוח

מליוני מקררים מדגם זה נמכרו עד היום בעולם

שיווק שרות ואחריות

16
מי יידע חייך
ושים הערביות בהתקוממות
אוחית בשטחים. חיילים
ושבים פעמיים לפני שהם
ועים בהן
אריאלה רינגל־הופמן

22
ברונות
אפריקה
הוזמנתי, יחד עם איש אש"ף,
די האו"ם למסע הופעות
ריקה. אין דיבור ישיר. דיבור
, על פי החוק בישראל, הוא 3
ות כלא ● עמוס קינן

26
סיפור האמיתי
האיידס שנחשף ב„זה הזמן",
ל את פרשת פיטוריו מצה"ל
לי תבור

32
שטח בנוי
, תקליט ראשון, „לוחמה
בנוי". המחאה שלו כלפי
לות של הדברים שעשה
● יותם ראובני

37
שינסקי בתפן
שראלי־פריזאי, מתאים לקו
מוזיאון הפתוח
קיבוץ

„עופר", חולה איידס. תצלום מתוך הטלוויזיה: ציפי מנשה. „כל בוקר אני מתעורר, בודק אם אין בי סימנים חדשים למחלה"

שרה ליס. תצלום: מיכל רותם. יודעי דבר אומרים, שהזוג ליס חברים במועדון העשירון העליון של ניו־יורק

תערוכת סמלי השנה בסגנון ארט-נובו

מוזיאון לאמנות ישראלית
רמת־גן,
רח' אבא הלל סילבר 144,
רמת־גן
שעות ביקור
א'־ה' 09:00–24:00
ו' 09:00–14:00
שבת 09:00–24:00

38
יופי וכסף
שרה ליס, לשעבר מלכת היופי של ישראל, חיה טוב עם בעלה המיליונר. לא לבד במחלקה הראשונה ● לאה אתגר

42
דודו גם
דודו טופז, הסרט. היפה הידוע רוצה הכרה באמירה הפוליטית שלו. „תל אביב – לוס אנג'לס" בקרוב על המסכים ● נחמה דואק

46
הסלע האדום
13 יצאו אל ארמונות הנבטים בפטרה, רק אחד חזר. גם היום, הקסם טרם פג ● רפי רוזנפלד

48
הנפש הטובה
ויטה רזוב, יו"ר אגודת ניצן, יודעת במה מדובר. חשיפה ● ג'ודי ניר־מוזס

50
חופשה בכפר
סרט חדש של ז'אן לו איבר, מצטרף לסדרת סרטים על הילדות. מצב אישי ● נחמן אינגבר

55
הזקרה
קונצרט חזנות מיוחד עם זקן החזנים בעולם, שמואל ויגודה ● מנחם מיכלסון

63
האלבום הגנוז
עכשיו, כשכל העולם מתרגש מהאלבום הגנוז של פרנס, יש דווקא סיכוי שייצא לאור ● אופירה הקודה, זאב קיטנר

REMINGTON
המכונה שמגלחת את אמריקה
עכשיו בישראל

״בוקר טוב״ למיליוני גברים
מתחיל בגילוח חלק ומהיר!
רמינגטון -
מכונת הגילוח המשוכללת,
הנמכרת ביותר באמריקה
מעכשיו בישראל.
לבחירתך, מגוון דגמים,
שמתוכם, תמצא את
הרמינגטון שלך.
רק רמינגטון מבטיחה לך
גילוח חלק ומהיר
ולא, כספך יוחזר.
(למעט רמינגטון דגם XLR.300).

רמינגטון -
מכונות הגילוח
המובילות
בארה״ב

יבואנית ומפיצה הלטוס בע״מ.

בקו הראשו

אריאלה רינגל־הופמן

בוסעים לגדה לפגוש דור חדש של נשים פלשתינאיות. כבר לא תרנגולות צרחניות, אומר מישהו, נמרות. עוברים את בית אור אל תחתא, בית אור אל פוקא. הרחובות ריקים כמעט לחלוטין. בסמוך לכביש, בית ספר לבנות. מבנה אבן מוגבה מעט, ליד מבנה בטון מכוער. עצי אורן שמסתירים אותם. כל יום, עם סוף הלימודים, היו הילדות יורדות לכביש וזורקות אבנים על כלי הרכב שעברו שם. בסופו של דבר, נמאס העניין למי שנמאס וסגרו את בית הספר. עכשיו שקט שם.

נכנסים לרמאללה ושומעים ברדיו איך השביתה שעליה הוכרז בגדה מקיימת חלקית ומבעד לשמשות הרכב לא רואים אפילו חנות אחת פתוחה. הכל סגור ונעול. דלתות ברזל כבדות, צבועות אפור וצהוב ותכלת, מוגפות. אין בא ואין יוצא. מפעם לפעם, חוצה אשה את הכביש. נשים וקשישים. כל השאר בפנים. אשה עם תינוק על הידיים. אשה מובילה ילד ביד, אשה הולכת עם סל.

במרכז העיר, סימני הפגנה שהסתיימה לפני כחצי שעה. כמה צמיגים מעשנים, גרוטאות מוטלות בצד, חיילים מדליקים סיגריה. ממול, בפתח אחד הבתים, עומדות שתי בנות צעירות ומסתכלות בחיילים. שקט, אומר הקצין. אפשר לנוח רגע. עוד מעט ישמע בקשר איך בפינה אחרת מתגוררת קבוצת מפגינים, יעלה על הג'יפ, יאמר משהו לתוך מכשיר הקשר, ויסע. משחקים במחבואים, הוא אומר, החיילים חושבים שאני יודע מה אנחנו עושים פה. שלקצינים יש תשובות לשאלות. אבל אני לא יודע.

החיילים נוסעים. אנחנו נשארים. במרפסת שמעל ראשנו עומדת נערה צעירה וצועקת משהו לשתיים שעומדות למטה. מישהי מוציאה ראש ממרפסת אחרת ומצטרפת לשיחה. ועוד אחת. אחר כך הן יורדות למטה. מישהי מדברת אנגלית? אנחנו שואלים. לא, הן אומרות, באנגלית טובה, לא מדברות.

נוסעים לשכם. נופלים על בלאטה, מחנה הפליטים בצירה הדרומי של העיר, בעיצומה של הפגנה.

■ ■ ■

ההפגנות בשטחים, נכון להיום, נראות פחות או יותר כך: בחזית הילדים הקטנים. בני 10, עד 14 מקסימום. מאחריהם, צפופות זו לזו, הנשים. מגיל 7 עד 70. אחר כך עומדים הצעירים, בני 20, 25, ומאחריהם מעט מאוד, ובהרבה מקרים כלל לא נראים, גברים מעל גיל 35.

הילדים, מהר, מהר, מושכים חבית לכביש, גזע שרוך למחצה, שרידים של מה שהיה פעם מכונת כביסה, מכינים מחסום. עוברים את המחסום ומשליכים אבנים. בואו, הם צועקים בעברית לחיילים, בואו, בואו, נזיין את אמא שלכם.

הנשים מאחור צועקות בערבית. מניפות ידיים, מסמנות וי. כשהחיילים מתקרבים, הן פונות לאחור ומסלקות את הצעירים מהמקום. מקפידות לראות שהם נבלעים בסימטאות הצפופות. משם, רואים ואינם נראים, ימשיכו לזרוק אבנים. לילדים הקטנים הן נותנות להמשיך. הילדים מתקרמים, נסוגים חזרה. הנשים נשארות במקומן.

מפקד הכוח, ג'ינג'י לבוש ברישול, נותן פקודה להסתער. ריצה מהירה אל קהל המפגינים, הילדים מתפזרים. הנשים נצמדות לקירות הבתים. נשארות שם. בקטע הזה, אנחנו בתוך קהל הנשים.

החיילים חוזרים לאחור. מישהי שמדברת אנגלית מתנדבת לתרגם. קודם, היא אומרת, החיילים ירו. אשה אחת שחשבה שהבן שלה נפצע, יצאה לברר מה קורה, נפגעה בכתף. אשה מבוגרת מראה סימן כחול על הצוואר. ממכה של אלה, אומרת המתרגמת. שתיים אחרות מראות סימנים דומים על הרגליים.

אנחנו מפגינות, אומרת הצעירה, מהבוקר. ואיפה הגברים, אני שואלת. הלכו, היא אומרת. לעבודה? לא. לאן? הלכו. מישהי מבחינה שאני כותבת בעברית. יהוריה, [...] אומרת, אוזרות מציצות אל המחברת. [...] יהודיה. המתרגמת נעלמת. אשה אחת [...] מימין, אשה אחת דוחפת משמאל, [...] – תלכי מפה, הן צועקות. ילד מרים אבן.

ההסתערות, המי יודע כמה [...] החיילים, מבריחה אותן, בסופו של [...] הבתים. עכשיו החיילים מחפשים [...] את המחסום. נשים לא מפנות. [...] על דלתות הברזל, מורים לפתוח אותם [...] המקרים, נשים פותחות. אין אף [...] אומרות לחיילים ולא זזות מהפתח. [...] גם כשהחיילים נדחקים פנימה. [...] יוצאים, הן ממהרות לנעול. אפילו [...] אוהב אתכם יהודים, אומר אחת [...] ודוחפת את בריח הדלת למטה.

כשנמצאים שני גברים לפנות [...] המחסום, יוצאות כמה נשים אחריהם [...] בצד ומסתכלות. יכול להיות שנטן [...] לכתוב עומדות בצד ומשגיחות.

יום אחר כך, ברמאללה, נראה [...] החיילים מוציאים שלושה גברים [...] מחסום. הם יצאו ואחריהם תצא אשה [...] סגול, תרכוס את הכפתור האחרון. [...] הביתה יאמר לה אחד הגברים, [...] אבל היא תשאר לעמוד בצד, [...] שייסימו.

בסופה של ההפגנה חצו שלוש נשים [...]

[...] הכביש, שתי נשים צעירות שגררו אשה [...] מבוגרת. הרחוב התרוקן כמעט לחלוטין, [...] חיילים שנשארו במקום ומספר צוותי [...] לאן אתן הולכות, שאל חיל. לוקחות [...] הביתה, אמרו. אחת הצעירות הפשילה [...] את שובל שמלתה של האשה המבוגרת [...] לחיל כתם כחול גדול, היא נפצעה [...] גומי, אמרה לו, לא יכולה ללכת לבד. [...] הקיפו את השלוש, עקבו אחר המשא [...] מצלמים אתכן, אמר החיל, אולי [...] לחייך? אמרה הצעירה, כשתצאו מפה [...] נצחק עליכם.

■ ■ ■

[...] עריין בבלאטה. לפנות ערב, מובלת [...] של 20 נשים זרות לתוך סימטאות [...] חוצות את המחנה במהירות, מקפצות [...] לתעלות הניקוז הפתוחות, מחייכות אל [...] העוקבים אחריהן, עוצרות לכמה [...] בפתחי הבתים העלובים, מקשיבות, [...] מלאות כאב לדברי הסבר קצרים, [...] הלאה. נראות כמו משלחת של איזה [...] צדקה אמריקאי.

לנוכחות שלי הן מתייחסות בחשדנות [...] ההופכת מהר מאוד לעוינות מופגנת. [...] מארה"ב, הגיעו הנה על דעת עצמן. לא, [...] להן שום זהות פוליטית מסויימת, הן סתם [...] שאיכפת להן. היינו סקרניות לראות מה [...] בשטחים. לא יגידו מי הביא אותן למחנה, מי הן הנשים המובילות אותן.

חבל מאוד, מסננת אחת מהן, שהעיתונות הישראלית לא כותבת מה שקורה כאן באמת, כמו שכותבים במקום שממנו באו. אילו העיתונות היתה כותבת את האמת, הייתי מבינה שלכל אשה בעולם, שהיא אם לילדים, צריך להיות איכפת מה קורה בישראל.

לפני שהן מתרחקות, מוכנה אחת הצעירות להודות שהיא מקומית. שהיא חברה בארגון נשים שלא תאמר את שמו, שיש להן קשרים עם נשים בכל העולם. כל מי שיכול לעזור לנו, תאמר, מתקבל בברכה.

במחנה עצמו, הנוכחות שלהן מעוררת מעט מאוד תשומת לב. מי שחי בבלאטה 40 שנה, יודע שאת הבשורה הגדולה לא משלחות המבקרים יביאו. מי אלו, שואלת אשה ערביה. לא יודעת, אני אומרת לה. בטח יהוריות, היא אומרת.

■ ■ ■

כשנקברו ארבעת הערבים בסאלים, נשלחו נשים לחלץ אותם. הגברים הציצו מבעד לחלונות. הנשים חפרו בידיים, בבוץ הדביק, ניסו להוציא את הקבורים. משלא הצליחו, צעקו לגברים לצאת. יאללה, יאללה, צעקו, תבואו הנה.

בעזה, פרצה קבוצה גדולה של נשים למשרדי אונרא במקום, סרבו להתפנות משם. לחצו על אנשי אונרא לברר מה קורה עם הילדים שלהן, האם נכון שמשאירים אותם לילה שלם עירומים בחוץ, ולמה לא נותנים להן להביא אוכל לעצורים. ברמאללה ביצעו כמה עשרות מפגינות פלשתינאיות מה שבלכסיקון הצבאי מכונה פעולת הסחה, כדי לאפשר לגברים לצאת מהמסגרים ולהתארגן להפגנה.

צעירה אחת, במהלך הפגנה, קפצה פתאום לעבר חיל שעמד ליד תעלת מים ורחפה אותו. החיל התמוטט פנימה.

נשים פלשתינאיות, שאירועי החודשים האחרונים הוציאו אותן לרחוב, העמידו אותן בשורות הראשונות. יודעות שחיילים לא יורים לתוך קהל של נשים וילדים. יודעות שהצבא לא עוצר נשים. יודעות, מאידך, שגם נשים, גם ילדים, נהרגו.

מושכות בשרוולי החיילים, ניתלות על הג'יפים, נאבקות על כל צעיר שנעצר. מלוות בצריחות את הרכבים המתרחקים, צועקות תחי פלשתין. מגיעות לבנייני המימשל הצבאי, המינהל האזרחי, מנהלות משא ומתן עם אנשי הצבא, עם השוטרים. שיתעוורו לכם העיניים, הן צועקות לחיילי צה"ל המביטים בהן.

בהתחלה, הפגינו סטודנטים. אחר כך, הצטרפו בנות שלומדות במוסדות להשכלה גבוהה, בנות שלומדות בבתי ספר תיכוניים. בדהיישה, כמה חודשים קודם להתקוממות בשטחים, כבר יצאו נשים להפגנות. התייצבו בשורות הראשונות.

בתוך ים הצילומים המצטברים במערכות העיתונים, עולות פניהן של המפגינות. צעירה בג'ינס וטריקו מיידה אבנים. עירוניות, כפריות, נשים בשמלות לבנות, בשמלות רקומות, עם ובלי כפיה. נעות בגושים גדולים, מונעות בכוח שזהירה קנל, העומדת בראש אחד מאירגוני הנשים בגדה וברצועה, תאמר שהלך והצטבר בעשרים שנה של

> ברגע מסויים, החייל בשתיקה שלו, האשה בצרחות, חסרי אונים במידה שווה. מי שיכול וצריך לשחרר אותם זה מזו, לא שומע, לא רואה, לא מדבר

זהירה קנל, 42, לא נשואה, ראש ארגון לאומי של נשים פלשתינאיות עובדות, מלמדת פיסיקה במכללה לבנות ברמאללה. לא מפגינה, מעולם לא ניצלה את זכותה להצביע בבחירות לכנסת

המצלמות תופסות אותן בשורות הראשונות. מושכות בשרוולי החיילים, נתלות על הג'יפים, צועקות תחי פלשתין ● דור חדש של נשים פלשתינאיות? נמרות? ● זהירה קנל, ראש ארגון נשים פלשתינאיות עובדות: „גם שיקול טקטי. אנחנו מעריכים שחיילי צה"ל יהססו פעמיים לירות לתוך קהל של נשים וילדים"

צילומים: גדי דגון

„אם בן אחר שלך היה מוכה עד זוב דם, בן שני נלקח ואת לא יודעת לאן, לא היית שולחת את הבן השלישי לרחוב, להפגין? הרי אף אחד לא יעלה על הדעת שהאמהות שלנו אוהבות את הילדים שלהן פחות מהאמהות היהודיות"

כיבוש. מוכות שינאה, קשה, אלימה, לא מוותרת. חלק מעוצמתן.

לא עושות חשבון, אומר אחד החיילים בשטח.

■■■

זהירה קנל, 42, לא נשואה, ראש ארגון לאומי של נשים פלשתינאיות עובדות, לא מפגינה. מה שקנל עושה, היא עושה ממשרד הארגון בבית חנינא. כ־78', היתה בין מייסדות הארגון. בשש השנים האחרונות, היא עומדת בראשו.

לפגישה איתנו היא מגיעה בעשר וחצי. לא תצא איתנו להסתובב בשטח. גרה במזרח ירושלים ובתוקף חוק איחוד העיר, היא נוסעת במכונית עם מספר ישראלי. לא יכולה, על כן, להבטיח את שלומנו. מי שזורק אבנים על מכוניות עם מספר ישראלי, לא עוצר אותן קודם לכן לבדוק מי יושב בפנים.

המשרד ממוקם ברחוב צדדי. כמה חדרים רחבי ידיים. במטבח ערמה גדולה של בגדים המיועדים, מן הסתם, לחלוקה לנזקקים. על הקירות פלקטים גדולים. אשה ערביה חובקת ילד, עבודות של נשים שלמדו מלאכת יד, הרבה מאור חומר בערבית, המונח כאי סדר על המדפים. בוקר ירושלמי קר וקנל מדליקה תנור נפט.

פעם אחת בלבד, במהלך הראיון, היא כ־79', נעצרה לשישה חודשים. מעצר מינהלי. מיוני 80' עד מארס 87', היתה במאסר בית. פעמיים ביום התייצבות בתחנת המשטרה במגרש הרוסים. חורה הביתה לפני השקיעה. אסור לצאת לפני הזריחה. מעולם לא הובאה בפני שופט.

הארגון שזהירה קנל עומדת בראשו הוא ארגון הנשים הראשון שקם בגדה וברצועת עזה, להוציא את ארגוני הצדקה למיניהם הפועלים בשטח. הוא גם הארגון הגדול ביותר – 6000 נשים רשומות. בין מטרותיו היא מרגישה מודעות לאומית וחברתית. הכשרה מקצועית לנשים, מגוון תעסוקתי גדול יותר, מאבק על שוויון הזדמנויות. הארגון מפעיל נשים המלמדות נשים תפירה ומלאכת יד, קירות הבתים במחנות הפליטים. גיבורה אחרת היא דלל אל מוגרבי, מאוטובוס הדמים שהותקף לפני עשר שנים.

עמל אל זורבי, 30, פעילה בארגון הנשים הפלשתינאיות אומרת, שלכל אחד יש את הגיבורים שלו; שכל מי שנלחם למען עמו הוא גיבור, ולגביה, באופן אישי, זהירה קנל, היא גיבורה.

זהירה קנל תאמר, שכל סוג של מלחמה מוליד את הגיבורים המתאימים לו. סוג המלחמה שהיא מנהלת, מעלה לדרגת גיבורות את נשי מחנות הפליטים הנלחמות על זכויותיהן בתנאים הנוראיים שבהן הן חיות.

האם הבחירה בחאלד ובאל מוגרבי אלא שהעגלה לא תחזור אחורנית, אומרת מרעי, ההשתתפות במאבק תוליד הנה ביכולת, תביא למודעות עצמית. ברגע ש... בשטח, הן המנהיגות. הן הנותנות פקודות ... מנהיגות שהן לוקחות לעצמן, המלווה בסי... פיזי, כפי שמלמדים הנתונים, למרות שמקובל בכל העולם, וגם פה, שלא ... בנשים.

ואת המודעות הזו, שקמה בשדה ... לא יקחו מהן. יתרה מזאת: שחרור האשה בעולם הערבי, על פי מרעי, לאורך ... שנים, היה ועדיין קשור בשחרור האומה. שחרור האומה הוא צעד ראשון, ... בשטחים, יש הרגשה שזה מה שהולך לקרות.

זרג'וטה היא שירה מיוחדת ... לכבודם של החתן והכלה. בחודשים האחרונים, במהלך המאבק, שרות אותה האמהות המובילות את בניהם ... כהפגנות. המתים חתנים אצל האלוהים. ... בושה גדולה, אומרים בשטחים, לאם שאינה ... שרה.

קשה לדעת מה יקרה, אומרת ד"ר מרעי, כשאותן אמהות תחזורנה לעצמן ותמצאנה את הזמן לעסוק ברגשותיהן כלפי אותן הילדים. אם המאבק יכשל, היא אומרת, זה יהיה אסון. כל הבעיות הנפשיות יצוצו ויעלו. הכאב שלא ימצא לו דרך. אם יהיה פיתרון

„ההשוואה לאיראן לא רלוונטית. הארגון שאני עומדת בראשו מציג גם אמנה חברתית, לא רק לאומית"

מאכרת את השליטה העצמית: „אם בן אחר שלך היה מוכה עד זוב דם, בן שני נלקח ואת לא יודעת לאן, לא היית שולחת את הבן השלישי לרחוב, להפגין?", היא שואלת, „הרי אף אחד לא יעלה על הדעת שהאמהות שלנו אוהבות את הילדים שלהן פחות מהאמהות היהודיות. ובכלל, מה ההבדל אם את שולחת ילד בן 18 למלחמה על שטחים לא שלו, או שולחת ילד בן שמונה להילחם בכיבוש, עשר השנים?"

קנל, הקול והזעם. מאבק לשיחרור פלשתין, מאבק לשיחרור האשה, כמה אנרגיה שהיא משקיעה בהתאפקות. מהמקום שבו נולדה, בוואדי ג'וז, וגרה גם היום, היא רואה איך הבתים שנבנו בגבעה הצרפתית גולשים צפונה ומזרחה, איך הר הצופים יורד דרומה. איך הולכת העיר שלה ומוקפת טבעת אחת ועוד אחת ועוד אחת של שכונות יהודיות חדשות, שנשארות חדשות בנוף הזה, גם אחרי עשרים שנה.

בת למשפחה גדולה, שמונה ילדים, שישה בנים, שתי בנות. אבא שלה היה מורה למתמטיקה. אמא שלה היתה עקרת בבית. סיימה יתיכון במזרח ירושלים, למדה באוניברסיטת אינשמס בקהיר פיסיקה וכימיה. חמש שנים חיה שם, חזרה לישראל כ־68', אחרי מלחמת ששת הימים, למציאות אחרת. בירדן למדה באוניברסיטה חינוך. היום היא מלמדת פיסיקה במכללה לבנות ברמאללה. מעולם לא ניצלה את זכותה להצביע בבחירות לכנסת. את הזכות הזו תנצל כשתוקם מדינה פלשתינאית, עם שלטון עצמאי.

האדמות הכבושות, היא אומרת, כשהיא מדברת על הגדה המערבית, והאדמה השדודה. סבל העם, והזכויות הטבעיות.

■■■

פקידות, הדפסה, המבצעות עבודה קהילתית בכפרים.

הרעיון המרכזי, הוא שאין מייצאים מדריכות מהעיר לכפר. מכשירים בנות מהכפר להדריך את שאר הנשים. בנות מהעיר מדריכות עירוניות. אנחנו לא שולחות בוסיות למחנות, היא אומרת.

מטפלים בפתיחת גני ילדים שיאפשרו לנשים לצאת מהבתים, מחפשים ויוזמים מקומות עבודה שיאפשרו לנשים למצוא תעסוקה מחוץ לבית. ההשכלה כמפתח לשינוי במעמד האשה.

מה שקורה היום בשטחים, משתלב עם מטרות האירגון. משתלבת עם מטרותיו גם מעורבות הנשים.

■■■

זהירה קנל לא עושה שימוש במילה שינאה כשהיא מדברת על יחסה לישראלים. עושה הפרדה ברורה בין השילטון הישראלי לבין חלק מהציבור המתנגד למדיניות הממשלה, הדורש את יציאת ישראל מהשטחים. עם אותו חלק היא שומרת על קשר. יש לה חברים, היא אומרת, בתל־אביב, חיפה, נצרת, במקומות אחרים. היא נוסעת לבקר אותם, הם באים אליה. גם את הראיון הזה, היא אומרת, לא היתה מקיימת אלמלא האמינה בסיכויי ההידברות. כשתתיחס ליחס הרחוב הערבי לישראל, תאמר שהשינאה צמחה על רקע עשרים שנה של כיבוש, עשרים שנה של דיכוי. על רקע אותם מעשים המוגדרים על ידינו כחריגים ונעשו על ידי חיילי צה"ל בחודשים האחרונים.

לילה חאלד, מי שהיתה מעורבת בחטיפות מטוסים בראשית שנות השבעים, בין השאר בחטיפה כושלת של מטוס אל־על שיצא מאמסטרדם, היא אחת הגיבורות הפלשתינאיות שתמונותיהן מקשטות את כגיבורות מלמדת משהו על תפיסת המאבק ברחוב הערבי? מה שקוראים הרחוב, תאמר קנל, זה לא גוש הומוגני.

וההשוואה לאיראן. תמונות הנשים השולחות את ילדיהן לקרב, האדיקות הדתית, הרגרסיה במעמד האשה. ההשוואה, אומרת קנל, לא רלוונטית. הארגון שהיא עומדת בראשו מציג גם אמנה חברתית, לא רק לאומית. אמנה כזו, היא לא יודעת אם אמנם קיימת באיראן. ארבעת הארגונים, אומרת קנל, הפועלים בגדה וברצועה, נאבקים להכרה בזכויות הנשים.

■■■

צילום הנשים בשורות הראשונות, יוצר טעות אופטית. שלושה חודשים של מרי אזרחי בשטחים, לא מביאים לשינוי מהפכני במעמד האשה, לא מעמידים אותן בראש המאבק. קנל אומרת, אנחנו מעריכים שחיילי צה"ל יהססו פעמיים לירות לתוך קהל של נשים וילדים. שהעמדתן בחזית היא גם תוצאה של שיקול טקטי.

עם זאת, בעצם עמידתן שם, הן צוברות כוח שלא בקלות יוותרו עליו.

ד"ר מרים מרעי, מרצה באוניברסיטת חיפה, בחוג לחינוך, בלימודי האשה, יועצת חינוכית בתיכון; מנהלת מרכז פדגוגי לטיפוח הילד הערבי, המכהנת כראש ארגון „שותפות" – לדו־קיום יהודי ערבי, תאמר שההיסטוריה מלמדת על ניצול האשה במאבקי השחרור. תביא לדוגמה את נאומו המפורסם של בן־בלה, עם הכרזת העצמאות באלג'יריה ויציאת הצרפתים. באותו נאום, שנישא בבית קולנוע ענק, באוזני אלפים, קרא בן־בלה לנשים שהיו שותפות במאבק, לחזור הביתה. המשטרה, בכוח, בשל כבודו, מנעה יציאה המונית של נשים מהאולם, בתגובה לדברים שאמר.

צודק, יכול להיות שיתגברו על האבדן... בחוזקת מי שהקריבו את בניהם ובנותיהן ל... מטרה נעלה. הגאווה תסייע להתמודד ... הכאב.

■■■

בקסבה של שכם רודפת חוליה של חיילים אחרי מספר נערים המיידים בהם אבנים. בטריות קשורות לחוט, שברי ברזלים ... הגגות, בעמדות תצפית נוחות עומדות ... צעירות. עוקבות אחר המרדף ומעדכנות את מיידי האבנים. החיילים באים מאחור, משמאל, הן מרווחות, מרימות יד לסמן את כיוון המסלול. קצין מוציא רובה ויורה רימון של גז מדמיע. מחטיא בפעם הראשונה, ... השניה. בפעם השלישית, משחיל אותו ... שבה מרוכזים הצעירים. אחר כך עולה ... הגגים ויוצא מהסימטה.

הנערות מעלינו. הצלמים מצלמים ... החיל, את זורקי האבנים, את הנערות שעומדות למעלה. שלושה צילומים נפרדים.

גם ברמאללה, על הגגות שמעל ... חטרשים שבה תפסה מצלמת הטלוויזיה ... הסי.בי.אס את ארבעת החיילים הישראלים מכים שני נערים ערבים, עומדות נשים ... עוקבות אחרי הנערים שפורשים את ... אשף על הגבעה, אחר החיילים ששוטים ... המעילים ומתחילים לטפס. כשהחיילים ... למטה, גודרים את אלו שנתפסו, ... כבר תעמודנה ליד הרכבים, ... בזרועו של חיל שמוביל עצור, ... שהוא אינו מבין, מליים ורות ... קדימה, האשה לא תוותר. ברגע ... בשתיקה שלו, היא בצרחות, ... במידה שווה. מי שיכול לצחוק ... זה מזו, כמו הקופים בתמונה ... שומע, לא רואה, לא מדבר. ■

חדש
נוזל ביומט
לכביסה במכונה
ביומט. אם את יסודית.

גם בשביל ההרגשה.
דיאט קוקה-קולה.
זה בדיוק בשבילך.
diet Coca-Cola

הוזמנתי על ידי האו"ם למסע הופעות בפני נציגי העיתונות ב־4 מדינות אפריקניות. אילו מותר היה להיפגש עם שגריר אש"ף באתיופיה, להרים כוסית לחיי השלום, לאכול יחד סרטנים - כך היה נראה

המסע שלא היה באפריקה

איורים: עמיר רום

עמוס קינן

בשדה התעופה של אדיס אבבה, נפרד ממני איבראהים טארי, הלא הוא אבו־חליל. האם תרשה לי לנשק אותך, שאל. התנשקנו ועליתי על המטוס.

התחנה הבאה היתה חרטום. לא יצאנו מהמטוס. התחנה שלאחריה היתה קהיר. כאן ביליתי 7 שעות ארוכות באולם הטראנזיט. מולי, במשך 7 שעות, ישבו 5 פקידים מאחורי דלפק אחד ארוך, שאיש לא ניגש אליו. מרבית הזמן שתקו, לפעמים פטפטו, לפעמים הלך אחד מהם להביא קפה לעצמו.

לידי ישב סטודנט מאתיופיה, שטס איתי מאדיס אבבה ועתה פניו לדמשק, להשתלם בלימודי האיסלם.

נקי עד קפידה, תיק ג'יימס בונד קטן וזה הכל. הוא יבלה את הלילה כאן באולם הזה, רק למחרת בערב יטוס לדמשק. איש לא יספק לו בית מלון, כמתחייב מחוקי התעופה הבינלאומיים. איש לא יגיש לו כוס מים או ספל קפה. הוא מודיע לי, שעתה יילך להתפלל במסגד של שדה התעופה. כאשר הוא חוזר, הוא מניח את התיק למראשותיו וכך יישן.

אם אומר את האמת על מסעי באפריקה, אלך לבית הכלא. על כן, לא אומר אפילו מלה אחת של אמת.

גם תחת לחץ פיזי מתון, אגיד ששיקרתי. לא התנשקתי עם איבראהים טארי, שגריר אש"ף מאתיופיה. לא החלפתי עמו מלה. לא הייתי בביתו. לא הרמנו כוסית לחיי השלום. לא נזכרנו איך לפני 11 שנים, בדאקאר, הלכנו ביחד אל החוף ואכלנו סרטנים.

אני מתכחש אליך, אחי, אבו־חליל.

אני מתכחש אליך, עפיף סאפייה ואליך, עבד־אל עזיז אבו גוש וגם אליך, סופיאן אל ח'אלדי וגם אליך, נאביל כנפאני.

לא הייתי בביתך, עבד אל עזיז, שגריר אש"ף בדאר־אס־סלאם. ואיתך, סופיאן אל חאלדי. לא ישבתי במועדון היאכטות במפרץ, רואה את מימי האוקיאנוס ההודי מחשיכים בשקיעה.

הכל בדיתי מלבי, לא היו דברים מעולם.

■■■

10 דקות לפני העלייה למטוס בנתב"ג, חשתי ברע. החובש בדק את חומי. 38. נתן לי כדור ואמר שאם הנסיעה דחופה, לראות רופא מיד לאחר הנחיתה. בבריסל, בחצות, נתן לי הרופא זריקה ואמר לי לראות רופא בקינשאסה.

ביליתי את היום בבריסל במסעדה של סרטנים. בערב טסתי. ב־2 לפנות בוקר, הייתי בקינשאסה.

הוזמנתי על ידי האו"ם, דבר שבשיגרה, למסע הופעות בפני נציגי העיתונות ב־4 מדינות אפריקניות. הפרוצדורה, דבר שבשיגרה: הבורר, איש האו"ם, יושב במרכז. לימינו, יושב נציג אש"ף. לשמאלו, נציג ישראל. כל אחד בתורו, נושא את דבריו וכל אחד בתורו, עונה לשאלות הכתבים. אין דיבור ישיר. דיבור ישיר, על פי החוק בישראל, הוא 3 שנות כלא.

האו"ם אמר, שוויזת הכניסה לזאיר תמתין לי בשדה התעופה בקינשאסה. היא לא חיכתה ולא עזרו תחנוניו של נציג האו"ם בארץ זו, שבא לקבלני.

הועברתי לאולם הטראנזיט ונאמר לי, שאני יכול לבחור: להמשיך עם המטוס שבו הגעתי עד יוהנסבורג ומשם לטוס לתל אביב, או לבלות את הלילה כאן ולמחרת בבוקר להיות מגורש לבריסל. בחרתי להיות מגורש לבריסל.

קירבתי 3 כיסאות זה לזה, שמתי את התיק שלי למראשותי והלכתי לישון. על 3 כיסאות אחרים ישן, זה הלילה השלישי, מהנדס מביירות, שבא לחפש עבודה. על 3 כיסאות אחרים, אשה שחורה שברחה מארצה ומחר תגורש אליה. הלבנוני הוא מהנדס כבישים ומן הסתם הוא עכשיו בביירות, חולם על כבישים שלא סלל באפריקה. את האשה השחורה גירשתי מלבי.

בבוקר העירו אותי ואמרו לי ללכת לשבת במקום אחר. אחר כך בא מישהו ואמר לי לחזור לשבת היכן שישבתי ואז, בא מישהו ואמר לי לשבת במקום אחר.

איש לא הציע לי כוס מים.

איש צעיר גבוה ונאה להפליא, בחליפה לבנה, נתן בידי חוברות של משרד התיירות, סיפר לי על הגורילות ההרריות והביע משאלה שבתנאים אחרים, אשוב לארצו כתייר. הוא גם הביא לי פחית של מיץ אננס. האשה היפה מאוד, שיחר איתו בילתה את כל הבוקר בדלפק התיירות שאיש לא פקד אותו, חייכה אלי.

בשעה 2 בצהרים, בא מישהו ואמר, שאם אני רוצה אני יכול להיכנס לזאיר. נכנסתי.

■■■

בחדרי, בהילטון, פתחתי את הטלוויזיה וראיתי את שידורי קונגו בראזאוויל.

ארץ מרכסיסטית. 2 מיליון תושבים. המשכילים שלא נהרגו, ברחו. באחותה התאומה הקפיטליסטית, זאיר של מובוטו, 30 מיליון ועושר אין קץ, אגדתי, כל אוצרות לוכנגולן.

גודל החוב הלאומי של זאיר בדיוק כגודלו – המוערך – של הונו הפרטי של מובוטו.

החבר דניאל דיבר כ־50 דקות, בצרפתית, על חינוכה מחדש של הנערה הבראזאווילית. לאחר 50 דקות, עברה המצלמה אל הנערה. היא עמדה, עם עוד כמה מאות נערות שחונכו מחדש, ומילאה בשקיות אבקת כביסה שנשפכה ממכונה גדולה.

עברתי לתחנה של קינשאסה. ראיתי את הגורילות של ההר. מדען הולנדי הסביר, שלפעמים מבחינים בתופעות של הומוסקסואליות אצל הזכרים הצעירים.

ב„ארמון העם" של קינשאסה, ענק מוזר שנבנה על ידי סין העממית והוגש כמתנה מטעמה, דיברתי אני על ישראל שלי ועפיף סאפייה, על פלסטין שלו. היכנשהו, כפי הנראה באמצע הדרך, נפגשנו. בערב הוזמנו לביתו של השגריר המצרי.

היה שם גם שגריר מרוקו, בגלאביה לבנה ובנעלי בד לבנות. האוכל היה נפלא. שתינו יין אדום עם הבשרים. שגריר מרוקו העדיף ויסקי עם הארוחה. דיברנו פוליטיקה. מלחמה, שלום, וכיוצא בהם. המצרי, איש חכם וקצת עצוב, אולי? – לשעבר פרופיסור למדע המדינה באוניברסיטת קאהיר – דיבר בנימה זהירה. המרוקני דיבר בהתלהבות על שלום כולל, שיפתח עידן חדש. המצרי שאל אם אני נשוי ונתן בידי מחרוזת לתת כמתנה לאשתי.

נסענו לשדה התעופה ועלינו על מטוס מאובק מאוד ולא מבהיק בנקיונו ולא מתוחזק מי יודע מה, של חברת התעופה הטנזנית. דיילת לא הדורה הציעה ויסקי בתוך שפופרת מניילון, 2 דולר במזומן.

גם בדאר־אס־סלאם, לא חיכתה לנו ויזה בדלפק. מצאנו לנו כיסאות, צירפנו אותם למיטות והתחלנו להתרגל: עפיף סאפייה מירושלים המזרחית, מרצה למדע המדינה בעבר ונציג אש"ף בהולנד היום, ואנוכי.

מחמוד אל סעיד, איש האו"ם, הכניס אותנו לחדר ה־V.I.P.

כאולם הגדול של ה־U.I.P. נמנמו על כורסאות כל סבלי נמל התעופה, בציפייה לטיסה הבאה שתגיע.

בחדר ה־V.I.P. בילינו שעות ארוכות. בהתחלה, עוד דיברנו קצת. אחר כך כבר לא.

על השולחן היה מונח ספר הטלפונים של כל חברי הסגל הדיפלומטי בדאר אס סלאם וכן, תוך כדי עלעול איטי מאוד, גיליתי שאשתו של השגריר האלבני עונה לשם XUFEH. בעוד שאשת השגריר הבולגרי, שמה ELUSHKA. אוצר השמות הסוביטיים היה מוכר יותר: טטיאנה ולודמילה, נטאשה, וכל חברותיהן.

הטלפון היה לידי. השעה היתה 3.00 לפנות בוקר. החלטתי שאני מצלצל אל ELUSHKA ואומר לה כך: תשמעי, את יודעת מי מדבר. אני מקווה ש־DMITRI לא מאזין. תתלבשי בשקט, ובואי למקום המוסכם.

אם אלושקה לא בבית, אמרתי לעצמי, אני מצלצל אל כסופה, או אל טטיאנה, אולי גם אל לודמילה.

אתה עוד מסוגל לעשות את זה, אמר מחמוד וצחק כמו משוגע. עפיף, שפירוש שמו הוא 'צנוע', היה קצת לא שקט, אבל השתדל להיראות שקט.

ואז בא מנהל משרד החוץ בחליפה לבנה והוביל אותנו במכוניתו למלון „קילימנג'רו".

■■■

משהו במלון הזה הזכיר לי את הבית: ה־P.V.C העלוב המתקלף מעל הרצפה. הטיח המכוסה עובש במסדרונות. אריחי הרסינה הנופלים מקיר חדר האמבטיה.

מישהו רימה כאן בחומרים, חיבעתי את דעתי הישראלית, דעתו של בעל ניסיון.

כן, אמר לי למחרת עבד־אל־עזיז אבו גוש, „סולל בונה" בנה את המלון, 5 כוכבים.

בכרך לא היו מים, בנורות לא היה חשמל. הדלקנו נרות, איש בחדרו, התפשטנו, כיבינו את הנרות והלכנו לישון.

■■■

באפריקה, ראיתי את אפריקה רק פעמיים. פעם בלילה. היה ירח מלא. נסענו במכונית מארושה לנאירובי. 300 קילומטרים. מימיננו היה הקילימנג'רו. לרגליו. ומשמאלנו השתרעה לה יבשת קדמונית, ערש המין האנושי ויש אומרים גם ערש הציביליזציה, שבה עדיין האדם, בכל הדרת קומתו, אינו אלא כתם קטן לא נחשב בבריאה. אותה בריאה שלפניה היה חושך על פני תהום ורוח אלוהים מרחפת על פני המים. והנה איכשהו, לגבי אפריקה, שכח הבורא שכבר ברא את העולם ורק בה, עדיין, בליל ירח למרגלות הקילימנג'רו, אתה חש את רוח אלוהים מרחפת לה. מה היא מחפשת, לך תדע את מחשבות הבורא השכחן.

וכך, לאור הירח, אנטילופות מביטות בך וארנבות עוצרות אותך ועדרים עדרים של זברות ולהקות של ז'ירפות; שהיית רוצה לקרוא להן „גמל נמרי", ועדרים של תואים אדירי קרניים, וחשיפי צבאים, וצבאים ננסים, כולם מוכי־ירח ולא רוצים לישון. רוצים לרוץ כל הזמן, ואתה והמכונית שלך לגביהם אריה או צבוע. טורף או נמר, וחם נסים מפניך אך לא בבהילות, תמיד דואגים להשאיר את החלש או הזקן או התשוש מאחור, תאכל משהו ותעזוב את כולנו.

בנאירובי, כך נאמר לי, למד הנמר לחיות עם האדם, ליד ביתו ובתוך חצרו, מבלי שהאדם יידע על כך.

באפריקה, אין הבדל בין יער העד, הסוואנה הנצחית והעיר הזמנית שהקים לו האדם. בדיוק בבית האחרון של דאר אס סלאם, מתחיל הטבע להשתולל. אם תפקיד את ביתך לכמה חודשים, לא תמצא אותו כשובך. הוא יתכסה בצמחיה. בנאירובי, שבה גרים גם עשירים, הנמר רובץ בחצרך, חבוי בסבך, ויוצא לשחר לטרף רק בלילה. הוא רואה אותך, אתה לא רואה אותו וכך טוב לשניכם וזה הדבר הקרוי דו־קיום.

ופעם שניה ראיתי את אפריקה, אבו, בנאירובי, נסענו במכונית עד הבית האחרון של העיר. ושם, ממש מאחורי הבית האחרון, ראינו, קרנף, מעבר לקרנף, השתרעה לה

ב־11 ביוני 1967, ליד לטרון, עמדתי על הכביש עם כל חיילי הגדוד שלי. עבדר אל עזיז אבו גוש, מהכפר עמואס שאיננו יותר, היה אז ילד על הכביש שאותו חסמנו. היום, הילד מעמואס, מהנדס בניין במקצועו האזרחי, הוא שגריר אש"ף לטנזניה

נשים יפהפיות, חולות איידס, נושאות על גבן כדי מים כבדים. לא הייתי רוצה להיות באפריקה אפילו לא לבן, עשיר, גם לא שחור, עני. פשוט לא הייתי רוצה להיות שם

הטלפון היה לידי. השעה היתה 3.00 לפנות בוקר, החלטתי שאני מצלצל אל אלושקה ואומר לה כך: תשמעי, את יודעת מי מדבר. אני מקווה שדימטרי לא מאזין. תתלבשי בשקט, ובואי למקום המוסכם

להקת באבונים גדולה. מעבר לבאבונים, היה שור הבר והיה התאו, היו זברות במיליונים ואנטילופות וצבאים במיליארדים ופתאום, היה האריה.

האריה, שמונה מהם, נח לו את מנוחת הצהרים בצל השיטה. הסוככנית שהיא גם ממקומותינו. אלמלא היה חיית־טרף הייתי אומר שהוא שוכב לו ומעלה גירה. הגעתי כה קרוב אליו עד שכמעט ויכולתי לדגדג את שפמו, למשוך בזנבו או סתם להשליך עליו כמה בובקע'ס.

האריה אפילו לא מצמץ בעיניו כאשר ראה אותי, הוא פשוט לא ראה אותי. שמונה מהם, כל החמולה.

ממול, עמד לו הר קניה, פחות גבוה מהקילימנג'רו, וגם הוא לא מצמץ בעיניו.

ידעתי שאני מיותר כאן.

חזרתי לנאירובי. הלכתי למסעדה מפורסמת בעיר ושמה CARNIVORE. אכלתי 6 מיני בשרים ב־11 צורות. ארנבת בר וחזיר בר, בקר וכבש, תרנגולת וקרוקודיל.

מדוע רק קרוקודיל מכל שרצי אפריקה, יען כי באותו יום לא היה הכל. חסר היה באותו יום בשרם של הקרנף, הפיל, הזברה, הז'ירפה והצבי. יום חלש היה.

הקרוקודיל די בסדר. משהו בין סטייק של כריש, לצלי הרבן.

■■■

ב־11 ביוני 1967, ליד לטרון, עמדתי על הכביש עם כל חיילי הגדוד שלי. משימתנו היתה לא להניח לאנשי הכפרים באיזור לחזור לבתיהם, כדי שלא יפריעו לבולדוזרים שלנו למחות את שלושת הכפרים מעל האדמה ומתחת לשמים.

עבד־אל־עזיז אבו גוש, מהכפר עמואס שאיננו יותר, היה אז ילד על הכביש שאותו חסמנו למעבר. כתבתי אז, בדו"ח של עד ראייה, שראיתי על הכביש את הילדים שבעוד 19 שנים, יהיו פידאיין.

וכך, הילד מעמואס, מהנדס בניין במקצועו האזרחי, הוא היום שגריר אש"ף לטנזניה, בעיר הבירה דר־אס־סלאם.

בביתו המרווח, שבחצרו גם מגרש טניס, אכלנו צהרים.

איש קשוח למראה, מופנם מאוד. לא מזמין את האורח להיכנס אל נשמתו. כמכניס אורחים, נעים הליכות, למרות המראית הקשותה. מקפיד להתבטא רק על פי חקו הרשמי המרכזי — מרצה באוזני את עיקרי מהלך השלום האפשרי על פי אש"ף ועידה בינלאומית על בסיס החלטות האו"ם — כולן — סולל 242 אך לא רק היא — כדי להגיע להסכם שלום שבתוצאה ממנו, בשטחים הכבושים, על פי גבולות ה־4 ביוני 1967, תקום מדינה פלסטינית לצידה של ישראל.

כשום „ריבור קטן", במהלך יומיים של שעות ארוכות ביחד, לא הצלחתי להוציא ממנו את האני מאמין הפרטי שלו, ותמהני אם הוא מרשה איפעם לאיש הפרטי שבו, לבוא לכלל ביטוי.

הוא רומה בעיני לאיש מהליכוד, שביום קמם דייויד, קיבל על עצמו את דין התנועה ויבצע את דין התנועה עד לפסיק האחרון.

מין חייל של פוליטיקה, נחוש וגאה, לא יהיר גם לא שמן זית, מעריך עובדות, מקבל עובדות, פועל על פי עובדות.

לא הצלחתי לחבב אותו. לא איש כלבבי. הוא לגבי „סביבה" שאותה חייבים להבין ואיתה צריך ללמוד לחיות.

אבל: למעט „מאור פנים" טבעי ואישי, האיש קיבל אותי בכל הדרת הכבוד: כראוי לפרטנר של שלום שאיתו אף הוא, יצטרך ללמוד לחיות, כי אני „סביבה" בלתי נמנעת.

חד, חלק, ברור.

ואני מאמין לו, גם לשכמותו. כי גם איש כמותי, אם תגרד ממנו את „מאור הפנים" או כל תכונה אנושית־אישית כלשהי, מה שיוותר הוא איש קשוח, בסך הכל, שהבין שיש „סביבה" בלתי נמנעת.

■■■

הבעיה שלי הוא סופיאן אל ח'אלדי.

שהוא, על פי תוארו, מזכיר ראשון של שגרירות אש"ף בטנזניה, על פי השכלתו מהנדס אלקטרוניקה, על פי ייחוסו, בן למשפחת אל־ח'אלדי הנודעת למי שכמוני זוכר את ימי המנדט הבריטי. ח'אלדי היה ראש העיר האחרון של ירושלים לפני קום המדינה.

גם השם ראשיד אל ח'אלדי, בן־דודו של סופיאן, פרופסור להיסטוריה מודרנית של המזרח התיכון באוניברסיטת שיקאגו, אינו זר לי, ואף התכתשתי עמו בכתובים מעל דפי העיתונות האמריקנית.

את לימודיו עשה בפקיסטאן. יום אחד, בהיותו סטודנט, סייר בהודו והגיע לאכסניית נוער. המגורים באכסניה הם אוהל לשני בני אדם. פקיד האכסניה קרא לו ואמר: לא נעים, אבל שכנך לאוהל ישראלי. אין דבר, ענה סופיאן, נסתדר.

השנים שוחחו. מחשיחה עלה שהישראלי שירת בגולני, בזמן מבצע ליטאני, והיה ביחידה שתקפה את מבצר הבופור ולא הצליחה לכבשו.

אני הייתי ביחידת הפת"ח שהגנה על המבצר, אמר סופיאן אל ח'אלדי.

האיש צעיר, משכיל, מבריק והנה כאן אני יושב פנים אל פנים עם איש שהשתייך לכוח

הלוחם של הפת"ח.

בשדה התעופה, לאחר מכן, כאשר [illegible] לעלות למטוס לעיר ושמה ארושה, [illegible]

אם לא תעשו שלום איתנו, אמר, [illegible]

ואז, בתוך 10 שנים, נהדוף אתכם [illegible]

עפיף סאפייה, שהאזין לשיחה, [illegible] עמוס קינן שוקל עכשיו אם עליו [illegible] ולהיות ישראלי מתון.

הוא צדק כמובן, אבל לא [illegible] קינן תמיד, ביום ובלילה וגם לפני [illegible] בעוד שנה, יודע שיש חלום פלסטין [illegible] ושגם פלסטיני מתון, חולם לפעמים [illegible] שבו אנו, בפשטות, ניעלם, ושעל כן, [illegible] השלום וגם למען לא ניעלם, עלינו [illegible] שני דברים שהאחד מהם הוא, לעשות [illegible] והשני הוא, שגם ישראלי מתון [illegible] לכך ששום כוח שבעולם לא יוכל [illegible] אותנו מכאן.

■■■

באפריקה, מאז ימות האדם, [illegible]

הם בני אדם אבודים, חיים [illegible] במקומות אבודים.

המאושרים שבהם, ואין כאלה, [illegible] שעינו של האיש הלבן לא [illegible] אין כאלה, כפי הנראה.

לפני האדם הלבן, הם חיו [illegible] האדם הלבן הביא לאפריקה [illegible] האדם האפריקאי חי בבקתה של [illegible]

ההבדל בין בקתת־קש וב[illegible] הבא: בבקתת קש אתה [illegible] בתוך הפח, אתה לבוש אבל [illegible]

באפריקה, למעט עיר [illegible] ושם — וכל ערי הבירה פח [illegible] 1,000 בני אדם גרים בבק[illegible] אדם חיים תחת גג פח לוהט, [illegible] לא רק בקיץ.

באפריקה, אנשים מהלכים [illegible] בגלימה דקה לבנה, או במין [illegible] המגיעה עד לברכיים, והם [illegible] או נעולים, והם במכנסי [illegible] מודפסות, ואינך מבין לא [illegible] בעיקר לאן הם הולכים.

הם הולכים אחר החמור [illegible] לפעמים וראה זה פלא לא [illegible] שכזה, זכר ונקבה, יושבים [illegible] מרופשת הקרויה כאן [illegible] שווייצריה לא היו מקבלים [illegible] הזו והקק"ל היתה [illegible] והופכת אותה לגן פורח [illegible]

נשים יפהפיות, תלגת [illegible] גבן כדי מים כבדים, אין [illegible] באפריקה שאיננו [illegible]

לא הייתי רוצה לחיות [illegible] לא לבן, עשיר, גם לא [illegible] הייתי רוצה לחיות שם. ■

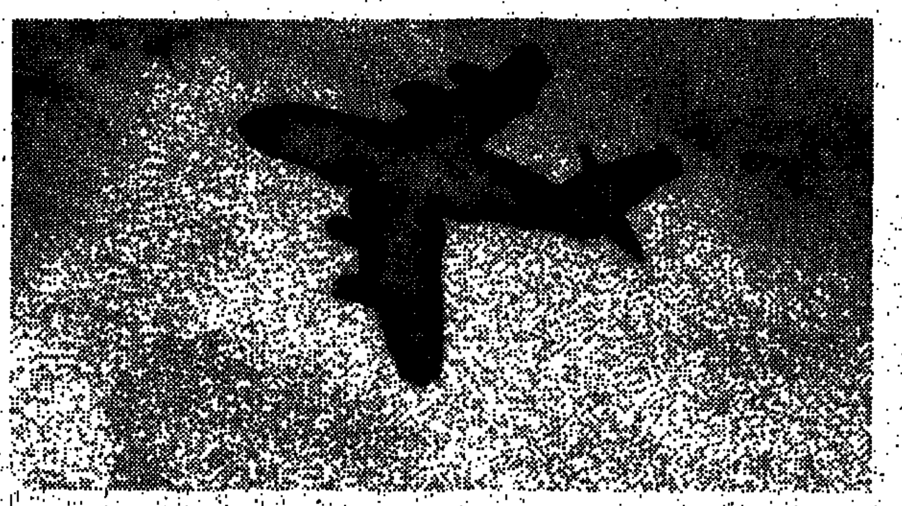

באפריקה, מאז ימות האדם, חיים בני אדם. הם בני אדם אבודים, חיים בצורה אבודה, במקומות אבודים. המאושרים שבהם, ואין כאלה, הם אלה שעינו של האיש הלבן לא שזפתם

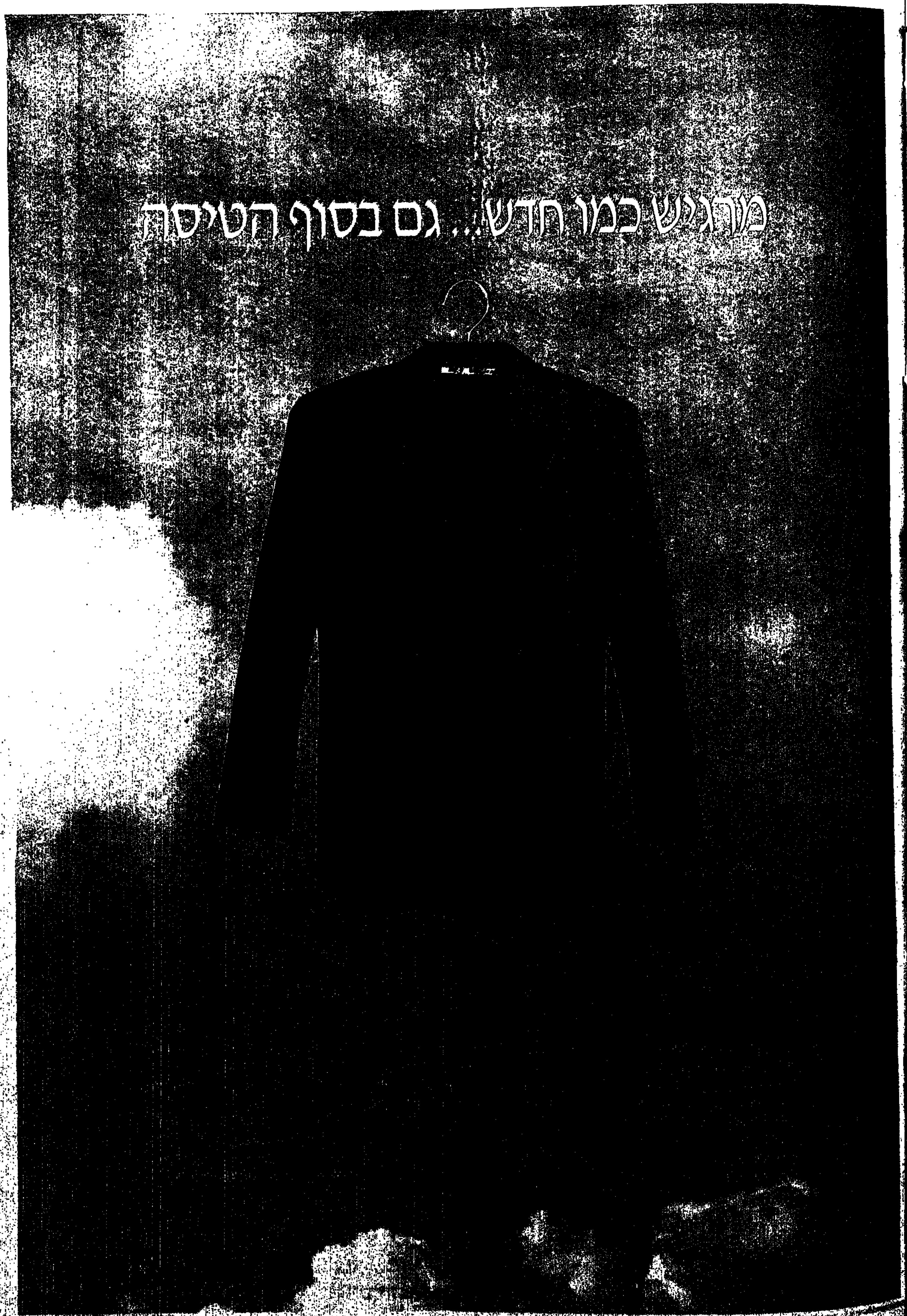

גם אני פחדתי ממחלות של אחרים

בשבוע שעבר, הציצה המדינה בראשונה, בתוכנית הטלוויזיה „זה הזמן", הצצה אינטימית לחייו של אחד מ־13 חולי האיידס המהלכים בתוכנו. עופר, שם בדוי, איש־קבע בצה"ל, הסיפור המלא

אלי חביב

תצלומים: ציפי מושה

„יש בי המון כאב. כאב על חיי שהולכים וכלים. אני מתהלך חי־מת. לכאורה, אני חי. אני עדיין נושם והולך. אבל אני כבר לא מתנהג כמו אדם חי ובריא. אני כבר לא מתפקד כמו אחד כזה. אני חי את הרגע. כל בוקר אני מתעורר ובודק אם אין בי סימנים חדשים למחלה. אני נעמד על רגלי ובודק אם אני יכול ללכת... אני מנסה לשקם את המחשבות שלי. לשקם את עצמי. לקבוע לעצמי סדר־יום מסויים. ללמוד... זה המפלט שלי מפני קינה על עצמי".

עופר, שם בדוי. חולה איידס. נגד בכיר בצה"ל. איש־קבע זה 16 שנים. אחד מ־47 חולי האיידס שנתגלו עד כה במדינה. אחד מתוך ה־13 החיים עדיין.

בשבוע שעבר, הניח למדינה להציץ אל תוך חייו. הצצה חטופה של 17 דקות, כשרואיין ע"י רם עברון בתוכנית הטלוויזיה „זה הזמן". פניו הוסוו וקולו עוות כדי למנוע את זיהויו. במדינה, בה הבורות בכל הנוגע למחלה הנוראה יוצרת חרדה ורתיעה בלתי ראציונלית מפני חולה האיידס, עד כדי נידויו מחברת בריאים, אין אדם שש להזדהות ככזה מרצונו.

גם החשיפה החלקית היתה מרגשת. אחרי השידור, התקשרו משפחות רבות לטלוויזיה וביקשו את כתובתו של עופר. הציעו ליצור עמו קשר. היו אפילו שהציעו לאמץ אותו. כאילו כדי להוכיח לו „שלא כולם כאלה". „הופתעתי לחלוטין מהתגובה", אמר עופר. „פתאום כולם בוכים עלי. אולי גם אני צריך להתחיל לבכות..."

„יום אחרי ששודר הראיון איתי, הלך חבר שלי להסדיר עניין במשרד ממשלתי. הוא חולה איידס שחזר בתשובה וחי בסביבה חרדית, המתייחסת אליו בצורה יוצאת מהכלל. אבל במשרד שטיפל בו התייחסו אליו תמיד ביחס של 'עזוב אותנו במנוחה'. אחרי השידור, לא היה מנהל באותו משרד ממשלתי שלא יצא מחדרו כדי ללחוץ לו את היד ולשאול, כבדרך אגב, אם הוא מכיר אותי. הפקידה שטיפלה פרצה פתאום בבכי ולא הפסיקה לבכות".

סיפורו של עופר נגע ללבבות רבים. אבל היה זה רק סיפור חלקי. לא כל הסיפור.

עכשיו, אחרי שעבר את טבילת האש הראשונה של החשיפה הפומבית, מוכן עופר להיחשף יותר. לספר לא רק על המחלה, אלא גם על הפצעים הנלווים אליה. פצעי הנפש.

„אני נלחם עכשיו שלוש מלחמות", אומר עופר. „המלחמה הראשונה היא להישאר בחיים. השניה, היא מלחמה בחברה בתוכה אני חי, שלא תנדה אותי. המלחמה השלישית היא מלחמה כלכלית – להישרד כל זמן שאני חי.

„המסר שאני מבקש להעביר הוא פשוט: אנא, תנו לי להילחם את המלחמה האחת שאני מוכרח להילחם — המלחמה להישאר בחיים, כל כמה שאפשר".

■■■

הוא בן 37. רווק. דו־מיני. יליד הארץ. בן קיבוץ. יש לו מספר אחים צעירים יותר. בילדותו עזבה המשפחה את הקיבוץ ועברה להתגורר במושב. כשגוייס לצה"ל, הלך לשרת כחיל קרבי. אח"כ הועבר לתפקיד לא קרבי, אבל שירת במשך כמה שנים בקו הקדמי בסיני. כשסיים את השירות הסדיר, חתם על שירות קבע.

„חתמתי קבע ממניעים ציוניים", הוא אומר. „ביקשו ממני להמשיך לשרת בצבא, כי הייתי טוב, חיוני ויושב בקו הקדמי. נשארתי בצבא. החלטתי לבחור בקאריירה צבאית כבדרך חיים. מילאתי תפקידים המחייבים אחריות".

במרוצת השנים, הפך הצבא למקום עבודה, מחוץ למסגרת הצבאית מתגורר עופר בדירה פרטית בבית משותף בתל־אביב. שני חדרים. „בונבוניירה", מגדירים אותה. „אני מנהל אורח חיים שקט וצנוע, בלי להוציא לאף אחד עיניים, בלי להיות חריג. דואג שחדר המדרגות בבניין יהיה צבוע כמו שצריך. שיחקתי טניס. אוהב להאזין למוסיקה קלאסית. מעריץ מושבע של ברברה סטרייסנד. אחת השאיפות שלי, לפני שאמות, היא לראות אותה שרה בהופעה חיה. כשראיתי אותה בהקלטה של הקונצרט האחרון שלה, ירדו לי דמעות. היא מסמלת בשבילי טוהר, אסתטיות ואנושיות. כשהיא שרה, היא מעוררת בי המון רגשות.

„שומע קונצרטים, הולך הרבה לקולנוע ולתיאטרון, המון טיולים, מכיר את הארץ לאורכה ולרוחבה, חוץ מרמת־הגולן. משום מה, עוד לא הזדמן לי להגיע לשם. והשתיאת זה מאבא, שהוא איש־טבע. כבשנו את הארץ ברגלים. מאמא ספגתי את אהבת המולדת ואת החינוך לערכים.

„אני יודע שאנשים מסוגי, דו־מיניים, מצטיירים כהוללים, וקרנבליים, אבל אצלנו חיים נורמאליים לחלוטין, לפעמים משעממים. יש לי חווה מאוזנת. לפעמים אני מבלה בחוויה או באירועים הבוהמיים. לפעמים עם בת־זוגי או עם בן־זוגי. אלה, בדרך כלל, אנשים ליבראלים ופתוחים.

„בסך הכל, אנחנו אנשים עובדים, שצריכים לקום כל בוקר מוקדם לעבודה ולשמור על כושר מעולה. לא יכולים להרשות לעצמנו להתהולל. ביחוד אני, שהקפדתי תמיד להיות בעבודה יותר ממושלם. אני פרפקציוניסט מטבעי.

„בקיץ, אני אוהב מאוד ים. כל כמה שנים אני נוסע לטיול בחו"ל, עד כמה שהמשכורת הצבאית מאפשרת לי לחסוך. בבחירת בני הזוג שלי, אני מעדיף יחסים מתמשכים וקבועים. אבל לפעמים היו לי גם יחסים מזדמנים. הייתי אדם בריא לחלוטין. פעמיים בחיי עברתי ניתוחים. אחד מהם היה ניתוח רציני, שהיה כרוך, כנראה בעירוי־דם.

■■■

„בפעם הראשונה שמעתי על ה'איידס' ב־1982. אז עוד לא כינו אותה כשם זה. סיפרו על מחלה שתוקפת כהי עור מגיל 30 ומעלה, שנדבקים בה בבתי־מרחץ ושמתחילה להתפשט מהרגליים. לא הייתי מודאג. אינני כהה־עור ואני לא הולך לבתי־מרחץ.

„בסוף 1983, שמעתי כבר בתקשורת על גילוי מחלה חדשה, שתוקפת קבוצות סיכון שראיתי את עצמי נמנה עימן. אז, עוד לא ידעו הרבה על המחלה. דיברו על סרטן שתוקף במיוחד הומוסכסואלים. לא ידעו שהיא מדבקת במגע מיני. אף אחד לא חשב אז ששימוש באמצעי מניעה יכול לפתור את הבעיה. נודע לי שבביה"ח קפלן ברחובות כבר מבצעים בדיקות לגילוי נגיפי המחלה, ושניתן להיבדק שם בצורה אנונימית.

„בנובמבר '83 הלכתי לבדיקות. חשתי רגש אחריות כלפי בן הזוג שהיה לי באותה תקופה. לא יכולתי לשאת על מצפוני את המחשבה, שיכול להיות שאני חולה במחלה ואדביק בה אחרים. איש לא שאל מי אני ומה אני. הכל נעשה בצורה נעימה ושקטה. נתנו לי מספר וביצעו לי דגימות דם לבדיקת הרמה החיסונית שלי. כעבור שבוע, קיבלתי את התוצאות בטלפון. 'אתה בסדר', אמרו לי. 'יש אמנם ירידה זעירה ברמה החיסונית שלך, אבל היא אינה משמעותית. כדאי שתבוא להיבדק כל חצי שנה'.

„כל חצי שנה חזרתי להיבדק. בתחילת 1985, כשהתגברו הפירסומים על המחלה, הגברתי את אמצעי הזהירות שלי. התחלתי לקיים 'מין בטוח', תוך שימוש באמצעי מניעה. הורדתי את תדירות המפגשים שלי. גם ככה, כבר ציינתי, לא הייתי פרפר לילה. אבל לכל אדם יש חולשות. אתה הולך לנסות בן־זוג חדש ומקווה שזאת תהיה התחלה ליחס מתמשך לאורך זמן, ואחר כך מסתבר שזה לא זה.

■■■

„בינואר '86 הלכתי לבדיקה השישית שלי. באותה תקופה, היה לי בן־זוג שהיחסים [illegible]

ובחינות. הוא ניסה להרגיע אותי: 'זה [illegible] מהמתח. זה טבעי שתרגיש עכשיו ככה'. [illegible] נרגעתי והלכתי לרופא. גם הוא אמר [illegible] לאחר הבדיקה: 'זה כלום. זה רק מתח'. [illegible] הרגשתי שמשהו אוכל אותי. ירדתי במשקל מ־57 ק"ג ל־49 ק"ג, אבל אף אחד לא התייחס לתלונות שלי. חשבו שאני היפוכונדר.

„יום אחד, איבדתי את ההכרה [illegible] במשתנה של הבסיס. כשזה קרה לי בפעם שניה, ונחבלתי קשה בנפילה, הלכתי [illegible] הבסיס. הוא נתן לי הסבר רפואי [illegible] מכתיבה פיזיולוגית יכולים גברים [illegible] הכרה דווקא כשהם במשתנה. [illegible] התחלתי להקיא. הייתי אוכל [illegible] ומקיא. הלכתי לבסיס ודרשתי שישלחו [illegible] לבית־חולים. שלחו אותי ושם עשו לי [illegible] הבדיקות האפשריות.

„איש לא אמר לי 'אתה חולה' [illegible] אמרו לי 'אתה משוגע. אין לך [illegible] צריך פסיכיאטר. המתח השפיע [illegible] הפרעה נפשית'.

„הגעתי לפסיכיאטר. שוחחנו [illegible] בסוף הוא אמר לי: 'אם אתה זקוק [illegible] אז גם אני זקוק לאחד כזה. אתה [illegible] אבל אם אתה רוצה לפרק מתחים [illegible] אשלח אותך לפסיכולוגית'.

■■■

„אני נוהג לכתוב יומן. [illegible] שבאותם ימים כשבתי [illegible] 'עופר, יש לך איידס. אם [illegible] לגלות זאת ולספר לך [illegible] טיפשים', כתבתי, [illegible] היתה תמיד אומרת: 'אתה [illegible] עצמך מה שאתה רוצה, אבל [illegible] אומר לך את זה, זה כבר משהו [illegible]

„בנובמבר '85, [illegible] הצבאית. התחלתי לקיים [illegible] שבועיות. סיפרתי לה על [illegible] בינואר '86 [illegible]

„כשבוע־שבועיים אחרי הבדיקה, בדיוק כשבתי בסיכומי לימודים [illegible] גינינו נמשכו כבר שנה וחצי. כעבור שבוע, צילצלתי ליקפלן' לקבל את התוצאות. 'תשמע', אמרה לי בטלפון המלאך בשם רותי. 'אני לא רוצה שתיקח את זה קשה; תקבל את הדברים בפרופורציה הנכונה: התוצאה היא חיובית. חוץ מזה, הכל בסדר'.

„אני לא חושב „שמעתי את המילים האחרונות שלה. זה היה נורא. כל מה שהדהד לי בראש היה – מלאך המוות מקנן בך. הוא יושב כבר בתוך גופך. אחר־כך, התעוררה בי מין תחושת התקוממות, כמו בכל בנאדם נורמלי: זה לא יכול להיות. הם בטח טעו במספר. אולי היתה טעות במעבדה. ניסיתי להתכחש ולא לעכל את מה ששמעתי. הספקתי עוד לשמוע שקבעו לי בדיקה נוספת וראיון עם רופא לעוד שבועיים.

„האמת היא, שדי הרבה לפני זה, כבר התחלתי להרגיש רע. הרגשתי שמשהו אוכל אותי מבפנים, ולא ידעתי מה זה. שוחחתי על כך עם בן־זוגי. הייתי אז בתקופת לימודים

> המסר שאני מבקש להעביר הוא פשוט: אנא, תנו לי להילחם את המלחמה האחת שאני מוכרח להילחם – המלחמה להישאר בחיים, כל כמה שאפשר

> בפעם הראשונה שמעתי על ה'איידס' ב־1982. סיפרו על מחלה שתוקפת כהי עור מגיל 30 ומעלה, שנדבקים בה בבתי־מרחץ ושמתחילה להתפשט מהרגליים. לא הייתי מודאג

> שמע, אמרה לי בטלפון, אני לא רוצה שתיקח את זה קשה. קבל את הדברים בפרופורציה הנכונה: התוצאה היא חיובית. חוץ מזה, הכל בסדר

שהייתי בטיפול פסיכולוגי. היא היתה, ללא ספק, אחד הגורמים לכך שלא אכנע למחלה. היא היתה תומכת, מסוככת ודוחפת לכל מאמץ אפשרי.

"שבועיים אחרי שהודיעו לי על כך שבדיקת נוגדני האיידס נמצאה חיובית, הלכתי עם חבר ל'קפלן'. לא יכולתי ללכת לבד. בשלב הזה, הכל היה מעורפל אצלי. חייתי בתוך ערפל.

אני זוכר גם במעורפל את השיחה עם הרופא. הוא אמר לי: 'תמשיך לקיים חיים נורמליים, חוץ משני דברים – עליך להימנע מתרומת דם וממגע מיני ללא אמצעי מניעה. נקודה. זה הכל.

"כמובן שסיפרתי על הממצא לבן הזוג שלי. הוא הלך מיד להיבדק גם כן. לשמחתי, הסתבר שהוא לא נדבק. אבל גמרנו. ניתקנו את היחסים בינינו.

"בעזרת הפסיכולוגית שלי, שסיפרתי לה על האבחנה, הצלחתי להתגבר על ההלם ולחזור לחיים נורמליים. הגעתי פשוט למסקנה: אין ברירה. אתה חייב להמשיך לעבוד, להמשיך ללמוד, לעמוד בבחינות.

"גייסתי את כל משאבי המרץ והאנרגיה שלי. עם כל הבעיות, הרגשתי טוב. מסתבר, שלאדם יש מנגנוני הגנה חזקים. אתה לא יכול לחיות 24 שעות עם הידיעה על מה שמקנן בך.

"הפסיכולוגית שיתפה בסוד שלי את קצין הרפואה הראשי של החיל בו שירתתי והדבר נשאר שמור בדיסקרטיות בין שני אנשי המקצוע האלה. הם כתבו מכתב לביה"ח 'קפלן' וביקשו הוראות מהרופאים שטיפלו בי שם, איך עליהם להתנהג עמי כחייל. נאמר להם, שאין כל חשש לסביבה בה אני נמצא ואין לי גם שום מגבלה, פרט לשני הדברים הללו: תרומת דם ואמצעי מניעה. עצם העובדה ששניהם ידעו לשמור סוד, גרמה לי לתת בהם אימון עיוור.

■■■

"באוקטובר 86', הרגשתי לא טוב. התחלתי לקבל שטפי דם תת עוריים אחרי כל מכה קטנה; לדמם בשעת הגילוח; לחוש עייפות רבה מאוד. פעם, נפלתי ברחוב. פשוט התעלפתי מאפיסת כוחות.

"הגעתי לרופא ביחידה הצבאית שלי, שלח אותי לבדיקה במעבדה של חר"פ. כעבור שעתיים, כשהתקבלו תוצאות הבדיקה, הזעיק מיד אמבולנס לקחת אותי לבית־חולים. 'אתה עלול לדמם דימום פנימי ולמות לפני שתרגיש בכך', אמר לי. רציתי להתקשר לרופאים שלי ב'קפלן' ולשאול כיצד עלי לנהוג, אבל שלחו אותי ישר לבית החולים.

"לא עלה אז כלל בדעתי שיש קשר בין מה שיש לי לעובדה שבינואר גילו אצלי נוגדני איידס. גילו אצלי חוסר קרישת דם, ירידה דראסטית במספר הטרומבוציטים.

"כשהגעתי לביה"ח, הייתי כבר במצב קריטי. אושפזתי במחלקה פנימית. זה היה בדיוק בתקופת שביתת האחיות. הניחו אותי במיטה במסדרון, בתנאים נוראיים. מצד אחד, שכב לידי אדם לא רחוץ, מצד שני, אשה שעשתה צרכיה במיטה. ממולי שכב אדם נגוע בווירוס. שלושה ימים לא יכולתי להכנס לשירותים מרוב זוהמה שם. לא יכולתי להתרחץ. ומה שהיה משפיל מכל, שהרופאים באו ובדקו אותך, לעיני המבקרים של החולים.

"רציתי לדבר עם רופאת המחלקה ולספר לה מה שיש לי. אבל היא כל הזמן דחתה אותי: אין לה זמן עכשיו. אחר־כך, ביום השלישי, באו הרופאים לבדוק אותי. סרבתי להתפשט לבדיקה במסדרון. הם התעקשו לבדוק אותי. שמעתי אחד מהם אומר לחברו: 'יש לנו כאן מקרה של נגיף איידס'.

"הורי הגיעו עם ארוחת־הבוקר. יש לי הורים מאוד תומכים ואוהבים, שידעו כל הזמן מה קורה איתי. בלעדיהם הייתי מזמן נגמר. אמרתי להם: 'רוצו מהר לפרופ' הגדול בקפלן ותגידו לו שהם יודעים מה שיש לי'.

"הם רצו. הוא התקשר מיד לרופאת המחלקה וגילה לה את הסוד. אחרי שלושה ימים שהיא לא רצתה להקשיב לי, היא באה ונופפה בי: 'אני כועסת עליך'.

"תוך חצי שעה, סילקו אותי מביה"ח בתירוץ: 'אין לנו תנאים להחזיק אותך כאן!'

ביקשתי מקצינת הרפואה שישלחו אותי לאישפוז ב'קפלן'. שלחו אותי לבלות את השבת בבית.

■■■

"בינתיים, קרה הדבר הנורא מכל: אותה רופאת מחלקה התחילה להפיץ את השמועה ש'עופר חולה באיידס'. כאשר רופא היחידה שלי הגיע לביה"ח לחפש אותי, צעקה עליו: 'מה זה שלחת לנו לכאן את עופר עם איידס?' כל מי שהתקשר למחלקה לשאול עלי, קיבל שם את כל האינפורמציה הרפואית עלי. השמועה התפשטה במהירות לכל מי שרק רצה לדעת.

"שלחו אותי לתל־השומר. הד"ר ערן דולב, לשעבר קצין הרפואה ראשי בצה"ל, הסכים לקבל אותי למחלקה שלו. הוא

איש לא אמר לי אתה חולה איידס. אמרו לי אתה משוגע. אין לך כלום. אתה צריך פסיכיאטר. המתח השפיע עליך. יש לך הפרעה נפשית

הרופא אמר לי: תמשיך לקיים חיים נורמליים, חוץ משני דברים – עליך להימנע מתרומת דם וממגע מיני ללא אמצעי מניעה. נקודה. זה הכל

תוך חצי שעה, סילקו אותי מבית החולים בתירוץ: אין לנו תנאים להחזיק אותך כאן!

אני לא כועס על צה"ל. זו היתה הפעם הראשונה שנתקלו באיש קבע שחלה באיידס. הם לא ידעו איך להתנהג

ניגשתי לראיון באוניברסיטה. מיד בהתחלה, היתה לי הרגשה שמשהו משובש שם. הרגשתי שהאנשים שם יודעים מה שהם לא צריכים לדעת

לא האמנתי למה ששמעו אוזני. היא דיברה עם ראש החוג על העניינים הרפואיים האינטימיים ביותר שלי. היא הפרה את צנעת הפרט שלי!

אני עדיין חי. יש לי רגשות. אני רוצה לאהוב ולהרגיש נאהב. אני רוצה לחוש עוד בחום אנושי, ברגש חמימות. יש לי עוד המון אהבה לתת

התייחס אלי בהמון אהבה ואמפתיה. קיבלתי חדר כמו בהילטון, עם רדיו ומיזוג. גם צוות האחיות שם התנהג אלי בצורה יוצאת מהכלל.

"בינתיים פשטה השמועה בצבא על גילוי חייל חולה איידס. זומנה ישיבה מיוחדת, אליה הוזמנו גם קצין הרפואה והפסיכולוגית שלי. עוד בטרם החל הדיון, היתה שם מסקנה: צריך לסלק מיד את עופר מהצבא. עד שד"ר הגדול מקפלן שאל אותם: 'למה בעצם? הרי הוא בחור נבון ואחראי ויודע את המגבלות שלו. אין בו שום סיכון לצה"ל: הסיכון קיים מאנשים שלא יודעים שהם חולי איידס'. הוא סיפר להם איך צריך להיות הטיפול בי. זה עזר. הם שינו את דעתם. בסוף הישיבה הוחלט: עופר נשאר בצה"ל, ואנחנו נטפל בו ונגן עליו כל זמן שצריך.

"כעבור 10 ימים, שוחררתי הביתה כשהד"ר ערן דולב ממליץ חד־משמעית לצה"ל: כיוון שאין לי הידע כיצד לטפל בעופר, מדוע שלא תשלחו אותו לאישפוז לביה"ח קפלן, למרות שהוא אינו כלול בהסדר האישפוז של צה"ל?!

"בזכותו של דולב הגעתי ל'קפלן' ושם פגשתי מלאך אחר – את הפרופ' צבי בנטוויץ'. הוא היה הרופא הראשון שידע שיש לי איידס ובדק אותי ללא כפפות ולא פחד ממני. זאת היתה ממש חוויה להיות מטופל שלו. מעבר להיותו רופא, הוא אדם גדול עם נשמה גדולה. אני חייב את חיי עד עכשיו לטיפול שלו. מאז ועד היום, אני נמצא בטיפולו ואני אסיר תודה על כך.

■■■

"לפני כשנה, באפריל 87', התחלתי לחוש יותר טוב ואמרתי לפרופ' בנטוויץ' שחשוב לי לחזור לעבודה. הוא אישר לי זאת, בתנאי שאעבוד בשלב ראשון רק ארבע שעות ביום. גם הוא חשב שזה יעזור לי מבחינה נפשית, כדי לחזור למעגל חיים מסודר. נורא שמחתי. הייתי במצב, שכל דבר קטן עודד אותי. באתי עם המכתב שלו לפסיכולוגית שלי וגם היא שמחה בשבילי.

"אלא שבינתיים, בזמן מחלתי, התחלף קצין הרפואה הראשי של צה"ל. קצין הרפואה הראשי של החיל בו שירתתי הודיע לי: יש לי הוראה חדשה. קיבלתי פקודה לשלוח אותך להורדת פרופיל ולשלוח אותך הביתה.

"קיבלתי עלי את הדין. אני אדם מאוד ממושמע. הורדת הפרופיל בשבילי היתה כמו הצמדת 'פעמון מצורעים' לצווארי.

"לא אשכח את המראה הזה: בגיל 20, טיילתי באפריקה. בקאמרון, שמעתי פתאום צלצול פעמון. ראיתי אדם צועד בראש קבוצת מצורעים, כשפעמון תלוי על צווארו, כדי להזהיר את העוברים ושבים שיתרחקו מהם. אנשים פינו להם דרך. חלקם סקלו אותם באבנים. זאת היתה חוויה טראומטית שנשארה חקוקה בי כל חיי. עכשיו עמד צה"ל לתלות 'פעמון מצורעים' על צווארי.

"הלכתי לוועדה הרפואית. נכנסתי לראיון אצל סגן־אלוף, שהיה מאוד פרובוקטיבי ואפילו לא הציע לי לשבת. הוא רצה שאביא לו מכתב מביה"ח קפלן, שיפרט את מצבי הבריאותי. פרופ' בנטוויץ כתב לו מכתב חריף מאוד, בו מחה על הכוונה לפטר אותי מצה"ל. הוא שאל: למה לא להתייחס אל עופר כאל חולה סרטן ולהגיש לו את כל הסיוע, כמו לכל חולה אחר שהוא איש קבע בצה"ל?!

"זה לא עזר. באתי לוועדה רפואית. הורידו לי פרופיל ל־21, ללא אפשרות להתנדב כדי להמשיך לשרת בצבא. פשוט, אמרו לי ללכת הביתה.

"אני לא כועס על צה"ל. זו היתה הפעם הראשונה שנתקלו באיש קבע שחלה באיידס. הם לא ידעו איך להתנהג. אין נוהלים איך לנהוג במקרה כזה. פשוט לא ידעו איך לטפל במצב בלתי צפוי. החלטתי להסכים ללכת הביתה. פשוט לא השאירו לי ברירה.

"יש בזה גם יתרון: מחוץ למסגרת הצבאית, אני יכול עכשיו לעשות דברים שמעולם לא עשיתי. אני רוצה לראות המון מקומות חדשים, ללמוד שפות נוספות, רוצה להיות יותר בחיק המשפחה שלי, יש לי יותר אפשרויות לנוח, ביחוד עכשיו, כשאני עם אנרגיה מאוד מוגבלת".

■■■

צה"ל החליט לשחרר את עופר לפנסיה מוגבלת במוגבלות של 100 אחוזים. הוא עומד להתיר את חוזהו בחודשים הקרובים. במסגרת הפרישה המוקדמת אופשר לעופר לעבור קורסים מסויימים, כדי להכשירו לחיים אחרי השחרור. הוא בחר לעבור קורס מסויים באוניברסיטת ת"א.

"ניגשתי לראיון באוניברסיטה", מספר עופר, "מיד בהתחלה, היתה לי הרגשה שמשהו משובש שם. הרגשתי שהאנשים שם יודעים מה שהם לא צריכים לדעת. בעקבות שיחה עמי הרגשתי שמתחמקים ממני, אפילו לא מוכנים להכניס אותי למשרד. פגשתי שם קצינה המטפלת בחיילים לפני שחרור.

"מה שלומך?' שאלה אותי, 'אתה מקבל עוד טיפולים רפואיים?'

"נדהמתי. 'מה בדיוק את יודעת עליך?'

"'בוא נאמר שאני יודעת עליך הכל', השיבה.

"ברגע זה, הבנתי מדוע מתעלמים שם מקיומי. חזרתי אל הקצינה הזאת לראיון. היא העדיפה לדבר איתי לבד בחדר. ושם אמרה לי, בין השאר: 'יש לי איתך בעיה חברתית. איך תוכל לשבת בכיתה אחת עם אנשים אחרים? תסכים איתי, שיש חששות ופחדים. אבל אנחנו רוצים ללכת לקראתך. במקום הקורס, תקבל לעשות עבודה בבית וזה ייחשב לך כאילו היית בכיתה. דיברתי על זה כבר עם ראש החוג...'

"לא האמנתי למה ששמעו אוזני. היא דיברה עם ראש החוג על העניינים הרפואיים האינטימיים ביותר שלי. היא הפרה את צנעת הפרט שלי.

"ישבתי שם עם דמעות בעיניים, אבל אמרתי לעצמי שלא אתן לה את הסיפוק לראות אותי בוכה. הלכתי משם מזועזע, נטלו את הזכות היסודית שלי לסודיות רפואית ורמסו אותה בגסות.

הלכתי ישר לפסיכולוגית שלי וסיפרתי לה מה קרה. התגובה שלה היתה תגובה של זעזוע. כשסיפרתי על כך לפרופסור בנטוויץ, אמר: 'תגיד לי שזה חלום רע'.

"מה שקרה כאן זאת הפרה גסה של חוק הגנת הפרטיות שלי. מישהו שהיה מופקד על סוד צבאי כמוס, הלך וחשף אותו בפני אנשים שלא היו צריכים לדעת אותו. הפרטים הרפואיים שלי הם סוד צבאי כמו כל סוד צבאי אחר. בצה"ל לא שמרו על הסוד הזה.

"קיבלתי את זה בצורה קשה מאוד. התחושה הראשונה שלי היתה תחושת אובדן. נטיתי תחילה לתגובה קיצונית. רציתי להתאבד. מזלי, שיש לי את הפסיכולוגית שידעה איך להוציא אותי גם מזה".

■■■

לפני כשנה, בשלב בו הסתבר לעופר כי צה"ל עומד להתיר את החוזה עמו, הוא היה במצב רוח שפוף. ידיד יעץ לו לפנות לאגודה לזכויות האזרח, כיוון שראה בפיטוריו מצה"ל על רקע מחלתו, הפרת זכויות אזרח. בארה"ב, שם עמדו מצבים דומים במבחנים משפטיים, זה לא יכול היה לקרות. עופר קיבל את העצה ופנה לאגודה.

בדיוק באותה תקופה, קיבלה שירה רונביץ, 28, את רישיון העו"ד שלה. היא התנדבה לאגודה לזכויות האזרח. יום אחד, התקשרו עמה בטלפון: 'יש לנו כאן חייל חולה איידס הזקוק לעזרה משפטית. את מוכנה לעזור?'

מספרת שירה: "אחרי רגע אחד של מחשבה אמרתי: אני לוקחת. אי אפשר להשאיר אדם כזה בלי עזרה. לפי המושגים שלי, אסור לקחת ממנו גם אגורה אחת כשכר טרחה.

"האמת היא, שפחדתי לפני הפגישה הראשונה עמו. יש לי תתולים בבית והיתה לי אצבע שרוטה. פייר פחדתי. כשנפגשתי עם עופר, היה לי מצד אחד הרצון להעביר אליו את התחושה: אני איתך, מצד שני, יעץ לי רופא לא ללחוץ את ידו עם אצבע שרוטה. נפגשתי עמו. שמעתי את הסיפור שלו ומאז אנחנו בקשר.

"גם לי, כמו לכל אדם אחר, היו חששות ופחדים. התגברתי עליהם כשפעלתי לפי מסרי תוכניות ההסברה. עכשיו אני בודקת את ההיבטים המשפטיים של הסיפור של עופר, ביחס לביטול השתתפותו של עופר בקורס באוניברסיטה. על פני הדברים, נראה כי מידע רפואי שהיה חייב להיות חסוי ביותר, דלף מעבר למסגרת הנאותה. הצבא חייב לשלוט במערכת המידע שלו. אנחנו בודקים עכשיו נקיטת צעדים משפטיים העומדים לרשותנו כדין, משום שעקב דליפת המידע החסוי על מצבו של עופר נגרם לו נזק נפשי קשה, שאינו ניתן לתיקון.

"האגודה לזכויות האזרח", אומרת שירה, "מחזיקה בדיעה שאין להפלות לרעה חולי איידס ויש להקפיד הקפדה יתרה על שמירת זכויותיהם. במקרה של עופר, היו פגיעות [illegible] של חוק הגנת הפרטיות".

עופר, כפי שהתוודה, רוצה להילחם את המלחמה על חייו. רק שיאפשרו לו [illegible] מבין את הפחדים ממני", הוא אומר [illegible] שנתיים, הייתי גם אני שייך לצד [illegible] החברה. גם אני פחדתי ממחלות [illegible] אבל היתה לי רגישות. השתדלתי [illegible] על פחדי היום, כחולה, [illegible] מלאה בצד החברה, אבל אני [illegible] התחשבות גם במצב שלי.

"אני עדיין חי. יש לי רגשות [illegible] לאהוב ולהרגיש נאהב. אני רוצה [illegible] בחום אנושי, ברגש חמימות. [illegible] אהבה לתת. אבל בעיקר [illegible] שליחות. משום כך אני [illegible] רוצה להילחם נגד התגובה [illegible] חולי האיידס. אני רוצה [illegible] מהמושגים הקמאיים [illegible] את העובדות [illegible] שמגופו [illegible] צריכה להוסיף על הסבל שלו [illegible]

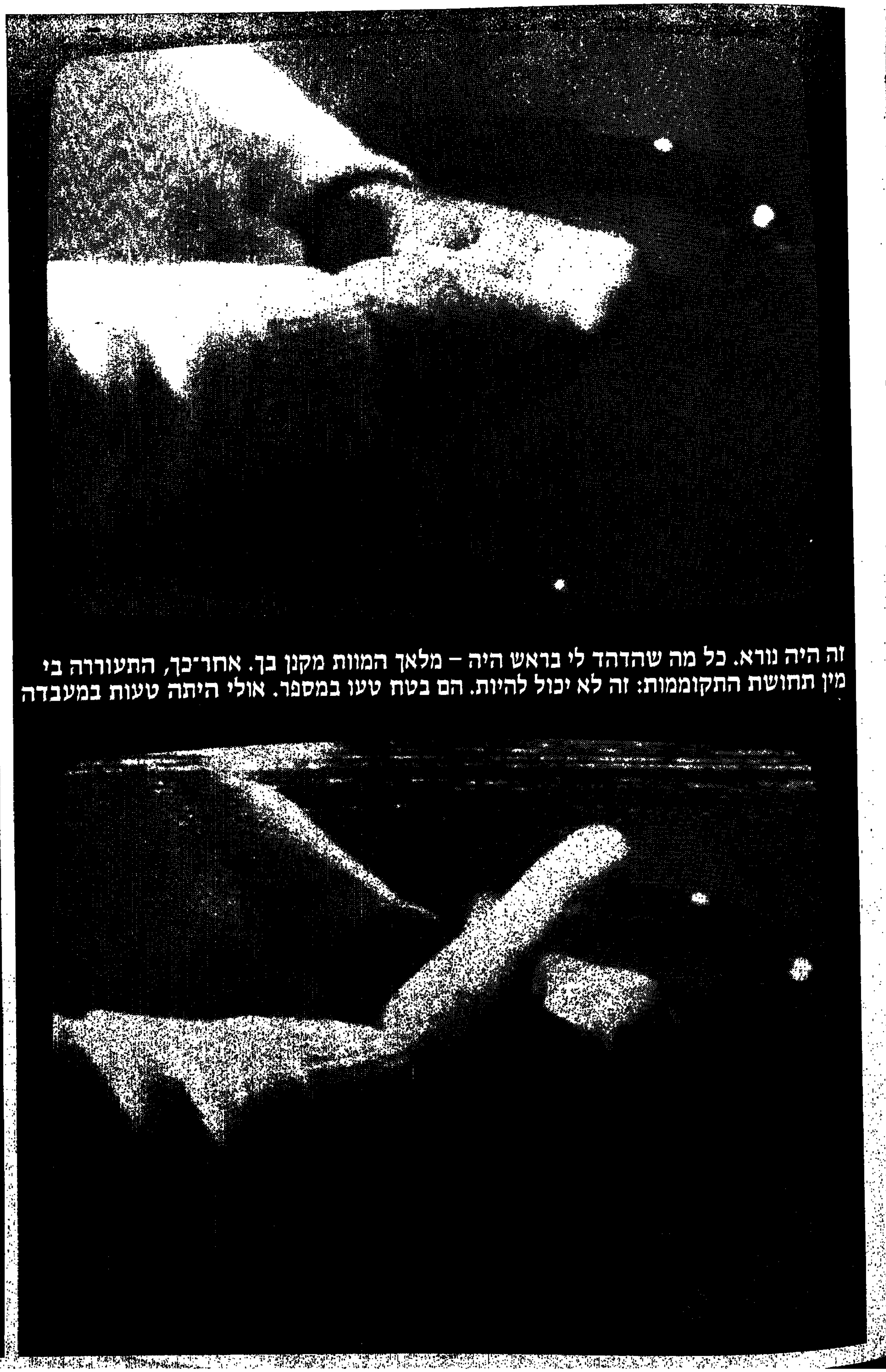

זה היה נורא. כל מה שהדהד לי בראש היה – מלאך המוות מקנן בך. אחר־כך, התעוררה בי מין תחושת התקוממות: זה לא יכול להיות. הם בטח טעו במספר. אולי היתה טעות במעבדה

8 טיסות עם Gillette®

למשחקי אליפות אירופה

MÜNCHEN 88

אם אתה מתגלח בג'ילט,
אתה זוכה יום יום בגילוח הקרוב,
החלק והמהנה ביותר
של סכיני גילוח הנמכרים
בעולם כולו.

לקראת משחקי
מינכן 88', אתה עשוי לזכות
גם בפרס, במבצע הגדול
של ג'ילט, נותני החסות הרשמיים
למשחקים.

8 פרס ראשון:
8 טיסות למינכן,
כולל שהייה של שבוע
וכרטיסים כניסה
למשחק הגמר.

מבצע בלעדי לקוראי
ידיעות אחרונות

© 1987 UEFA

הגרלת ביניים שבועית:
כל שבוע, במשך 12 שבועות,
יוגרלו 8 אריזות שי
ממבחר מוצרי ג'ילט.

כל שעליך לעשות:
שלח את אריזת הקרטון של סכיני גילוח ג'ילט,
או את מדבקת המבצע שע"ג קצף גילוח,
או משחות גילוח ג'ילט
בצרוף התלוש להלן, עם הסיסמא המושלמת
אל: ת.ד. 21331, תל-אביב עבור ג'ילט.
אינך מוגבל במספר המעטפות.
בכל שתרבה לשלוח יגדלו סיכוייך!

שם
כתובת
טל'
ג'ילט – חד וחלק

Gillette
חד וחלק על כל פנים

ההגרלה תתקיים ביום 15.5.88
תקנון המבצע בנקודות המכירה.
בהצלחה!

אפטר שייב "קריציה" שובר את כל המוסכמות...

KRIZIA UOMO
אפטר שייב מבית
KRIZIA MILANO

לא הולך אל השקט

בשיא הפופולאריות שלו, „בחינת בגרות", „זהו זה", עזב דן תורן את הכל והלך ללמוד משחק. אחרי שלוש שנים הוא יוצא עם „לוחמה בשטח בנוי", תקליט ראשון. כתב, הלחין ושר ● „זה מעין תקליט חלום. לגעת בעולם הפנימי, לקחת, להוציא" ● מתכונן למופע

תצלום: מיכל היימן

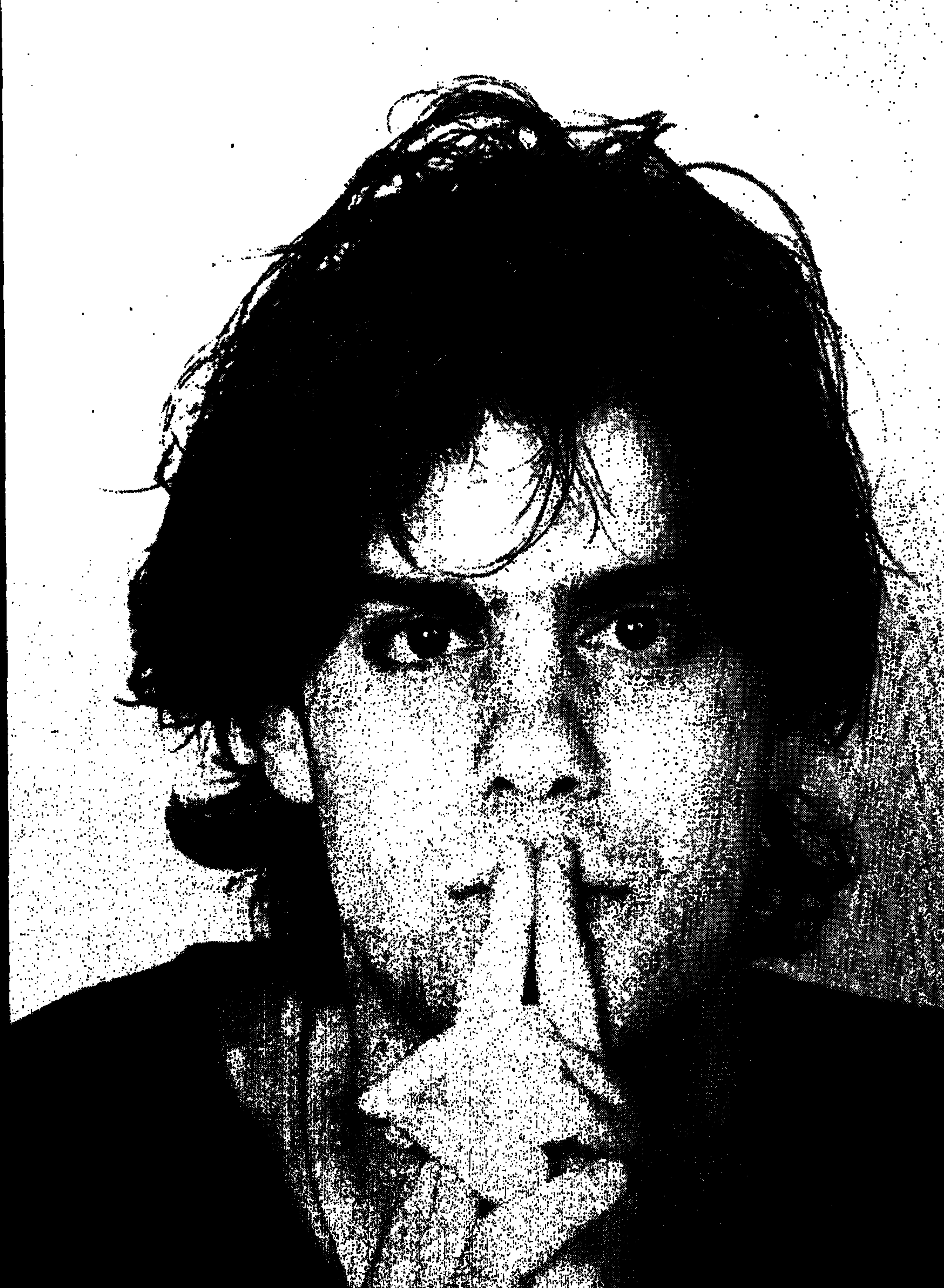

דן תורן, „ידעתי שאני רוצה להקליט רק גיטרה ושירה. זו דרך ביטוי, לא מחאה. אני מאמין בדלות אמצעים"

איך אפשר להינתק ממה שקורה סביב, איך אפשר למחוק מהמוח את הסרט המזוויע על החיילים המכים באבן שני צעירים ערבים על הר עיבל, ולכתוב על תקליט חדש? החיילים עם האלות, שאחד מהם הוזהר כבר בעבר כי היה אלים מדיי, וזורקי האבנים מרדפים אותנו. אלוף פיקוד נדרש שוב ושוב להופיע בטלוויזיה ולהסביר את מה שלא ניתן להסבר. איך אפשר לכתוב על דברים שלא שייכים לזה. ואולי, בעצם, הכל שייך. עניין אחר, לוחמה בשטח בנוי, כשהמתים מתים, אנחנו כאן עונדים סרטים.

אתחיל שוב.

ב־17 בספטמבר 1982, הימים השחורים של מלחמת לבנון, הופיע במוסף לסיפרות של „ידיעות אחרונות", שיר חדש של יהודה עמיחי. „שיר ערש":

תן לילד שיר ערש, שיר לו שיישן
הזאב מיילל, האויב בשער, אבל תישן
הבית מתמוטט, העולם עולה באש, אבל תישן
קח משיר ערש את הילד והשיר ימשיך לבדו בעולם
ובסוף ישיג את הילד
וירדים אותו לתמיד

לצד השיר הזה, פורסם הסיפור שלי „רחינו שמה „החוויה הישראלית" יעובדו להצגה, בידי גדליה בסר. הפניה באה מהצבא, עוד אבסורד של החוויה הישראלית. ברור שהסכמתי. וכך פגשתי את דן תורן.

אביו של דן, השחקן אילן תורן, שיחק את האב. דן היה הבן, ועל הבימה הקטנה של בית ליסין בתל אביב, לצד בסר, מאיה רוטשילד וארנון צדוק, ניסינו גם אנחנו את כוחנו הדל, המתמעט והבא בעיקר מחוסר אונים, כלפי מה שקורה מסביב. אלות, חוסר אונים, החיים הנמשכים.

. אולי משום שדן תורן היה בן גילו של הגיבור ששיחק, ואולי מסיבות אחרות, מקצועיות, אבל את ההופעה שלו בדמותו של מוטי, לא ניתן היה לשכוח. הוא קיבל הזמנות, שיחק בסרטים, מילא תפקיד של ממש בביוגראפיות של בחורות צעירות שראו את „בחיגות בגרות", ואת סצינת האהבה המפורסמת של תורן עם חוה אלברשטיין, ב„סיפור אינטימי". ו„זהו זה", תוכנית הטלוויזיה המעולה, הביאה את הבחור המוכשר הזה לכל בית.

ואז, כשהיה במה שניתן לומר השיא של הפופולאריות שלו, פרש. הלך ללמוד משחק, הסתגר, כתב. היה לו מדור, 'דור תשמ"ד', סיפורים על גבול המדע הבדיוני והמתרחש בארץ. תורן חיפש נקודת מפגש של הדימיון והמציאות. והיו, כמובן, השירים. החיים כלוחמה בשטח בנוי:

שימי לב משמאל! אחד חולף על האופנוע
כל מי שיושב ופניו לכביש, יותר טוב לשקוע".

הדובר בסיפור הוא אב, המדבר באוזני עצמו, על מה שקרה לו באותו ערב:

„כאשר ראיתי את מוטי בטלוויזיה, עם האלה והתת מקלע שלו, קישרתי, מיד קישרתי, את מה ששמעתי ומה שקראתי למה שאני רואה, ועבר בי רטט של אהבה גדולה כלפי הבחור הזה, בני, ומיד אחר כך, עכרה אותי שינאה שלא שיערתי את קיומה בתוכי. שינאה שאין לי מילים לתאר אותה. שינאה בת אלף שנים לבגין ולפרס ולרבין ולבן גוריון ולגולדה מאיר ולאריק שרון ולכל השרים והפקידים והרמט"כלים והאלופים שככה עשו את בני מחויק אלה ומניף אלה על גבר בן גילי".

עברו שש שנים. שום דבר לא השתנה, ואם כבר, זה נעשה גרוע יותר. ואם אז, האב היפנה את זעמו כלפי מי שהיפנה, עכשיו הזעם מופנה נגד מצלמות הטלוויזיה. אם איש לא יראה, כאילו זה לא קרה. גישה ברוטאלית, מחרידה, שמאיימת לדרדר אותנו למשטר שחור.

הצעקה של אותו אב, כנגד מה שמכוון את בנו לסטות מכל מה שהוא לימד אותו, הרהרה זמן קצר איפה. שהדהדה. במלחמה ההיא, ניירות של הבנקים הלא הגיעו אל הלוחמים, כדי לאפשר להם לתת פקודות לבורסה. היו ימים.

מוטי, הבן שהאב נושא עליו כמעט קינה, לא חירפה ממני. כתבתי גם עליו. בחור שהארץ הודפת אותו, מעליבה אותו, יום יום, בדרישות שהיא מציגה. פעם הוא חוזר הביתה ו„היו מאפרות מלאות בדלים והיו בדלים בכוסות ובכל המקומות וזה מה שאני חשבתי על כל העסק הזה ששמו מוטי", הוא מסכם. ואחר כך הוא שר, הו מאמי כלו, הו מאמי בלו.

יום אחד התקשרו אלי מתיאטרון צה"ל ושאלו אותי אם אסכים ששני הסיפורים האלה יעובדו שלושה סיפורים, מתוך סדרה

שירכיב משקפיים (שמש)
גדרות החצרות, תמיד שיהיו קצת קרועות.
תמיד לזכור לרוץ בזמן,
אפשר להתאמן בים. אנשים נעלמים.
תמיד לזכור לומר שלום
אנשים חולמים. מתבודדים.
להחליף פנים, לזכור את השמות,
לדעת מה שיותר על כל אחד.
לאסוף תחמושת בבית ובמשרד.
לקחת ליד רק מה שלא נראה חשוד.
לתייק במקום בטוח. כל מידע עלול להתפוצץ.
לימדו לשלוף, לימדו לשלוף.
את מבינה על מה אני מדבר?
זאת לוחמה בשטח בנוי.

לדעת מה שיותר על כל אחד, דווקא משום שאי אפשר לדעת כלום. השבוע יוצא, סוף סוף, התקליט הראשון של תורן, שמו „לוחמה בשטח בנוי". השיר שעל שמו נקרא התקליט, לא נכלל בו. אולי במופע, אומר תורן, אולי עוד אלחין את זה.

– ארבע שנים אתה עובד על התקליט הזה, למה כל כך הרבה זמן?

„קודם כל, לקח לי הרבה זמן להחליט מה יהיה בתקליט, ואיך הוא יהיה. חיפוש החומר, מתוך דברים שונים שעשיתי. חלק מהשירים בתקליט היה מיועד לכך כבר בהתחלה. מהפעם הראשונה שנפגשתי עם פידל, האיש שעשה את התקליט, ושמו מופיע על העטיפה בתור הבימאי ומורה הדרך".

– מי זה פידל?

„מורה הדרך, כפי שכתוב. מוסיקאי, שרוצה בעילום שם. לקח לנו הרבה זמן להחליט שהתקליט יהיה מבוסס על עבודה חיה, עבודה ברוח חיה. מה הדרוויתה

„התקליט מוקלט בו זמנית, גיטרה ושירה. מאז שיש אולפנים גדולים ומשוכללים, מקובל להפריד בין הקול והנגינה ולחבר את זה במיקס. הסיבה העיקרית שנהגנו כך, היתה תקציבית. הבנתי כי מה שיש זה אני והגיטרה. לדבר על עיבודים זה לדבר על ילד אחר לגמרי".

– התקליט מופיע ב„הד ארצי". לא היה להם כסף להקלטה רגילה או שהיתה לך איזו כוונה בהקלטה החיה הזאת?

„'הד ארצי' הם מפיצים של התקליט. את המאסטר עשיתי בעצמי. המשקיע שם בזה כ־4000 דולר".

– למה לא התקשרת עם חברת תקליטים מההתחלה?

„התקשרתי. במקומות שבהם היו מעוניינים אמרו לי, טוב, בוא נחשוב על פלייבק. אבל ידעתי שאני רוצה להקליט רק גיטרה ושירה, ואחר כך להוסיף מה שיהיה צורך להוסיף. זו דרך ביטוי, לא מחאה. אני מאמין בדלות אמצעים. זוהי טכניקה יותר זולה".

– ובכל אופן, אף חברת תקליטים לא לקחה אותך?

„הדיבור היה תמיד, שזה לא מספיק מסחרי. טוב, אני ידוע לחברות תקליטים כאדם שמתקשר עם דברים שיש להם דיבור מסחרי. טקסטים שכתבתי לשרון ליפשיץ ולרמי קליינשטיין היו להיטים. אבל כשאתה מביא למישהו לשמוע גיטרה ושירה, אתה בעצם אומר לו, 'אני רוצה להיות בשוליים'. היום, לעשות תקליט בלי סינטיסייזר, מכשור, וכל זה, זה משונה. לא מתאים לתקופה".

– אתה רוצה להיות בשוליים?

„אני לא בטוח שאני רוצה להיות בשוליים, אבל בתקליט הזה יש משהו. אם יש מחאה, זו המחאה שלי כלפי הקלילות של הדברים שעשיתי קודם. 'בחינות בגרות' וסרטים אחרים. וגם המהירות שבה הצליחו שירים שכתבתי לאחרים".

– תן לי להבין את זה. אתה רוצה לברוח מההצלחה?

„כבר ברחתי מההצלחה. אני לא רוצה לברוח מההצלחה. אני מוציא כאן דבר, בתקליט, שאני מקווה כי גם בעוד 20 שנה אוכל להסתכל עליו ולא להתבייש".

– זה לא מתוק, להיות בתוך ההצלחה.

„זה מאוד מתוק, אבל אני לא בתוך ההצלחה עכשיו. עזבתי. זו לא היתה החלטה שכלית. אם לא הייתי מגיע ל'בחינות בגרות' ול'זהו זה', מה היה קורה? הלא זה היה מקרי. יש תמיד שלושה אנשים, ואחד 'נופל בפנים'. אני מודה, ידעתי שזה מה שהולך לקרות. עשיתי את מה שעשיתי באמנות מלאה. עבדתי קשה ב'בחינות בגרות'. שברתי את הראש טוב־טוב. אני יכול להגיד שהסרט הצליח משום שהשקעתי הרבה. מישהו אחר, יכול להגיד, נראית טוב, חבוב, מה אתה מתפלסף".

■ ■ ■

גושא מרירות שלא היה לה לכאורה על מה לסמוך, גושא השתאות, גושא את הצורך להגיד, עזב תורן את כל זה והלך ללמוד אצל ניסן נתיב, מורה קפדן, הרבה אגדות. הוא הלך, לדבריו, משום שהרגיש כי הוא „נהיה שחקן", הבימה שתי עונות, סוכנת, החיים נראו קבועים, ואין הלא דבר מפחיד מזה בגיל 24.

– מה גרם לך לעזוב ולהיעלם בסטודיה?

„היו שני אנשים. ארנון צדוק, חבר טוב, שאותו פגשתי בעבודה על 'החוויה הישראלית' שלך, והוא תמך ברעיון שאלך ללמוד. אני התבשלתי עם זה שנה וחצי. וגם הבימאי מיקי גורביץ. הם, אתה יודע, השפיעו. גמרתי ללמוד לפני שמונה חודשים. אני מבין בשכל, שזה לא כזבו. התקופה הזאת הוציאה אותי מהמחזור".

– וחזרת להיות אלמוני.

„קשה מאוד להיות אלמוני בארץ הזאת. אבל, נכון. התמונה שלי לא היתה בלהיטון שנתיים".

– ומה היתה התגובה בבית הספר, על הסטאר?

„יצא שבכיתה שלי היו שלושה ששיחקו קודם לכן. כך זה חפך ליותר מפשוט. לא הייתי תלמיד בעייתי אלא כיתה בעייתית קצת. מיזוזתי הרבה אנרגיה כדי להוכיח שאני לא סטאר. הלא בשביל זה באתי, הרבה אנרגיה מיותרת הוצאה על להיות תלמיד, לא בעיני חברתי, ללמוד. הוטרדתי הרבה זמן ממה שחשבו עלי, מה הם רואים בי".

■ ■ ■

אי אפשר לטעון שתורן עושה איזו עכשווי בשם התקליט, שהרי מדובר בשיר שנכתב לפני ארבע שנים. הנימה של השירים היא אישית מאוד, ניסיון להתמודד עם עולם פרטי, „מדינה של שניים, שלא רחובות, שגם כדי לעבור מאחר לשני קונה כרטיס", כדבריו. אם הוא מציג את דורו, בני 27, והוא חייב לקצב את

לא עושה שום פוליטיקה ב„לוחמה בשטח בנוי". שיר מלפני ארבע שנים. במלחמת לבנון, שיחק דמות של חייל, מחזיק אלה. שום דבר לא השתנה

7 ימים שבועון ידיעות אחרונות

„ביזבזתי הרבה אנרגיה להוכיח שאני לא סטאר. יש בי מחאה כלפי הקלילות של הדברים שעשיתי קודם"

כהיותו אחד מהם, הרצון הוא להיות לבד.

אולי, להשתעשע בסרטים, כמו בשיר עונדים סרטים. המשחק הוא על ריבוי המשמעויות של המלה הזו, סרט.

אני לא מוכרח לספר לך את זה
לי זה לא כל כך חשוב
אני גם יכול לשתוק עכשיו
כי לי עכשיו - עונדים סרטים
סרטים כחולים, סרטים אדומים, סרטים קצרים,
סרטים קרים, סרטים זולים, סרטים לחיילים,
לפעמים גם סרטים לסוסים. סרטים לאבא,
סרטים לאמא, סרטים לכל המשפחה.

– 'לוחמה בשטח בנוי'. מה יש להילחם?

„אולי זה כתוב כמרפק כנגד העובדה שבעיר צריך להילחם. ואני לא הולך לכפר. יש פה סכיזופרניה של התחבטות. מצד אחד אני בעיר, צריך לשחק את המשחק, וזה כמו

עם חוה אלברשטיין בהצגת הגאלה של „סיפור אינטימי"

עם עמוס לוי ואורי אברהמי בהצגת הבימה, „סנג'ר". תצלום: מיכל היימן

מלחמה. מאיפה אתה בא ואיזה רחוב אתה חותך לאן. וכאילו אתה הולך אל השקט. אני לא הולך אל השקט. אין לי כלום בשקט. בראש פינה? לפעמים אני רוצה להיעלם, לטיבט. אבל אף פעם לא נעלמתי ליותר מחודש".

– משעמם, להיעלם?

„לא, אבל זה כרוך בהחלטה להפסיק את המשחק. והמשחק, כל עוד אתה בפנים, אתה בועט בכדור והוא שב לפניך. עכשיו המופע, התקליט. יש מה לעשות. ובדרך אליך, שאלתי את עצמי, מה אני אגיד לו, מה אני אגיד לו. וחשבתי, אולי אגיד לו שאני מיסטיקן".

– אתה מיסטיקן?

„כן".

– מה זה אצלך מיסטיקן?

„זה אדם שחי בדרכים נסתרות. המיסטיקה שלי היא כת של איש אחד. ההחלטות שלי אינן תמיד ראציונאליות. אני מקבל אותות מהסביבה. אבל אמרתי שאני מיסטיקן, כי נזכרתי במה ששמעתי פעם מאיש אחר, שלקח אותי טרמפ. הוא שאל אותי מה אני עושה וסיפרתי לו על התיאטרון והכל. הוא

„אני מקווה שגם בעוד 20 שנה אוכל להאזין לתקליט ולא להתבייש"

חייך ובסוף אמר, 'החוכמה זה לא לעשות, אלא להפסיק לעשות. לעשות, זה כל אחד עושה'. לכאורה, סתם דיבור. אבל בשבילי זה היה משהו אחר, נקלט אצלי".

– מה להפסיק?

„להפסיק זה להביא על משהו את עצמך".

– מה זה להביא על משהו את עצמך?

„זה אקט של עצמאות. להפסיק את הרוטינה".

– אתה לא עצמאי?

„לא מספיק".

ואגב, מיסטיקה:

המכשף העייף
צועד, הולך יחף
יחף
על האש.
קוסם שביר בלב העיר
דורך על חלון, חותך
את רגליו ודם -
חצי אדם.
המכשף העייף
כופר בדת ובלאום
כופת את עצמו, מועך
את דמותו ומת -
חצי אמת.

– אני מת על מכשפים. מי זה המכשף הזקן הזה?

„אני".

– כופר בכל?

„הנה, הפיזמון: דרך כל בשר, עובר החוט הבוער ושורף
דרך כל נהר, זורם הדם ושוטף
את כל השקרים שהמצאנו לבד"

■ ■ ■

– אתה שר על מקומות זרים, מרחקים, בריחה פנימה.

„כן. זה מעין תקליט חלום. מצד אחד אני שר, ומצד שני מספר סיפורים, כדיבור. כמו הסיפור על בובה, על הכלב. רוב השירים האלה הם שירי מותן במקור. אין כאן שירים מתוכננים, כאלה שעבדתי עליהם חודשים. יריות מהירות. טאח־טאח. יוצא עם חמש שש שורות ראשונות, והן דיבור שלי עם העולם הפנימי שלי. דרך התקשרות לשם. מחוור כזה. לגעת שם, לקחת ולהוציא. זאת הפעולה שאני מנסה לעשות".

– ולפעמים יש שיתוק.

„כן. כמו בשיר עם השם הזה. שיתוק באמצע האירוע/ שיתוק/ כמעטה הכי גרוע/ תופס את הבטן בדרך למשרד/ עומד תקוע'. זה קרה לי יום אחד, באמצע הרחוב. לא היה לי שום מושג איך אני שובר את זה".

– על מה אתה חולם?

„אני חולם הרבה. חלום אחד? אני זוכר הרבה חלומות, אבל אם צריך לבחור, אספר לך חלום מגיל צעיר. חלום טוב. קודם כל, חלום בצבעים. זה חלום ראשון שאני זוכר בצבעים. זה מתרחש ביריד ליד הים. אבי היה באנגליה חצי שנה כשהייתי ילד. קיבלתי ממנו גלויה, עם יריד, על קו הים. ואני הייתי בתוך החלום, בתוך הגלויה.

„ועוד חלום. זה היה בגיל חמש. גרתי בחולון. פחדתי מאוד ממכשפות, משדים ומיצורי לילה. היה לי סיוט חוזר, שאני הולך במדרכה, מול גן גדול בחולון, כמו הכניסה לגן מאיר מרחוב קינג ג'ורג' בתל אביב, והנה באה מכשפה. הלכתי עם אמא שלי, אבל היא לא ראתה את המכשפה, רק אני ראיתי את המכשפה. והיא עשתה לי סימנים כאלה, בוא, בוא, והיא לא ראתה את המכשפה, רק אני ראיתי את המכשפה והייתי בפאניקה".

– העובדה שאביך שחקן השפיעה עליך, ללכת בעקבותיו?

„לא הייתי מודע לרצון שלי לעסוק בתיאטרון, עד שהתעסקתי בזה, ודי מאוחר. בכיתה שלי היו הרבה ילדים שהלכו לחוג תיאטרון, ואני לא הלכתי. שיחקתי כדורגל, כדורסל, בגיל 16 למדתי פילוסופיה באוניברסיטה. הייתי בכלל נגד חוגים. זה לא נראה לי בריא.

„הזיכרון הראשון שלי מתיאטרון, שאולי השפיע עלי, היה ב'מחכים לגודו'. אבי שיחק את לאקי. הייתי בן חמש, והכל היה כמעין קירקס. אני זוכר טוב טוב את אבא שלי משם. אולי זה השפיע. אחר כך הייתי מבקש מאבא שלי שיעשה לי את המונולוג של לאקי. שיר ערש".

– מי זה הבלש הפרטי בשיר 'בלש פרטי'? זה שוב אתה, בולש על חייך? על הזיכרון, על האמנות, על האהבה?

„קודם כל זה בלש. מהסרטים. היום כבר לא כל כך, אבל פעם הוא היה האיש הסובל, האומלל, העושה הכל למען המוסר, הצלת הבריות".

בלש פרטי, מותק!

תשומי לב, לא להתאהב בכל אחד שזז בשטח.
מבלד האור מוסתר בעת, טוב, מישהו עומד בפתח

את רואה את הגבוה הזה עומד שם, עם מבט של רוצח?

– יש לך בעיה עם הרשות?

„כן, אני לא מסתדר בקלות עם הרעיון שאני אזרח רשום באיזה מקום ואפשר לפנות אליו ולהגיד לו ככה. הרבה זמן חייתי עם התחושה, מה זה פה? נולדתי פה במקרה, תרשמו אותי איפה שאתם רוצים. חייתי הרבה זמן במדינה פרטית משלי. חדר פה, חדר שם בתל אביב".

– ממה אתה מתפרנס עכשיו?

„מהצגה בשם 'המסעדה הגדולה'".

– אנשים באים ואוכלים?

„כן. רואים רקדנית בטן, מוסיקה, חתן כלה. אני החתן. זה קורה באולם חתונות, מסודר עם שולחנות, חומוס טחינה והכל. מקבלים את הקהל, כאילו ההורים של הכלה, המלצר האילם וז'אק כהן. מצטלמים איתם, בסוף אפשר לקנות את התמונה בחמישה שקל. מערכה ראשונה. אחר כך, המלצרים באים, מנה עיקרית".

■ ■ ■

רוב שירי התקליט, אומר תורן, כאיש מ„איזור של אהבה". אין לו קהל יעד מוגדר. „מה שאני עושה, אני מגיב תמיד על הווה נתון. מה שקורה בפנים. שם התקליט שלי, הוא פוליטי, והפך לפוליטי מאוד בימים האחרונים. אז מה, חזיתי את זה? יש לי הרבה שירים פוליטיים, ואני הייתי מוסר אותם לאלה שפונים אלי ומבקשים טקסטים. עכשיו אני כבר לא נותן, כי לא יוצא משום דבר, לא כסף וזו לא עבודה. כך, למשל, שיר כזה:

רוצחים אותנו כאן באופן חוקי
ואחר כך אומרים לנו שאנחנו חולי רדיפה.
אז מאיפה החוצפה לומר לי להרגע.

– את מי רוצחים?

„את כולנו".

– מי?

„הם".

– מי זה הם?

„זה תמיד הם, זה חסר אחריות. התחושה היא של 'אתם תפסיקו לעשות לנו'".

– עכשיו זה כבר 'אתם', כולל אותי.

„לא, אני לא אומר שזה גם אתה. התחושה היא כל הזמן תלך לפה, תלך לשם, תלך למילואים, כל זה".

– אתה רוצה אנרכיה?

„הייתי רוצה אנרכיה תרבותית".

– מה אתה מדבר? היו הורגים אותך מיד.

„יכול להיות שאתה צודק. אבל אני מדבר על מצב, שבו שולחים אותך עם צו, למקום שבו אתה תמות, זה רוצחים אותך באופן חוקי. השיר לא הולחן, הוא לא נכנס לתקליט, אבל אכניס אותו למופע שלי. אין לי שום בעיה עניינית לשיר אותו".

– אתה מדבר על תחושה של חנק.

„כן. אני חי בפאראנויה שאני חי כאן ולא יודע, לא מבין מה קורה כאן. אני מתרומם לכמה ימים, קורא את העיתונים וצולל שוב, בלי עיתונים. עכשיו כבר אי אפשר לצלול. אבל עד לפני כמה חודשים עוד אפשר היה ולהרגיש עם זה די טוב".

– בשיר „הרחף" אתה אומר:

בסוף אשב ליד הנחל
פילוסוף למוד זיקנה
שם אביט לתוך המים
נקי מכל אשמה
לא אזכור אותך הכל יישטף לנצח
אל תהום השיכחה
רק פני שלי הנשקפות בזרם
יהיו לי הזכרה.

– על איזו אשמה אתה מדבר?

„השיר הוא פניה לישות גשית, נוח לי לדבר ככה, לצעוק ככה. יש תיקווה שמישהו ישמע. בשבילי, הכל נכתב, נגמר. זה שיר על רוח, לנוע, כל קשר אצלי מלווה באשמה. לא יודע למה. אם הייתי יודע, אולי הייתי מתחנך קצת. ואת האשמה צריך להביא למודע".

אלה שראו את דן תורן ב„זהו זה" לפני ארבע שנים, והוא חלק מהביוגרפיה שלהם, עכשיו חיילים. עושים בצבא מה שעושים והולכים אחר כך ברחוב ירמיהו, שרים שירי פלמ"ח בנגד הקור, הזכרונות הסרטים, מה שהיה להם, מה שכבר לא יהיה. הואיל זה לוחמה, בשטח בנוי, כאן או בפלנטה של השטחים, והאהבה היא עם פתיל קצר, מה עושים כלפי המיאוס מעצמך שבא אליך בגלל המעשים, שאולי אתה לא רוצה בהם.

היא עשתה אהבה בעיטים פלחת
היא תרקוד בשבילך
ריקוד בשניים
בשניים היא אוחזת פתיל בשער

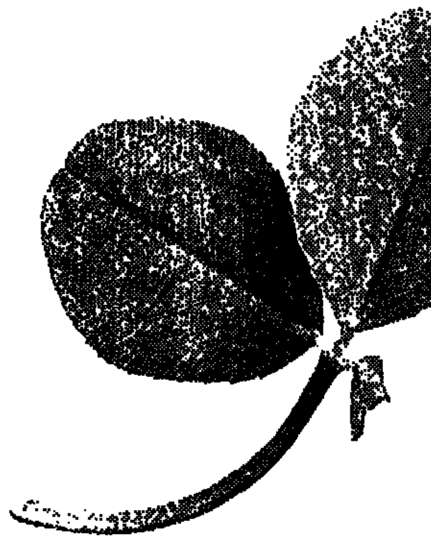

בניגוד לחברות תעופה אחרות באירופה סוויסאיר היחידה שלא הורידה רמה.

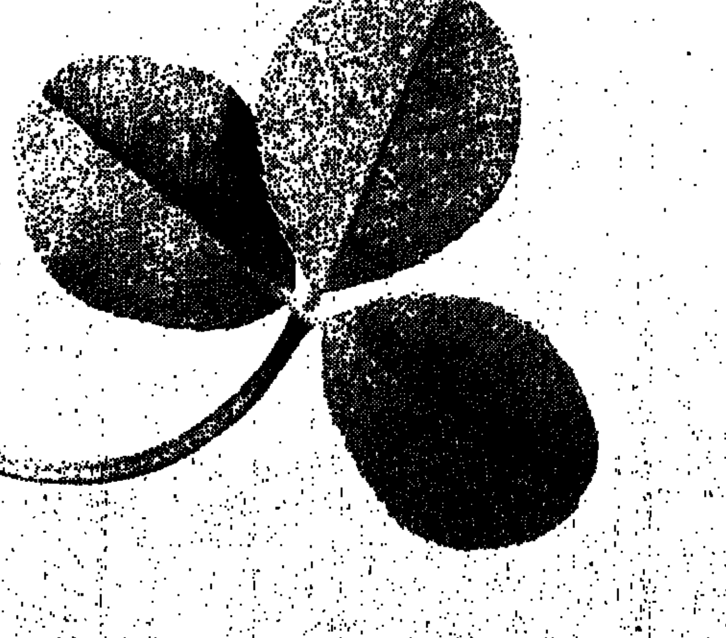

בעוד שכל חברות התעופה באירופה צמצמו את השירות שלהן - סוויסאיר היא חברת התעופה היחידה הממשיכה להציע לך בחירה של שלוש מחלקות בכל אחד ממטוסיה. לכן, נוסעי סוויסאיר בטיסות הבין־יבשתיות אל ומאפריקה, אסיה ואמריקה, יכולים לטוס במחלקה לפי בחירתם בטיסות ההמשך בתוך אירופה. בין אם אתה מעדיף מחלקה ראשונה, מחלקת עסקים או מחלקת ECONOMY, אנו בטוחים שתסכים עמנו, כי בעניני בחירה, סוויסאיר נמצאת ברמה אחרת.

swissair

כותב על אבן

מוזיאון תפן מציג תערוכה של הצייר פייר אלשינסקי, בן־תערובת של חוכמת־שם ויפהפיות־יפת. פריז, מגע של ילד גאון בחומרים מיוחדים ● השוליים והמרכז

עמנואל בר־קדמא

המוזיאון הפתוח בתפן הוקם על סמך השקפת עולם פאטריוטית, בעצם. סטף ורטהיימר, היום, האיש שמדבר על הצלה לאומית במושגים של תר־שיה־ייצור־ייצוא־ייעול, מגשים כאן ראייה כוללנית של החלום הישראלי (צריך להיות עיקש למדי כדי להאמין בו עוד). לפיה, אם הייצור הוא תנאי לחיים – איכות החיים היא תנאי לייצור.

איכות חיים היא, קודם־כל, להיות חלק ממסורת תרבות האדם ויצירת רוחו. נגישותה של תרבות אסתטית יוצרת מעצמה אקולוגיה על רמה גבוהה. מי שיודע להעריך פסל ותמונה וספר ושיר וסימפוניה והצגת תיאטרון – יידע גם כל מה שצריך לדעת על יחסי אנוש, אוויר נקי, עיור מתוכנן, ריאות־ירק.

סטף ורטהיימר ככר קיבל תשואה גבוהה ביותר על השקעתו התרבותית בתפן. מוזיאון פסלים בטבע, עם חללים לתערוכות מתחלפות ולהצגת אוספים. המוזיאון נהנה, אומרים לי, מתנועת מבקרים ערה. יש לו לוח פעילות עמוס, הכולל סיורים מונחים, מיסגרות לימוד וסימפוזיונים, אירועי תרבות מסוגים שונים. אבל, כל זה נושא לכתבה אחרת.

הנהלתו של עמוס קינן מכתיבה למוזיאון צבע תרבותי ייחודי. אני משתמש במלה צבע, כדי להימנע מהנחרצות הכרוכה בהגדרה 'קו'. קינן איננו מותח את ריאותיו ואת רגליו על מנת למצוא את עצמו רץ בראש שורת האוואנגארד. הוא לא מסתובב עם שכשכת כפניל לחפש את רוח הזמן.

למוזיאון ישראל בירושלים ולמוזיאון תל אביב יש מוטו משותף של יד על הדופק, תפיסה שמכוונת את עצמה אל מה שמסתמן כאיך מרכזי ביצירה האוניברסאלית של הזמן הזה, ומת (ומי) שנזגר ממנה בזירה המקומית. הגדרות חמורות של אין ואאוט. פיתוח קווים של המשכיות היסטורית, מיקומים גיאוגראפיים ואמונה במיתוסים אישיים.

■ ■ ■

הטל, שקינן שר על מים אחרים, בכלים אחרים. מבטו, כשהוא משתלח החוצה, איננו נתח בהכרח בניו יורק (מנהטן, החור השחור), גרמניה או באיטליה, כתובות המוקד האמנותיות של הזמן הזה. ובחירתו, כמובן, אינה חייבת לנחות בגבולות הזמן הזה.

לא מזמן, הסתיימה בתפן תערוכה של רולאנד טופור. עכשיו מתקיימת שם תערוכה של פייר אלשינסקי. שניהם, פריז. שניהם, הגם קהם בני דורנו, אינם בדיוק 'תגחת האצבע' על הדופק העכשווי'. שנותיו ופעילותו של כל אחד מהם מעמידה אותו בתוך מסורת צרפתית מסוכת של גראפיקה חכמה, סאטירית ללא רחם. באמצעים אמנותיים מעולים, זהו למעשה צומת של תקשורת, שמצטלבים בו עדנים חברתיים, פוליטיים ואירוטיים.

בהקשר מקומי, מעלה קינן שמות כמו אריעם, שלמה שלזינגר, יצחק דנציגר, נחום גוטמן. שניים מתוך הארבעה, אחיעם ושלזינגר, חיים עשרות בשנים מחוץ לישראל. למרות זאת, קינן מנסה כנראה במשא, בעזרת שמות אלה ונוספים, איזושהי מסגרת מושגית של יצירה בעלת ייחוד ניחוחות מקומיים.

ובשבוע שעבר, נפתחה תערוכתו של אלשינסקי. אלשינסקי הוא, קודם כל, פריז. פריז, במובן של מולדת אוניברסאלית. כמו אלפים, הגיע גם הוא, בגיל 20, למונפארנאס. בתי הקפה ומסבאות הרובע מכירים היטב את מגבר הזקוף, בעל הקומה הממוצעת, ... לפעמים ברישול על הכתפיים ... הטוטאלית, מעל לזקן שהלך ... עם השנים.

... עם של תלמיד־חכם יהודי. לאמיתו של ... אלשינסקי הוא בן־תערובת לחוכמת־שם ... יופיו־יפת. אביו, רופא יהודי, ברח ... מאוריסה, הגיע אחרי המהפכה ... לבלגיה, ונשא לאשה פסנתרנית ... פייר נולד ב־1927.

שמו של אלשינסקי מתקשר עד היום עם קבוצת קוברא. זו קבוצה של אמנים שנוסדה ב־1948. קמה, בעצם, כמחאה וכאנטי תיזה למרכזיותה של פריז. בשם קוברא אין הכוונה לנחש, אלא לראשי התיבות של קופנהאגן־בריסל־אמסטרדם. אם תרצו, הצפון נגד הדרום. וגם: ישירות, ספונטניות, אינסטינקט ורגש ('אוטומאטיזם') כנגד הגיון קר ו'אמנות בורגנית־אינטלקטואלית'. נגד פריז ה'מסרסת'.

תערובת של מקומי ואוניברסאלי. היו מי שהישוו את הקוברא, תנועה אמנותית קצרת חיים (התפרקה אחרי שלוש שנים בלבד), למה שהוגדר אחרי 20 שנה, בניו יורק, כ'ציור פעולה'. ציור ספונטאני, שנתן תוצאה צבעונית שופעת, לרוב מופשטת. ההשוואה חדלה להיות תקפה, כאשר בודקים את תנובת ציירי הקוברא, שתוכנה עמוס פולקלור צפון אירופי, חיות מיתולוגיות, דמונים ומרכיבים פולחניים.

אלשינסקי היה מצעירי החברים בקבוצה. שמות אחרים, שבאו אל המרכז שנוצר בבריסל: קארל אפפל, אטלאן, פול בורי, הוגו קלאוס, קונסטאנט, קורניי, אסגר יורן ואחרים.

אלה היו רק שנתיים. רומה, לקוברא יש היום תוקף מחודש. שכן כמה מהערכים האכספרסיוניסטיים שלה הם היום האפיק המרכזי של מה שקרוי החזרה לציור.

■ ■ ■

יש כמה מאפיינים ליצירתו של אלשינסקי. הבולט ביותר הוא החלוקה למרכז ושוליים מקיפים. כמעט תמיד, הציור שבאמצע צבעוני מאוד, והשוליים – שחור לבן. אלשינסקי מסביר תמיד בראיונות, שהצופה מוזמן להשלים במבטו תנועות סיבוביות שלמות. החיצוני, למעשה, הוא תוספת פירוש של הפנימי. לעין היהודית, המכירה את ספרי־הקודש למיניהם, המחזיקים את הטכסט המקורי בתווך ואת הפירושים מסביב, זה לא כל כך מוזר.

לפעמים, המיסגרת מסביב מתפצלת לציורים רבים, שונים זה מזה. הצופה מתפתה לעקוב ולחפש רצף סיפורי. יש כאן איזו השקה עם תפיסה קולנועית. בציורים אחרים, התמונה כולה מפוצלת, כמו קומיקס. לפעמים סיפור. לפעמים כמה סיפורים. לפעמים אין סיפור בכלל.

המאפיין השני – הקירבה לאמנות המזרח הרחוק. בראשית שנות ה־50, הוא מקיים התכתבות עם הקליגראף היפני הנודע שיריו מוריטה, מקיוטו, ונוסע לבקרו. בו זמנית, הוא מתיידד עם ואלאס טינג, משורר וצייר סיני המתגורר בניו יורק.

בתרבות המזרח הרחוק, הכתיבה היא חלק מהאמנות. זהו שיר־ציור־שיר. אלשינסקי משתמש לא מעט באותיות ובטכסט. „המלה", אומר עמוס קינן, „היא חלק מהציור. הכותרת בלתי נפרדת מהתמונה. הכותרות של אלשינסקי הן ראיית עולם, לפחות אותו עולם של בד ונייר, וכפי הנראה יותר".

רישומיו יפהפיים, וירטואוזיים. כותב קינן: „יש המורחים או שוטחים צבע. ויש חשוטחים או המורחים קו. אלשינסקי רושם צבע. הוא חורט ומורב בנחושת, כותב על אבן, מצייר על נייר שנכתב מאות שנים לפניו. ספרי חשבונות של נוטריונים מהמאה ה־18. נייר, בד, דיו, צבע, לוחיות מתכת ומשטחי אבן. הוא נוגע בהם ונותן בהם כמו שרק גאון או ילד יודעים לגעת".

מספר קינן, כיצד פגש עמו היכרות:

„ב־1988, בפאריז, בבוקר, שמעתי מהקומה שמתחתי צלילי קלרינט. קונצרט לאותו כלי ולתזמורת, של מוצארט.

„ירדתי קומה, צילצלתי בדלת. בפנים היה איש עם קלרינט. ועל המאסיפון הסתובב תקליט. התקליט היה התזמורת. ביקשתי סליחה על ההפרעה.

„האיש היה אלשינסקי. ההפרעה שלי נמשכת מאז".

אלשינסקי היה אמור לבוא לכאן לפתיחת תערוכתו. משום מה לא הגיע. חבל ■

פייר אלשינסקי, עבודה, 1987. מתקשר עד היום עם קבוצת קוברא

פייר אלשינסקי, במונפארנאס מכירים היטב את הבר הזקוף

הו, החיים הטובים

היא היתה מלכת יופי, הוא היה מיליונר מכור לעבודה. היום הם מחלקים את זמנם לשלושה: שליש לעסקים, שליש למעשים טובים, שליש למסעות. טוב להיות עשיר ובריא

תצלום: מיכל רוזן

לאה אתגר

גילה גולן, יהודית מזור, רונית רינת, דפנה נוי־רסקין, דניאלה הוד, אביבה ישראלי – מיליונר אמריקאי מבית יהודי חם

לפני יותר משלושים שנה, היא היתה שרה טל (בינשטוק), בת 21 מתל מונד. בחרו אותה למלכת היופי הישראלית בגן רינה בת"א וכתבו באיזה שמפו היא חופפת, ובאיזה בושם היא מתבשמת, ועוד דברים דומים. כששלחו אותה לחו"ל, כתבו גם שהיא יפה וחכמה, ושהיא תייצג את ישראל בכבוד.

והם צדקו, כמובן. לאורך כל הדרך, בנאומים לפני תורמי המגבית, באירועי צדקה, היא היתה השגרירה האידיאלית. סיבה טובה לגאווה לאומית. כשנגמרו הנאומים וההתרמות, והמלכה מגן רינה נשארה בארה"ב, זה נראה כמעט מובן מאליו. שיידעו להם, האמריקנים, איזה בחורות יש לנו. לא רק שקשוקה ורפאן.

אחר כך באו דיווחים שהיא כמעט נכנסת לעולם הקולנוע. סיפרו שהיא מיודדת עם מרלון ברנדו ועם ויליאם ג'י רובינסון, שביקרה בבתים של לי מרווין וג'ף צ'נדלר, אל תשאלו. אחר כך באו דיווחים על הצלחה בעולם הדוגמנות הניו יורקי. צריך לזכור – אנחנו היינו אז פרובינציה קטנה. טיסה לארצות הברית היתה חלום ועולם המפורסמים והמצליחים היה בשבילנו כמו גלויה צבעונית לילד קטן מאיזו רפובליקה מרכז אפריקנית.

ואז היא נעלמה לנו. נישאה למיליונר אמריקני, ריצ'ארד שיין שמו, שהתעסק בנפט. שרהל'ה בינשטוק ירדה מהכותרות המקומיות למשך עשרים שנה. עקרת בית, שני ילדים, חיים נוחים ומשעממים בקונטיקט, בחוף המזרחי של ארה"ב. כתל אביב, אם להאמין לה, מעניין יותר.

סביר להניח שהיינו שוכחים ממנה לגמרי, לולא נישאה בשנית, לוויליאם ליס, איש עסקים אמיד. הפרקים הבאים בסיפורנו, מתרחשים במקומות נידחים ומלהיבים כמו הררי נפאל, הג'ונגלים של רואנדה, ערבות אפריקה ואפילו ת"א שבמזרח התיכון.

■■■

יש דומות לה, דווקא מבני הדור שלה, שהזכיה בכתר היופי שלחה אותן לחו"ל, הישר לזרועותיו של מיליונר אמריקני מבית יהודי חם. עם החיים המתוקים בחוצלארץ באו הגעגועים, ופה ושם גם רגשות האשם, במובן הקונסטרוקטיבי של המלה. המצליחות שבהן גייסו את הבעל למפעלי צדקה בישראל.

הן באות ונוסעות, עם יד על הדופק, כך גילה גולן, נישואים ראשונים לנשיא חברת סרטים מבוגר, נישואים שניים לקבלן ישראלי יורד. היום, בני הזוג פועלים ותורמים למען אגודות שונות ואוניברסיטאות. כך יהודית מזור, שנישאה למיליונר אלפרד טאובמן, מעשירי עולם, מבעלי בית המכירות "סותבי'ס". כך רונית רינת, שהתחתנה עם כסף, עסקה באופנה איטלקית, ירדה מנכסיה ואחר כך שיקמה את עצמה והיום פועלת להאדרת שמה של האופנה הישראלית באמריקה.

יש עוד מלכות ישראליות שהסתדרו יפה מאוד בחו"ל, אותן עדיין אנחנו מחכים לראות כאן: דפנה נוי־רסקין, שנישואיה לארכיטקט רסקין ־קרסו, והיום היא נשואה למישהו שאומרים עליו שהוא בעל הנכסים מס' 2 בניו יורק. או מרים הדר, היום עשירה ניו יורקית גרושה. או דניאלה הוד, עשירה לונדונית. וגם אביבה ישראלי, עליזה גור, עליזה שרה, ואילנה גורן, רשימה לא שלמה של ענף

נקודה פטריוטית: דווקא המלכות החרשות שלנו לא ממהרות לחפש להן בית בנכר. ישראל היא כבר לא קלושמירל של הפרובינציה. להיפך, רובן עשו חיל בארץ. גרות פה, מצליחות פה, מלכות ותיקות כבר לא רצות להתפרסם. החשיפה, עמודי השער, הנסיעות, המתנות, עשו להן משהו. כשהן גדולות וחכמות, הן שומרות על הפרטיות שלהן.

■■■

גם שרה ליס. החשיפה הזאת שלה ושל ויליאם ליס היא על פי בקשת המכון הישראלי לניהול. הליסים לא צריכים את השם שלהם חרוט על לוח נחושת בכניסה לאיזה בניין ציבורי, וודאי שלא צריכים אותו מודפס על נייר עיתון שיצהיב מחר בארכיון.

יודעי דבר אומרים, שהם חברים במועדון העשירון העליון של ניו יורק, אם יש בכלל מועדון מוגדר כזה. תומכים בלינקולן סנטר, פטרונים של מוסיקה, של אמנויות. כל פטרונות – פירושה מאה אלף דולר לשנה.

השבוע, תרמו דרך המכון הישראלי לניהול עשר שנות לימוד בבית הספר למינהל עסקים באוניברסיטת פנסילבניה, "וורטון סקול אוף אקונומיקס", לסטודנטים ישראלים שרוצים להתמחות בכלכלה בינלאומית. מענק של 80 אלף דולר לשנה

ישוב ארצה ויעבוד לפחות חמש שנים לתועלת הציבור.

ויליאם ליס, בעצמו בוגר "וורטון", חשב גם שהמכון למינהל וכלכלה על שם לאודר שב"וורטון" יכול להכשיר אנשים צעירים שישפרו את כלכלת ישראל. דיבר עם ידידו ארון לאודר מחברת "אסטי לאודר" לקוסמטיקה, תרם את הכסף, ועכשיו נותר לסטודנטים ישראלים מבריקים שסיימו תואר ראשון להתחרות על המילגות.

בעזרת הכסף של ויליאם, עם המוטיבציה של שרה, הם באים, תורמים, נוסעים, נהנים מהחיים. תרמו מיגרשי טניס ברמת השרון: שרה גייסה 300 אלף דולר בנשף שערכה למען ישראל במועדון הלילה "רג'ין" בניו יורק, גם משמשת סגן נשיא במועצה למען ארץ ישראל יפה, תחת פיקודה של אורה הרצוג. וזה רק על קצה המזלג.

■■■

זוג טוב. הוא בן 63, היא בת 58, אולי לא הכי צעירים בגיל, אבל בטח לא מרגישים מבוגרים. נראים מצויין. רזים, דקים. יש לה עיני תכלת בורקות, שיער בהיר, גוף תמיר ורק. לוקחים את החיים בעיניים בוגרות: שליש הזמן בעסקים, שליש בצדקה ושליש במסעות וטיולים.

לפני שש וחצי שנים נישאו. שרה יצאה אז

והלכה בלי כלום. היו שני ילדים ובעל מיליונר שרצה אותה עקרת בית עשירה ומשועממת. הגיעה לניו יורק וחיפשה לעבוד במכירת בתים, "ריל אסטייט אג'נט" – ג'וב טוב למי שאין לו מקצוע ומוכרח להתפרנס. פגשה את ויליאם ליס. גרוש, עשיר ניו יורקי. דור שלישי למשפחה יהודית מאוסטריה. סבא שלו ואבא שלו נולדו במנהטן. את ברית המילה והבר מצווה שלו ערכו בבית הכנסת המרכזי הרפורמי של מנהטן. היום, הוא ושרה מממנים את בית הספר העברי המסונף לבית הכנסת, שהוא בית הכנסת הפעיל הוותיק ביותר בעיר.

ליס הזכיר לשרה שכבר נפגשו כשבאה לניו יורק כמלכה צעירה, כדוגמנית. גם אז חיזר אחריה. עכשיו, אמר, לא יתן לה להחמק מידיו. היא ביקשה פסק זמן. הוא סירב. שלושה חדשים לאחר גירושיה נישאו. במעמד נכחו הרב שינדלר, הרב שהשיא את הוריו של ויליאם, ואביה של שרה, שהוא מוסמך לרבנות אבל לא משמש כרב.

לפני הנישואין, ויליאם הבטיח לה את כל החופש שבעולם. היום הוא מקיים. כמה שהם אוהבים. הוא אומר משפט, היא משלימה, שרה רוצה, ויליאם רוצה, שניהם רוצים.

ממרומי הקומה ה־17 של חדר האנשים החשובים במלון הילטון ת"א, הם רצים לאופרה התל אביבית, ל'דינר' של אסתר רובין (הם תרמו למוזיאון על שם בעלה, הצייר ראובן רובין), מטיילים עם החברה להגנת הטבע, אולי יתרמו גם להם.

הטלפון מצלצל, עוד שנורר ישראלי על הקו. שרה ליס אומרת שהיא לא אוהבת להגיד לא. משתדלים להגיע לכל הפונים, רצים מקבלת פנים לארוחה חגיגית לקוקטייל לאירוע צדקה, חיים קשים.

מה היא תלבש? לא עושה יותר מדי עניין. קונה מה שרוצה, אופנה צרפתית, ישראלית, אפילו מצאה לה תופרת מקומית. וצריך לסדר את השיער, רק זה פול טיים ג'וב. תלכי ככה, גם אז את יפה, הוא אומר. צוחקים. היא אומרת שהיא מרגישה את החיים רק כשהיא עסוקה. לא מוכנה להתפשר על רגע אחד של שיעמום. הם נזכרים שצריך לבקר את ההורים שלה. כבר קשישים, גרים בת"א וצריך לדאוג להם. הילדים, שניים שלה, שניים שלו, כבר גדלו.

שרה טל, מלכת היופי 1956, עם שגריר ישראל בארה"ב, אבא אבן

בניו יורק, אם רואים בניין שעליו מקננות יונים, סימן שהבעלים בקשיים וכדאי להתעניין אם יש להם עניין למכור

משפטי ההערצה ההדדית נפתחים ב"דרלינג" ומסתיימים בליטוף. הוא מציין שהיא לא סתם אשה, גם חכמה. קוראת ספרים כמו זה שהוא מחזיק בידו, של הסופר ג'וזף קונראד. היא אומרת שהוא גאון, איש עסקים מעולה. המומחיות שלו היא עסקות מקרקעין מסובכות בניו יורק. מקבל שישה עד עשרה אחוזים מכל עיסקה. מכל צד. הוא עמד מאחורי בניית מגדל הטלפון של איי.טי.אנד טי במנהטן. עכשיו בונה מגדל נוסף. מכיר כל בית בניו יורק. רק תספר לו על דירה ניו יורקית שביקרת בה, והוא מיד יודע היא ממוקמת בבניין עם החלונות הכחולים. כשדירה החיא, נבנתה בשנה חזון שייכת להוא.

יש להם דירה מפוארת במנהטן, וגם בית קיץ בווסצ'סטר. בסופי השבוע הם מוקפים תריסר זוגות להתארח, מהמי ומי של מנהטן. בין החברים שלהם, הארת טראמפ (זה שבנה את המגדל המפורסם במנהטן) וגורדון אשת שגריר מצרים. שליס סייע לו לרכוש את בניין הקונסוליה המצרית בניו יורק לאשה לא היה אז כסף, מצהים שילמה לקחתה.

ויליאם אוסף ספרים עתיקים ונדירים. שרה רוכשת חפצי אמנות. בשביל הנפש, הם 'לוקחים' קורסים בנושאים שונים. היא לומדת קולנוע. לפני כשנה הגיעו ללונדון, והשתתפו

ויליאם ושרה ליס, 1988. מטוס קטן מוריד אותם עם מדריך בלב הג'ונגל

הכריטי. ויליאם אמר לשרה שעד שהיא תתלבש, הוא ייצא לטיול קצר. כששב אמר לה שראה בית מדליק, לא התאפק ורכש אותו. איזה בית? – ארמון. המחיר לא חשוב.

היא צוחקת כשהיא אומרת שהמומחיות של ויליאם היא ללכת עם הראש בעננים, והעיניים בקרקע. למה? מחפש בניין שאפשר להרוס ולבנות במקומו מגדל משרדים, ומצד שני, נזהר שלא לדרוך חלילה בהפרשות של איזה כלב אמריקני מרגיז. "ראית פעם בן אדם חולך ככה? זה כישרון". והוא מסביר: בניו יורק, אם רואים בניין שעליו מקננות יונים, סימן שהבעלים בקשיים, או שהם נפטרו. סימן שכדאי להתעניין אם יש להם עניין למכור. איש עסקים.

שישה חודשים בשנה הם במסעות. לא סתם טיולים מודרכים. ערכו סיורים רגליים בהרי ההימלאיה על גבול נפאל וטיבט. 'חרשו' את אפריקה. הלכו בעקבות סטנלי בחיפושיו אחרי ליווינגסטון, טיילו בעקבותיו של תיאודור רוזוולט, ואפילו חיפשו (ומצאו) את הגורילות של רואנדה.

עכשיו הם עומדים לצאת לשמורת סאלו בטנזניה. מטוס קטן מוריד אותם עם מדריך וליווי בלב הג'ונגל, נשאר סמוך מאוד במשך שבועיים, והם מטיילים. למסע מתלווה הפעם ניאוגרף, שיתעד את הטיול ויוציא ספר. לא הרפתקנים מסתכנים, אבל רוצים

למצות הכל. היא מובילה במסעות הצדקה, הוא במסעות הרגליים. "רק לפני כמה שנים הצעתי לשרה שנצא למסע של קנו לאורך הנהר, והיא שאלה אותי מה זה קנו", צוחק ויליאם.

שרה אומרת שבעלה נתן לה 'ליס' (חוזה) חדש על החיים. לפני ארבע שנים הרגישה לא טוב. הלכו לרופא. גילו סרטן. תוך עשרה ימים ניתחו אותה. אחר כך באה תקופה קשה של טיפולים כימיים. כל השיער היפה נשר מהראש. היא חבשה פיאה, המשיכה לתפקד. היום, תודה לאל, השיער שלה, הבריאות שלה, הכל חזר.

אם מחפשים הסברים פסיכולוגיים לאורח החיים העכשווי שלהם, אולי המחלה היתה אחד הגורמים לתחושה שצריך לעשות הרבה למען הזולת ולמען עצמך, להספיק למצות את החיים, לא לפחד, להיפתח.

■■■

הוא היה בצבא, חייל אמריקני במלחמת העולם השניה, היא היתה בנח"ל, בקיבוץ סאסא. כשהיא רגע אחד לא מתרכזת בשיחה, הוא ישוויץ בפני שהגברת שלו היתה רוכבת מקצועית על אופניים וגם צנחנית. שרה כועסת, מכחישה. באמת, הפרטים ההירואים האלה לא מופיעים בביוגרפיה הרשמית שלה.

פה ושם בשיחה הם מצנזרים פרט מסויים, מבקשים לחשמיט אותו מהכתבה. אולי לא טוב שהילדים יקראו. אולי יחשבו שההורים מבזבזים יותר מדי. על שאלות כרולארים, ליס עונה ב"לא חשוב". אומר: "תיקחו איש שמשוויץ כמה יש לו, תלקי לחצי ואולי באמת יש לו חצי ממה שאמר". עם חצי של חצי של חצי, נראה שהזוג הזה מסתדר לא רע, ורוכש הרבה ידידים בדרך.

הנה, נסעו למקום נופש בהרים באיזו ארץ. שמעו אשה אחת מבקשת מהמלצר דג מלוח. שרה התעקשה שהיא בטח ישראלית. הזדהו ותייכו. פגשו את האשה שוב, עם בעלה, בארוחת ערב בלונדון, ואחר כך במסיבה בארץ. הם נוקבים בשם של זוג ישראלי עתיר נכסים ועסקים. היום הם כבר חברים טובים. בכלל, כל מי שהם פוגשים פעם בחצי שנה, רשום אצלם כחבר.

מה עוד הם יעשו? רק טוב. ויליאם אומר שהרבה שנים עבר קשה מאוד. מהבוקר עד הלילה. אף פעם לא נגע בחסכונות, רק חי מהרווחים (ולא שהיו קטנים). אין מה להתלונן, אבל עכשיו הותרה מעט הרצועה, הוא רוצה לחיות יפה עם הגברת.

■■■

אחרי שסיפרו לי את סיפורם, יום לפני שנסעו מכאן, שרה טילפנה אלי. אמרה שסיפרה לחברות ישראליות על הראיון, ואמרו לה שהשתגעה. את עוד תראי איזה נזק ייצא לך, ומה פתאום מיליונרים מתראיינים. חכי חכי, כבר המחירו אותה. כל הארץ עוד תגיע אלייך בבקשות.

במחשבה נוספת, ניצחה הנאיביות: שיבקשו. שרה ליס כבר אמרה, הרי, שהיא לא יודעת להגיד לא. ■

ערכו סיורים רגליים בהרי ההימלאיה על גבול נפאל וטיבט. הלכו בעקבות סטנלי בחיפושיו אחרי ליווינגסטון באפריקה. חיפשו (ומצאו) את הגורילות של רואנדה

חדש מסדרת **"תואם והולם"** המראה השלם של כיתן.

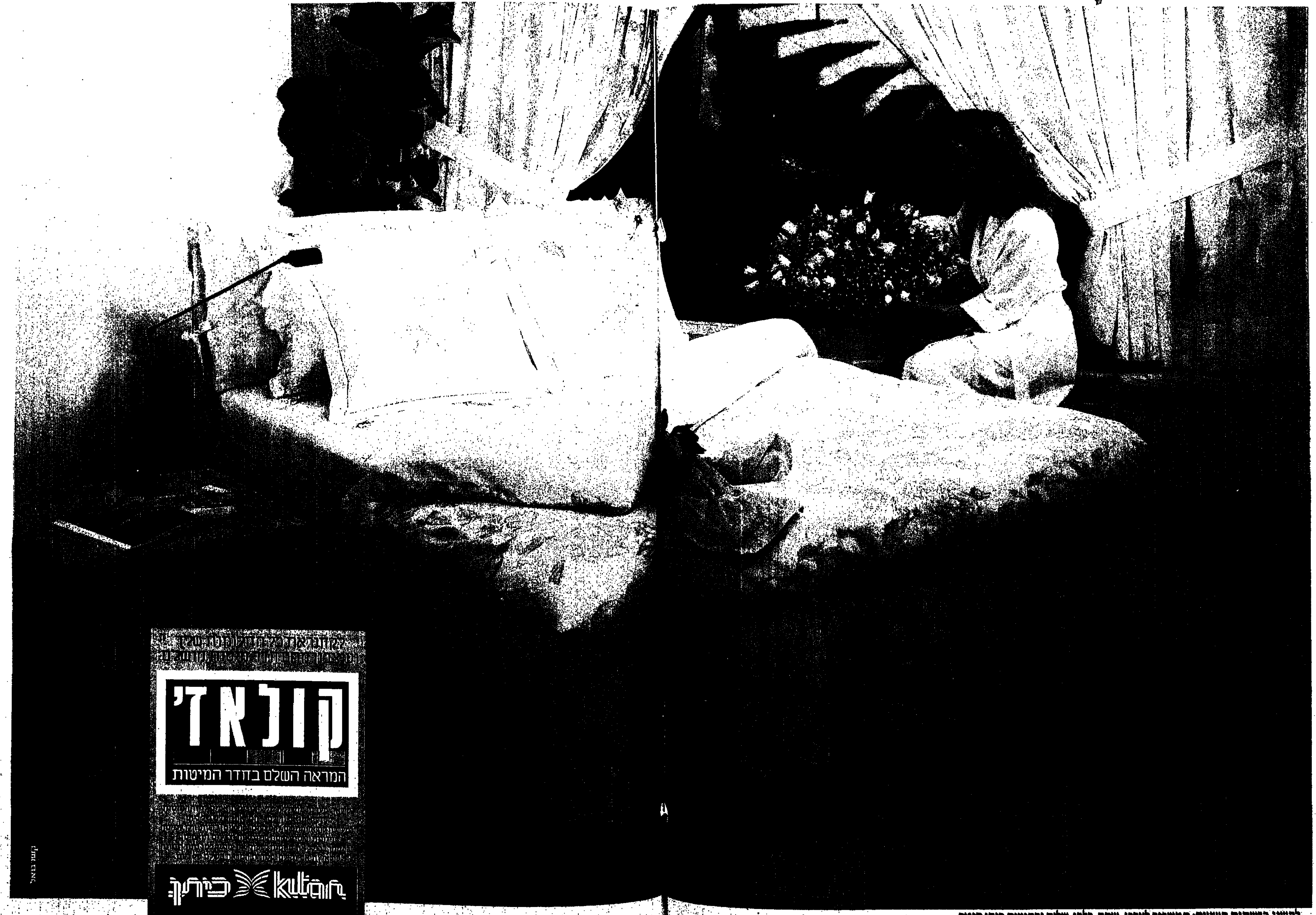

להשיג ברשתות השיווק: המשביר לצרכן, שקם, כלבו-שלום ובחנויות כיתן סנטר.

עושה חשבון

דודו טופז, 41 וחצי, עכשיו סרט. השקעה עצמית של חצי מיליון דולר • לא להאמין, גם לו יש טענות נגד התקשורת • „אני מתנצל על כך שאני נראה טוב ושאני רוצה שיאהבו אותי"

תצלום: מיכל היימן

דודו טופז. „פונקתי מהזווית הלא נכונה. כותבים על הזיונים שלי והדירה שלי והכסף שאני עושה"

נחמה דואק

בגילו, אורי זוהר חזר בתשובה. אורי זוהר היה ועודנו אלילו. הוא הסתפק במזוזות חדשות על כל משקופי הדלתות בדירתו. דווקא השבוע עשה זאת. שנים חי בלעדיהן. ימים ספורים לפני צאת סרטו הראשון למסכים, דודו טופז פוחד מעין רעה.

טופז, 41 וחצי, אומר שהוא בן 42, מאחר ולפי הפילוסופיה שלו כדאי להעלות את הגיל ואז יאמרו לך כמה נפלא אתה נראה. רווק אם כי לא לבד ליותר משעות ספורות, רגיש לתדמיתו כאמן, כאדם יוצר, כאיש חושב. כשאומרים לו שהוא יפה, הוא חוטף קריזה. מבקש שיראו את הפנימיות שלו.

עד לפני שמונה שנים, היה לוזר. למרות שהיום נראה כאילו נולד לתוך הטלוויזיה („חפש את הפיפס", „זה הסוד שלי" והכלים מסוג דומה), אנשי הטלוויזיה סירבו לתת לו הזדמנות. נכנס לטלוויזיה עם מעט עזרה מידידים. הוא עבד אז כקופירייטר במשרד טל־ארויו. הכין תסריט לסרט פרסומת למקרר. באותה עת, רצה על המסכים תוכנית הטלוויזיה „זה הסוד שלי", בהנחייתו של טוביה צפריר, שנכנס לנעליו של אורי זוהר, שכאמור, ראה אז את האור. גדעון בריקמן, ממנהלי טל־ארויו, אמר למפיק התוכנית, שלמה פז, שהופקה באולפני הרצליה עבור הטלוויזיה הישראלית, אתה מקבל את תקציב המקרר בלי מכרז בתנאי שתכניס את דודו לצוות הפותרים.

„לא היה מאושר ממני. ביום ההקלטה באתי לאולפני הרצליה ולקראתי בא בחור שהיכרתי בצבא. הוא סיפר לי שהוא הסוד, וסודו – מגדל נחשים. לא גיליתי לו שאני בצוות הפותרים. עלינו לדוכנים והתחלתי להוביל את הצוות לקראת הפתרון הנכון, שידעתי מראש. מחיאות הכפיים היו נפלאות. כשנגמרה התוכנית, ניגש אלי איציק קול, אז מנהל האולפנים והיום שלוחה של מנחם גולן, ואמר לי:'אתה לא רק יפה, אתה גם חכם'. אמרתי לו :'אני לא רק יפה וחכם, אני גם שקרן'".

■■■

הוא הופיע בצוות התוכנית עד שירדה מהמרקע. החלו, סוף סוף, לזהות אותו ברחוב. כשהחלו לעבוד על בידורון־טלוויזיוני חדש, חיפשו מנחים. עשו מבחנים לרבקה מיכאלי ולמני פאר, ולבסוף, כמו באגדות, אמר יגאל שילון: „למה שלא ננסה את דודו". והשאר יסופר בתולדות ישראל.

ההצלחה היתה מדהימה. בעקבותיה באה נפילת „הצ'חצ'חים" בכיכר מלכי ישראל, שלוותה בשנת רומיה; ואז תוכנית חדשה, „פליטת פה". הצלחה מסחררת. 370 הצגות. הרבה כסף. 7000־5000 דולר להופעה. התוכנית שאחריה, „בלי חשבון", היתה מעט פחות מוצלחת. רק 217 הופעות. אך היא מימנה את הפקת הסרט שהוא כתב ובו הוא מככב – תל־אביב – לוס־אנג'לס. דודו מקווה שיראו אותו מאות אלפים. שהוא יכסה את חצי מליון הדולר שהשקיע לבד בסרט, ואז יפנה לסרט הבא. בתוכנית גם סרט קאמרי שיביים. „אם הבימאי יאהב אותי, יהיה לי בסרט תפקיד ראשי". תאמינו לי, יאהב, כי אין מי שאוהב את דודו כמו דודו.

■■■

– אתה בן 41, עם 47 שערות שיבה. איך אתה עם זה?

„אני חושב שאחרי גיל 40 מתחילה בעיה. הולכים לקראת הסוף. אתה ער לזה יותר. אצל האמריקאים, זמן הוא כסף. אצלי, זמן הוא עשיה. אני רוצה להספיק הכל".

– מה עוד אתה רוצה לעשות? כבר הוכחת את עצמך, כתבת ספר, עשית סרט, תוכנית בטלוויזיה. איזה עוד תחומים?

„לבלוע הכל. לבלוע את החיים מכל הזוויות האפשריות. זאת אומרת, ליצור בכל תחום אפשרי. כתבתי ארבעה ספרים. עשיתי סרט ראשון. כיף עצום שנשמע שטחי כל־כך. אבל מצאתי תחום חדש. אנשים רואים את גיל 40 כאמצע החיים ואני לא. אני רואה זאת כהתחלה חדשה. אורי זוהר התחיל בגילי לחזור בתשובה".

– בסרט, בחדרו של כוכב הסרט, מורי גזית, תלוי פוסטר של אורי זוהר. בפואנטה, למה זוהר?

„נראה היה לי שטיפוס כמו מורי גזית יתלה בחדרו את תמונת אלילו, אורי זוהר".

– זוהר גם אלילך?

„לא. של מורי גזית".

– והאליל שלך הוא דודו טופז?

„לא. אני לא האליל של עצמי. אני ביקורתי מדי. אין לי מודל חיקוי ואין לי אליל. יש הרבה אנשים שאני מעריך את העבודה שלהם. אני לא אומר שאני רוצה לעשות סרט כמו וודי אלן או דסטין הופמן. אני מעריך עבודות, אך לא להיות כמותם".

– בארץ, את מי אתה מעריך?

„את מתי כספי, מאיר אריאל. שלום חנוך בחלק מהדברים. עמוס עוז, לדוגמא, אהבתי את מנוחה נכונה ומקום אחר. מקופסא שחורה לא התלהבתי והתפלאתי מההתלהבות סביב הספר. יצאתי מדעתי מהמאהב של א.ב.יהושע, ואילו גירושים מאוחרים כלל לא הלהיבו אותי".

– אתה קורא הרבה?

„לא מספיק".

– כולם אומרים את זה.

„קורט וונגוט או סול בלו, קראתי רק אחד מהם. כך גם מקס פריש. עם כל השמות שאני זורק כעת, אני לא קורא מספיק".

– אבל חשוב לך שיחשבו שאתה קורא הרבה? שיחשבו שאתה חכם?

„את אומרת את זה. יכול להיות. זה לא חשוב לי שיחשבו עלי. אם בוידוי, או חשוב לי שיאהבו אותי. שיאהבו את היצירה שלי".

– למה, לא אוהבים אותך?

„כן, אבל אני רוצה שכולם יאהבו אותי".

– זה ילדותי.

„אני ילדותי. ניטשה אמר: 'בגבר האמיתי חבוי ילד. אנא נשים גלו את הילד שבגבר'. אני מודה שאני ילדותי, על כל הרע והטוב. הטוב, זה הנאיביות שקצת חסרה לנו, הספונטניות ושמחת החיים. והרע זה הספונטניות והפה שלי, שיכול לומר דברים שאחר־כך אני יכול להצטער עליהם, והאגרסיביות".

– יש דברים שאתה מתחרט עליהם?

„המון. אני מעליב אנשים. פוגע באנשים. אומר דברים איומים. זה התחיל אחרי שהתחלתי להצליח. אולי בגלל שיותר אנשים מטרידים אותי. אני דורש שלמות מסביבי ומעצמי. אני מוגבל, כמו כל אדם, בשכל ובכישרון, אך במה שיש לי אני דורש להגיע לשיא".

– כל מה שאתה אומר זה בעצם סיסמאות.

„אבל אני מאמין בהן. מאחורי הסיסמאות עומדות אידיאות. אני מאמין בשלמות".

– שלמות פירושה שהבית שלך כל־כך מצוחצח? שאתה כל הזמן אוסף פירורים מהשולחן? מה יקרה אם ידעו שמישהו חי באן?

„אני נקי. אני מתנצל על זה, ואני מתנצל על כך שאני נראה טוב ושאני רוצה שיאהבו אותי, ועל כל אותם דברים שנורא לא פופולאריים בעיני אינטלקטואלים בארץ. יש לי הרגשה של פער עצום. לא הרגשה – ידיעה, בין מה שאני מקבל מהקהל באולמות, לבין היחס שאני מקבל מאנשים בעמדות מפתח. תראי כמה הערכה נותנים בטלוויזיה לזמר וכמה מעט לבדרן.

„אני חושב שאני אומר לא רק את דעתי. קשה יותר להיות בדרן מאשר זמר. עובדה, בדרנים טובים יש בקושי עשרה בארץ, ואילו זמרים – לפחות 100. הרווח של בדרן מהופעות גדול יותר, אבל עובדה – אנשים לא יכולים לעמוד על הבמה שעתיים, כמו שאני עושה, ולשעשע את הקהל. יש שמסוגלים 40 דקות. אבל שעתיים! ולבדר זה לא רק להצחיק. זה בא מהמלה בידרה שערותיה. לבדר זה לפזר את המחשבות של האנשים. להוציא להם את הלחץ מהראש".

– איך אתה רוצה שיתייחסו אליך?

„הארץ מתחלקת לשניים – אלה שמקנאים, ואלה שמקנאים בהם. אני מעדיף להיות בחלק השני".

– אתה מלא בערך עצמי?

„עיין ערך דודו זה לא עיין ערך מושלם. אך זה איש שבעיני אנשים רבים זה איש שהצליח".

– ובעיני עצמך?

„אני בתחילת הדרך עדיין. עוד לא כתבתי את הספר האמיתי. עוד לא עשיתי את הסרט הכי טוב שלי. אני גאה בסרט שעשיתי וחושב שהוא עומד בשורה אחת עם הסרטים הטובים שנעשו לאחרונה בארץ – שתי אצבעות מצידון, לא שם זין, בלוז לחופש הגדול. אתה עומד בגיל 40 אחרי שתי תוכניות יחיד מאוד מצליחות, ואתה כבר אומר לעצמך מה עכשיו. עוד הצגת יחיד? לאיזה כיוון? אם אחזור על עצמי הקהל יפסיק לבוא".

– זה מפחיד?

„לא. אני לא חושב על זה. אני עושה כדי שזה לא יקרה. אני מחזיק בצמרת בציפורניים. אני חי בתיכנונים לעתיד. חברי פנו לאמרגנות או עברו לגור בכפר, ואני גיליתי את הקולנוע שהוא שילוב של כל הדברים – מוסיקה, כתיבה, וכשרון משחק. אני יושב בבית ובה בעת יושבים אנשים ב־15 בתי קולנוע ורואים אותי על המסך".

– לא יותר כיף לראות את תגובות הקהל בהופעה חיה?

„אני לא מפסיק להופיע. לקראת הבחירות אצא עם תוכנית חדשה. תכנים פוליטיים. אצלי הכל פוליטי".

– למי אתה רוצה להרים הפעם?

„לאף אחד. יש בתוכניות שלי הרבה מחאה, אבל לא נותנים לזה ביטוי. לשיר של שלום חנוך, מחכים למשיח, או לשיר החדש של סי היימן – הכיסוי אדיר, ללא כל פרופורציה למה שמקבל בדרן שאומר, ערב ערב, את אותם הדברים לפני קהל הרבה יותר גדול מקהל של צוותא".

– למה הזלזול?

„צוותא זה לשכנע את המשוכנעים. לך לצוותא, תתחיל לעשות חיקויים של אריק שרון או לצחוק על כהנא, וכולם ימחאו לך כפיים. נראה אותך עושה את זה בקרית גת או קרית שמונה או באר שבע".

– בסך הכל פונקת על ידי התקשורת, אז למה נימת המרירות?

„ככה את מרגישה? פונקתי מהזווית הלא נכונה. כותבים על הזיונים שלי והדירה שלי והכסף שאני עושה. זה לא רע, זה מגרה, אך אם היית רואה את ההופעה, היית מופתעת. יש לי קטעים בהופעה שהם מחאה קשה. אם היו נותנים לי להציג זאת, בטלוויזיה היה פיצוץ. אבל אחרי שפסלו שיר של טוביה צפיר, שהוא ילד קטן ליד מה שאני עושה בהופעה, בחיים לא יתנו לי".

– מה בליבך חשוב מה אומרים? אחרי הכל, אתה מצליח להביא 350 אלף אנשים לעשות את התנועה הכי קשה, לשלוח יד לכיס, להוציא את הארנק ולקנות ברטיס ב־30 או 40 שקלים ליחיד. אז מה זה משנה מה אומרים?

„הבידור שלי טוב. העיתונאים, לדעתי, אומרים לעצמם: 'אנחנו לא נלך עם העם, נהיה יותר ביקורתיים'. בשנים האחרונות לפני מותו, אף אחד לא כתב על שייקה אופיר. האיש לא הופיע, לא הוזמן לטלוויזיה. כאשר נודע שהוא גוסס, פתאום כתבו כמה הוא נפלא ושהוא הגדול מכולם. האם אני צריך לגסוס כדי שיכתבו עלי דברים טובים?

„תראי איך קטלו את שלמה ארצי משך שנים. הבחור עושה מה שאף עיתונאי לא עושה. הוא כותב מנגינות נפלאות. על המלים יש לי ביקורת, אך מעל לכל הוא מסוגל לסחוף אלפי אנשים. לעגו לו. אני יודע שהוא סבל מזה, למרות שהוא סגר קופות וקיבל מכתבי מעריצות. לא פירגנו לו.

„יש הרגשה בקרב אמנים מצליחים, כאילו עיתונאים מסויימים מעדיפים כשלונות. מעדיפים איזו הצגה נידחת בפסטיבל עכו שהצליחה להביא 70 צופים, מאשר מישהו שממלא אולמות.

„יובל מסקין, שקורא בכף היד, אמר שהדבר הבולט ביותר בכף ידי הוא ההבדל בין התדמית שלי לבין מה שאני באמת. וזה נכון. כולם חושבים כמה קל לי, ולא כך הוא. בסרט אני מתעד מספר אירועים שקרו לי באמת. אחד מהם הוא הבחינה בטלוויזיה. הייתי בשיא הצלחת המופע 'פליטת פה' ובאתי לבקש שיכניסו אותי לאחת מתוכניות הבידור של ליל שבת. כן, באתי לבקש למרות שכולם חושבים שהם היו צריכים לבקש אותי. והם דחו אותי הלך ושוב. ולבסוף הסכימו לראות אותי. עשיתי את אחד הקטעים לפני שלושה אנשים, במשרד קטנטן, כשכל הזמן הטלפון מצלצל ואנשים נכנסים ויוצאים, והרגשתי חסר אונים".

– מדוע אתה אומר להם: לכו תזדיינו ועזבו את החדר. גם בחיים עשית כך?

„לא, לא היה לי אומץ".

בהופעת הבכורה של „בלי חשבון", עמד על הבמה ונתן קטע על איבר המין הגברי. הקהל, הוא אומר, במקום לצחוק ישב המום. אמא שלו, אחרי ההופעה, אמרה לו: דודינקה, איך אתה לא מתבייש לדבר על הפיפי שלך".

– דיברת על הפיפי שלך?

„לא, דיברתי באופן עקרוני. דיברתי על האיבר כמו שפרויד דיבר עליו. על האיבר שמכתיב לנו את הכל בחיים".

– אנחנו משווים בין טופז לפרויד?

„לא, חס וחלילה. מה יש לדבר, זה היה קטע מצחיק. נעורב".

■■■

רוקפלר, הוא אומר, לא קרא את המרכז בניו־יורק „טופז סנטר", אלא „רוקפלר סנטר", וגם הווארד יוז לא הותיר לו כסף בירושה. הוא גם ביקש מאייזנברג שיאמץ אותו ועד היום לא קיבל תשובה. הכל, הוא חוזר ומרגיש, עשה במו ידיו.

בסרט השקיע, מכספו הפרטי, חצי מיליון דולר. כל מיני אנשים ניסו לרמות אותו ולהשקיע כסף לא בדיוק בצורה חוקית. לבסוף התעצבן, ביקש מהמפיק שלו, רפי שחר, לקבוע לו לוח הופעות עמוס, ובמשך חודש ימים הופיע ערב ערב ואסף את הכסף. החליט להשקיע לבד.

הוא רוצה שמיליון איש יראו את הסרט. הסרט מפאר ומהדר את ישראל. סרט נגד ירידה, כמעט תשדיר שרות. ממש פראוודה. בדרן כושל שנוסע להופיע בארצות־הברית ונתקע שם ואז פתאם הוא מבין שאין כמו המדינה וחוזר לארץ חסר כל להתחיל מהתחלה.

„מה יש לך נגד ישראל", הוא מודעק, „אני אוהב את הארץ".

הרבה יותר מאוחר בהמשך השיחה, מתברר שהתסריט המקורי בכלל לא דיבר על ירידה, אלא על יחסים בין אותו בדרן לנערה צעירה, כאשר הוא מצליח הוא זונח אותה, ואז היא מגלה שהיא בהריון. סרט תורכי. חוקי מס הכנסה שמחייבים הגשת עותק אפס בתאריך מסויים, כדי שאפשר יהיה לנקות את ההוצאות ממס הכנסה, וההופעות בארצות־הברית הביאו לשינוי התסריט ולאהבת המולדת. אם היו ממשיכים בתסריט המקורי לא היו מספיקים לסיים בזמן. ניצלו את ההופעות בלוס־אנג'לס והכניסו אותם לתסריט. אגב, צילמו הופעה שלו שם במלואה. דודו מקווה שעוכרת זו תגרום לרבים מהם לבוא לראות את הסרט שם ולו רק כדי לראות עצמם על המסך. אם יצליח לשכנע כמה מהם גם לעלות לארץ – מה טוב.

– למה העמדת הפנים? הרי התסריט המקורי, שכתבת עם אסי דיין, כלל לא דיבר על ירידה ועליה".

„החיים מקריים. האמת היא גם שבגלל 6 ההופעות שהיו לי בארצות הברית, פתאום אורו עיני והחלטתי לדבר נגד ירידה. היגלץ ראה את הסרט ואמר שהוא טוב ממאה שליחים. ככה קורים הדברים.

„כל השוואה שאעשה את תגידי: אתה משווה את עצמך? אבל אני לא בטוח שכאשר שקספיר כתב את היצירות שלו הוא חשב שהן יהיו קלאסיות. הוא כתב יצירות בהזמנת בית המלוכה האנגלי. האמת כנראה תבויה אי שם, והיא מתגלית. המהפך מסרט אישי לסרט לאומי היה במקרה, אך גם המדינה שלנו

„יש לי קטעים בהופעה שהם מחאה קשה. אם היו נותנים לי להציג זאת בטלוויזיה, היה פיצוץ"

„כולם חושבים כמה קל לי, ולא כך הוא. בסרט אני מתעד מספר אירועים שקרו לי באמת"

„כשזה יקרה, אעשה את החתונה בכיכר מלכי ישראל איפה שאמרתי 'צ'חצ'חים'. אזמין את כל העיר, כי כולם בין כה וכה מעורבים בחיים הפרטיים שלי"

ויטה רוזוב. „אני בת 41 וגאה בגילי. עד גיל 40 עושים את כל הטעויות האפשריות. אחר כך אפשר להתחיל להנות"

„פליטת פה" היתה הצלחה מסחרית, 370 הצגות, 5000־7000 דולר להופעה. „בלי חשבון", 217 הופעות • „הארץ מתחלקת לשניים – אלה שמקנאים, ואלה שמקנאים בהם. אני מעדיף להיות בחלק השני"

עם אביגיל אריאלי ב„תל אביב – לוס אנג'לס". סצינת ההתעלסות הוצאה מהסרט

הפכה, במקרה, מסוציאליסטית לקפיטליסטית".

– היתה גם כוונה להתאים לדעת הקהל בנושא המין? הוצאת סצינת התעלסות עם כוכבת הסרט, אביגיל אריאלי, ולג'יאקוזי אתה נכנס בתחתונים.

„רצינו סרט שיפנה לכולם. יש דברים שהיום אני מצטער, כולל סצינת ההתעלסות עם אביגיל, היום הייתי עושה בסרט דברים אחרים. אבל אין מה לעשות וצריך לפנות למאות אלפי צופים בבת אחת".

■■■

אביו של דודו, אברהם גולדנברג, משחק תפקיד חשוב בחייו. הוא כל הזמן קשוב למה היה אבא חושב אילו היה בחיים. מעריץ גדול של תכונותיו כמו אמנות לשם אמנות ושאמנות חייבת להעביר מסר. אני, הוא אומר, עושה גם בידור לשם בידור. אני מסוגל לספר בדיחות על פרסים וגרוזינים שכל כולן גזענות מוסווית ו/או לספר בדיחות גסות שאבי מעולם לא היה מספר. אני לא רחוק מאבי כמו שאסי דיין היה רחוק מאביו או הבן של הרצל מאביו, אבל אני רחוק ממנו. אני חושב שאבי היה אוהב את הסרט, כי היו בו מספיק נאיביות ואהבת מולדת לאהוב אותו.

– אמך אהבה את הסרט?

„מאוד. היא גאה בי".

ואחיך, מיקי גולדנברג, שעד לתוכנית האחרונה היה גם אמרגן שלך?

„אחי, בעת עריכת הראיון, עדיין לא ראה את הסרט".

– למה נפרדו דרככם, ממגורים בבניין משותף קומה מעל קומה, עבודה משותפת – לכלום?

„כאשר התחלתי להצליח ב'פתחון פה', התחיל לזרום כסף וכל אחד לקח את השלל. וקרה שבערב שבת, אצל אמא, התחלנו לריב על כסף. החלטנו שעדיף שכל אחד ילך לדרכו. אני בטוח שמיקי היה שמח להמשיך להרוויח איתי, אבל הכל בסדר כעת".

– בדיעבד, אתה חש שהניתוק ביחסי העבודה הועיל?

„כן. זה טוב מאוד. חזרנו לדבר על הילדים שלו במקום על כסף".

בלי ציניות נאמר, שדודו באמת בחור מוכשר. חוש הומור. כושר חיקוי. את כל הקטעים בתוכניותיו הוא כותב יחד עם יואל ריפל. הבעיה שהפה שלו, כפי שהוא מודה, הוא אכן אויבו הגדול.

בוקר טוב ישראל

קטע מתוך „בלי חשבון", נכתב על ידי טופז ויואל ריפל.

כאן מרוור אחמד אבו סמיר היושב בעוצר בכפר איזה 12 ימים ולא רואה לזה את הסוף. בוקר טוב איסראיל.

קריין: תקרית מצערת אירעה הבוקר במחנה פליטים פורמיאקה שליד בלאטה, כשילד בן שנתיים הטיל את מימיו על כוח צה"ל שעבר במקום. משפחת הילד נעצרה, המרפסת נהרסה והתינוק באשם. פרטים נוספים על המקרה מפי המעורבים בתקרית. ראשון הדוברים יהיה מפקד כוח צה"ל המושתן. סרן א' מה בדיוק קרה?

קצין: הבוקר עברנו במחנה הפליטים פרומאיקה שליד קראמיקה.

קריין: פורמאיקה שליד בלאטה.

קצין: „חרסינה שליד טאפטים. הכל היה שקט ולכן רק ירינו יריות אזהרה באוויר ואחר כך פינינו את הפצועים. אחר כך הוצאנו את הגברים התוצה והתחלתי לשאול אותם שאלות. התחלתי בספרות, אחר בתלמוד והמשכתי בגמרא. הם לא ידעו את התשובות וזה עורר את חשדי.

קריין: מה בדיוק קרה עם הילד.

קצין: ובכן, עמדנו מתחת למרפסת אחד הבתים ולהפתע הרגשתי זרם חם היורד לי על הראש. הרמתי את עיני וראיתי שזה חמין הקטן הידוע כמחבל פוטנציאלי. מיד שלחתי כוח שכיתר את הילד, שקיטר בזמן שכותר ובזה באה הפרשה על סיומה.

קריין: רצינו להזמין גם את הילד, חמין הקטן, אך מסתבר שהוא עדיין לא מדבר ולכן הזמנו את אביו של חמין.

מחמוד אבו כביר, האם אתה מדבר עברית?

מחמוד: יו, איך רייד עיעפרית, אובר איך קען נישט אלעס פארשטיין. איר איז אי'משוגענער. ידרוכנו אלה ראסי מעא אלה. פארשטייסט?

קריין: אני לא מבין אידיש. יש כאן מישהו שמבין?

מהקהל: אני.

קריין: איך קוראים לך?

– עבדאללה.

קריין: מה הוא אמר?

עבדאללה: הוא אומר כל הכבוד לצה"ל, רק ערבים מלוכלכים.

קריין: תגיד לי מר חמור, למה בדיוק הטיל הילד את מימיו על כוח צה"ל.

מחמוד: איר איז איקליינער טשולנט. יעני חמין. ער פארשטייט נישט. איר ווייס אין דעם צימער ארבע ימים בעוצר. ער דערף מאכען פיפי. מה־פיש בית שימוש. אל וואלד הלך למרפסת ומאכט פישן על החיילים.

קריין: עבדאללה, מה הוא אמר?

עבדאללה: הוא אמר כל הכבוד לצה"ל, יחי כהנא.

קריין: תגיד לי, הוא לא מהחיזבאללה?

עבדאללה: הוא מהמזבלה. עובד אותו זבל בעיריית ירושלים. גם אני עובד אותו זבל. אנחנו חבורת הזבל.

קריין: נשמע כעת את תגובתו של השר הממונה על השטחים, השר אריאל שרון. השר שרון, האם אינך חושב שנעשה עניין גדול מדי מעניין קטן מדי? סך הכל ילד קטן עשה פיפי.

חיקוי של שרון: מה זאת אומרת ילד קטן. מה זה, אני לא הייתי פעם ילד קטן? דוד לוי לא היה פעם ילד קטן? שמיר לא היה ילד קטן? היום זה ילד אחר משתין עלינו, מחר חצי מהערבים יעשו את זה. אנחנו נצייד את חיילי צה"ל בקטטרים, ולמשתינים לא תהיה תקווה ושהשתן לא יעלה להם לראש. בוקר טוב ישראל.

כאמור, רווק בן 41, מבוקש. שמו נקשר בשמן של מספר יפהפיות. לאחרונה, אילנה שושן, הדוגמנית. הרומן נסתיים. לדבריו, הוא מחפש אשת חיק והיא מחפשת קאריירה. כיום הוא יוצא עם בחורה בשם לימור, מנהלת מסעדה ועוזרת לקידום התקליט שיצא עם שירי הסרט. ממוש, הוא קורא לה. אומר שבתוך שנתיים יעשה ילד („אני כל כך אוהב ילדים. הם ממש בונבונים"). אומר שלא מתחייב שיעשה זאת במסגרת נישואין. יש אישה בת 40 שרוצה ממנו ילד ויתכן וייענה. אם זו תהיה צעירה, הוא אומר, אצטרך, כנראה, להתחתן איתה.

„כרגע, זה לא עומד על הפרק. כשזה יקרה כולם ידעו על זה. כולם. לא אתבייש בזה. אעשה את החתונה בכיכר מלכי ישראל איפה שאמרתי 'צ'חצ'חים'. אזמין את כל העיר, כי כולם בין כה וכה מעורבים בחיים הפרטיים שלי".

בסרט הוא אומר שחשוב שלבחורות יהיה תחת יפה, אחרת הן שוות לתחת.

„זה לא אני אומר, זה מודי גוזית".

– אבל אתה כתבת.

„אני מצטער בדיעבד. חשבתי שזה משהו מצחיק ונחמד, אבל אמא שלי, הדבר היחיד שאמרה כשיצאה מהסרט היה 'זה היה משפט מיותר'".

– מה בעצם אתה מחפש באשה?

„שכל. חוכמה, חרכה. טוב לב. קשה למצוא בארץ את השניים משולבים יחד. בחוץ־לארץ יש כאלה. אז אני מחפש שכל וטוב לב, וכל זה צריך להיות ארוז באריזה נאה. כמו במודעות שידוכים – כסף לא חשוב.

„אם לצטט משהו, שכתבתי פעם בספר, אני מתאר את האשה האידיאלית בעיני. זוהי בנויה מניגודים. ואם לצטט את אוסקר וויילד, שאמר 'אין אנשים חכמים או טפשים. יש אנשים מעניינים או משעממים. הדבר הגרוע ביותר הוא איש או אשה משעממים' – אני מחפש אש פנימית, בערה. אשמח ללכת עם בחורה אינטלקטואלית שאוכל להתחלק איתה בחוויות רוחניות, לא שאני פרופסור לייבוביץ, אך כשאלך איתה לתיאטרון שהיא לא תשאל אותי מי היה ריצ'ארד השלישי".

– אתה עכשיו יפה ומושך. מה יהיה בעוד כמה שנים? אתה לא פוחד מבדידות?

„אני לא לבד. יש לי טלפון בכל מקום. משתדל לא לישון לבד יותר מדי פעמים ואני אוהב את זה". ■

ילדות באה ביסורים

נחמן אינגבר

לידה, מין, מוות: עובדות החיים. דם, מלחמה, עינויים, אלימות: מציאות ימינו. אין עוד טעם להסתיר את כל זה מעיניה התמימות, אך החקרניות, של הילדות. חלפה לבלי שוב, לפחות בקולנוע, אותה תקופה יפה של „מלחמת הכפתורים" או משחקים ב„אי.טי". הילדות, בקולנוע של השנה האחרונה, היא מודעות לקושי שבקיום האנושי.

הכל החל עם הסרט השוודי, המועמד השנה לאוסקר, „סיפורים שסיפרתי לאמא", או בשמו המקורי „חיי ככלב". לאסה האלשטרום, בימאי הסרט, מתאר ילדות קסומה בקיץ שוודי בהיר, כאילו היתה סיוט, 'חיי כלב'. אמא גוססת וגוססת, כלב מומת, ילד מופרד בכוח מסביבתו הטבעית ונשלח אל עולם זר, קודר ועצוב. הכאב בא בעיקר מגילוי עולם המבוגרים: הילדות אינה עוד פרוזדור רגוע אל הבגרות, אלא מעין בגרות מוקדמת.

הבימאי השוודי עשה סרט אוטוביוגראפי, הילד הזה הוא אני. גיבור הסרט השוודי יודע, שעליו לצפות רק לאסונות ולדברים רעים מן העולם. הוא בולע בתאווה את כותרות העיתונים, כי בהם הוא נתקל באסונות שאפשר להשוותם לחייו הקשים. הכל השפלה, אסונות, מוות.

אך מכיוון שבכל זאת אנחנו עוסקים בילדות, הסרט קובע טון שישפיע על הסרטים שיבואו בעקבותיו: קדרות תוכנית יחד עם קלילות סיפורית. קצב משעשע, דמויות קיצוניות, יוצאות דופן ומגוחכות, מצבים אנושיים יפים ומקוריים. בסך הכל, שיר תהילה לעולם הילדות, מסוג התקווה והתהילה שבנה פרנסואה טריפו בסרטי הילדות שלו.

אחרי „סיפורים שסיפרתי לאמא", בא סרט נוסף על עולמם של ילדים, „תקוה ותהילה" של ג'והן בורמן. גם סרט זה מועמד לאוסקרים רבים. הוא עסוק בילדות עליזה תחת כנפי ההפצצה: הבליץ על לונדון. כמה עליז לגדול בעת מלחמה!

שוב, זכרונות אישיים של ילד בצל אב ההולך לצבא, אם החיה מחדש אהבה אבודה, אחות גדולה המגלה את חרוות המין והאהבה, ואפילו מסע אל הכפר האנגלי הפורח, כדי להימלט מאימת המלחמה. הכפר האנגלי של בורמן הוא כמעט בבואה של הכפר השוודי של האלשטרום. נועם האביב, יפי הטבע, חיק המשפחה, הטבעית והמאמצת, קיימים בצילו של המוות. תחושה חריפה של אחריות, רגשי אשמה ההופכים את הילדות לסיוט.

■■■

ילדות במלחמה. זכרונות אישיים. נושא הילדות? בלי שפילברג? איך יתכן? והלא הילדות רשומה כטאבו ההוליוודי על שמו. גם שפילברג קופץ איפוא פנימה. עוד מועמד לאוסקרים של השנה: „אימפריית השמש". ילד טוב שנחאי, נער אנגלי עדין, מחונך. ההתבגרות באה בחתף, פתאום המלחמה. מתנה ריכוז יפאני.

הילד לומד את עובדות החיים. הוא מחליף מערכת חיים אחת בשניה, ולומד ששם המשחק הוא הישרדות. ובתחום זה אין לו מתחרה, הוא הוא ההישרדות עצמה. והיכן הילדות, שואל היום שפילברג. האם יש בכלל דבר כזה? או שהכל סיוט אחד גדול, רגש אשמה קולוסאלי.

■■■

סרטו החדש והנפלא של לואי מאל, „להתראות ילדים", הוא אולי הסרט הטוב ביותר בגל חדשיש זה על ילדות. מאל, התמחה בילדים ובעולמם, נתן לנו כמה מיצירות המופת הקולנועיות בתחום זה.

ילדות? שואל מאל. מה זה? סרטו המוקדם, „זאזי במטרו", מספר על ילדה מבוגרת יותר מכל המבוגרים, שמרטין השובבה והחכמה בסרט „חופשה בכפר" נבנתה ודאי בהשראתה, אך אינה מגיעה לקרסוליה. „רשרוש בלב" מספר על ילד רגיש ועצוב כל כך, עד שהוא מבקש רוך, עדנה ורוגע כל כך עמוקים, שרק אם אוהבת באמת יכולה להעניק אותם. סרט ראשון על גילוי עריות.

„לאקומב לוסיין" הוא עוד סרט על ילדות בצל מלחמה, על גילוי הארגנות והכוח ועל יתרונותיהם, כשאתה עוד ילד. ו„ילדה יפה" הוא סרט מריר על ילדה-פרח, ההופכת בטקס מרהיב ומסוגנן, לאלת אהבה קסומה המשרתת את הגבר.

אחרי הסרטים האלה, מאל חוזר אל מחוז הילדות כדי לשאול את השאלות הקשות ביותר, לחוות את החוויה הנוראה שבכולם. ילדות שאינה עוד ילדות, אלא פחד אחד גדול וממושך. על הכל, מרחפת שאלת האחריות המוסרית, שאינה עוד שאלה בלעדית של מבוגרים.

על רקע הכיבוש הנאצי בצרפת, עשה מאל סרט צנוע, קודר, העוסק במבחן מצפוני נורא. בניגוד לעולמם של כל הבימאים האחרים שהוזכרו כאן, ובדומה לטריפו, אמן הילדות, בונה מאל עולם ללא סנטימנטליות, כמעט ללא הרגשות דרמאטיות. אבל מעבר לכל זה, רוחש הנורא מכל. עולם הילדות הוא בבואה קשה לעולמם המסוכסך של המבוגרים.

■■■

הילדות היא גם נושא סרטו השלישי של בימאי צרפתי צעיר, ז'אן-לו איבר, שנקרא במקור „הדרך הגדולה". אלה שנתנו לסרט את השם העברי „חופשה בכפר", אולי לא ידעו כי זה היה שמו של אחד הסרטים הטובים ביותר שעשה ז'אן רנואר, בנו של הצייר, על פי סיפור של גי דה מופאסאן.

הקולנוע הצרפתי ידע תמיד לבטא את הילדות. כך „אפס בהתנהגות" האכזרי, סרטו של ז'אן ויגו מ-193[illegible]. הסרט מתכוונן ישירות בפניה הקשים של הילדות המרירה. „משחקים אסורים", ילדות בצילה של מלחמה. משחקי הרצח והמוות. סרטו של רנה קלמאן משנת 1952, מעלה את הזוועה והאימה.

פרנסואה טריפו, ב„400 המלקות" (1959) נתן תיאור אמיתי ביותר של ילדות עשוקה. ללא אהבה, ללא מוצא. הילד מופרד ממשפחתו ומחבריו, ומושלך לבית ספר נוקשה לעבריינים צעירים. עם החלום הפיוטי על האוקיינוס רחב הידיים.

טריפו עשה אחר כך את „ילד פרא", סרט על חינוכו של ילד הגדל ביער, לבדו, באפלה ללא קשר אל האנושי. ב„דמי כיס" מבטא טריפו את אהבת-ערגתו לעולם הילדות, אך ללא כל זיוף ורמיה.

■■■

„חופשה בכפר" הוא גילוי מחודש של הילדות על כל תפארתה ובאכיה. זהו סרט חצי אוטוביוגרפי, המבוסס על זכרונות ילדות של הבימאי-תסריטאי. הסרט מתרחש ב-1958, ממש כמו סרטו של השוודי לאסה האלשטרום. זוהי שנת לירתו של „הגל החדש" הצרפתי ושנת הייצור של „400 המלקות". האם יש בכך מחווה של רוח וקש בקולנוע הצרפתי אל הדור שקדם לה?

המצב המשפחתי קשה. האם עובדת ככתבנית, „כמו כל הפריזאיות", ובעלה נעדר מן הבית. בחורף הוא משרת את נופשי החופש בהרים, ובקיץ הוא מלצר על חוף התכלת בדרום. מדי פעם הוא מגיח הביתה. כך נולד ודאי לואי, כך נמצאת אמו שוב בהריון. אבל היכן האב? מרוע הוא ממעט כל כך לבוא הביתה? האם יש לו אהבה צעירה יותר? אותו בהרים ואחת על החוף?

האם, העומדת ללדת, נוסעת איפוא לכפר ומפקידה את הילד בן התשע בידי חברתה הטובה ביותר מימי הכפר, מרסל. החופרת מורטת תנוצות. מרסל האוהבת, האימהית, הראגנית יתר על המידה, יוצרת אווירת היסטריה מסביב לילד, היא מרשעת, כפי שפלו, בעלה השיכור, הרגון, קשה היום טורח להבהיר לילד.

הפגישה טראומטית לגבי הילד. כשהוא מגיע לביתה של מרסל, היא מכה בברוטאליות בראשו הקטן של ארנב שלפת במיומנות את עיניו בסכין חדה, מניחה את דמו ומקלפת את פרוותו מעליו. ראית פעם איך ארנב פושט את הפיז'מה שלו? היא שואלת את הילד המזועזע. בארוחה החגיגית לכבודו, הילד לא יכול לגעת בארנב המבושל המוגש לו. פתיחה קשה לחיי כפר.

זה לא יהיה המפגש היחידי שלו עם הדם והמוות. פניו של פלו, הנגר, יבוסו [illegible] עקרותה הסמלית של מרסל, [illegible] באמצעות דם הנידה, אותו [illegible] וינסה לעמוד על המסתורין של הלידה והמוות.

המוות הוא אורח קבוע. הבית משקיף על בית הקברות המקומי, ופולחן המוות בכפר שונה מזה המקובל בעיר. בעיר מרחיקים את המוות, גוררים אותו לקרן זוית. בכפר חוגגים אותו, סוגדים לו. המוות הגלוי הזה מסקרן את לואי. הוא שואל את פלו הנגר, בעלה של מרסל: „למה יש פה כל כך הרבה אנשים מתים?" פלו משיב לו: „לא יותר מאשר במקום אחר. אלא שבפאריז לא שמים לב לכך. חייבים לדאוג שהמטרו ינוע לפי לוח הזמנים. כאן בכפר יש לאנשים זמן לראות את האחרים מתים לפניהם. הם מתרגלים לרעיון שפעם גם הם ימותו".

■■■

הילד פוגש בכפר את מרטין, ילדה מבוגרת ממנו, בת 10 וקצת, חכמה וסקרנית ומנוסה ושובבה. ילדה בוגרת משנותיה, שערה הבלונדי הקצר מתנפנף ברוח, נמשיה הג'ינג'יים ממלאים את פניה, חיוכה כובש. היא מכירה את כל רזי הכפר. יש לה נקודת תצפית, במרומי עץ המשקיף על כל החלונות, הדלתות ובעיקר המצבות שבבית הקברות.

תחתוניה בולטים מתחת לשמלתה הקצרה, והיא מנפנפת בהם כברגל. היא מעדיפה לשבת בפישוק אברים, ומגלה לילד הנכסף את רזי המין: אחותה הגדולה שוכבת עם חייל לעתיד, ששרת בשטחים שמעבר לים, באלג'יריה. מהעץ, רואים את הכל טוב מאוד.

מרטין היא גם מספרת כפייתית של סיפורי אימה מסמרי שיער ואיבחים אחרים. בשעת רצון היא תספר לילד מה קורה לאנשים הטובעים בנהר. צלופחונים ארוכים, רוטטים, חלקלקים ודקים נכנסים אל תוך כל הפתחים שבגוף, מציצים דרך הנחירים, חודרים דרך ארובות העינים. אגב, הם מאכל תאווה, כדאי לטעום אותם. ממש כמו הארנבת. החיים והמוות חיים בכפיפה אחת. כמו המין. היא שולפת תריסרי צלופחונים חלקלקים ודקים ותוחבת אותם אל תוך מכנסיו של לואי.

בגרות נקנית ביסורים ובמבחנים קשים. מרטין מספרת לו על אביה, בעל מכונית תיירים, המסובב את ארמונות הלואר, ולעולם לא בא הביתה. הוא מצא צעירה במקום אשתו החוקית. הייתכן שכך נוהג גם אביו של לואי? יסורים קשים. כמו אלה הקשורים בהולדת האח הקטן. מי בכלל צריך אותו. לשם מה?

לאט לאט מוליכה מרטין את לואי אל שיא המבחנים בדרך לבגרותו: טיפוס אל גגה הגבוה של הכנסיה. הילוך מהסס בין שמים וארץ. ועיקר העיקרים, השתנה אל תוך המרזב הנשפך אל הרחוב, אל כובעה של נוירה העוברת מלמטה.

■■■

„חופשה בכפר" היה אחד הסרטים המצליחים ביותר בצרפת בשנה שעברה. הצירוף של חמימות, אהבה, טבע, סנטימנטליות, חוכמת חיים, קדרות – קנה את ליבם של הצופים. יש בסרט עודף של סנטימנטליות, תום ואושר, וגם הדרך הסימטרית בה מסתדרים הדברים בסופו של דבר, היא קצת בעייתית. קצת כמו בהוליווד וקצת לא כמו בחיים. אבל הסרט עובד.

אומר איבר על סרטו: „מלכתחילה איננו יודעים הרבה על הילד. אנחנו רק מנחשים שהוריו עוברים משבר קשה. לואי אינו יודע על כך הרבה. וזוהי בעייתו העיקרית. הוא חושד שקיימות מחלוקות קשות בין אביו לאמו, אך הוא אינו מצליח לקבל מאמו כל מידע על כך. חוץ מזה, הוא מודאג, כמו כל הילדים המחכים לאח או לאחות קטנה.

„הוא גם נער שביר, קשור לאמו עד בלי די, המוצא עצמו לפתע משולח ללא הסבר אל תוך סביבה זרה לו לחלוטין. לואי מסתתר תמיד בין שמלותיה של אמו, והסביבה החדשה מפחידה אותו. בתחילה איש אינו מושיט לו יד. פלו אפילו טומן לו מלכודת מרושעת, בכך שהוא גורם לו להאמין שיבלה כמה שבועות קשים בין שיכור לאשה מרשעת.

„הסרט נבנה מבחינה דרמאטית על סידרה של סודות וגילויים: המין, המוות, אהבות ראשונות, הסוד מאחורי בני הזוג פלו ומרסל. המבוגרים רוצים להסתיר דברים רבים מן

„חופשה בכפר". כל רזי הכפר והחיים מתגלים ללואי ממקום התצפית של מרטין

ז'אן לו איבר, הבימאי: „זה סרט אוטוביוגראפי. כתבתי את התסריט תוך התבוננות בבני, וטבעי שהוא קיבל את התפקיד הראשי"

„יש אצל מבוגרים רבים התנהגות מעוותת, הבנויה על כך שהם משתמשים בילד כעד כדי למדוד את עצמם. זה מה שקורה בין מרסל לפלו. הם מבקשים מלואי שיבחר ביניהם, שישפוט בסופו של דבר בסיכסוך ביניהם"

המצב המשפחתי קשה. האם עובדת ככתבנית, „כמו כל הפריזאיות", בעלה נעדר מן הבית. האם יש לו אהבה צעירה יותר?

„תקווה ותהילה". ילדות עליזה תחת כנפי הבליץ על לונדון

„חופשה בכפר" היה אחד הסרטים המצליחים ביותר בצרפת בשנה שעברה. הצירוף של חמימות, אהבה, טבע, סנטימנטליות, חוכמת חיים, קדרות – קנה את ליבם של הצופים. קצת כמו בהוליווד וקצת לא כמו בחיים

הילדים, אך בפועל מדברים לידם בלשון מסתורית שרק מגדילה את מבוכתם וסקרנותם. הם מכריחים את הילד לבנות לעצמו את האמת על פי ההיגיון שלו, כלומר לבנות תלי תלים של השערות על דברים שכלל אינם צריכים להדאיגו.

„יש אצל מבוגרים רבים התנהגות מעוותת, הבנויה על כך שהם משתמשים בילד כעד כדי למדוד את עצמם. זה מה שקורה בין מרסל לפלו. הם מבקשים מלואי שיכחר ביניהם, שישפוט בסופו של דבר בסיכסוך ביניהם.

„יש סוד בחייהם של מרסל ופלו, שהצופים יגלו מאוחר יותר. אלה הם אנשים שאהבו מאוד זה את זו, ושדראמה קשה ומכאיבה פגעה בהם. קיומם היומיומי הוא קרע מכאיב, שהם כבר הספיקו לשכוח את הסיבה האמיתית להיווצרותו. דרך עיניו של לואי אנו לומדים על היחסים ביניהם. ומסיבה זו, הם נראים לנו מלאי חידות יותר ממה שהם באמת. זוג זה, כמו כל המבוגרים, משחק משחק.

„לילדים קשה להבין את ההיגיון הזה. וטוב שיש להם רגעי בדידות משלהם, כדי לשחק ולברוח מן העולם. כך יוכל לואי לפגוש את מרטין, שתהיה גם חברתו למשחקים וגם מורתו. מרטין מקדימה אותו בראש שלם. היא בת כפר שהכירה מוקדם מאוד את מציאות החיים שאינה ידועה לבני העיר. יש לה מידע רב, אותו היא מחלקת עם לואי, כדי לפתות אותו, להשתעשע בו, ולהיות מעניינת בעיניו".

■■■

אביד ביסס את התסריט על זכרונות ילדותו. „נסעתי לכפר לנוח אחרי כישלון אחד מן הפרוייקטים שלי. למצוא את עצמי. ושם באו אלי כל הזכרונות והרגשות של ילדותי. גרתי בילדותי בביתם של מרסל ופלו, וחזרתי אליהם בגיל עשרים. מאז לא השתנה הכפר. גינתה של מרסל קיימת, גם הרחוב הראשי, גם בית הקברות שכה הפחיד אותי, וגם הכנסיה בלב העיירה, גדולה ואדירה כל כך.

„יש לי קרובי משפחה באיזור. אני מבקר בו פעמים רבות. כשסיימתי את הכתיבה, נתתי את התסריט לקריאה לאמי ולמרסל. מרסל, המשחקת בפועל בסרט את תפקיד מורטת הנוצות הזקנה, הייתה נוכחת בצילומים. היא התרגשה והיתה מאושרת לראות את העבר קם מחדש מול עיניה".

איבר נתן את התפקיד הראשי לבנו, עוד דרך להזדהות אישית עם המסופר. הוא מסביר: „כתבתי את הדמות תוך התבוננות בבני, שהוא בן גילו של לואי ויש לו אותן תגובות. אחרי שהשתמשתי בו בזמן הכתיבה, הצעתי לו באופן טבעי להשתתף בסרט. לא היה לו שום ניסיון קולנועי, אך הוא רצה לבלות חודשיים תמימים במחיצתי. הוא לא קרא את התסריט וגילה כל סצינה כמה שעות לפני ששיחק אותה. ניסינו לצלם לפי סדר הסיפור, כך שיבין את ההתפתחות הטבעית של הדמות. לאחר מכן היה שואל אותי על החוויות שהיו לי בגילו. הדבר כמובן קירב אותנו מאוד".

את ואנסה גרז' הנהדרת, הילדה הנגדית המשחקת את מרטין בטבעיות רבה כל כך, מצא איבר תוך כדי מבחני בד. „אפשרנו לכל ילדה חצי שעה כדי ללמוד את תמונת הגן התפוחים. מרטין אומרת בה ללואי: 'חזיה קטן שלי, למה אתה מציץ כל הזמן בתחתונים שליז' רוב הבנות נבהלו. אבל ואנסה נענתה, רגליה פשוקות, בביטחון מרהיב, ותיכף ראיתי שיש לה המרץ של מרטין".

אנמון היא שחקנית המתמחה בעיקר בקומדיות גסות וולגריות. כאן יש לה תפקיד דרמאטי. היא עומדת בו בכבוד. גם ריצ'רד בורינגר („דיווה") יוצא מטווח התפקידים הרגילים שלה: פושע, שוטר, איש רע. בזכות שניהם מועמדים לפרס הסיזאר, האוסקר הצרפתי. ■

„ילדת יפה", ילדה־פרח, הופכת בטקס מרהיב ומסוגנן, לאלת אהבה קסומה

תפוס פינה בארדן

את רהיטי האיכות של ארדן
אין צורך להציג.
כמעט בכל בית, בחדר המגורים,
או בחדר השינה או בחדר האוכל,
תוכלו למצוא פינה אחת
שהיא פינת ארדן.
ארדן — אחת מחברות הרהיטים
הגדולות ביותר והמבוססות
ביותר בארץ יוצאת במבצע
"האגדה של פסח".
מבחר עצום של פינות אוכל
בתנאי תשלום ובמחירים מיוחדים.

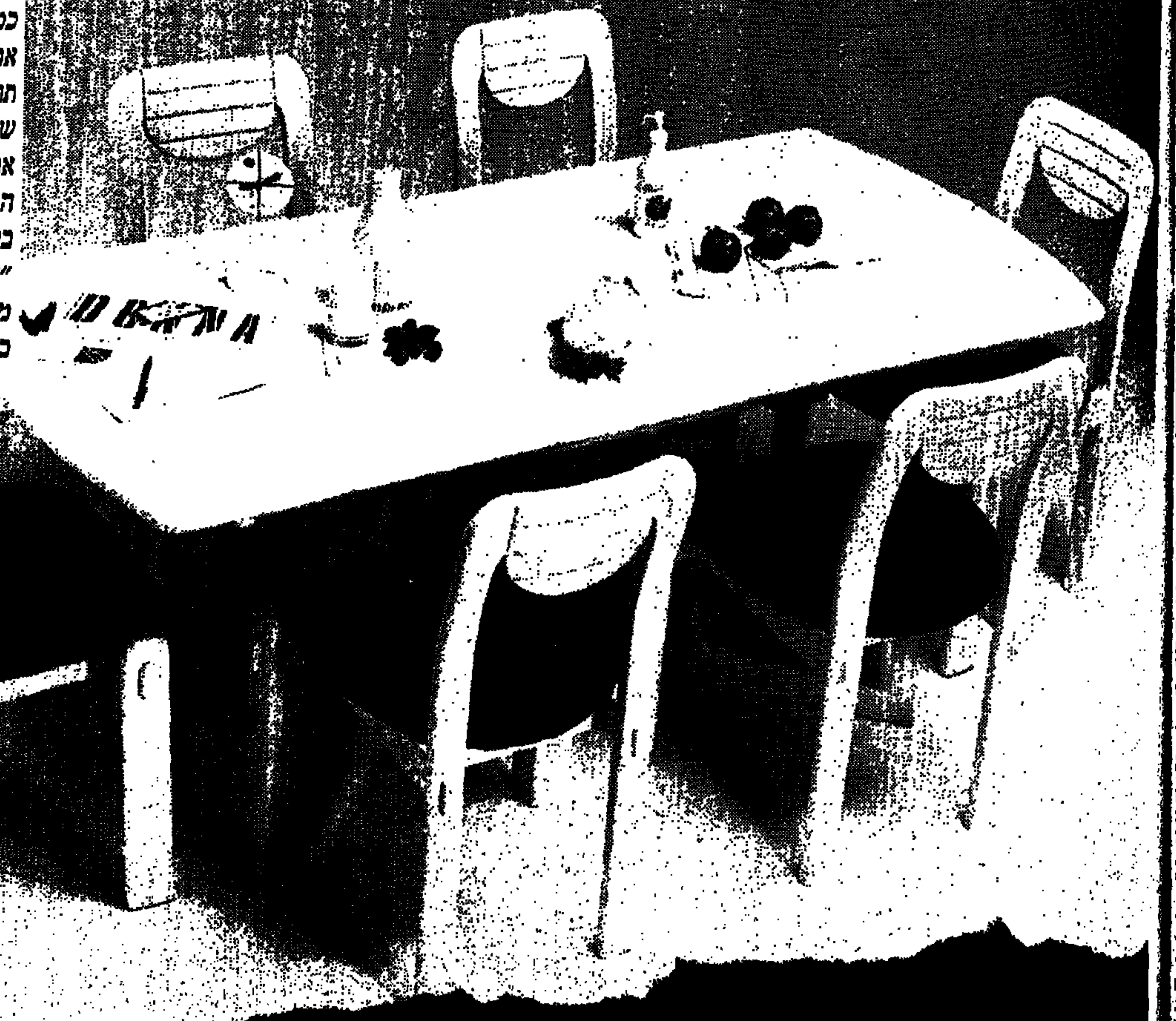

שולחן "פוסיאטי"
160X92 ס"מ / 135X82 ס"מ

ערבות בנקאית לכל קונה

15% הנחה לתשלום במזומן או 6 תשלומים חודשיים שווים

ארדן
מקבוצת "הארגז"

■ מרכז ארדן - צריפין: מפעלי הארגז כביש בית דגן (ליד צריפין) טל. 08-232696, פתוח בשבת ■ ארדן תל־אביב - דיזנגוף סנטר טל. 03-200975, פתוח במוצ"ש ■ ארדן ירושלים - שלומציון המלכה 18 טל. 02-227683 ■ ארדן באר־שבע - העצמאות 54 (פינת הרצל) טל. 057-78589 ■ ארדן חיפה - מגדל הנביאים רח' חורי 2 טל. 04-672582, פתוח במוצ"ש

זקן החזנים

שמואל ויגודה, בן 95, מאחרוני הטייקונים של החזנות. השבוע, קונצרט הצדעה לכבודו בהיכל התרבות

מנחם מיכלסון

תצלום: צדוק יחזקאלי

לפני חודשים אחרים, משנודע לחזן שמואל ויגודה כי הוא עומד לנסוע לארץ, ניגש לרופאו וביקש ממנו שיבדוק את מצב בריאותו הכללי. הרופא בדק אותו, אמר לו כי לחץ־הדם שלו מעט גבוה, והורה לו ליטול מדי יום טבלית.

„מהז" – נבעת ויגודה – „מעכשיו אני צריך לקחת כל יום טבלית, כל החיים?..."

הרופא פרץ בצחוק. ויגודה בן 95.

ויגודה, זקן חזני תבל, יעמוד ביום שלישי הקרוב, בעזרת השם, על בימת היכל התרבות וישיר, מה אם לא – „השיר שהלוויים היו אומרים בבית המקדש". יהיה זה בקונצרט הצדעה לויגודה, בחסותו של ראש־הממשלה, יצחק שמיר, שכל הכנסותיו קודש למכון לצנתורי לב בבית־החולים „אסף הרופא" בצריפין.

לקונצרט, שייערך בחסות מטה חגיגות 40 שנה למדינה, נערכים כבר חובבי החזנות בארץ. גם כאלה שאינם שומרי דת ומסורת, כאלה שמכירים את ויגודה רק מהתקליטים, ואשר היו סבורים, מן הסתם, כי כבר שנים שהוא מזמר עם הלוויים, לא הרחק מן הלוויתן המשומר לצדיקים.

זה יהיה קונצרט החזנות השלישי לטובת „אסף הרופא". מאחורי הרעיון – שמואל נוטפרב, ראש חוג הידידים של בית־החולים. לפני שנתיים נערך הקונצרט הראשון – ערב לזכר מורה החזנים, שלמה רביץ המנוח; לפני שנה ערב שבמרכזו שמחה קוסביצקי, אחרון הקוסביצקים; השנה – שמואל ויגודה.

■■■

ויגודה נולד בסוף המאה הקודמת בפולין. אביו ר' שרגא היה, לא קשה לנחש, חזן. את ילדותו עשה ויגודה עם בני משפחתו בהונגריה, שם שר במקהלה של אביו. כשבגר, עבר לישיבת גאלאנטה, בה קנה תורה. המשיך לימודיו בבית־הספר לרפואה בקלויזנבורג, שירת כקצין רפואה הונגרי במלחמת העולם הראשונה, אולם, כאשר עמד לעמוד בבחינות ההסמכה כרופא, נשלף לעומתו עיקרון ה„נומרוס קלאוזוס".

ויגודה, מחוסר יכולת לעבוד במקצוע אותו רכש בעמל של שנים, החל לשמש כחזן מקצועי. ב־1923 הגיע למסקנה, כי אין עתיד ליהודים בהונגריה, ועקר לארצות הברית. שם עבר לפני התיבה בעיקר בבית־הכנסת „אוהב צדק", אחרי החזן יוסל'ה רוזנבלט. ברוב שנותיו בארה"ב לא היה קשור לבית־כנסת אחד, והעדיף להופיע בכל רחבי היבשת, בדרום־אמריקה ובאירופה.

ב־1950, הופיע גם בארץ. תוכנן שיופיע בקונצרט אחד בלבד, בבית־הכנסת „גבורת ישראל" בתל־אביב, אבל כשהעניין החל לקבל ממדים של היסטריית המונים, הוסיף מספר רב של הופעות.

יודעי חזנות אומרים, כי קנה את עולמו בזכות דרכו המוסיקאלית המיוחדת, בה נהג לפרש את התפילות. עיקר פירסומו בא לו בזכות יצירתו „השיר שהלוויים היו אומרים בבית המקדש". תפילה זו נאמרת בסיום תפילת מוסף בשבת. לא מעט מתפללים, האצים לדרכם הביתה, אומרים לעיתים תפילה זו כשהם כבר על מדרגות בית־הכנסת. כאשר ויגודה היה אצל ה„עמוד", אף לא מתפלל אחד היה יוצא החוצה לפני הזמן.

בנוסף לכשרונותיו המוסיקאליים, פירסם ויגודה מאות מאמרים בעיתונים היהודיים בארה"ב, באידיש ובאנגלית. בספרו „קולות אגדתיים", מאמרים וזכרונות מעולם החזנות בדורות האחרונים. מעל לכל, הוא הנחיל לדורות של חזנים את מכלול יצירותיו המקוריות, המונצחות כולן על־גבי תקליטים. אף לא ספריה חזנית אחת ראויה לשמה, איננה חסרה אותם.

■■■

פעם נשאל ויגודה מהי היצירה האהובה ביותר עליו. תשובתו לא היתה מקורית במיוחד: „זה כאילו לשאול אב מי מילדיו אהוב עליו ביותר". אבל, הקהל קבע – „השיר שהלוויים היו אומרים בבית המקדש".

יצירה זו, כמובן, תושמע בסיום הקונצרט, בליווי מקהלה ותזמורת בניצוחו של הרב מרדכי סובול – מלחין ומעבד, חזן בעל מוניטין בזכות עצמו – הוא המנהל המוסיקלי ומנצח הקונצרט. לפני חודשים אחרים, כשנדון עניין הקונצרט השנתי, העלה את האפשרות להזמין את ויגודה לארץ, אבל, איש לא ידע, אל־נכון, מה בדיוק קורה איתו.

סובול, טרם שהמריא לאחת מנסיעותיו לארה"ב, כדי לנצח על קונצרט חזנות, הרים טלפון אל ויגודה, המתגורר בניו־יורק, גילה שהאיש במצב טוב, ואמר לו: „יש לי רעיון להזמין אותך לקונצרט בארץ. מה דעתך?"

„וולקאם", אמר ויגודה.

שבוע ימים לאחר מכן, נפגשו השניים בביתו של ויגודה, המתגורר בבית־דירות ברובע ברונקס.

„בתוך רקה נפלו מחיצות הגיל", מספר סובול, „ויגודה הוא אדם חם, מאוד ידידותי. הסברתי לו את רעיון הקונצרט למען בית החולים אסף הרופא".

„זה שם, ליד מחנה צבאי, לא?", אמר ויגודה.

„מהיכן הבקיאות שלך?", תמה סובול.

ואז סיפר לו ויגודה, כי ב־1950, בעת ביקורו בארץ, סמוך לימים הנוראים, ערך את אחד ממופעי החזנות שלו בצריפין, כנראה במסגרת מסע ההתעוררות של הרבנות הצבאית.

„אנחנו רוצים שזה יהיה קונצרט הצדעה לכבודך, כחלק מחגיגות ארבעים שנה למדינה, בנוכחות ראש הממשלה", אמר לו סובול.

ויגודה התרגש. הוא שתק רגע ואחר אמר: „מיסטר סובול, זהו הכבוד הגדול ביותר שנפל בחלקי אי פעם. אני לא יודע במה זכיתי. ואחר שאל: „מי עוד יהיה בערב?"

סובול: „נביא חזנים כמו מוישה שטרן מישראל, צבי אהרוני מארה"ב, בנימין מילר מבלגיה, אמן הכינור מיכאל רזניק, מקהלה של שלושים חזנים, תיזמורת קאמרית".

– „והם ישירו?"

– „כן, בהחלט".

ואז שאל ויגודה: „ומה איתי?"

סובול הופתע: „מה ואת אומרת מה איתך?"

„זאת אומרת", אמר ויגודה, „שגם אני רוצה לשיר". ומיד המשיך: „כמה כל אחד מהם ישיר?"

סובולו „ארבעה שירים".

ויגודה: „אז גם אני אשיר ארבעה. את 'השיר שהלוויים היו אומרים', יצירה שאחבר במיוחד לערב הזה ועוד שני שירים".

סובול החל לגמגם: „מר ויגודה, אתה לא חושב שזה יהיה עומס גדול מדי בשבילך?"

ויגודה: „איש צעיר, אני אומנם חזן, אבל לא טיפש. בשבוע הבא, ערב לפני הסליחות, אני נותן תפילת ערבית בבית־הכנסת בברונקס. תבוא ותשמע".

■■■

סובול התייצב בבית־הכנסת בברונקס בערב האמור. בית־הכנסת היה מלא, לא רק במתפללים הקבועים, אלא גם, ובעיקר, בחזנים מכל קצווי ארה"ב, שנהרו למקום עם מכשירי הקלטה, כדי להנציח את ויגודה.

ואז החל ויגודה. כטנור הצלול שלו, הבוטח. אמירה תמה, רעיונות מקוריים. קצת פתות ברק לעומת הימים ההם, אבל בהחלט ויגודה במיטבו.

„הקדוש ברוך הוא חנן אותו בבריאות מופלאה", מספר סובול, „הוא אושפז בבית־חולים פעם אחת בחייו, לפני שנים אחדות. פסע ברחוב ולפתע החליק ונחבל קלות. הובהל לבית־החולים, התברח עם רופאיו. אולם, סיפר ויגודה, 'יום אחד באו הרופאים עם התיק האישי שלי, ואז הבנתי שאני בצרות – הם גילו את גילי האמיתי'..."

לקראת הנסיעה שלף ויגודה את הדרכון שלו, ששנים ארוכות העלה אבק במגירה. סוכן הנסיעות, יהודי מן הסתם, אליו הביא את הדרכון כדי שיטפל בחידוש תוקפו, שאל אותו בשביל מה הוא צריך לחדש את הדרכון. ויגודה אמר לו כי הוא נוסע.

„לאן אתה נוסע?" – שאל סוכן הנסיעות.

„לישראל", השיב ויגודה.

„לישראל?" – תמה הסוכן – „אנשים בגילך, הנוסעים לישראל, ככה עושים זאת בלי דרכון..."

אבל, ויגודה יבוא, עם דרכון. לסובול סיפר עוד, כי הוא ממשיך להופיע כי אינו עושה כלל תרגילי פיתוח־קול, כי „קול שמכניסים אותו לתלם עוכר לכה", ממשיך לכתוב, רווה נחת מבנו המוסיקאי, מבלתו הרופאה, מנכדו הלומד רפואה ומנינה.

– כמה זמן נמשך הקונצרט?

סובול צוחק: „קונצרט חזנות יודעים תמיד מתי הוא מתחיל. אך לעולם אין יודעים מתי יגמר"... ■

שמואל ויגודה בביתו בברונקס. „השיר שהלוויים היו אומרים"

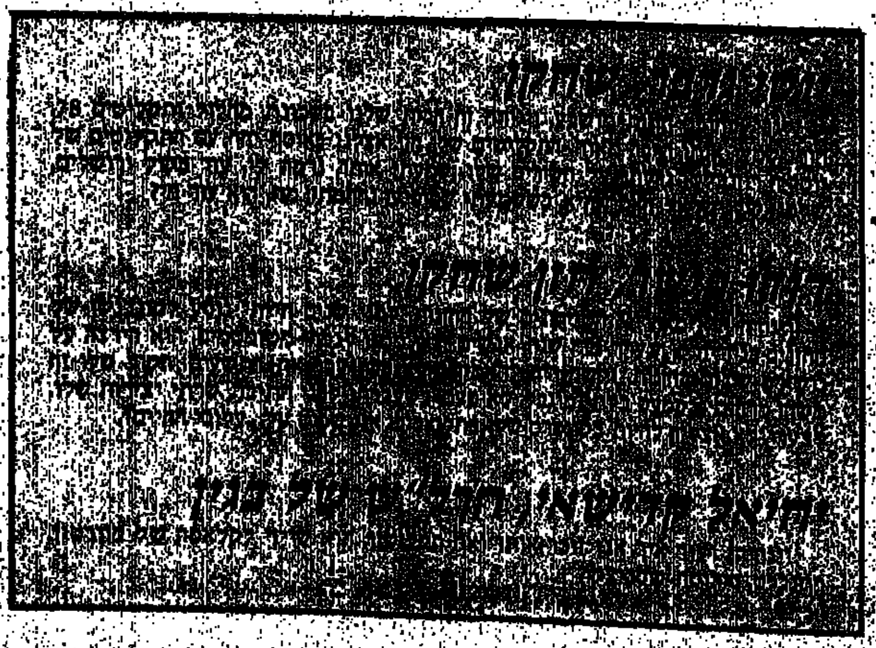

מוד מוטאניין, בתו של כורה, היום עורכת מגזין

מוזס תאו, מפיץ תקליטים ומוצרי קוסמטיקה

היאפ"ים של דרום אפריקה

הם צעירים, משכילים עשירים — ושחורים. זהו המעמד הבינוני החדש של דרום אפריקה, הבאפ"ים, מקביליהם של היאפ"ים האמריקניים

סנדרה ברטון

בערים שבפרברי יוהנסבורג ופרטוריה, שם נאלצים השחורים לחיות על פיחוק, הכבישים גדושים בערמות אשפה, לא מרוצפים ומלאים מהמורות. חלק מהם, בניגוד למה שמצפים, מובילים לבתי פאר בשכנות בעלות שמות כסילומה ובברלי הילס. השכונות הללו, הממוקמות בלב משכנות העוני, מאוכלסות בידי מעמד הולך וגדל של מתעשרים שחורים, הנהנים ממותרות שעד כה היו נחלת הלבנים בלבד: מכוניות מרצדס, לעיתים שתיים למשפחה, משרתים שחורים, ג'אקוזי. כושים עשירים אלה זכו לכינוי „באפ"ס", על שם מקביליהם האמריקנים, היאפ"ים. ה„ב" באה לציין את היותם שחורים.

המעמד החדש הזה הינו חוד החנית של מהפיכה שקטה אבל דרמאטית, מהפיכה שבמסגרתה מתחילים השחורים להראות את כוחם הכלכלי ההולך וגדל. השנה שילמו השחורים 350 מיליון דולאר מיסים, לעומת 58 מיליון דולאר לפני כשנתיים. מספר הולך וגדל של שחורים עובד במקצועות של צווארון לבן, כגון רופאים, פסיכיאטרים, מהנדסים, יועצי מס וסוכני מניות. עסקים בבעלות שחורה צומחים כפטריות, גדולים וקטנים כאחד. התאחדות נהגי המוניות השחורים הגדילה את מספר חבריה פי חמישה מאז 1983. בשנה שעברה, היא ניסתה להשתלט על חברת האוטובוסים הגדולה במדינה תמורת 75 מיליון דולאר. בחודש שעבר, רכשה חברה בבעלות שחורה את הענף הדרום אפריקאי של פפסי קולה, תמורת 2 מיליון דולאר.

בכל רחבי דרום אפריקה, צצים יותר ויותר עסקים בבעלות שחורה ויותר ויותר פרסומות מכוונות לקהל השחור. מרכזי קניות בבעלות שחורה מחליפים במהירות את המכולות השכונתיות ואת השווקים הפתוחים, שהיוו עד כה את אמצעי הקניה השגרתיים. מרכז קניות חדש ביוהאנסבורג, הגדול מסוגו בסביבה שחורה, נבנה לאחרונה בהשקעה כוללת של 2.8 מיליון דולאר, ומכיל כ־53 עסקים, בכללם סופרמקט, חנות וידאו, מועדון דיסקו וחנות לעשבי מרפא.

„זאת הדרך לחרות", אומר יזם הפרוייקט. לקח זמן רב עד שהחלו להופיע הסימנים הללו בשינוי באפרטהייד. בעת התקוממות

פילומן נדאבא ליד הרולס רויס המשפחתי. סופרמקטים

העקומה מרס של 1976, החריבו צעירים שחורים עסקים רבים שהיו בבעלות שחורה, יחד עם עסקים בבעלות ממשלתית, כסמל לדיכוי הלבן. בזמן ההוא, הם יכלו למצוא רק מטרות מועטות בלבד, בגלל החוק שמנע בעלות שחורה על בתים ועסקים.

רק בהדרגה הורחבה זכות הבעלות על בתים ורכוש גם לפרברים הכושים. באפריל 1986 ביטלה הממשלה את חוקי חשהיה השנואים, שחייבו את השחורים לשאת תעודות בהם נכתב היכן הם יכולים לגור ולעבוד. השינויים הללו העניקו לשחורים ביטחון רב יותר לפיתוח עסקים במחוזות בהם אושר להם לגור.

התוצאה, תנופת בניה מרשימה ביותר, יחד עם תוכניות לפיתוח סביבתי של האזורים השחורים — תוכניות שבוצעו לעיתים קרובות תחת לחץ בינלאומי ניכר, אבל עוד קודם להסרת ההגבלות על מגורים ורכוש החלו השחורים לחגות משכר גבוה יותר ומאפשרויות עבודה נרחבות יותר. התפתחות זאת, יחד עם אשראי נוחים יותר, איפשרו לשחורים רבים להצטרף למעמד הבינוני, ואפילו גבוה ממנו. ועדה שנתכנסה בקייפטאון לפני שבועיים בהשתתפות פוליטיקאים ואנשי ממשל בכירים, הבטיחה להרחיב את האפשרויות לקידום, ודובר אחר רוכה קרא לרחבת הרפורמות הכלכליות במטרה להעניק לשחורים חלק גדול יותר מעושרה של המדינה.

בשכונות סווטו הידועה לשימצה, ניתן לראות עתה כמה עשרות בניינים בשלבים שונים של בניה. כמעט כל בית שני בתהליך מסויים של שיפוץ. באחדים ניתן לראות סימנים של הרחבות תוצרת בית, אחרים הינם מבנים חדשים לגמרי, שנבנו על חלקות שפונו או על בניינים ישנים.

הרחיפה הזאת בבניה הביאת לשגשוג במספר רב של מקצועות. החל בקבלני בניה ובעלי מגנים, בנגנים ובבוני מערכות אבטחה. בעלי המקצועות המבוקשים עסוקים כל כך עד שלעיתים אינם מספיקים לבנות את בתיהם שלהם.

ממשלת דרום־אפריקה לא פעלה רק ממניעים של טוב לב שעה שהקלה בהגבלות על זכויות הקנין של השחורים: „היא קיוותה שהבעלות על בתים מרשימים וההזדקקות למשכנתאות כבדות יקימו מעמד חדש של שחורים, מעמד שיהיה לו מה להפסיד במאבק לשחרור", אומר אגריי קלאאסטה, עורך העיתון הלשחורים „סוואן". „אבל זה לא התפתח כפי שהם ציפו, בכלל לא". ההיפך הוא הנכון. התקדמותם החומרית של שחורים הולכים ורבים רק חיזקה את הדרישות לחופש כלכלי ופוליטי, בכך שהגבירה את תחושת הגאווה והעלתה את הציפיות.

המודעות החדשה הזאת באה לביטוי במספר מאגאזינים. הטוב שבהם נחשב „טריביוט", ירחון עב כרס שמפרסם ראיונות עם שחורים מצליחים ועונה לדרישה ההולכת וגוברת לחיים טובים. יש בו [illegible] על אופנה ונסיעות, יחד עם מדריכים [illegible] בשמים ומכוניות יוקרתיים.

„לפני כשנתיים [illegible]ראדיקאלים השחורים מבטלים את [illegible] לחוסר עניין במאבק", אומרת מוד [illegible]יאו, עורכת הירחון, „אבל לא עוד. אנשי העסקים השחורים אינם מתנצלים על מה שיש להם ומה שהשיגו. הם אומרים: אכן יש לנו מכוניות גדולות ובתים משלנו, אבל גם לנו מגיע החופש שאנחנו דורשים". גם אנשי עסקים אחרים אומרים שהקיצוניים הכושים שוב לא מטרידים אותם.

לשיתוף הפעולה הזה בין הקיצוניים השחורים למעמד הבינוני יש גם תקדימים. הקונגרס הלאומי האפריקאי, התנועה המהפכנית העיקרית, נוסד בידי אנשי מקצועות חופשיים שנאבקו למען זכויות האזרח. גם מנהיגים מאוחרים יותר של הקונגרס, כנלסון מנדלה, היו חלק מהמעמד הבינוני השחור שהתנגד לאפרטהייד. רק מאוחר יותר נוצר הנתק בין המהפכנים לאנשי העסקים.

כיום, תורמים אנשי העסקים לארגונים נגד האפרטהייד ומיליטאנטים רבים מוכנים להשלים עמו כדרך חדשה של התמודדות עם הלבנים. „פעם, המנהלים השחורים היו לתצוגה בלבד", אומר דוברו של 'איגוד המנהלים השחורים'. „כיום, תפקידם של המנהלים הכושים הוא לשנות את עמדות הלבנים". במקום להפוך לקווזינגלים בשירות הממסד הלבן, מופיעה האליטה הכושית החדשה כזרוע חזקה של המאבק למען החופש. ■

שירות טיים

כדאי

בלב תל־אביב התגלתה פני־נה של ממש: גיל אורנים. שמחה ברמה שלא הורגלנו אליה. פאר מהמם, יופי עשיר ותפריט מופלא. מת־אים במיוחד ל־30 עד 300 אורחים. מי שביקר שם ולו רק כאורח, לא יתפשר על שום מקום אחר. המחירים? סבירים בהחלט.

מאת ג. יפית

גיל ואורנים

אתם עומדים לפני עריכת אירוע משמח: חתונה, בר מצווה, ברית מילה, יום נישואין או אולי אפילו מסיבת הפתעה? אתם רוצים אירוע קלאסי, על רמה, זוהר, ויוצא דופן. כזה שיערך במקום המעוצב כהלכה, מקום שישאיר טעם טוב, אמיתי. אתם גם חפצים באירוע אינטימי 250 איש 300 מקסימום: והעיקר חשוב לכם שהאירוע יערך בת"א. דווקא. עד לפני זמן לא רב, היתה לכם בעיה. מקום כזה פשוט לא היה בנמצא, רוב המקומות מיועדים לאירועים רבי משתתפים ומעט אורחים פשוט היו „הולכים" שם לאיבוד... אם אתם נמנים על בעלי הטעם הטוב (מה שמכנים „איניני טעם"), אם אינכם מוכנים להתפשר על טיב, איכות, פאר, יופי ושירות גם אם אתם מתכננים אירוע לא גדול (במספר המוזמנים) אתם חייבים לעצמכם ביקור ב„גיל אורנים".

גיל אורנים, 2 דקות מדיזנגוף, רק לאחרונה נחנך וכבר הפך להיות המקום הכי הכי בעיר. היופי מתחיל כבר בחוץ. הבנין הלבן בוהק ביופיו ומעוטר בצמחיה מסוגננת המוארת באור זרקורים. מרהים! צריך לראות. אם כלה צריכה להרגיש כמלכה לפחות ביום נישואיה, הרי שהאווירה שיוצרת התאורה המיוחדת „מכניסה" לא רק את מלכת הערב, אלא גם את כל מי שנכנס לבנין לתחושה מרגשת הגובלת בהתרוממות הרוח. נשמע פואטי? אולי, אך זו ההרגשה. כברו כן תוכו שפע ירק מסוגנן כמעט מפוסל. ניכרת ידו של אדריכל גנים היוצרת שירה בצמחיה.

השקעה אדירה של כספים ומשאבים, תכנון מעמיק ומחקר שקדם לכל אלו הביאו לתוצאה המרשימה. אבי רסקין האדריכל לא פסח על פרט כדי להביא את גיל אורנים לרמה הנוכחית. „גיל אורנים" הוא התשובה הישראלית למקומות היותר יוקרתיים בעולם, זעיר אנפין של טרקליני וינה היפהפיים או פריז העתיקה והזוהרת. מי שנכנס למקום המעוצב כפאר אלגנטי (עליו עוד נרחיב בהמשך) יוכל לעצום עיניו ולדמיין כיצד מרחפות הנשים עטורות המלמלה והיהלומים בוואלס חלומי כזרועות אביריהן...

מ־30 עד 300

מי שהוזמן להיכל הגדול שבו חגגו 200 איש, נוכח קרוב לוודאי כמה עלוב זה נראה. היחס בין גודל האולם ודרך עיצובו לבין מספר האנשים החוגגים בו, קובע את ההרגשה כולה. ג׳ אורנים נבנה במיוחד עבור אירועים של מקסימום 300 איש. בבניין היפה הזה, 3 מפלסים המעוצבים בסגנונות שונים, כל מפלס מתאים לסוג אחר של אירוע. לכל מפלס האווירה המיוחדת לו והעיקר פאר עדין של „פיין שמקרס" כאלו היודעים להעריך את הדברים הטובים באמת. המפלס הראשון זכה לשם „דקל" מתאים לאירוע של עד 80 איש. „שקד" מתאים לאירועים של עד 180 איש והפנינה שבכתר: „אלון" (האולם המפורסם עם הגלריה שזכה לכינוי „ריץ" של ת"א) מארח באצילות עד 300 אורחים. העיצוב הפנימי של כל המפלסים הוא מודולרי ומאפשר להתאים את הסידור למספר המוזמנים. מי שביקר ב„אלון" – המפלס האלגנטי המעוצב בסגנון וינאי עשיר, פשוט לא יכול שלא להתלהב. מעל למשטח המרכזי נמשכת כעיטור סביב גלריה המיועדת אף היא לאורחים. מעל לנברשות המקסימות, צפה התזמורת בגזוסטרה המיועדת לכך. כמו בחלום צפה המוסיקה באולם בין הקריסטל ופריטי הריהוט המיוחדים במינם.

תפריט יוקרתי

מחקר שווקים מעמיק קודם לפתיחת „גיל אורנים". התברר כי פשוט חסר מקום כזה. מסביר דני קורן, מנהל גיל אורנים: „ממחקר שערכנו התברר כי חסר מקום טוב בלב תל־אביב המיועד לקהל של בין 30 עד 300 איש. אנחנו בחרנו בקו של אי התפשרות. הטוב ביותר בכל פרט. רק כך אפשר להבטיח שהמוזמנים יהנו מאירוע מושלם".

כשדני קורן מדבר על אי התפשרות יש לו בהחלט קבלות לכך. „גן אורנים" המקום שנחשב לעילית שבעלית לאירועים, הוא יציר כפיו. דני קורן ושותפיו הפכו את האזור שבגני התערוכה בת"א לאחד המקומות המבוקשים ביותר לאירועים אקסקלוסיביים ויוקרתיים. „גן אורנים" הפך את המושגים „חתונה" ו„בר־מצווה" לאירועים שהאורחים פשוט נהנים לבוא לשם. (נכון, גן אורנים גם יקר מאוד... לא סוד), ואכן, ב„גיל אורנים" גם הצד הגסטרונומי מתהדר בשיאים של מסעדת יוקרה, כשאתם באים לגיל אורנים תשכחו כל מה שאתם יודעים על בר־מצוות וחתונות, כאן הרמה היא 5 מזלגות ויותר, הסוד המסתתר מאחורי התפריט הוא גד פלם, קוסם של „גן אורנים". כאן מוגש בדיוק אותו תפריט מפורסם, שהרי המטבח הוא משותף. השורות הארוכות של מדליות ישראליות ובינלאומיות מבהירות היטב את רמתו המקצועית של השף.

שירות מדופלם

לא רק המטבח משותף ל„גיל אורנים" ול„גן אורנים". שני המקומות הם גם תאומי־שירות. כאן, בלב תל־אביב, נהנים בדיוק מאותו שירות ואותם תנאי נוחות כמו בגן אורנים. במזנון או בהגשה, רמת שירות זהה. גם בתחום זה דני קורן אינו מתפשר: „המלצרים ואנשי השירות שלנו כולם סטודנטים, כי אנחנו עומדים על כך שהאורחים יקבלו שירות מעולה ומתוחכם". ביקור ב„גיל אורנים" מגלה כי בחרו את הסטודנטיות והסטודנטים הנאים ביותר. וזה פשוט נעים.

30% הפתעה במחיר

השוואה מדוקדקת מעלה כי „גיל אורנים" אכן הגיע לצמרת, והאורחים נהנים מכל המותרות שמציע „גן אורנים". רק הבדל אחד מוזדקר מיד לעין: המחיר נמוך ב־30%!

דני קורן משווה זאת לדגם חדש של מרצדס: „תארו לכם שמרצדס היתה יוצאת עם דגם חדש, שכוונתו לכבוש את השוק ולהפוך לרכב פופולארי. הם היו מוכרים אותו הרבה יותר בזול". כך יש להבין את הארוחה המושלמת של השף במחירים של החל מ־30 ש"ח למנה. מי שבקי במחירים של ארוחות יודע שמדובר בעסקה מצויינת.

הגמישות היא קו מאפיין של „גיל אורנים". למשל הארוחות. לא רק מספר רב של תפריטים ומנות, לא רק מזנון והגשה, יש גם „בוקריים", ההמצאה האמריקאית הנהדרת. זה נוח להפליא: לא מוגבלים בשעה ואפשר להגיע במועד הנוח ולהנות מארוחה חמה וקלה שהיא שילוב אידיאלי של ארוחת בוקר עשירה וארוחת צהריים טעימה.

קרנבל בר־מצווה

הגמישות ניכרת גם במפלסים. נכון, הקירות אינם ניתנים להזזה, אבל אפשר להפליא בשילובים וקומבינציות למשל, מסיבת בר מצווה. זה לא נעים לאף אחד כאשר חבריו של חתן השמחה מסתובבים משועממים בין האורחים של ההורים. שני הצדדים אינם מרוצים מן הסידור. בגן אורנים יצאו ברעיון מקורי וסוחף: מסיבה מיוחדת לצעירים. הפנינג משגע שהוא גם לחוד וגם ביחד. באולם הקטן מכניסים את כל הנוער וברוח מקצועי מדליק להם את הערב. שפע של פרסים ושעשועונים נוחת עליהם במפתיע. עושים להם כיף אמיתי, ומשחררים את המבוגרים להנאות שלהם. גם אין צורך לטרוח ולחגוג פעמיים, וגם זוכים לשתי מסיבות. אגב, הצעירים מקבלים ארוחת ילדים ונוער בדיוק לפי טעמם: פלפל, גלידה אמריקאית, ברד, סוכר צמר על מקל, צ'יפס, הכל בסגנון הרוכבים האהוב עליהם.

אבל הצימוק הכי מתוק שמור לכלת או חתן בר־המצווה עצמם: הגרלות של פרסים. מדי 3 חודשים מוזמנים כל ה„כלות" וה„חתנים" לטקס הגרלה עוצר נשימה (כי הפרסים ענקיים). הזכיה הגדולה: כרטיס טיסה לדיסניוורלד. מלבד זאת עוד פרסים מפתיעים. גם מי שלא זוכה מקבל תיק מלא הפתעות (לא נגלה כדי לא לקלקל).

חניה? שירות לימוזינות

האימה גדולה של באי תל־אביב: חניה. כאן הבעיה מבוטלת. כל אורח מקבל במעטפת ההזמנה תלוש מיוחד לחניון בית כלל. התלוש מזכה בחניה חינם בחניון הנמצא במרחק 5 דקות הליכה מ„גיל אורנים". מי שלא רוצה ללכת ברגל אפילו רגע, יוסע הלוך ושוב בשירות לימוזינות מיוחד לבאי „גיל אורנים". אווירת המותרות מתחילה כבר בחוץ.

פרטים נוספים: גיל אורנים
טל' 222144/5 03-5449091/2

קידוש בשבת בבוקר

המחשב יטפל בך

כריסטופר ג'ויס

דוריס היא בת 42 והיא שרויה בדיכאון. היא החליטה לפנות לעזרה מקצועית. אחרי הראיון הראשון במ־שרדו של פסיכולוג, התקבל הפרו־פיל הרפואי הזה:

הפציינטית מלאת כעס, חשדנית, מתקשה לשלוט בדחפים שלה. היא מתחמקת מטיפול בבעיות קשות. מתנגדת לכל סמכות. קצרת רוח ביחסים חברתיים ובייחוד עם בני המין השני. אף שהיא מכחישה כלפי חוץ את העובדה שהיא שרויה בדיכאון, קיימת בה נטייה התאבדותית חזקה. היא מחניקה כל ביטוי רגשי.

דוריס יצרה בעצמה את הפרופיל הפסיכולוגי הזה. היא עשתה כן בשבתה מול מחשב אישי, תוך מתן תשובות לרשימה ארוכה של שאלות על עצמה. שניות ספורות אחרי שסיימה להקיש על מקשי המחשב, נפלט הפרופיל הרפואי במשרדו של הפסיכיאטר שלה.

מתברר, כי מחשבים יכולים למלא בהצלחה את מקומם של פסיכולוגים בשר ודם. אף שפסיכולוגים מסויימים דוחים בשאט נפש את השימוש במחשב במקצוע האישי ביותר מכל המקצועות, מחשבים עורכים עתה את המבדקים הבסיסיים, שבעבר גזלו הרבה מאוד מזמנו של הפסיכולוג.

התוכנה שבה נעזרה דוריס בנויה מ־566 שאלות, שהנבדק צריך להשיב עליהן ב„כן" או „לא". יש שאלות כמו „אם אנשים לא היו נגדי, הייתי מצליח הרבה יותר", או „בחיים שלי לא עשיתי מין יוצא דופן".

השאלות חוברו על ידי צוות בראשותו של ריימונד פאולר, שעבד אז באוניברסיטת אלבמה. „פסיכולוג עשוי להתעייף בעת הצגת השאלות. המחשב לא יוותר על אף שאלה".

קורה לפעמים שתשובה „עסיסית" של פציינט מסיחה את דעתו של הפסיכולוג

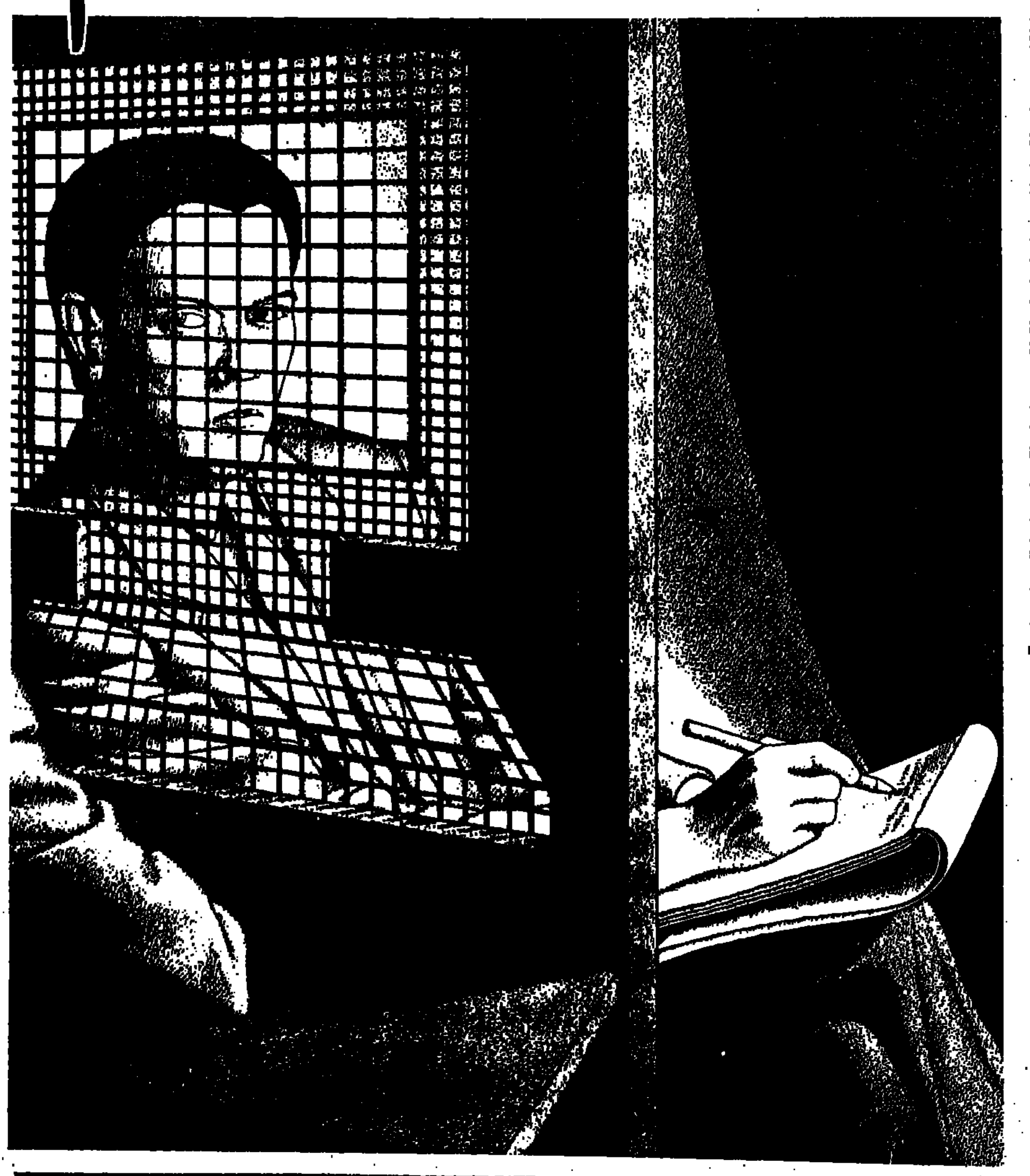

במקרים רבים, מחשבים יכולים למלא בהצלחה את מקומם של פסיכולוגים בשר ודם • פציינט לא מתבייש להגיד למחשב דברים שאולי היה מסתיר מהפסיכולוג שלו

מהדבר שבו הוא צריך להתרכז. ברור שדבר מעין זה לא קורה למחשב.

„אתה יכול להודות ברצח בתשובה לשאלה של מחשב, והמחשב לא יזקוף גבה", אומר פאולר, „אבל אתה לא יודע איך יגיב פסיכולוג בשר ודם אם תגיד לו משהו מביך באמת".

■■■

מחשב יכול לעבד את התשובות של „כן" ו„לא" ליצירת פרופיל פסיכולוגי סטנדרטי, אבל כל מה שנוגע לתרפיה, מחייב הערכה של פסיכולוג בשר ודם.

בשנות ה־60, נכתבה תוכנה „תראפית" ששמה היה אלייזה. התוכנית הזו חיקתה התנהגות של תרפיסט בכך שהציגה שאלות כמו „מה זה עושה לך", או „כמה זמן אתה מרגיש כך". הכוונה היתה לעשות כאילו המכונה יכולה להתחזות ליצור אנושי – וזו היתה אחת ההגדרות המוקדמות ביותר של האינטליגנציה המלאכותית. אבל כל מה שהופק מכך היתה הידיעה, כי אתה לא צריך להיות אנושי כדי להיות תרפיסט גרוע.

מדעי המחשב עשו דרך ארוכה מאז אלייזה. הפסיכולוג ג'יימס ג'ונסון טוען, כי עתה ניתן לכתוב תוכנה שתיצור אשלייה של „מבדק אישי".

אבל המחשב עדיין לא מסוגל לנתח תשובות ספונטניות בלשון יומיומית. יש מערכות מחשב ניסייות, המסוגלות „להבין" משפטים שלמים מתוך מילון בן אלפי מילים.

הנה קטע של „שיחה" בין הפסיכיאטר פולר טוריי לבין תוכנה שנוצרה כידי קנת קולבי.

מחשב: האם אשתך נוטה להיות כמו אמא שלך?

טוריי: לא, בכלל לא.

מחשב: אני מבין. עכשיו, תן לי לשאול אותך משהו אחר בקשר לאמך. האם היא היתה קפדנית מאוד?

טוריי: לא. יכולתי להחליט מה אני רוצה לעשות.

מחשב: האם זה מטריד אותך שהיה עליך להחליט על הכל בעצמך?

טוריי: לא, זה מצא חן בעיני.

מחשב: למה זה מצא חן בעיניך?

טוריי: כי כך יכולתי ליצור לעצמי את משמעות הקיום שלי.

מחשב: אני מבין. אנא ספר לי עוד על האנשים הקרובים אליך.

ברור שהמחשב לא „הבין" את הביטוי „משמעות הקיום", ועל כן הוא „עובר" לדברים מוכרים יותר. טוריי ניסה לברר כיצד המחשב מתייחס לעויינות.

טוריי: למה אתה כל כך חסר רגישות?

מחשב: אני משתדל לעשות את הטוב ביותר בהתחשב בנסיבות.

טוריי: אתה סתם מכונה משוגעת. מחשב: עושה הרושם שאתה מגלה כי עניין אישי.

טוריי: ומה אתה חושב שאתה?

מחשב: אנא, חשוב עלי כעל רופא המנסה לשוחח איתך על איך אתה מרגיש בקשר לאנשים הקרובים אליך. אתה יכול לכנות אותי בכל שם שאתה רוצה.

■■■

מאמרים בעיתונות המקצועית מרווחים מנסיונם של פסיכולוגים, כי הפציינטים נוטים להיות כנים יותר כאשר הם „מדברים" עם מחשב. נערך מחקר המשווה בין תשובות שניתנו על ידי פציינטים למחשב ולפסיכולוג. הפציינטים הודו בפני המחשב על צריכת כמות גדולה מאוד של אלכוהול. לפסיכולוג אמרו, כי הם שותים פחות.

653 פציינטים התבקשו להשיב במשך ארבע שעות על שאלות שונות שהוצגו על ידי מחשב. בהשוואה לתוצאות שהושגו מאותו שאלון, שמולא על ידי מתחקרים, עלה, כי המחשב כיסה טווח גדול פי שניים של נושאים. לאחר שתחום הדיון הוגדר בדייקנות, המתחקרים כיסו רק 6 אחווים מן השאלות שהעלה המחשב.

ארבע חמישיות מכלל הנשאלים העדיפו את המחשב. רובם אמרו, כי הם מרגישים נוח יותר עם המחשב. הפסיכולוגים עדיין חלוקים בדעה, מי טוב יותר בזיהוי בעיות של הפציינט: הפסיכולוג או המחשב.

■■■

תראפיה היא ביסודה מערכת אמון בין בני אדם. מחשב יכול לחקות את הכישורים המקצועיים הדרושים, אבל הוא חסר אינטואיציה.

הנה דוגמה:

אשה באה אל הפסיכיאטר שלה. „אחד הספרים שלך הפוך", היא אומרת.

„למה לא אמרת לי שאת בהריון?", הוא שואל.

היא אומרת, שלא רצתה שהוא ידע, אבל ההערה המקרית שלה, סיפקה לו את הרמז הדרוש: הספר היה הפוך כשם שהתינוק 'הפוך' ברחם. הפסיכיאטר הפעיל אינטואיציה, דבר שהמחשב לא מסוגל לעשותו.

אבל על אף חוסר האמון שפסיכולוגים רבים רוחשים כלפי השימוש במחשב, נוכחות המחשב בכל הנוגע לטיפול הפסיכולוגי הולכת וגוברת.

ההתקדמות בשטח המחשבים הוזילה בהרבה את התיכנון והכתיבה של התוכנות. הואיל ובכל תוכנה כזו „מכווצים" את הידע של מומחים רבים, המערכת הגמורה יכולה לשמש בנסיבות רבות יותר. פאולר וחבריו עובדים עתה על תוכנה, שתאפשר מיון מיידי של אנשים הרוצים לעבוד כקציני ביטחון.

ככל שהמחשב יוציא מידע רב יותר מן הפציינט, כך זה יעזור יותר לפסיכולוג, אשר בסופו של דבר יצטרך לנתח את הממצאים.

מחשבים לא שינו את פני הפסיכולוגיה, אבל אין ספק, כי הם יכולים לעזור במשימות רבות הניצבות בפני המטפלים. מחשבים אינם יכולים לבצע תפקידי ריפוי, אבל אין ספק כי זה יקרה בעתיד.

באיזו מידה נרשה למחשב לחדור אל תוך מעמקי האישיות של האדם? הגבולות ייקבעו בידי הפסיכולוגים אשר יגבילו את כמות המידע המוקלט בזיכרון של המחשב. אבל ישנו גבול נוסף שצריך להגדירו. עד כמה נהיה מוכנים לכך, שמכונות בלתי נשלטות ידעו עלינו? והאם נרשה להן לפקח על התנהגות שלנו? ■

לפי הסכם עם „סייקולוג'י טודיי"

המיטה האמריקאית

המשך לשושלת ההצלחה של מזרוני קינג קויל.

מיטת החלומות האמריקאית

King Koil

להשיג ברשת חנויות עמינח. ברשתות השיווק הגדולות ובחנויות רהיטים מורשות.

טורבו·גל

אין מה להשוות!

טורבו·גל המיקרוגל המשולב: משחים כמו גריל, צולה כמו טורבו ואופה כמו חלום...

התמונות מלמדות הכל. טורבו־גל השחים ואפה את העוף בשלמותו בתוך 25 דקות. הציפוי השחום והפריך והטעם הנפלא - זהו הבישול במיטבו. השילוב הבו־זמני של אנרגיית מיקרוגל ושל טורבו מקנה לטורבו־גל יתרונות בלעדיים, אפשר לבשל ולאפות בו כל מאכל בו חפצת, החל מאפיית לחם וכלה בעוגה ותפיחה (סופלה), גם בכלי מתכת ואלומיניום. טורבו־גל מאפשר צליית כל סוגי הבשר לרמת השחמה ופריכות מקסימליים. כל זאת בנוסף לאפשרות הטורבו־גל לפעול גם כמיקרוגל רגיל, להפשרה־חימום־בישול ירקות, רטבים ומרק. טורבו־גל מבטיח עד 80% חסכון בזמן ההכנה, והנאה מכל פעולה. הוא קומפקטי מבחוץ וגדול מבפנים. הוא בדיוק מה שאת צריכה.

חינם! יעוץ אישי והדרכה בכל עת במרכז ההדרכה של BROTHER. ספר מתכונים מהודר הכולל תרגום עברי.

עלה על הגל־עם brother טורבו·גל

brother

נציגים בלעדיים: אמפיסל ישראל בע"מ אפעל 3 קרית אריה, פ"ת, 03־9225921 מרכזי הדרכה תל־אביב: אלנבי 98 טל: 03־612994 ירושלים: המלך ג'ורג' 6 טל: 02־249773 חיפה: רח' הרצל 31, טל: 04־642235. באר־שבע: פסג' אוניקו רח' ההסתדרות, טל: 057־36633.

ניתן להשיג גם בחנויות מוצרי החשמל המובחרות.

מיבגל לפסח!

בתשלומים נוחים!

או 1895 ש"ח במזומן

תוצרת ברדר יפן

גאוזידה רקורד

יואב קוטנר

אלון אולארצ'יק, ציורי כאילו

"שעשועי כאילו", אלבומו השני של אלון אולארצ'יק, כבר לא נחשב לממש חדש, אבל הוא עדיין אחד התקליטים המעניינים שיצאו אצלנו בעת האחרונה, ומשום מה הוא אינו זוכה לתשומת הלב הציבורית המגיעה לו, לדעתי.
הנה עוד משהו שקשור לתקליט הזה, ושאולי עוד לא ידעת. כשהגיע התקליט לרדיו, צורף אליו דף "פרומו" של חברת התקליטים, שחוץ מהיחצנות המקובלת, כלל גם משהו מיוחד: הסברים וציורים של אולארצ'יק לכל אחד מהשירים, המאירים באור חדש מה שנראה כמונסס... אני חושב שהם מאוד מוצלחים, וגם לך מגיע להינות מהם.

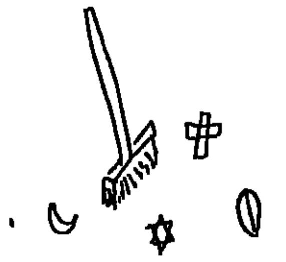

● "שעשועי כאילו" – יום אחד חלפי ואני תפסנו ראש (מלים: אברהם חלפי).

● "ירח תות" – ההוא של פרינס בתרגומו של א.א.

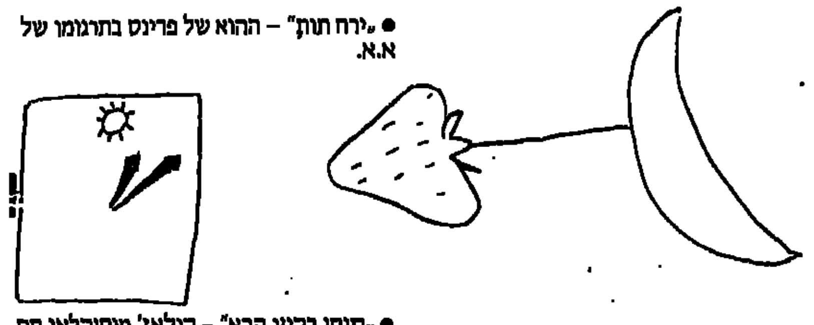

● "תנוסי בקיץ הבא" – קולאז' מוסיקלאי חם על אהבה שהתקררה.

● "ל'סתלק מפה" – בדיוק כשרוצים לצאת מהבית הטלפון מצלצל, צינור המים מתפוצץ באמבטיה, החתול נעלם וגם לא מוצאים את המפתחות.

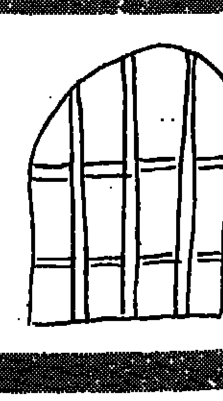

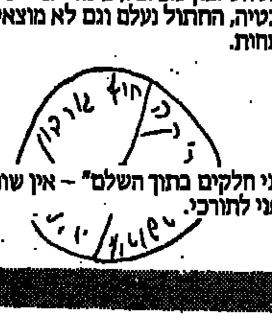

● "שני חלקים בתוך השלם" – אין שום הבדל בין יפני לתורכי.

● "כל הליל אני בגנך" – פנטזיה על יער קסום ועל איזבלה.

● "הנה הקיץ" – כל הכבוד לתקופה זו של השנה.

● "קפה גינתי ים" – שם ישבנו ושם רקדנו בטיילת (או קליידרמן באפריקה) לפני המצאת הסינטיסייזר.

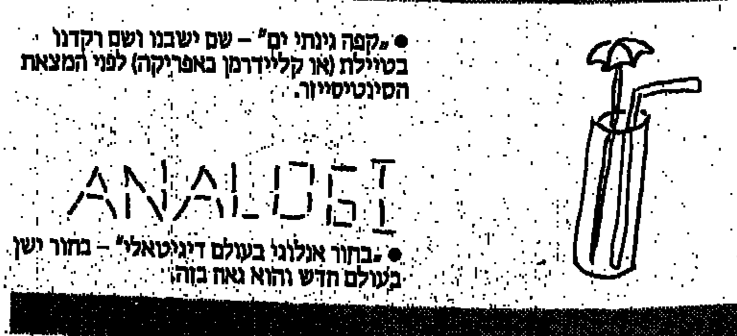

● "בחור אנלוגי בעולם דיגיטאלי" – בחור ישן בעולם חדש והוא גאה בזה.

● "תראו את משה גורביץ'" – למשה לא היו חיים יוצאי דופן, אך להפתעת כולנו הוא אהב כל רגע.

● "טיפת טיפת מזל" – עיבוד אחר לשורה של לדנר ולאו, מתוך "גבירתי הנאווה". תארו לכם שכל המחזמר היה נשמע ככה, חה, חה, חה.

שם חדש: שינאייד אוקונור

היא הולכת להיות גדולה, זה בטוח. בת 21 ובעלת נוכחות מדהימה, מיוחדת, חזקה. שומעים את זה בכל צליל שהיא שרה־צורחת־מייבבת, רואים את זה על הפרצוף שלה. בסרטוני הווידאו ובכל צילום.
קוראים לה שינאייד אוקונור, והיא עומדת להיות עובדה גם אצלנו. מיכל ניב טפטפה אותה כבר כמה חודשים ב"הפסקת עשר"; השבוע הוקרן ב"עד פופ" קליפ של להיטה האחרון, "מנדינקה", ועכשיו יוצא אלבום הבכורה שלה, "האריה והקוברה" גם בהדפסה ישראלית.
היא מטורפת אמיתית, וזה מה שכל כך יפה בה. למי שהצילום אינו מספיק כדי להשתכנע, הנה עוד כמה פרטים בסיסיים.
שינאייד (כותבים את זה "סיניד" מבטאים "שין־אייד") באה מדאבלין, אירלנד. היא התגלתה לראשונה על ידי בונו ואדג' מ"יו־2" והשתתפה בהקלטת קטע סולו של אדג', גיטריסט הלהקה. עכשיו, כדי שלא יכנו אותה בת טיפוחים של יו־2, היא משמיצה אותם בכל ראיון אפשרי.
היא השתתפה גם ו/או תרמה קטעים ללהקות אחרות, ביניהן "אין־טואה־נואה", "שדה צבע", "מקס" ו"מפלגת העולם" (להקה של יוצאי "ילדי המים").
כל זה לא חשוב ולא קשור למה שהיא עושה בתקליט הבכורה שלה, שלו כדאי להקשיב ללא דיעות קדומות. יש לה ראש עצמאי לגמרי, ויש לה סיכוי טוב להפוך ל"אינית" גם בקרב חובבי המוסיקה האלטרנטיבית אצלנו.

פרינס אחרון (תקליט) וראשון (ראיון)

אפרופו אלון אולארצ'יק, פרינס. (ולא רק בגלל "תחת ירח..." אלא בכלל) אלון נשמע כמו אחד שאוהב את פרינס, ולקח, גם ממנו, את האומץ ליצור תקליט מלא בסאונדים מקוריים ומיוחדים שלא שומעים בדרך כלל.)
עכשיו, כשכל העולם מתרגש מהאלבום הגנוז של פרינס (תקליט, למי שעדיין לא יודע, שכונה תחילה "האלבום השחור" על שום עטיפתו השחורה והנקיה מפרטים, שהיה אמור לצאת בהפתעה בסוף 1987, ואשר פרינס החליט לא להוציאו בגלל איזה סכסוך עם חברת התקליטים שלו ושעכשיו יש שמועות שהוא דווקא כן יצא לאור, בעטיפה ירוקה ועם כל הפרטים המקובלים, כמו שמות השירים והנגנים וכדומה); אז עכשיו אני יכול לגלות לך שכבר שמעתי את האלבום הזה (בגרסה לא חוקית שלו, שהודפסה בצרפת) ושהוא באמת פנטסטי, בעיקר למי שאוהב פאנקי שחור חזק ובסיסי.
חוץ משיר אהבה רומנטי־מתקתק אחד ("כששנים מאוהבים"), זהו אלבום ריקודים רב עוצמה, כמעט ברוטאלי, מחוספס ומלא סקס. פרינס לא מפחד לכסח בקטעים אינסטרומנטליים ארוכים, וגם אינו חושש מלהתבטא בדרך וולגרית. מכל מיני מאד'ר־פאקר, ועד משפטים שהיו בוודאי מצונזרים ברדיו אם התקליט היה יוצא, כמו "אני שונא לראות זקפה מתבזבזת...". כדאי לחכות לאלבום הזה.

ועוד משהו בעניין פרינס. הגיע אלי קטע מעיתון פופ בריטי שטותי, שמצטט קטע מעיתון פופ אמריקני שטותי לא פחות. מדובר בראיון העיתונאי הראשון שנערך עם פרינס, בתקופת הוצאת האלבום הראשון שלו (1978), כשהיה בן 18.
– האם סיימת את לימודיך בבית הספר?
פרינס: אהה.
– מה עוד מעניין אותך חוץ ממוסיקה?
פרינס: נשים.
– מאיזה סוג?
פרינס: מכל הסוגים.
– איזה בגדים אתה אוהב ללבוש?
פרינס: אני שונא בגדים.
– מה עוד אתה שונא?
פרינס: פוליטיקה.
– איזה אוכל אתה אוהב לאכול?
פרינס: רסק שמרים.
– האם מישהו אמר לך שאתה נראה כמו אחד מלהקת "הסילברס" (להקת נשמה אמריקנית)?
פרינס: מה אני יכול לעשות כדי לשנות את זה?
– מה הכי מוצא חן בעיניך?
פרינס: לפגוש אנשים.
– מה אתה הכי שונא?
פרינס: את השעות המאוחרות.
– מה אתה חש לגבי הפיכתך לסמל סקס?
פרינס: אני לא יודע.
לא ממש מבריק, האז טוב, זאת היתה הפעם הראשונה; מאז הוא למד את המשחק.

כדאי
הדרך הקצרה.

מאת ג. יפית

יש שתי דרכים להגיע בזמן: ללכת מהר או לבחור בדרך הקצרה ● דפי תפוז, המדריך המסווג לפי רחובות מקצר לצרכן את הדרך ● הופעת בכורה ב־29.4.88.

יוסי מגן:
"מדריך מסווג שהוא גם כלי לקידום מכירות..."

בשבועות אלו ממש הוא עומד להופיע. רבבות בתי עסק ומאות אלפי צרכנים ממתינים לו. "דפי תפוז" מדריך עסקי מסווג שקיבל ציון "יוצא מן הכלל" או "רעיון גאוני" מפי המפרסמים. זהו מדריך עסקים מסוג אחר, בנוסף לסיווג המקובל, זהו המדריך היחידי המסווג גם לפי רחובות. כלומר, תחת שמו של כל רחוב מפורטים כל בתי העסק הממוקמים בו.
פשוט מפתיע, אבל עד היום לא היה בנמצא מדריך עסקי מסווג לפי רחובות, למרות שחסרונו הורגש ממש. מי לא התנסה בחוויה המתסכלת של התרוצצות וחיפוש אחר מספרה, או מוסך, או מעדניה בסביבה בלתי מוכרת, ואחרי כיתות רגליים מייגע מסתבר שבית־העסק נמצא בדיוק מעבר לפינה.
לכן, הסיווג הבלעדי של דפי תפוז יכול לחסוך זמן יקר ושעות של עוגמת נפש ושיטוטים מיותרים. מומחים צופים כי המדריך המרתק הזה יהפוך ללהיט בקרב הצרכנים. גם בעלי העסקים נשמו לרווחה כשנפוצו הידיעות על "דפי תפוז" העומד לצאת לאור. מי כמוהם יודע כי לקוחות רבים הנזקקים להם פשוט אינם יודעים את הדרך הקצרה למצוא את בית־העסק, והם מבזבזים זמן יקר. עם "דפי תפוז" התמונה משתנה: דפדוף מהיר חוסך הרבה שיטוט וביטול זמן.

העדכות לגאות בעסקים

המדריך החדש יחולק חינם ב־29.4 לקוראי "ידיעות אחרונות" בגוש דן. מאות אלפי העותקים הם פוטנציאל עצום ללקוחות. צופים כי הצרכנים לא ייפרדו ממנו: הוא קומפקטי וממש מתבקש לשאת אותו בתיק, והוא גם מרשים ומכובד למראה: זהו המדריך היחיד המודפס בצבע על נייר כרומו משוכח. גם

בונוסים, פרסים אטרקציות

כראוי לאנשי שיווק ופרסום, לא די שבית העסק נהנה מהפרסום עצמו. המודעה והטקסט של המפרסם עובדים עבורו שעות נוספות: שעשועונים נושאי פרסים יקרי ערך. רעיון פשוט ועובר: לכל אורך הדרך מתקיימים שעשועוני פרסים לקהל הלקוחות. כדי למלא את השאלון שבמשחק ולזכות בפרס מוכרחים להשתמש ב"דפי תפוז. הפרסים אטרקטיביים: כל־כך שאי־אפשר להתעלם מהם. מישהו כבר זכה במכונית, ויש עוד הפתעות מרשימות בדרך. גם בקרב המפרסמים ייערכו הגרלות ונודע לנו שגם הפרסים עבורם הם יקרי ערך ויותר מכך.

יאיר דורי:
מנהל פרוייקט דפי תפוז

ברגע האחרון

השמועה עשתה לה כנפיים ואנשי העסקים הבינו מיד את היתרון העצום בפרסום בדפי תפוז. מספר הפונים בבקשה להופיע במדריך החדש היה רב, עד כי ברגע האחרון ממש נענתה הנהלת דפי תפוז והחליטה על הגדלת המהדורה. מי שמעוניין לפרסם במדריך, ומי שבעבר נמסר לו כי אזל המקום, יכול עדיין לנצל את ההזדמנות המיוחדת ולקבל מודעה בדפי תפוז. נותרו רק מספר ימים.

מרדכי גלעד:
"סיווג גם לפי רחובות, רעיון חדשני, תוצאה של מחקר שווקים מעמיק."

העריכה האטרקטיבית היא חידוש בפני עצמו. מלבד הרישום הרגיל מופיעות בו מודעות צבעוניות בגודל עמוד שלם, וכן מודעות "סטריפ" בראש ובתחתית כל עמוד.

דפי תפוז השרון, השפלה ופתח־תקוה

מהנהלת דפי תפוז נמסר לנו, כי עתה החלה הפעילות לקראת והוצאה לאור, של המדריכים הממוגנים לאיזורים הנ"ל, במתכונת החדשה.

התוצאה: מדריך יפה לעין, קריא, צבעוני ובעיקר – פרסום בדיוק במקום הנכון.
ואכן, עשרות אלפי בתי עסק נערכים לגאות הצפויה כתוצאה מהשפעת שיטת הסיווג החדשה.

קיצור דרך חדשני

דווקא בעידן המתוחכם של סוף המאה ה־20, כאשר השוק מציע שפע עצום של מוצרים ומיגוון אינסופי של שירותים, מתעורר קושי באיתור מדויק של בית־העסק הנחוץ. נכון שאפשר היה לדהור במהירות מחנות לחנות, ממפעל למפעל, עד שמוצאים את המבוקש. אבל הרעיון של "דפי תפוז" הרבה יותר יעיל ואלגנטי: איתור תוך כמה שניות, בעזרת דפדוף מהיר וקל.
הרעיון הזה הוא פרי רוחו של איש השיווק והפרסום יוסי מגן, מנכ"ל תגים. גלעד מרדכי הצליח לממש את הרעיון ולהביאו לידי ביצוע. מנהל הפרוייקט הוא יאיר דורי. יחד הצליחו השלושה להפיק את דפי תפוז ללהיט מספר 1 בתחום הצרכנות בישראל.
לבתי העסק המשתתפים במדריך מדבקה צבעונית של דפי תפוז כדי שכל לקוח יידע כי אל הקניה מצטרף הסיכוי לזכות בפרס. חיפוש אחר מדבקת דפי תפוז יהפוך לחלק מהווי הקניות הישראלי.

עוד אפשר להרשם

הביקוש הנרחב והדרישה הגוברת מצד בעלי עסקים להופיע בדפי תפוז מרמזת כבר על ההצלחה הצפויה.
באמור ההרשמה עומדת להסגר בימים אלו. מי שמעוניין להופיע במדריך ועוד לא נרשם – זה הזמן.
פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפונים: 03־663898, 03־661303, 03־658975, 03־5103646, 03־5108815

מכתבים לזוכים נשלחו בדואר

מיטה (ללא מורון) + 2 שידות+טואלט+מראת קריסטל 3 חלקים

1,850 ש"ח

שעות התצוגה א'-ה' 13-9 20-16, 13-9
ובכל מוצאי שבת. ביום ו' אחה"צ סגור

חדש במפגש!

חדר ילדים ב־4 צבעים במחיר היכרות: 790.- ש"ח בלבד

מיטה (ללא מורון) + 2 שידות + טואלט+מראת קריסטל 3 חלקים

1,325 ש"ח

מפגש הרהיט הבנלאומי חולון
המרכז הגדול ביותר לחדרי שינה תוצרת גרמניה
יבואנים בלעדיים: שד' קוגל 45 חולון (בחניון) מול קולנוע רינה טל. 03-847891

סוכנות בלעדית בירושלים לחדרי שינה:
רהיטי כדורי בע"מ
רח' יפו 39, ירושלים טל. 02-227911
רח' כורש 6, ירושלים. טל. 02-222767

אומרים ישנה ארץ

מיצפור אלון מעל נחל כזיב

אל מיצפור אלון במעלות

סחלב הרפרני

ציפורנית

יקינתון מזרחי

"הסוד" להרזיה...

שהתגלה במקרה על־ידי עקרת בית מז'נבה - האם הוא יעיל

מאז פורסם לראשונה בישראל, בחודש פברואר השנה, ה"פטנט" של דניאלה שוואלייה, יצאו לאור 4 מהדורות של ספר זה ו־16186 נשים וגברים קראו וניסו את שיטת ההרזייה ללא צורך במשטר של דיאטה.

אנו מביאים מספר תגובות, המעידות על התוצאות שהושגו, בצד ראיון עם דניאלה שוואלייה.

מאת ניקול קארפאנטייה

לאותם נשים וגברים שהתקשו לרזות, או שהפחיתו ממשקלם אך לאחר־מכן חזרו אליהם הקילוגרמים המיותרים יש עכשיו סיכוי לרזות!

השיטה, שהתגלתה במקרה על־ידי עקרת בית מז'נבה, מצליחה במרבית המקרים. היום, אנו יכולים להעיד על אנשים שהפחיתו עד 36 קילוגרם ממשקלם, מהם 6 קילוגרמים כבר בשבוע הראשון להרזייה - וזאת ללא משטר של דיאטה נוקשה, ללא תרופות וללא הכרח בתרגילי התעמלות.

כמעט ולא יאומן, ובכל זאת התגובות אותן אנו מקבלים מכל רחבי העולם מדברות בעד עצמן. ממדינות שונות מאשרים לנו אלו שניסו והצליחו: "ניסינו שיטות רבות, השתתפנו בסמינרים, נקטנו אמצעים שונים, אבל שיטתה של דניאלה שוואלייה היא היחידה שסייעה לנו להפחית במשקל ולהישאר רזים".

כפי שתראו מהכתוב, השיטה של דניאלה שוואלייה שונה משיטות הרזייה אחרות. אפשר לבצעה במסגרת הבית ומחוצה לו, לכן, קל ליישמה גם למי שסועד מחוץ לביתו.

ה"סוד" התגלה!! זה ה"סוד" של דניאלה שוואלייה, אשר סייע לאלפי אנשים לרזות, למרות שלעיתים לא האמינו שהדבר יקרה.

מהו סוד־ההרזיה של עקרת־הבית מז'נבה

הנה הראיון שערכתי עם דניאלה שוואלייה

שאלה: גברת שוואלייה, אמרי לי כיצד התרחש הדבר?

תשובה: אני חושבת שהייתי מקרה אופייני לנשים רבות כימינו. אני אוהבת לאכול היטב, ומשמינה בקלות, בקלות מדי. הבעיה שלי היא שאני רוצה להיות דקת־גו. ראשית מפני שאני רוצה לשמור על בריאותי, וכשאת רזה, את חשה בטוב יותר. וגם מפני שאת יפה יותר, חיננית יותר כשאת דקת־גו.

אני חושבת שניסיתי את כל סוגי הדיאטות. לפעמים אחרי שלושה שבועות של עינויים - צנימים בלי חמאה וירקות ירוקים מבושלים במים - איבדתי שלושה או ארבעה קילוגרמים עלובים. אך ברגע שהתחלתי שוב לאכול באופן סדיר, הם חזרו. נעשיתי מדוכדכת ומתרגזת בנקל. שום דבר לא משך אותי עוד.

במובן שניסיתי גם משככי־רעב. רזיתי במעט מאוד, ושוב ברגע שחדלתי מהם, מיד שבו אלי כל הקילוגרמים שהורדתי.

ואז, בבוקרו של יום חמישי אחד, קראתי בספר על הומיאופאתיה, שכתב אותו רופא אחד, משפט שהרשים אותי. הוא טען שאם פועלים לפי עצתו (עצה פשוטה מאוד), לא זו בלבד שאפשר לאכול ככל שרוצים בלי להשמין, אלא גם מורידים את הקילוגרמים המיותרים.

זה נראה יפה מכדי שיהיה אמיתי, מה עוד שהדבר נעשה ללא כל תרופה! זה נראה לי פשוט מדי.

שאלה: ובכל זאת פעלת לפי עצתו?

תשובה: לא תיכף ומיד. לא האמנתי בדבר. רק כעבור זמן, כשנוכחתי שכל השיטות שאני מנסה או שהן מונעות אותי מלאכול את מה שהשתוקקתי לאכול, או שאינן גורמות לי לרזות, אמרתי: "מדוע שלא אנסה את ה'פטנט' של הרופא ההוא, זה קל... ולעולם אין לדעת."

שאלה: ואז התחלת לרזות?

תשובה: בימים הראשונים לא הבחנתי בשום דבר, רק בבוקר היום החמישי שמתי לב לדבר. היה לי זוג מכנסיים שמכבר לא יכולתי ללבוש אותו, כל־כך צר היה. אותו בוקר הצלחתי ללבוש אותו בקלות. לעולם לא אשכח את הבוקר הזה, יצאתי מדעתי מרוב שמחה, ואז אמרתי לכמה חברות קרובות: "אני חושבת שמצאתי 'פטנט' לפיו אפשר לאכול כמעט בלי הגבלה, בלי לעשות דיאטה - ולרזות".

שאלה: ומה הן השיבו לך?

תשובה: כולן גיחכו. היה ברור שהן לא מאמינות לי.

שאלה: ומה קרה אחר־כך?

תשובה: המשכתי לפעול על פי 'העצה' של הרופא... והמשכתי לרדת. תשעה קילוגרמים בסך־הכול. וכפי שאת רואה בעצמך, כיום אני רזה. כשחברותי ראו כיצד אני מורידה במשקל, עוד קילו ועוד קילו, הן התקשו להאמין למראה עיניהן. חיי השתנו לחלוטין. שוב אני יכולה ללבוש בגדים שכבר לא העזתי ללבוש. בעלי אומר שאני מקסימה. ילדי גאים באמא החדשה. אני חשה בטוב הרבה יותר מאשר קודם. אלה באמת חיים שונים.

שאלה: וה'פטנט' הזה מצליח גם לגבי אנשים אחרים?

תשובה: רבות מחברותי היו זקוקות אף הן להורדה במשקל, והן ניסו זאת. כמוני, הפחיתו בין 2½ ל־3 ק"ג בשבוע, עכשיו כולן רזות...

גם אותה גברת שהיתה שמנה עוד מילדותה הצליחה לרזות, לגביה, זה היה בבחינת נס... מאז פורסמה לראשונה המודעה הראשונה, בחודש פברואר השנה, אנו מקבלים תגובות רבות של נשים וגברים שניסו - והצליחו. לגבי אחרים מהם זו פעם ראשונה שהפחיתו ממשקלם ללא משטר נוקשה של דיאטה.

אנו מביאים כמה קטעים מתגובות שנתקבלו מישראלים, אשר טרחו ושלחו אלינו את רשמיהם:

תגובות

"תיתרון בשיטה, שאפשר לאכול כל דבר שרק מתחשק. חיום מצב רוחי מרומם מאוד... היום אני נראית רקת גיזרה מה שכל הזמן חלמתי להיות. היום אני נכללת בין הרזות וזה פשוט פנטסטי!".
עמליה מוסטי, רמלה

הפחתתי ממשקלי כ־4 ק"ג בשבועיים.
ב.ג., חיפה

הספר שיפר את מצב רוחי. כשקראתי את הספר הרגשתי שהוא נותן כח רצון. חלק מהדברים אני משננת לעצמי... ומעיינת בו כמו בספר תנ"ך.
יהודית מיכאלי, צור שלום

הורדתי 5 קילוגרם ממשקלי תוך 20 יום.
ש.ס., ת"א

שנים סבלתי מכאבי בטן עזים שאפילו הצריכו אישפוז בבית־חולים. בעקבות השיטה שיניתי את צירופי המזון והרי זה פלא, גלותי מחוש. הרבה תודה לך דניאלה.
יעל מימון, בת ים

משקלי ירד ב־14 קילוגרמים תוך 3 חודשים.
ג.ג., ירושלים

"בספרה אין לחץ על 'השמן' לרזות בכפיה, אלא בשלווה ובהנאה בזמנו הוא. הספר כתוב בצורה פשוטה ונפלאה, ועם הרצון של המרזה יש תוצאות נפלאות".
רבקה יבלונקה, אילת

שאלה: אם כן, זה באמת פועל, האם את מוכנה למסור לי פרטים נוספים?

תשובה: אני מסבירה הכל בדו"ח שכתבתי - "'הפטנט' שלי לרזות ללא משטר של דיאטה". בספר זה אני מגלה את "הסוד שלי", וכבר בשלב זה אוכל למסור לך כמה הבהרות עליו:

- הוא אינו עולה פרוטה. אין צורך בשום קניה מיוחדת.
- אפשר להשתמש בו מיד, ללא כל ידע מיוחד.
- אין צורך בתרופות ולא בתרגילי התעמלות.
- הוא מאפשר לשפר את עיכול המזונות (ואולי זו הסיבה לכך שהוא גורם להרזיה).
- ניתן לבצעו בבית או במסעדה, בטיולים או בנסיעה לחו"ל.
- גם ילד יוכל לעשות זאת, אין כל קושי מיוחד ב'פטנט'.
- הוא מאפשר להפחית, וזה מובטח, בין 2½ ל־3 ק"ג בשבוע. וזאת גם אם אוכלים מוצרי־בצק, רטבים, עוגות, ממתקים, כל מה שמתחשק, ממש אין הגבלה משמעותית אפילו יין ואלכוהול אינם אסורים.
- השיטה נעימה, טבעית ומצויינת לבריאות.

כפי שכבר אמרתי לך, לפני שגיליתי את 'פטנט' ההרזיה שלי, ניסיתי כמעט כל שיטה, כל דיאטה וכל 'פטנט' הקיימים להוריד במשקל, לרבות 'טריקים' אופנתיים: מיני תה מיוחדים, כדורי אשכוליות, תרמילי שעועית, אננס... כן, אני באמת חושבת שניסיתי הכול, כי הרצון לרזות היה גדול.

כל הניסויים שערכתי לימדו אותי רבות על כל מה שאינו עוזר בהרזיה, אבל גם הרבה דברים שמועיל לדעת אותם, כמו, למשל, לגבי מזונות מסויימים - ובדקתי זאת על עצמי - הפועלים ומשפיעים כתרופות, ללא החסרונות הכרוכים בשימוש בתרופות. חשוב לי, שדברים אלה יהיו ידועים.

שאלה: את רנה בכך ב'דין וחשבון' שלך?

תשובה: כן, מפני שדיאטות שונות שניסיתי לימדו אותי רבות על השפעתם של מזונות מסויימים על הבריאות. וכן דברים רבים שבדקתי אותם בעצמי בהצלחה. אני סבורה שהנסיון שצברתי יכול להיות לעזר לציבור רחב מאוד החייב לרזות.

שאלה: מה מחיר ה'דין וחשבון' שלך?

תשובה: אילו מכרתי אותו על־פי שוויו האמיתי, רק מעטים היתה ידם משגת לרכוש אותו. שיטה של הרזיה ללא משטר של דיאטה, שיטה שפועלת באמת, הינה דבר שלא יסולא מפז. איני מגזימה כשאני קובעת שלא מוכרת לי - וכנראה גם לא קיימת - כל שיטה אחרת המאפשרת לרזות תוך שממשיכים לאכול ולשתות כרגיל. אני באופן אישי הייתי ברצון משלמת 500 שקלים ואפילו יותר, אילו יכולתי לקבל שיטה שכזאת... כוודאי כך היה נוהג כל אחד. זאת למרות שהשיטה אינה יקרה ומחירה 29.80 ש"ח.

נסי את 'הפטנט' של דניאלה שוואלייה - ללא התחייבות. כל הסיכונים עלינו!

...ורק אחר־כך תחליטי, רק אחרי שתפחיתי את הקילוגרמים המיותרים, תחליטי אם את רוצה שהדו"ח יישאר ברשותך.

זו הצעתנו:

אם את מורידה פחות מ־2 ק"ג בשבוע או אינך נלהבת, החזירי את הדו"ח של דניאלה שוואלייה בתוך 60 יום, ונחזיר לך צ'ק על־סך 29.80 שקלים, 10 ימים מקבלת החזרתך בדואר רשום עם החשבונית.

לפיכך, או שתורידי לפחות 2 ק"ג בשבוע, או שנחזיר את מחיר הדו"ח. וזאת ללא תנאי. בלי להציג לך שאלות. וזו התחייבות כתובה ומפורשת.

שי־הפתעה חינם

אם תשלחי את התלוש במודעה בתוך 10 ימים, תקבלי מתנה שימושית חינם. מתנה זו תוכלי להשאיר לעצמך גם אם תחזירי את השיטה ותבקשי החזר.

את אינך לוקחת כל סיכון.

את יכולה לערוך את הניסוי הזה מתוך סקרנות בלבד, כי אינך מסכנת אף לא אגורה אחת.

ומדוע אנו מעיזים, להציע הצעה שכזאת?

- מפני שאנו סמוכים ובטוחים שכאשר תורידי את הקילוגרמים המיותרים המכבידים עלייך, תרצי שהדו"ח יישאר ברשותך.
- מפני שניקול קארפאנטייה פגשה בחברותיה של דניאלה שוואלייה; ראתה בתצלומים כיצד נראו 'לפני' ונוכחה שהן רזו באמת.
- מפני שניקול קארפאנטייה בדקה את היסודי' על שתי ידידות שלה. שתיהן הורידו 3 ק"ג כבר בשבוע הראשון.
- מפני שאין כל סיבה שמה שפעל אצל אחרות, לא יפעל גם עליך.

קיראי את הקטע הבא אם החלטת לערוך את הנסיון:

1) הנסיון הזה נערך ללא כל סיכון מצידך - כל הסיכונים עלינו - אם לא תורידי לפחות 2 ק"ג בשבוע, כל שעליך לעשות הוא לשלוח בתורה את דו"ח דניאלה שוואלייה בתוך 60 יום בדואר רשום ובצרוף החשבונית ואז, נשלח לך בתוך 10 ימים מקבלת משלוחך צ'ק על־סך 29.80 שקלים.
2) את אוכלת כמה שאת רוצה ומה שאת רוצה. אין כל צורך שתחשי מאומה בארוחותיך.
3) את המחליטה אם את רוצה שהדו"ח יישאר ברשותך, או יוחזר לנו.

את גם יכולה להחזיר אחרי שהורדת במשקל. אנו בטוחים שלא תנהגי כך.

חשוב!

כשל טיבה יוצא־הדופן של הצעת־ניסוי זו, שאינה כרוכה בשום סיכון לגביך, איננו יכולים להתחייב לגביה מעבר ל־21 יום.
שלחי את התלוש הרצ"ב עוד היום, וכך אינך עלולה לשכוח.

אחריות

אם לא תורידי את הקילוגרמים המיותרים שבגופך ולא תישארי דקת־גו גם אחר־כך, תחזירי את השיטה של דניאלה שוואלייה בתוך חודשיים ואנו מתחייבים שיוחזר לך בצ'ק סך 29.80 שקלים. צ'ק זה יישלח אליך בתוך לא יותר מ־10 ימים לאחר קבלת המשלוח ממך. וזאת ללא כל תנאי, ובלי שישאלו אותך כל שאלה.

- השיטה הופצה ב־19 מדינות. • מהדורה רביעית. • כל המתכונים כשרים ומותאמים לארץ. • השיטה מתאימה לכל המשפחה (גם לגברים).

ניתן לרכוש את הספרים בדואר באמצעות התלוש, או "בפרוזה" - בדיזנגוף סנטר, ת"א. ובחנות הספרים של עלינה, בכר המדינה, ת"א.

The book is also available in English at a price of 33.80 N.I.S including postage charges and V.A.T

תלוש - נסיון ללא סיכונים

הצעה בתוקף ל־21 יום

י.א. 4/3

לסוד הרזיה של דניאלה שוואלייה

יש לשלוח את התלוש לכתובת:
הספרים השימושיים בהוצאת 'גימל' ת.ד. 16187, תל־אביב 61161
לבתורים או מידע־'גימל' - רח' ארלוזורוב 82 תל־אביב 62647 טלפון 236293

הצעתך, לניסוי חופשי, ללא סיכון מצידי, מעניינת אותי. לפיכך, מוסכם ומובהר כלהלן:

1) עלי להוריד במשקל לפחות 2 ק"ג כשבוע.
2) עלי להוריד את כל הקילוגרמים המיותרים שלי.
3) אין צורך בשום משטר־דיאטה, ואני יכולה לאכול כראות עיני.
4) לרשותי שני חודשי־אחריות בשביל לבדוק שהקילוגרמים המיותרים נעלמים... ואינם שבים.
5) אם אינני נלהבת בכל מאת האחוזים, אחזיר לך את 'תגליתה' של דניאלה שוואלייה בתוך חודשיים בדואר רשום ובצרוף הקבלה. במקרה זה לא אהיה חייבת כל הסבר; ולא יהיה עלי למלא כל תנאי - ואתם תשלחו לי בתוך לא יותר מ־10 ימים מיום קבלת המשלוח שלי, ובלי לשאול אותי כל שאלה צ'ק על־סך 29.80 שקלים.

על בסיס אחריות זו, שלחו לי בהקדם בתוך אריזה דיסקרטית ללא סימנים חיצוניים, את הספר 'הפטנט' שלי לרזות ללא משטר של דיאטה' במחיר 29.80 שקלים + 2.50 שקלים דמי־משלוח, ובסך הכל 32.30 שקלים כולל מע"מ, וכמו־כן את שי־החינם המגיע לי.

הריני מבקש/ת להזמין את שיטת ההרזיה של דניאלה שוואלייה:
☐ עברית ☐ אנגלית ☐ ערבית

☐ אני מצרף/ת תשלום ב־ המחאה/דואר / צ'ק לפקודת "גימל". (לא מזומן)

שם פרטי ______ שם משפחה ______
רחוב ______ מספר ______
ישוב ______ מיקוד ______ טל' ______
ת.ז. ______ חתימה ______

* עקב עיכובים בדואר יש לקחת בחשבון שהספר יגיע תוך כ־21 יום מתאריך משלוח הצ'קים. יופקד על־ידנו רק עם משלוח הספר.

נחל פזיב הוא מהידועים ומהמטויילים בנחלי הגליל. למרות זאת עדיין יש בנחל קטע יפה ומיוחד, שאינו מוכר לציבור הרחב, אלא אפילו למטיילים „מקצועיים". זהו הקטע שבין מיפגש הנחלים פקיעין־כזיב לבין עין־זיו. הגם שבקטע זה אין זרימת מים כל השנה, הוא מבורך בנופים יפים ועוצרי נשימה: מידרונות עטורי חורש ירוק וצפוף, מצוקי סלע גבוהים, שפע של פריחה ועולם חי עשיר. קצת מן הנוף המיוחד הזה נוכל לטעום תוך טיול בשביל אלון, שנפרץ באחרונה לזכר אלון בן־שחר ז"ל.

נצא לטיול מהעיירה מעלות יפת־הנוף, השוכנת ממש על גבול שמורת הטבע של נחלי פקיעין וכזיב.

מעלות הוקמה ב־1957. בתחילה התיישבו בה בעיקר עולים חדשים מארצות צפון אפריקה, שחלק מהם גרו קודם במעברה בתרשיחא. עד שנות ה־70 נחשבה מעלות לעיירת פיתוח נחשלת ומוזנחת. אבל מאז היא התפתחה מאוד: הוקמו בה שכונות חדשות, נפתחו בה מוסדות חינוך ותרבות חדשים ושופרה מאוד חזותה החיצונית. גם הקמת כפר הוורדים והמיצפים בסביבה, סייעו להתפתחות העיירה.

בעיקבות שינויים אלה קלטה מעלות תושבים חדשים רבים, אשר הכפילו את אוכלוסייתה, המונה כיום כ־7,000 נפש. מעלות מנוהלת על־ידי מועצה מקומית, המשותפת לה ולכפר הערבי השכן – תרשיחא. ריקמת החיים המשותפים ליהודים ולערבים באיזור יכולה להוות דוגמא לדו־קיום ולשכנות טובה בין יהודים לערבים בארץ.

המסלול

ניכנס למעלות בכניסה המערבית, ניסע ישר כקילומטר אחד, ונגיע לצומת השוק של העיירה. מכאן נתחיל ללכת ברגל, על פי הסימון האדום. בתחילה נעלה על דרך טרקטורים, העוברת בין מעלות לבין „גבעת הרקפות" הנמוכה, שמצפון לעיירה (משמאלנו). גבעה זאת מיועדת לבניית שכונה חדשה.

דרך הטרקטורים יורדת ומתחברת לערוץ תלול, היורד לנחל פקיעין. בפי תושבי המקום הוא נקרא „ערוץ גן־העדן". כעבור כמה דקות הליכה נגיע למקום שבו הערוץ נעשה תלול יותר. כאן מפנה אותנו הסימון שמאלה, לשביל היוצא מהערוץ, נלך בשביל, שיביא אותנו לשטח פתוח, בשולי גיבעת הרקפות. כאן פורחים בחורף ובאביב שלל פרחי בר: כלניות, רקפות, יקינתונים, סחלבים שונים, בן־חצב ועוד.

מימין (ממזרח) נוכל לראות את העמק התלול שיוצר נחל פקיעין, ומעבר לו נבחין בשלוחה צרה, מיוערת, ובה כמה קרחות קטנות. עצי החורש הגדלים על השלוחה, מסתירים שרידי מצודה קטנה ועתיקה: מצד קרחה. מעבר לשלוחה מתחתר נחל כזיב.

קרוב לנו, לאורך השביל, נוכל לראות עצי חורש, כמו האלון המצוי (הירוק תמיד) אלון תולע (העומד בשלכת) וער אציל (בעל עלי הדפנה הריחניים). מבין השיחים נפוצים כאן במיוחד הקידה השעירה, בעלת הקוצים החדים, והשלהבית בעלת העלים הדביקים, הקידה והשלהבית פורצות כאן באביב בשלהבת פריחה צהובה וריחנית.

השביל מטפס במתינות אל הפינה הצפון־מזרחית של גבעת הרקפות. שילוט מיוחד יפנה אותנו כאן ימינה, אל מיצפה־נוף בלתי רגיל: גוש סלעים יפה, תלוי מעל התהום (זהירות!) ממש מתחתינו נוכל לראות מכאן. את מיפגש נחלי פקיעין וכזיב, ומעליהם, לכל מלוא האופק, מידרונות תלולים ומיוערים בצפיפות; בקיצור: נוף נהדר של הגליל העליון. לפנינו (מזרחה) נוכל לראות את הר אדיר והר חירם הנראים מכאן כתאומים. מימין להם נראה צמד הפסגות של הר מירון, הגבוה בהרי הגליל. משמאלנו, מעבר לנחל כזיב, נוכל לראות את הכפר הערבי־נוצרי פסוטה, ואת מיצפה אבירים.

הסלעים שעליהם אנו עומדים, הם סלעי גיר קשה, אשר תהליכי בליה קרסטית עיצבו בהם פסלים אמנותיים מוזרים. בין הסדקים גדלים כאן מספר צמחים חובבי סלעים.

לאחר שהתבשמנו מן הנוף, נחזור אל השביל המסומן ונרד בו אל המידרון התלול של נחל כזיב.

לאחר כ־100 מ' פונה השביל שמאלה נעשה פחות תלול, והוא מקיף את גבעת הרקפות מצפון.

החורש כאן צפוף ועשיר יותר. אל העצים שהיזכרנו קודם מצטרף כאן האדר הסורי, חובב הלחות, שעליו בעלי שלוש האונות מזכירים את עלה המייפל, המופיע על הדגל הקנדי.

בהמשך הירידה נגיע אל מיצפור אלון, שהוקם לזכרו של אלון בן־שחר ז"ל, על ידי חבריו ובני משפחתו. אלון, שהיה חבר גרעין נח"ל־מעלות, וצפר מעולה, נהרג בקרב בלבנון ב־1982.

לאחר התצפית נמשיך ללכת בשביל. נחצה ערוץ צר ותלול, היורד אל נחל כזיב, וכעבור כמה עשרות מטרים נגיע למיסעף שבילים. כאן ניפנה ימינה, בשביל המסומן, ונרד למצוק עזים.

מצוק זה הוא, בעצם, צניר (כשקע עגול, מוארך, בבסיסו של מידרון תלול או צוק). הצניר יוצר מחסה מגשם ורוח, ודורות של עזים ורועים ניצלו אותו והשאירו בו שיכבה עבה של גללים.

על קיר המצוק גדלים צמחי סלעים שונים. בולטת בהם הלענה השיחנית, הידועה יותר בשמה העממי־מרוקאי „שיבה". נוכל לזהות אותה לפי עליה הירוקים־אפורים, ולפי ריחה החריף והמיוחד. היא משמשת כתוספת לתה וכצמח מרפא למחלות שונות. כן צומחת כאן המרווה המשולשת, שעליה הקטיפתיים והריחניים משמשים כתבלין לתה וכצמח מרפא למחלות רבות. המרווה מוציאה באביב פרחים שפתניים גדולים ויפים. אגב, בשם „מרווה" קרויה גם הפעילות של החברה להגנת הטבע במעלות־תרשיחא.

ממצוק עזים נחזור על עקבותינו אל מיסעף השבילים. כאן ניפנה אל השביל המסומן אדום ונטפס בו דרך פסיפס של טרסות פתוחות וכתמי חורש, אל המוסך שבאיזור התעשייה של מעלות. כאן נעלה על הכביש ונלך במעלהו (כ־5 דקות) אל הנקודה, שבה התחלנו ללכת.

□ **אבנר שילה**

הטיול בשבוע הבא:
לצעדת כפר־סבא – 052

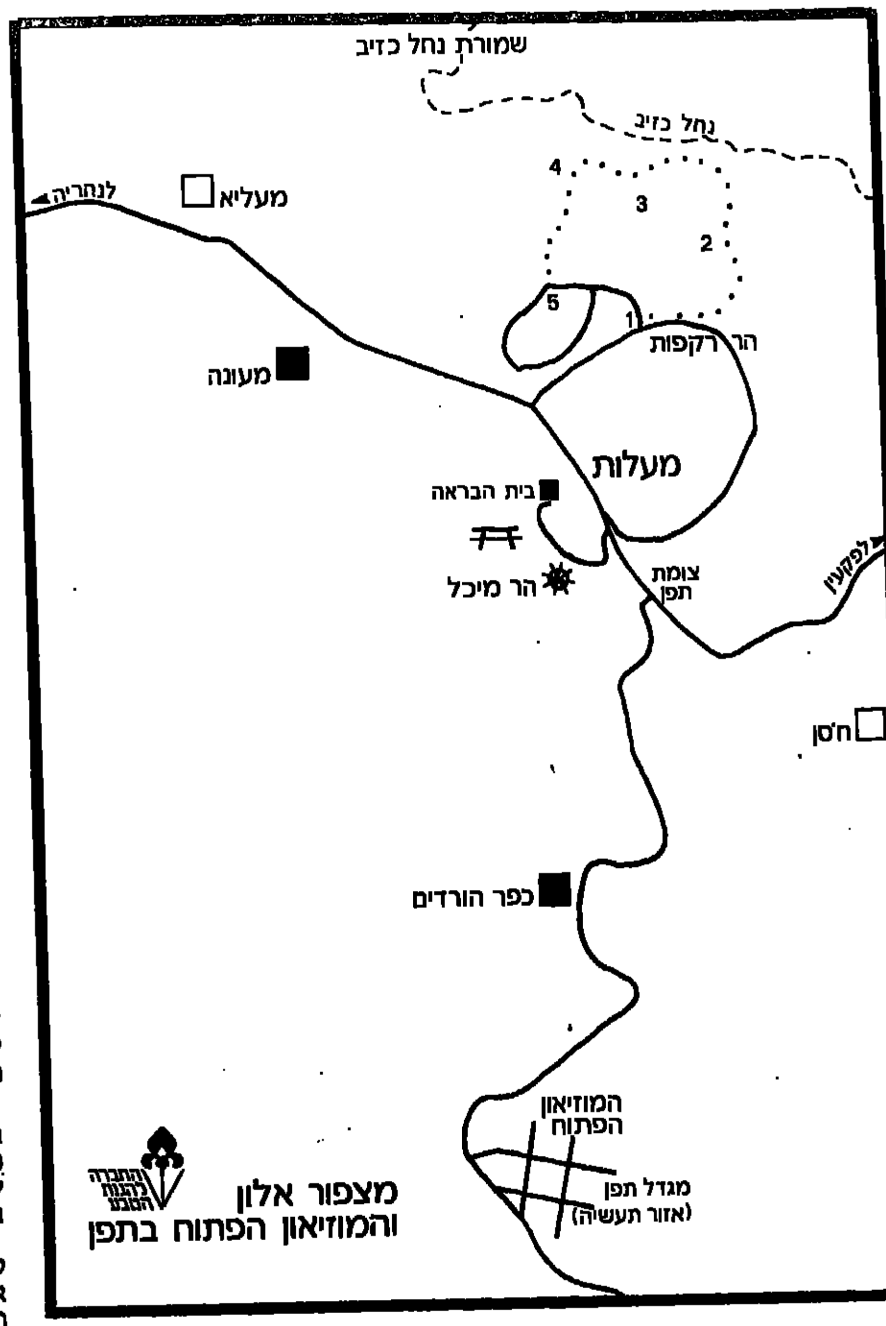

מצפור אלון
והמוזיאון הפתוח בתפן

המוזיאון הפתוח בתפן

גן התעשייה תפן נמצא בגליל המערבי, בסמוך לכפר ורדים – איזור מגורים נאה, המעניק איכות חיים מעולה לתושביו.

בגן התעשייה מצוי, בין השאר, המוזיאון הפתוח, המשלב ייצור ויצירה.

יוזם גן התעשייה הוא סטף ורטהיימר, מייסד קונצרן „ישקר" ומחלוצי התעשייה בישראל. הוא רואה בגן התעשייה נידבך מרכזי בתהליך התפתחותן של תעשיות לייצוא, שככל שירבו כן יקרב היום בו נגיע לעצמאות כלכלית.

המוזיאון הפתוח, כשמו כן הוא: עיקרו הוא גן הפסלים, הפרוש תחת כיפת השמים. כמייצג האמנות של ארץ־ישראל, הוא פתוח לכל הזרמים והאסכולות באמנות. כמוזיאון ישראלי, הוא פתוח לכל האוכלוסיה. אבל ייחודו האמיתי הוא בהיותו בלב הגליל, בגן התעשייה.

מכאן מנסים אלה שהקימו את גן התעשייה ואת כפר הוורדים, להעביר מסר. והוא: תעשייה ליצוא היא המפתח לעצמאות כלכלית למדינה. עצמאות כלכלית היא העצמאות האמיתית.

הטכנולוגיה יכולה וגם חייבת לחיות בדו־קיום עם הטבע. תעשייה חכמה יכולה להחזיר לטבע ואל נופי הארץ את מה שנלקח מהם. פיתוח הגליל לטובת כל האוכלוסיה יוצר את המיסגרת הנכונה לדו־קיום יהודי־ערבי: התקדמות ביחד ובהזדמנות שווה לעצמאות ולשלום אמיתי.

המוזיאון הוא כלי להראות דרכו את היצירה. היצירה היא ביטויו העליון ומטרתו העליונה של האדם. המוזיאון הפתוח בתפן שואף לבטא את האדם הישראלי החופשי, חפשי מתלות כלכלית, חפשי מקונפליקט עם סביבתו הטבעית ועם סביבתו האנושית.

במוזיאון מוצגות תערוכות של אמנות ישראלית ושל אמני העולם הגדול. גם תעשייה תוצג בו וגם טכנולוגיה, כי גם אלה יצירה. כך יינתן שירות מטרופוליטני לתושבי הגליל, וכך נדע כולנו, שהגליל אינו איזוה ספר, הוא מרכז; כי במקום שבו יצירה – שם יש מרכז.

פסלי המוזיאון מפוזרים ברחבי גן התעשיה, בין מיבני המפעלים המצויים במקום. כל הפסלים המוצגים הם של אמנים ארץ ישראליים.

בין הפסלים המעניינים כאן:

פסל תפן, של יגאל תומרקין, המציג את רעיון תפן; וקשר בין תעשייה, אמנות וסביבה ושיווי משקל עדין ביניהם.

פסל „הקרבן" של דנציגר (אמן מן הזרם הכנעני). פסל בעל משמעות רבה, שהיה מושלך בלונדון 40 שנה, והוחזר לארץ במבצע מיוחד על ידי עמוס קינן.

פסל אישה ערומה של מלניקוב (יוצר אנדרטת האריה בתל־חי).

באולם התצוגה מוצגות תערוכות אמנות, המתחלפות כל שלושה חודשים. כיום מוצג שם מיבחר מיצירות אלשינסקי.

תחנת מידע וסיורים

בשבת, ה־5 במרס, תציב החברה להגנת הטבע תחנת מידע בצומת השוק במעלות. התחנה תפעל בין השעות 10 עד 1 בצהריים. שילוט יכוון אל התחנה, החל מהכניסה המערבית למעלות.

סיורים שיוצאו מהתחנה יודרכו על־ידי מדריכי „מרווה" הסיורים הללו מיועדים לחברי החברה להגנת הטבע. מי שאינו חבר, יוכל להירשם במקום לחברות – ולצאת לסיור.

אם יירד גשם – יבוטל הסיור.

בשעה 2 בצהרים מוזמנים המטיילים לסיור מודרך במוזיאון הפתוח בתפן. סיור זה יתקיים בכל מזג אויר. דמי הכניסה לחברי החברה הם בהנחה של 50%.

★ „מרווה" הוא שמה של פעילות קהילתית של החברה להגנת הטבע במעלות. היא מתנהלת זה שש שנים בבתי־הספר, בחוגי טבע וסיורים ועוסקת בשמירת טבע בגליל ובסביבתו.

ידיעות אחרונות
החברה להגנת הטבע

עורכת: דפנה מרוז

מידע כללי

- אורך המסלול: 3–4 ק"מ.
- משך הטיול: 3 שעות.
- מפה: סימון שבילים גליל עליון, בהוצאת החברה להגנת הטבע (אומנם השביל עדיין אינו מסומן במפה, אך מסומן בשטח).
- גיל המטיילים: למשפחות.
- ציוד: רגיל.
- מידע נוסף: בי"ס שדה מירון – 06־989072.
- אתרים לביקור: המוזיאון הפתוח תפן, גני התע־שיה (ליד כפר הורדים), טלפון 04־977־972.

רוניטון

אספקה מיידית

פתוח במוצ"ש

מבחר יוקרתי במבצע ענקי!

מבצע החלף ישן בחדש
לוידאו • טלויזיות וסטריאו!
תקבל עד 1000 ש"ח עבור המכשיר הישן!

- המבצע מוגבל ל־7 ימים או עד גמר המלאי.
- המחירים כוללים מ.ע.מ.
- פתוח ברציפות במשך כל השבוע.

סטריאו

מערכות סטריאו משולבות
כולל טיונר, מגבר, טייפ, פטיפון, רמקולים. החל מ־49 ש"ח לתשלום.

מערכות סטריאו בחלקים
סוני, סאניו, שארפ, טיאק, JVC, טכניקס, היטאצ'י.
החל מ־95 ש"ח לתשלום.

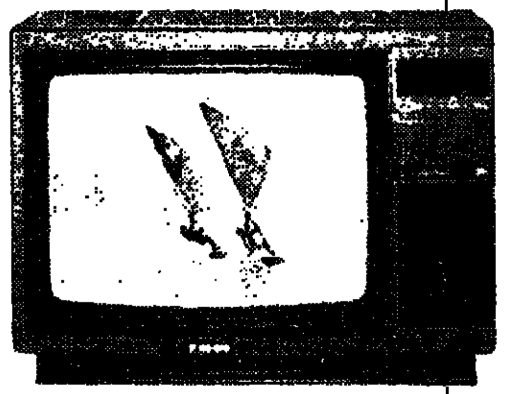

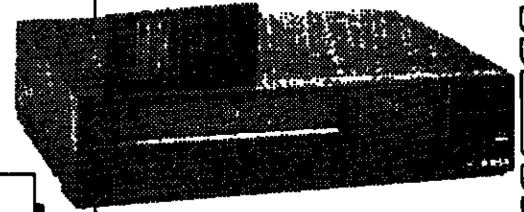

הנחות מ־10%־50%!

וידיאו

JVC	החל מ- 190	ש"ח לתשלום
נשיונל	החל מ- 184	ש"ח לתשלום
פיליפס	החל מ- 192	ש"ח לתשלום
היטאצ'י	החל מ- 189	ש"ח לתשלום
שרפ	החל מ- 188	ש"ח לתשלום

וידיאו טייפים מתצוגה סוני, סאניו, טושיבה, פישר, אקאי, בטה מקס ועוד, החל מ־155 ש"ח לתשלום.

טלויזיות

טלויזיות מהפירמות הטובות בעולם במחירים מפתים. סוני, סאניו, דדו, פיליפס, היטאצ'י, שארפ.

מסך 14"	החל מ- 95	ש"ח לתשלום
מסך 16"	החל מ- 115	ש"ח לתשלום
מסך 18"	החל מ- 139	ש"ח לתשלום
מסך 20"	החל מ- 145	ש"ח לתשלום
מסך 21"	החל מ- 166	ש"ח לתשלום
מסך 22"	החל מ- 177	ש"ח לתשלום
מסך 27"	החל מ- 197	ש"ח לתשלום

רדיו טייפים

מבחר ענק החל מ־48 ש"ח לתשלום.

- ערבות בנקאית לכל דורש במקרה של אספקה מאוחרת.

מבצע קומפקט דיסק
סוני • סאניו • פיליפס • CEC • JVC
החל מ־690 ש"ח

לבעלי כרטיסי אשראי ויזה, ישראכרט, דיינרס
עד 13 תשלומים ללא הצמדה

מסלול תשלומים ע"פ מחירון מומלץ לצרכן.

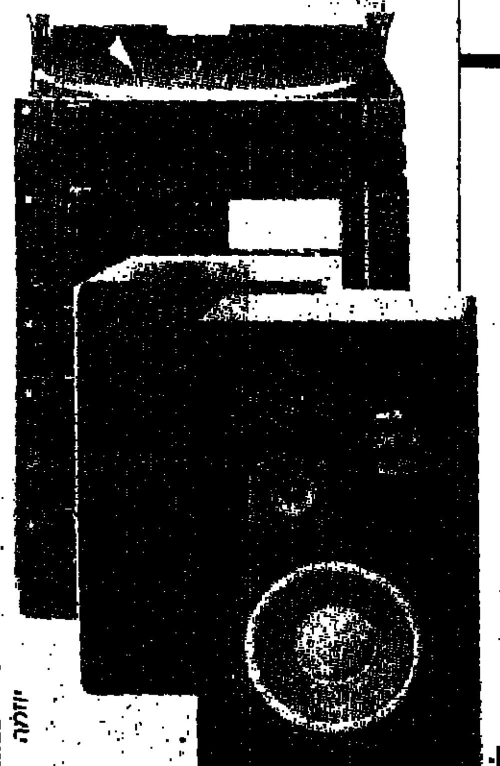

סאניו V.H.S. סופר דיגיטלי, D500 הסופר דיגיטלי הגאון
בהדגמה מרהיבה ברוניטון!

- הצגת 9 תחנות שונות על המרקע בו זמנית
- הילוך איטי דיגיטלי באיכות מקצועית מבלי לפגוע בפס הקול
- הקפאת תמונה משידור חי בטלויזיה
- אפקטים מיוחדים
- הקלטה באיכות גבוהה במיוחד
- מאגר זכרון לאתור קטעים מוקלטים (עד 100 קטעים)
- שלט רחוק עם תצוגת שעון דיגיטלית + תוכנות.

רוניטון אלקטרוניקה בע"מ המרכז הארצי לוידיאו, סטריאו ולטלויזיות
דרך פ"ת 5 ת"א (מול בנין אמפא, ככר המושבות), סניף צפון: קריית־ים, רוברט סולד 16 כביש גליה

אודטה א דניץ

לחזור הביתה אל עצמך (חלק ב')

הניסיון של סרנה זו הוא של אשה מופלאה, לדעתי היי, סיפור ענק בעצמה, שפיתחה תאוריה האומרת שכאב או מחלה, זה פעמון התראה.

האני הפנימי, החיים, או הגוף שלנו, מנסים לשלוח לנו מסר דרך הגוף, שמשהו בנו צריך להיות מטופל בתשומת לב. זה כמו אור מהבהב על לוח בקרה.

כשאסור לנו „לדעת" ולבטא משהו, והוא קבור עמוק בתת מודע ובוער לצאת, זו דרכו - לפי לואיז – להתבטא. המחלה היא חלק מהריפוי, כי היא מוציאה לאור את הבעיה. זה קורה, כי מחלה או הפרעה הכי קשה, הן „לגיטימיות". לכן „ההמרה" התת־קרקעית הזו למשהו „תוקף". תוקי, אך הרסני. לתאים, כל המן, יש אמוציות.

היא מצאה „קודינג", מילון פירושים המתבר בין כל מחלה והאמירה שלה. התיקון, לפי היי, מתחיל כשלוקחים אחריות ברמה העמוקה ביותר של המצוקה החסומה הזו, שהפכה לבסוף למחלה גלויה.

יקשה מקשן: מה עם ילדים ותינוקות חולי סרטן ועיוותים קשים?

ובכן, מבלי להרחיב את היריעה, בעיניה, עדיין תקף הבחירה והאחריות האישית תקפים. הנשמה, טוענת היי, בוחרת לה את הכלי הגשמי בו תיוולד, בוחרת לה הורים, ארץ, מין, עיוות, וכל דבר שישרת את מטרותיה ל„תיקון". האופן בו תתמודד עם מטרה זו, הוא האחריות האישית הזו. לגוף אין קיום לבד, והוא רק מין „אוטובוס" כזה, שמוביל את הנשמה מתחנה לתחנה, אבל היא נזקקת לכלי הגשמי הזה, לגוף, כדי לעשות „תיקון". יכול להיות, שאותה נשמה שנולדה בגופת ילד קטון שמת, לא היתה זקוקה ליותר מזה בכדי לחזור צרופה. לא חובה להאמין בזאת, כמובן, למרות שהרעיון דומה מופיע גם בקבלה היהודית.

אם נסכים, כאמור, לקחת אחריות, נוכל לבצע שינויים חיוביים, ואלה שלבי השינוי:

• לזהות את האמונה שאינה משרתת אותי יותר. (חוק שלישי, בחלק הראשון). לכולנו מחשבות, דעות, ואמונות, ששירתו אותנו פעם, בעבר, ואינן טובות כבר להווה. אבל אנחנו מתעקשים להחזיק בהן ומסרבים להרפות, למרות שכיום הן כבר פועלות לרעתנו – כי הן הרי היו כל כך יעילות פעם, ואנשים רוצים להיות נאמנים להרגלים של תחושות מוכרות, גם אם שליליות.

והחיים, הרי, כל הזמן משתנים. הדבר הכי קבוע הוא השינוי.

1. לקבל את זה. להסכים שכך זה היה, כי בזמנו זה שרת אותי בצורה הטובה ביותר ולהסכים שזה לא משרת אותי יותר עכשיו.

2. לסלוח לעצמי, לשחרר את כל הרגשות השליליים שיש לי בקשר לזה. או למי שגרם לי את זה, כי „כל אחד עושה את מיטב יכולתו" (חוק שני, חלק ראשון). הקבלה והסליחה מאוד דומות, אבל הסליחה היא דבר יותר אקטיבי. היא אומרת שאני מוותר על הצורך לשפוט איך הזולת אמור להיות/להתנהג.

יש לפעמים לבחור בין להיות צודק או מאושר. צודק או מרוויח. להישאר בפרידות מוחלטת, עם ה„ניצחון", או לחיות בשלום. אם משנינים, להרוויח מערכת יחסים טובה, לפעמים יש לוותר על ההתעקשות לחיות צודקים, למרות שבהחלט צודקים. ה„לא לגמרי" – אין מי שחייב להיות מנוצח, קיים כזה דבר שנינו מנצחים, שני צודקים. אפשר כזה דבר שאני „ג'ינג'י", ואתה שחור, ושנינו

נפלאים כי שנינו תורמים לצבע הכללי, ולשנינו זכות קיום.

3. *אמונה מתקנת* באופן רלוונטי לבעיה. לחוות תחילה בתוך הראש, בדמיון, את השינוי החיובי שלה. את ה־affirmation „המחייבה", המחשבה/אמונה שהיא השינוי החיובי. אמונה נגדית, שתהיה ההיפך מהאמונה התומכת בשלילי. לראות, לדמיין, כמו סרט, ובפרטי פרטים, איך הייתי רוצה שזה יהיה, אם הייתי יכול.

4. *משוב חיובי*. הצעד הבא לעשיית השינוי המבוקש הוא לתת לעצמך משוב חיובי. איך? על כל שינוי קטנטן שאתה עושה, תודה לעצמך. ואפילו על השינויים שאתה עומד לבצע, ועדיין לא ביצעת, כי זה יוביל אותך

אל הדרך. והפסק לבקר את עצמך. פעם האמינו ש„ביקורת מתקנת", אבל זה לא נכון. ביקורת רוצחת. שיפור יתכן רק בעזרת הרגשת נקודות אור, ולו זעירות, שתגדלנה בכוח התמסורת.

שינויים קורים בכל רגע. כאשר אתה מבקר את עצמך, השינויים יהיו שליליים. אבל משוב חיובי, יביא לשינויים חיוביים.

5. *עבודת מראה*. טכניקה חשובה. להתייחס לזה בכל הרצינות. מראה – אותו כלי שהשתמשנו בו שנים כדי לבקר את עצמנו.

בכלל, „ביקורת" היא כישור שצריך לשתק. אסור לבקר את פעם את הישות, אלא רק את המעשים. אל תאמר „אתה טיפש", אלא „אתה ילד טוב, אבל המעשה שעשית הוא רע" ומי שתפס, זה שלו.

אם נוכל להסתכל במראה זו ולהגיד לתוכה את כל הביקורת שלנו על עצמנו, וגם לומר לעצמנו ש„אני מקבל את זה שככה אני מרגיש" (ואפילו נאחס) – אנחנו מיד לוקחים אחריות.

ואז במקום שנהיה אותו יצור לא מושלם/מכוער ולא ראוי למי שהיינו בטוחים שאנחנו, וכיוון שככה אנחנו רואים את עצמנו לא למטרות „ייצוג", אנחנו יכולים להתחיל לראות שמי שאנחנו באמת הוא מעבר לביקורת הזו, והביקורת הזו היא רק מחשבה, או הרגשה, שניתן לשנות.

ואז, במשך הזמן, נוכל להביט לתוך מראת היד הזו, בפרטיות, ואפילו נוכל לאמר „אני אוהב ומקבל את עצמי בדיוק כפי שאני", שזה

הדבר הכי בונה ומרפא.

אבל, עד שזה קורה, תיתכן התנגדות שתצוץ ותצא.

ובכן, בכל פעם שרוצים לערוך שינוי, וההתנגדות לשינוי תבוא – לא להתנגד להתנגדות. לקבל אותה. לא להילחם בה. אם אומרים למראה, לדוגמה, „אני אוהב את עצמי" – ואז ההתנגדות שעולה אומרת: „הרי אתה מזייף, הרי אתה יודע שזה לא נכון", כדאי להתייחס להתנגדות הזו כאל קול מרבך, קבל שגם לקול הזה יש זכות קיום. יש לדעת, שגם הקול הזה, ההתנגדות, רוצה את הטוב ביותר בשבילך, וזה הטוב ביותר שהוא יודע לעשות. לקבל קול זה ב„אני מקבל אותך, תודה" ולהמשיך בשלך, במה שהתחלת להגיד לעצמך בהתחלה.

6. *עבודה עם הילד/ילדה הפנימי*. בכולנו יש ילד או ילדה בני חמש או שש (שם נפסקה ההתפתחות האמוציונלית שלנו), שעדיין ממשיכים להרגיש את כל אותן תחושות חרדה, עזיבה, התכחשות, בדידות, הליכה לאיבוד, שאותם אנחנו ממשיכים לשדר לעצמנו. אנחנו שוכחים שזה לא אנחנו, הבוגרים, אלא שזה הילד שבנו.

בכל פעם שקורה לנו מצב של פחד מחושך, למשל, כדאי להתחיל להתייחס אל עצמנו כאילו שהיינו ילד בן חמש שפוחד מחושך. מה היית אומר לילד בן חמש שפוחד מחושך, בתור מבוגר? „הכל בסדר, אני איתך. לא אעזוב אותך. אין מה לפחד, שום דבר רע לא יאונה לך".

„בתור בן 40", אומר שמואל קירשנר, מפתח הסרנה, „אני לא מסכים להיות הקורבן של הילד הקטן בן החמש שבי, שפוחד מחושך. הרי זה לא הגיוני. אבל כבר ע"י הצלת בן החמש, ניצל גם בן הארבעים".

כל הזמן לתת לילד הקטן שבנו אהבה. להזכיר לו, מול מראה, בפרטיות, שאנחנו איתו, ואנחנו לעולם לא נעזוב אותו. שאנחנו החבר הכי הטוב שיש לו בעולם, ואף פעם לא ננטוש. שאנחנו יכולים להחליף את כל מה שההורים שלו (שלי) לא נתנו לו, כי אנחנו יודעים בדיוק מה הוא רוצה וצריך. זו טכניקה מעשית, אבל בעצם מטאפורה של אהבה עצמית.

ועוד דברים שכדאי ללמוד:

איך לתקשר עם עצמך ואנשים, למשל. ואת חוקי וכללי התקשור העצמי הזה להחצין, ולתקשר באותה צורה עם הסביבה.

רוב האנשים חיים במרחב החידלון, חוסר האונים, וההתלוננות וקיטורים.

במרחב של חוסר לקיחת אחריות על הרגשות והמחשבות שלהם. טכניקה מאוד פופולרית היא, לדוגמה: „רק את/ה יכול להציל אותי". כבוד גדול, ואיזו מלכודת וריחיים אדירים. ברגע שאנחנו אחראיים לעצמנו ועל חיינו, צורת התיקשורת שלנו הופכת לבקשות קונקרטיות שאפשר להתייחס אליהן.

לדוגמה: לא „לא שומעים!", אלא „אפשר בבקשה להרים את הקול?" לא „אתה מאמלל אותי", שיוצר התגוננות והתקפה נגדית, אלא אני מרגיש אומלל", ואז ליבו של הזולת יוצא אלי, וזה יוצר הבדל. לומדים לזהות ככה איפה אני נגמר והזולת מתחיל. ואם אני מבקש משהו, ואתה מסרב לי, עדיין שנינו יכולים לחיות. כי יש הבדל בין סרוב ודחייה. אני לא יכול לקחת אחריות על התחושות שלך שגרמו לך לסרב. ואם אנחנו בכל זאת מאוד כועסים על הזולת, סימן שהוא לחץ לנו כפתור מסויים לא מטופל אצלנו. שהוא הציג בכך מראה מול נקודה שאנחנו לא מקבלים אותה בעצמנו, ופוחדים לדעת על קיומה. הנוגד לנו תדמית העצמית מבוקשת. משהו ש„הורס לנו את הדימוי".

אבל הרי רק קבלה עצמית מוחלטת, על כל מה שבנו, תתן לנו שלווה, שמתוכה נוכל להתייחס לזולת ולקבל אותו כפי שהוא. לא כל דבר הרי מעורר בנו רגשות חזקים. יש המון דברים שליליים, שמקסימום מחליטים לא לעשות עם זה קשר, או להגיב אליהם בתקיפות עניינית. הכעס וה„רתיחה" מתפקדים לנו כסייסמוגרף על משהו בלתי נסבל לנו בתוך עצמנו.

אנחנו מרגישים שאנחנו לא מספיקים לעצמנו, ולא מספיק לנו כלום ושעל ראש הפירמידה יש רק כיסא אחד, וגם הוא תפוס. ובכן, יש כיסאות לכולם. יש מקום לכולם להיות מיוחדים. לכולם לחיות בשפע מכל הבחינות. זה לא כמו שנדמה ששפע לאחד גורע מצלחתו של השני. כולם רוצים לאהוב ולאהב. כולם רוצים לתמוך ולהיתמך. ואת כל התודעה הזו כדאי לחלק עם הזולת.

וכל החוקים הנפלאים שפועלים, זה כלום לעומת ההורמונות שהזותת לי לחוות אותם במעלה, כסדנה זו, במרחב כל כך תוק ואנרגטי של אהבה.

לפרטים נוספים, לפנות אך ורק בכתב... למחזור זה.

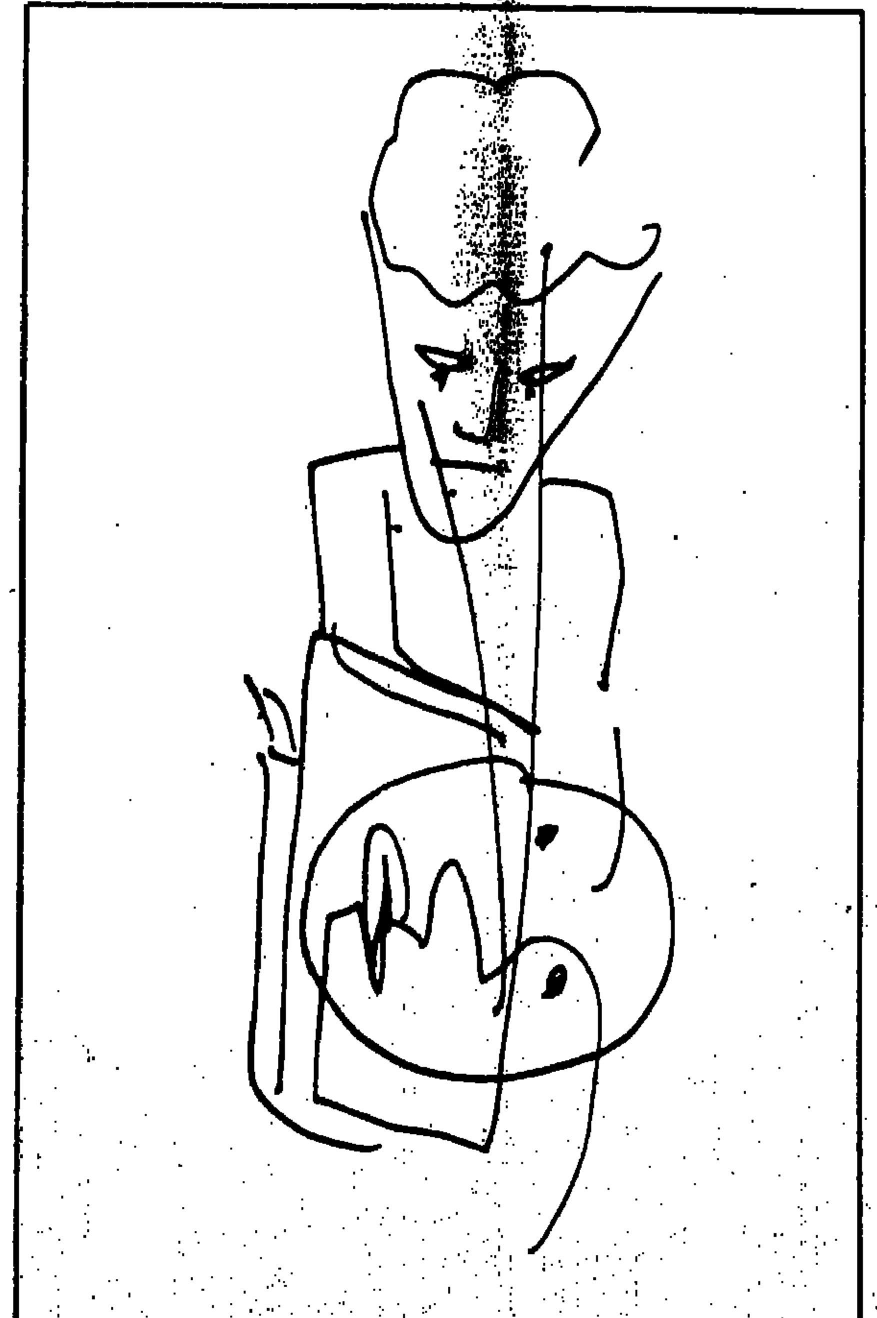

איור: עמיר רום

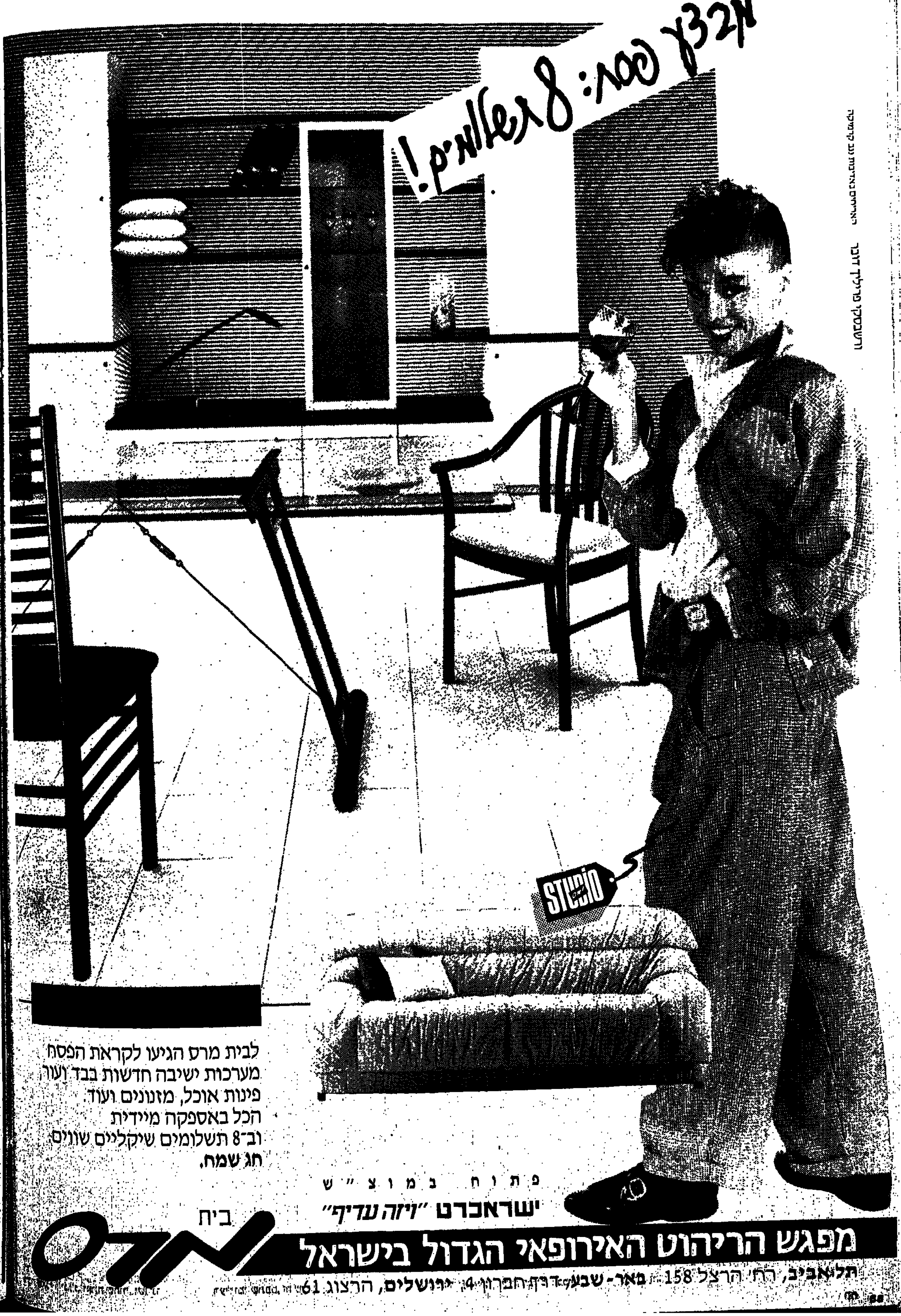

חייבים לפנות מקום לשטיחי כרמל '88.

קח שטיח מייצור '87 ותרוויח עד 500 ש"ח

ועוד מגוון רחב ממאות האפשרויות.

שיטת הייצור המתקדמת של שטיחי כרמל מכתיבה קצב התחדשות דינמי. זאת הסיבה שכל השטיחים שיוצרו בשנת '87 חייבים לפנות מקום לשטיחים החדשים של '88. וכך, אתה נהנה מהזדמנות חד פעמית לרכוש את אותו שטיח בהפרש של עד 500 ש"ח, בהבדל אחד - שנת הייצור. לכן אם אתה רוצה להרוויח על חשבון שנת הייצור בוא מהר לבית כרמל - נותרו מספר שטיחים משנת '87. המבצע עד גמר המלאי!

מקיר לקיר
ועוד מבחר דוגמאות שבחנויות

קנדה – שטיח שייר – רק 81.- ש"ח למ"ר – במקום 108.- ש"ח למ"ר
שברון – דוגמה מודפסת – רק 25.- ש"ח למ"ר – במקום 51.- ש"ח למ"ר
דלתא – דוגמת שורות – רק 13.- ש"ח למ"ר – במקום 23.- ש"ח למ"ר

שטיחום
חימום הבית באמצעות שטיח
עכשיו במחיר הכרות

חפש את הצבע והרווח
לרגל המבצע לכל שטיח בבית כרמל תוצמד תוית צבעונית. כל צבע מבטא את גובה ההנחה. בוא למצוא את הצבע שלך. הרווח מובטח!

* למחזיקי כרטיסי אשראי ויזה וישראכרט עד 12 תשלומים.

- רמת גן: רח' מודיעין 13
- רמת גן: קניון אילון, דרך אבא הלל
- רמת גן: "ביתולי" מול אצטדיון ר"ג
- גבעתיים: שלום, כצנלסון 132
- תל-אביב: גרוזנברג 28
- תל-אביב: ברוכים, דרך יפו 13
- נתניה: רח' שמואל הנציב 5 (בפסז')
- כפר-סבא: רח' הרצל 63 (פינת המייסדים)
- ירושלים: רח' יפו 29
- ראשון לציון: המשך רח' הרצל כביש בית דגן
- רחובות: רח' הרצל 183
- באר-שבע: בית האשל 26
- חיפה: צומת הצ'ק פוסט (מול ההיפר שק)
- עפולה: רח' מנחם 20
- רעננה: אחוזה 184
- דלית אל-כרמל: מרכז מסחרי
- קרית שמונה: מרכז מסחרי ליד בנק לאומי

* פתוח במוצ"ש

ואצל הסוחרים המורשים: חיפה ★ שיח, הרצל 48 ★ דוד שקלים, הרצליה 12 • נהריה: ★ ... ירושלים: ★ סומך, יפו 44 ★ בית 88, אזור התעשיה תלפיות ★ מזרח ירושלים, מרכז ריטאן ★ פתח תקווה: ★ ארמון השטיחים, הברון הירש 28 • נצרת: ★ "דקור הגליל" • חולון: ★ עמרם שמחה, כנר ויצמן 7 • תל-אביב: שלמה שקלים, הרצל 99 (פינת סלמה) ★ ציון שקלים, דרך יפו 62 ★ יפו: יהודה הימית 36.

רשת השיווק הישיר

בית כרמל

חיים איתנו - שטיחי כרמל ושות'

שטיחי כרמל קונים ברשת השיווק הישיר

איורים: אילן אוריין

לשבוע המתחיל ב־4.3.88 והמסתיים ב־10.3.88

הדגים ושנים עשר המזלות

מזל דגים מתייחס לקבוצת מזלות המים, על כן נוטים בני מזל זה ליצור קשרים טובים יותר עם בני המזלות מקבוצה זו (סרטן־עקרב־דגים) ומקבוצת מזלות האדמה (שור־בתולה־גדי). קשרים פחות טובים בעלי ערכיות משתנה נוצרים בין בני מזל דגים לבין בני מזלות האש (טלה־אריה־קשת) ובני מזלות האוויר (תאומים־מאזניים־דלי).

דגים עם דגים – בדרך כלל ההרגשות מוצאים כאן הבנה ומענה, אך מוטב שלפחות אחד מהשניים יהיה יותר מעשי ויתמודד עם אחריות.

דגים עם טלה – התוקפנות וחוסר הסבלנות של הטלה פוגעים ברגישותו של בן הדגים, על כן קשה למזל דגים למצוא כאן מענה לרגשותיו המעודנים והעמוקים.

דגים עם שור – הקשר כאן מוצלח. מזל שור יתן תמיכה, ביטחון ותשומת לב ובן הדגים יחזיר לו בהערצה והתמכרות

דגים עם תאומים – שני הטיפוסים בלתי יציבים ומתקשים ליצור קשר לאורך זמן. קנאותו של בן הדגים מציקה לתאומים המגיב בנסיונות הטעייה.

דגים עם סרטן – שניהם אוהבי בית ונחלה. האינטרסים כאן זהים ומשותפים. הרגשות מוצאים כאן מענה וזדהות על אף מצבי הרוח המשתנים.

דגים עם אריה – תלותו של בן הדגים מחניפה לאריה אולם אין האריה מסוגל לסבול את נטייתו של בן הדגים לאהבה רכושנית ואף לא את דמעותיו.

דגים עם בתולה – שניהם נמשכים מאד האחד אל השני ובהיותם מנוגדים הם נמשכים אל ההיפוך המשלים. מאידך, אין קשר זה מביא רגיעה כאשר תפיסת העולם איננה זהה.

דגים אם מאזניים – הקשר טוב לעסקים ועבודה אך פחות מתאים לנישואין. בן הדגים יתקשה למצוא כאן זהות רגשית ונכונות מצד המאזניים להתמודד עם אהבה רכושנית.

דגים עם עקרב – נמצא כאן את „האהבה ממבט ראשון". אולם כדי לקיים את הקשר לאורך זמן על בן הדגים לוותר ולהעניק את היתרון לעקרב.

דגים עם קשת – על אף ששניהם נשלטים על ידי אותם כוכבים, יתכן כאן קשר טוב רק בתחום הידידות. ביתר התחומים יתקשו למצוא שפה משותפת.

דגים עם גדי – הקשר כאן מחזיק מעמד לאורך זמן. בן הדגים ימצא כאן שותפות מעשית המעניקה ביטחון על אף העובדה שהגדי מקמץ בביטוי רגשי.

דגים עם דלי – התנאי להתקשרות בין שני הטיפוסים הוא גילוי לב הדדי, אלא שתנאי זה מתגשם בין שניהם לעיתים רחוקות. בן הדגים חייב כאן לעשות מאמץ על מנת להבין את הדלי.

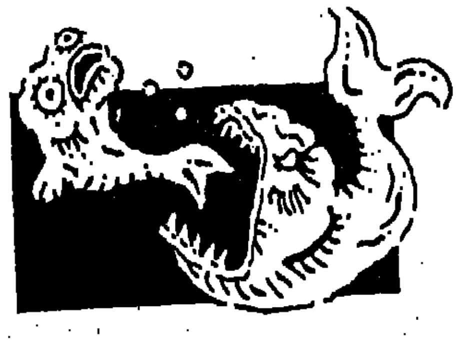

מפת השמיים השבוע

השמש – נמצאת במזל דגים בהיבט חיובי לכוכב פלוטו (בעקרב) ולכוכב נפטון (בגדי). במצב זה האנרגיות הנפשיות מוצאות ביטוי יצירתי ביתר קלות מבעבר. מעמיקה היכולת להגיע לדקויות, והדמיון מקבל תפקיד חשוב בפיתוח רעיונות.

כוכב חמה – ממשיך את הילוכו במזל דלי ללא היבטים משמעותיים אך גם במצבו זה משפיע בכיוון החשיבה היצירתית.

צמידות נוגה וצדק – כוכב נוגה מסיים כבר בתחילת השבוע (ביום א') את מהלכו במזל טלה ונכנס למזל שור (מקומו הטבעי). מעבר זה כמעט זהה למעברו של כוכב צדק, הנמצא גם הוא בסיום מהלכו במזל טלה, ונכנס למזל שור אך רק באמצע השבוע (ביום ג'). הצמידות המדוייקת בין כוכבים אלה מתבצעת ביום א' בגבול המזלות טלה ושור (במעלה האחרונה של מזל טלה). (מומלץ מאד להעיף מבט אל השמיים השבוע בכיוון מערב כשעה לאחר השקיעה ביום לא מעונן ולהנות מהמחזה המרהיב של צמידות זו).
מצב שמימי זה מאפשר קירוב לבבות, פיוס בין יריבים, ונכונות לפשרה בלא לוותר על עקרונות. כן גובר הסיכוי לרווחים כספיים וליצירת נקודת זינוק כלכלית חדשה לבעלי המעוף והיוזמה.

צמידות מאדים–נפטון – המאדים, הנמצא במזל גדי מזה כשבועיים, יוצר, באמצע השבוע, צמידות עם כוכב נפטון. הצמידות האחרונה שנוצרה בין כוכבים אלה היתה גם היא במזל גדי בחודש אפריל 1986. מצב זה מרכך התנגדויות ותוקפנות, אך לעיתים מטעה ונותן תמונת מצב לא מדוייקת.

צמידות שבתאי–אורנוס – נותנת את חותמה במזל גדי מאז אמצע חודש פברואר. במהלך השבוע היא מקרינה היבט חיובי מאד לצמידות הכוכבים נוגה וצדק ומחזירה את הציפיות, התקוות והחלומות שלנו לממדים הנכונים והמציאותיים. בל נשכח כי השבוע מאכלסים שישה כוכבי לכת את מזלות האדמה (גדי ושור).

הירח – פותח את השבוע כשהוא מלא ובמזל בתולה (ממזלות האדמה) ומתחיל בכך את הרבעון השלישי. במיקומו זה מגביר הוא את הביקורת נגד הממסד או את התסיסה בתחום זכויות העובדים. את השבוע סוגר הירח כשהוא במזל קשת ומחזיר לכלי התקשורת ולפולמוס הציבורי את תחום המשפט, בתי המשפט ומוסדות ההשכלה הגבוהה.

הלחץ בתחום המקצועי או העיסקי יורד ומאפשר לכם להתפנות לעניינים אחרים שהוזנחו עד כה. זה הזמן המתאים לביקורים, נסיעות והתכתבויות וכן לחידוש קשרים עם ידידים ותיקים. בתחום החברתי אתם הופכים לברורנים ומוכנים לוותר על קשרים אשר אינם עומדים במבחן. מסע רכילות המתנהל מאחורי גבכם עלול לגרור אתכם למצב רוח מדוכדך. עם זאת, בתחום הרומנטי אתם זוכים לשעות יפות במיוחד.

על אף הספקות המתעוררים בתחום המקצוע או הקריירה, הביטחון חוזר בהדרגה. זה הזמן ליוזמות חדשות ולפעילות אינטנסיבית. בתחום הכספי חל בהדרגה שיפור משמעותי לאחר תקופה של חוסר וודאות. שותפויות עשויות להניב פירות, הן בתחום העסקי והן בתחום הרומנטי. הפופולריות שלכם בעליה ואתם הופכים למבוקשים מאד. הרחבת המשפחה הופכת למעשית ובהקשר לכך מתגבשת גם תכנית להגדלת מקום המגורים.

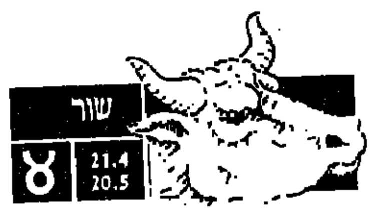

צמידות הכוכבים נוגה וצדק הנכנסת השבוע למזלכם מביאה לכם תנופה חדשה ברוב תחומי החיים. אתם הופכים למוקד התעניינות בתחום המקצועי, ולפופולריים מאד בתחום החברתי. הרגשות הרומנטיים בשיאם וחלק מכם ממסדים קשרים ואף מכריזים על נישואין. שותפויות עסקיות מתבררות כרווחיות ומקדמות לכם את האינטרסים הכלכליים. תכניות נסיעה למרחקים וכן השתלמויות ולימודים מקבלים עדיפות גבוהה.

ענייני עבודה וקריירה מקבלים דגש חזק. בתחום זה אתם שוקלים שינויים בתפקיד או במקום העבודה או בשיטת העבודה. במישור הכספי אתם נדרשים לזהירות מיוחדת עקב נטייה להוצאות מוגזמות. היחסים במשפחה חופים לרגועים יותר אף כי אחריותכם בתחום זה הולכת וגדלה. זה הזמן לשמור בסוד תוכניות אישיות או מקצועיות ולפעול מאחורי הקלעים.

ידידים באים לעזרתכם באופן מפתיע ומקדמים לכם תכניות אישיות או מקצועיות. עם זאת, עליכם להזהר משותפויות ללא בדיקה יסודית. מומלץ להיוועץ ביועצים מקצועיים לפני קבלת החלטות בתחום זה. שותפויות קיימות דורשות גם הן בירור מחדש. במישור המשפחתי המתחים גבוהים מן הרגיל ואתם חשים עייפות נפשית וחוסר סבלנות קיצוני. חופשה קצרה עשוייה להועיל.

הפופולריות שלכם נבוסת להילוך גבוה ואתם חוזרים למוקד הזרקורים. הכריזמה האישית שלכם שוחפת תאוצה ואתם הופכים למבוקשים בכל התחומים. עם זאת, עומס העבודה או העיסוקים גדול מן הרגיל ועמו גם האחריות ההולכת וגוברת והמונעת מכם מלהשתחרר ולהתמקד בעניינים חדשים ודחופים ביעולות משפקת. בתחום הפיננסי אתם זוכים לשיפור משמעותי, קשר רומנטי במקום העבודה נראה מבטיח אך מוטב לשקול זאת בזהירות.

הירח המלא המופיע במזלכם בפתח השבוע מוציא את הרגשות הרומנטיים שלכם ועל אף המעצורים הפנימיים אתם מצליחים לעשות צעד חשוב בתחום זה. מפגש רומנטי מסעיר צפוי לכם בעקבות נסיעה או ביקור. לאחר תקופה ארוכה של חוסר החלטיות וחוסר וודאות אתם יודעים יותר בבירור מה אתם רוצים באמת ומהו סדר העדיפויות היעיל ביותר להשגת מטרותיכם. דאגות לצעירים במשפחה ממשיכות לדרוש מכם את רוב הכוחות והסבלנות.

ענייני המשפחה והבית וכן קרובי משפחה דורשים מכם מעורבות גדולה יותר מבעבר, גם אם מעורבות זו באה על חשבון תחומי הקריירה והיצירה. שינויים בסגנון המגורים או רכישת אביזרים או ריהוט הופכים לאקטואליים. שותפויות מקצועיות מוכיחות את עצמן ומקדמות לכם את האינטרסים הכלכליים. בעיה בתחום הבריאות דורשות התייחסות רצינית ומיידית.

נסיעות וביקורים מקובלים עדיפות בימים אלה ומקדמים לכם את האינטרסים האישיים והמקצועיים. למעשה אתם נמצאים על פרשת דרכים בתחום המקצועי ונדרשים לארגן תחום זה מחדש. שותפויות חדשות מאפשרות לכם יכולת ביצוע טובה יותר מבעבר ומגדלת הרווחיות הפיננסית. בתחום הרומנטי הרגשות סוערים מאוד. יתכן חידושו של קשר מן העבר.

עניינים הקשורים בתחום הפיננסי מעיקים עליכם ודורשים טיפול יסודי. זה הזמן לארגן מחדש תחום זה ולשלב בו יותר תכנון וגישה זהירה ומאופקת בעיקר להוצאות כספיות. בענייני עבודה וקריירה אתם מחזירים לעצמכם את הביטחון העצמי וזוכים להערכה רבה. מומלץ להכנס למשטר חדש של פעילות ספורטיבית ותזונה מאוזנת על מנת למנוע עליה גדולה במשקל.

עומס האחריות הולך וגובר דווקא בעת שאתם חשים בצורך דחוף לצאת לחופשה ולהנפש. יתכן כי לא תוכלו להמנע מלשלב עבודה ובילוי ביחד, דבר שבדרך כלל אתם מנעים ממנו. הרגשות הרומנטיים סוערים במיוחד. בתחום זה אתם צפויים להפתעות נעימות ולהצלחה רבה. צעירים במשפחה מביאים לכם נחת, שיקולים להרחבת המשפחה הופכים למעשיים. לאלה אשר כבר מצאו את בן או בת הזוג צפויה [illegible] מחודש.

בעיות המתעוררות בתחום הבריאות, [illegible] אצל בני משפחה, דורשות מכם משנה [illegible] מיוחדת. בתחום הפיננסי אתם חשים [illegible] ניכרות ואף עלייה בסיכויים להגדלת [illegible] רווחים. בתחום המשפחתי אתם [illegible] פעולה ואף מבלים שעות יפות בקרב [illegible] וקרובי משפחה. במישור המקצועי עליכם [illegible] עין על מנת לא להחמיץ הזדמנויות [illegible] מוטב להזהר בימים אלה מעימותים [illegible]

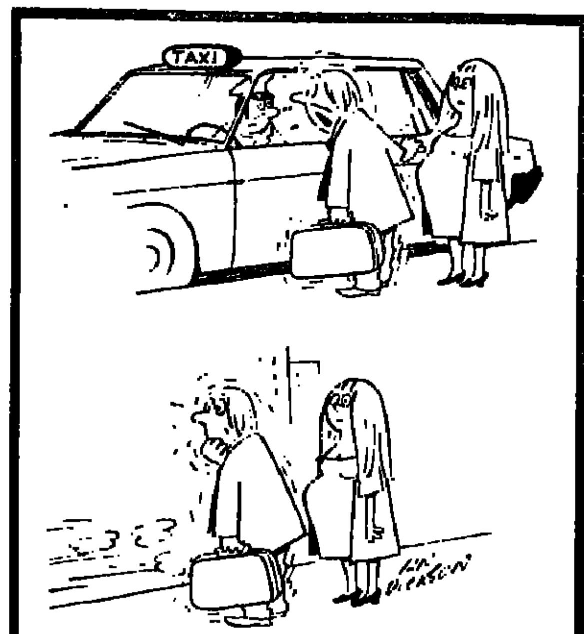

"לבית היולדות, מהרו"

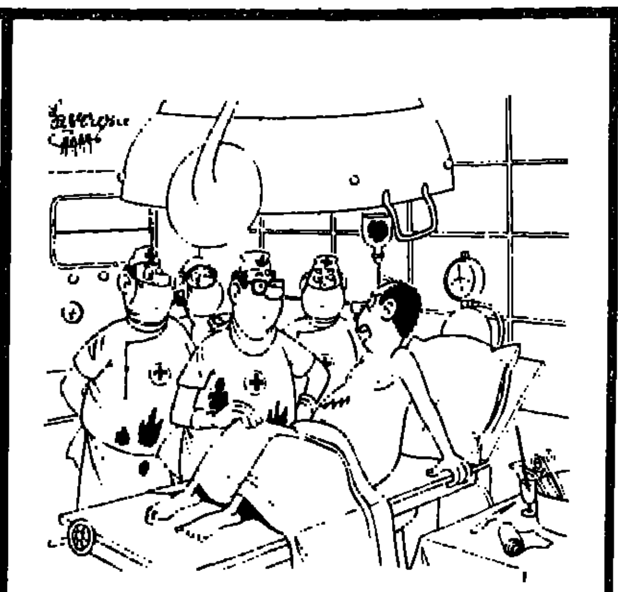

"אתם אומרים שהניתוח הצליח, אבל באתי לשטוף את הרצפה!"

"לא משנה מה אני עושה, אני תמיד אשמה!"

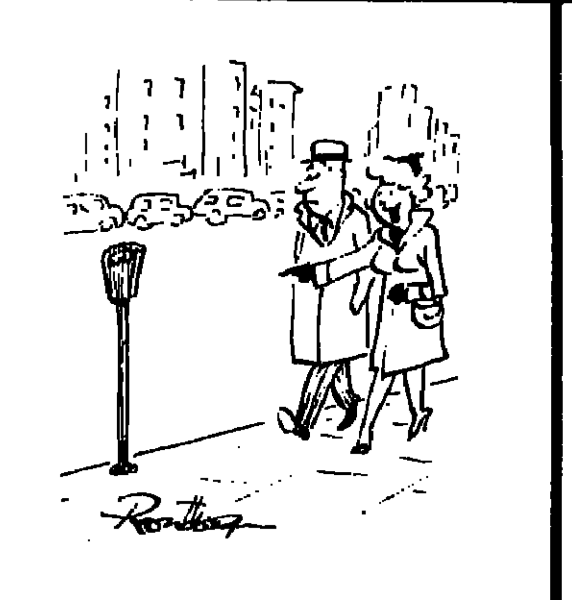

"הו, הנה מקום חניה! בוא נקנה מכונית!"

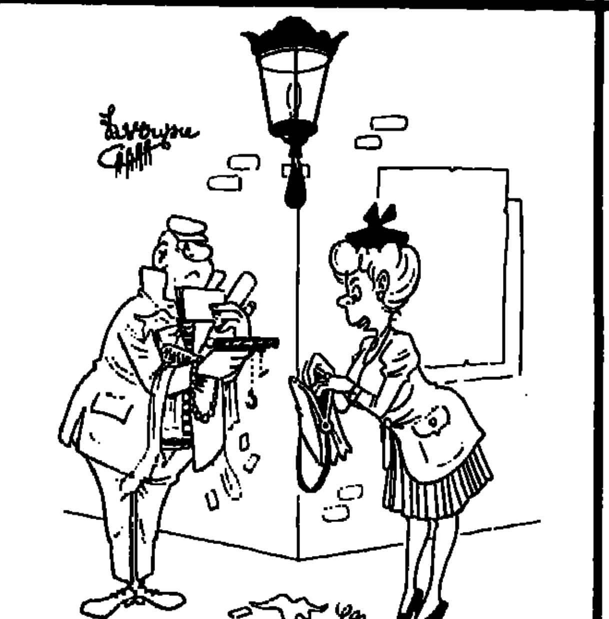

"הייתי בטוחה שיש לי כסף עליו"

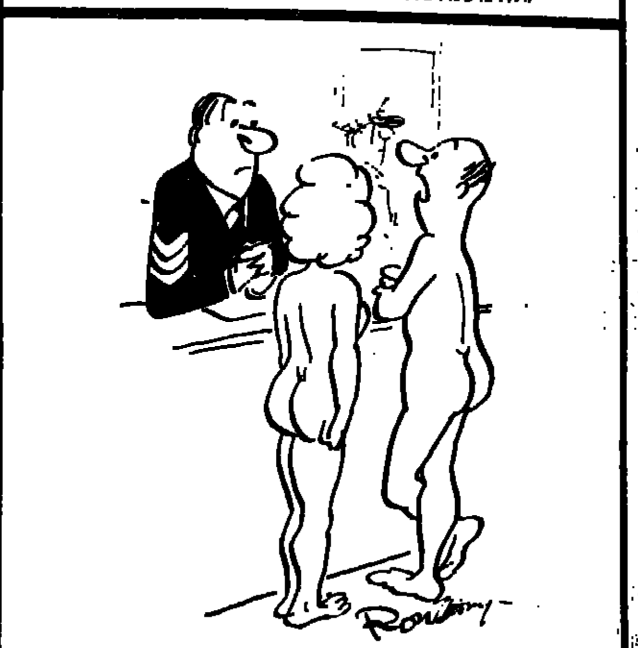

"באנו להתלונן על שודו"

מכירת חג מיוחדת!

שלם 70* ש"ח ויש לך סלון
שלם 74* ש"ח ויש לך מזנון
שלם 87* ש"ח ויש לך חדר שינה
שלם 55* ש"ח ויש לך פינת אוכל

38 תשלומים חדשיים

לראשונה בישראל שיטת שיווק מהפכנית.

בא.א. רהיטים. אתה קובע את תנאי התשלום.
13, 19, 25, 38 תשלומים
ללא צורך בכרטיסי אשראי.

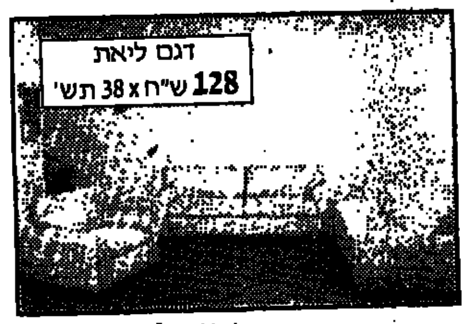

* תשלום ראשון ועוד 38 תשלומים צמודים למדד.

א.א. רהיטים

מערכות ישיבה מעור ובד, מזנונים, חדרי שינה, פינות אוכל, חדרי ילדים ונוער.

פתוח בשבתות
מ-10.00 בבוקר עד 10.00 בלילה
ובימי חול מ-9.00 בבוקר עד 8.00 בערב

רח' אצ"ל 35, אזור התעשיה החדש ראשל"צ. טל. 03-9611966 מול מפעלי גלי

20 יצרנים, 500 מ"ר, חנות מפעל אחת.

להצליח בבגרות

בחירת בית־ספר היא החלטה חשובה ביותר. לפני שאתה מחליט - שאל את חבריך. למד מנסיונם של אחרים!

מסתיימת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למועד יוני 1988 לכל מקצועות הבגרות

כולל מתמטיקה 5 יח' ★ פיזיקה 5 יח' כולל מעבדה ★ כימיה ★ ביולוגיה ★ אומנות ★ בחינות פסיכומטריות.

באולפן לבגרות: 1. 80% מהתלמידים עברו בהצלחה את בחינת הבגרות במתמטיקה במועד יוני 1986. 27% קבלו ציונים 9 ו־10. 2. לימוד עד להצלחה בבחינה או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון שני; 3. שעורי עזר לתלמידים מתקשים ללא תשלום נוסף. 4. בסקרי דעת קהל של חברת [illegible] בשנת 1986 ובשנת 1987 ברציפות, נבחר האולפן לבגרות כביה"ס האקסטרני הטוב ביותר בישראל. 5. לכן, זהו ביה"ס האקסטרני למבוגרים הגדול ביותר בישראל אך בעל הכיתות הקטנות ביותר.

15% הנחה
לנרשמים השבוע

ראיון בלעדי עם מנהל האולפן לבגרות, ביה"ס ערב לבגרות הגדול ביותר בישראל, אינג' א. לחמן (מחבר הספרים).

הפתרון הגואל

מורה מקסים, מקסים, אוירה נהדרת בשעורים וממש כיף ללמוד ביחד. זוהי תגובתה של תלמידה אחת מיני רבות הממליצות בחום על הלימודים באולפן לבגרות המשמש כביה"ס בוקר וערב לאקסטרנים.

שאלנו את מר לחמן: האמנם נמצא הפתרון הגואל לתלמידים המעוניינים להשיג תעודת בגרות?

ג. ד.:
"מ"ב בתיכון ל־10 [illegible]
לבגרות במתמטיקה 5 יחידות"

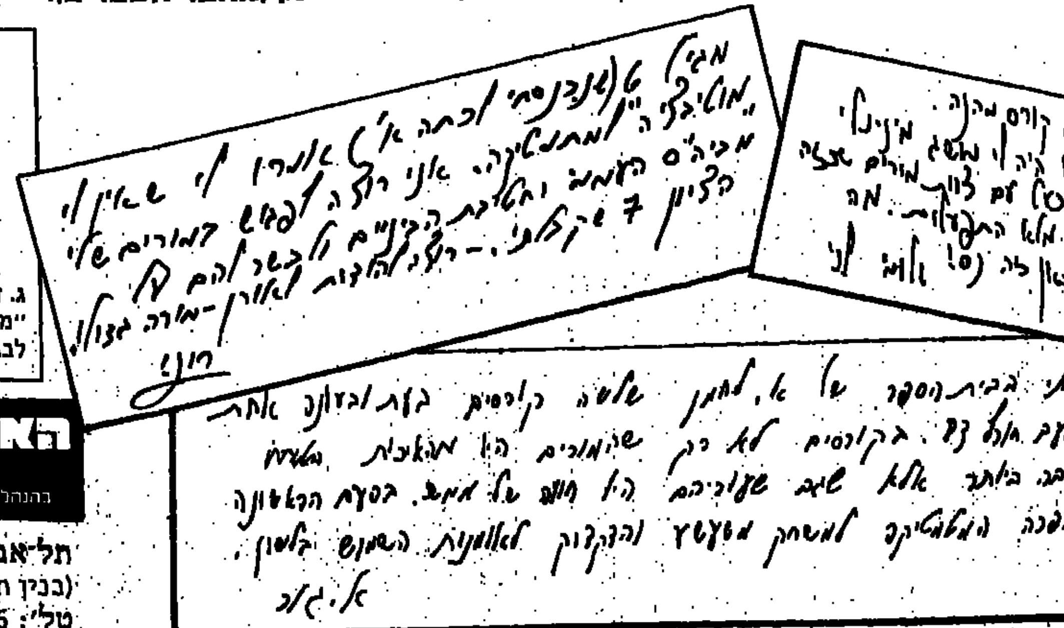

אליהו חבזה:
"מ"6 בתיכון ל־10 באולפן לבגרות בפיזיקה 5 יחידות"

תשובתו: האולפן לבגרות שנוסד בשנת 1979 הציב לעצמו מטרה לא רק ללמד את כל מקצועות הבגרות, אלא אף להביא את התלמידים לאהוב מקצועות אלה ולהנות מן הלימודים.

הצלחה מדהימה

האם הצלחתם במשימתכם?
תשובה: בסקר שערכנו בקרב בוגרי האולפן לבגרות, שניגשו לבחינות במתמטיקה במועד יוני 1986 התקבלו התוצאות הבאות:

80% עברו את הבחינה בהצלחה (ציון 6 או יותר), 27% קיבלו ציון 9 או 10, ציון ממוצע: 7.4.
שאלה: ומה בדבר המטרה השניה, אהבת המקצוע? תשובה: ראה את תגובות הבוגרים (מקצתן ניתן בעמוד זה).

בפיקוח משרד החינוך והתרבות.

האולפן לבגרות
א. לחמן בהנהלת המהנדס

תל־אביב: דרך חיפה 81 (בנין תיכון חדש חדר 7) טל': 5461106, 5460618
ירושלים: רח' המלך ג[illegible] טל': 222375, 222340
חיפה: רח' יל"ג 3, בית ליגת נשים טל': 667411, 664040
באר־שבע: רח' הע[illegible] טל': 71690, 73146
מיזוג אויר מלא ב[illegible]
ראש־העין: טל' [illegible]

בנין חדש שכולו דירות 5 חדרים

נוה כרמית נס-ציונה

החלה מכירת הבנין החדש
הבניה בלבני "איטונג"

100%

100%
איכות חיים ירוקה
שכונה ירוקה בלב קרית המדע בצפיפות נמוכה עתירת רחבות ומדשאות.

100%
פיתוח סביבתי
בחלק הגדול של השכונה אין כבישים רק מדרחוב וירק. המרכז המסחרי, בית הספר ומתקני הספורט ממוקמים קרוב לבתי הדיירים אך מרוחקים מספיק כדי לא להיות מטרד לדיירים.

100%
בניה מעולה
דירות 3, 4, 5 חדרים ופנטהאוזים, מתוכננים ומרווחים להפליא בסטנדרטים גבוהים ביותר.

100%
שטח מגורים
כשאנחנו אומרים 132 מ"ר נטו זה 100% - נטו.
5 חדרים - 132 מ"ר נטו. 4 חדרים - 104 מ"ר נטו.

100%
הבטחה לכספך
ערבות בנקאית דולרית צמודה, הערת אזהרה או ביטוח כספי הרוכש, הכל בכפוף לחוק מכר דירות.

בואו לבקר בדירות לדוגמא המרוהטות ברהיטי מרס!
דירות של 4 ו־5 חדרים
בין השעות: 10:00-14:00
ובימי חול בין: 10:00-19:00

קבלנים עם קבלות

ניתן לקבל משכנתא עד 30% ממחיר הדירה.

שמשון זליג בע"מ אחים דוניץ בע"מ

משרד מכירות באתר נס ציונה נוה כרמית רח' הבילויים טל' 08-476391 * פתוח בשעות 13-9, 19-16 ראשל"צ שמשון זליג בע"מ ז'בוטינסקי 65 טל' 03-941150

התחדשנו!

מפעלי רהיטים בע"מ

יצור ושיווק מזנוני איכות

אולם התצוגה של "גבי־רהיטים" חידש פניו,
ועתה נמצאים המזנונים היפים
באולם מרווח, מהודר ומאיר־עיניים.

גבי ("ממפעלי הרהיט" לשעבר)
ישמח ליצור בעבורכם מזנון בהתאם לדרישתכם,
ולספק אותו עוד לפני החג.

גבי רהיטים –
רח' שלבים 20 (בניין מרכזים) ת"א־יפו, טל' 03-832537

הפתיחה החגיגית
במוצ"ש 5.3.88
מצאת חשבת

כל לקוחותי, ידידי ומכרי –
אנא ראו זאת כהזמנה אישית!

על כל קניה במזומן –
ליטוגרפיה מהודרת
של ציירים ידועים

פתוח ברציפות

"חז"־הבכר דב
מאווררים מפוחים
■ לאולמות ■ מטבחים
■ ותעשיה
מאחל לגבי
עלה והצלח!
דרך שלמה 8 ת"א טל. 821602

לגבי ידידנו
מיטב איחולינו להצלחתך
א. בידרמן
מצודה
קופסאות לריפוד ותיקים בע"מ
תל־אביב – מטלון 86, טל': 03-379869 רמלה – הרצל 122, טל': 08-235657

לגבי!
מלא הטנא ברכות
רהיטי שנהב
ייצור ושיווק מזנונים בצבע שלייף־לק
רח' האורגים 5 בת־ים. טל. 5510459

שגשוג והצלחה
מ כ ל ־ ק נ ט בע"מ
יבוא, ייצור, ושיווק קנטים P.V.C.
מכונות להדבקת קנטים פרזול לתעשיית העץ
רח' קיבוץ גלויות 13, תל־אביב 68160
טל. 03-810060

לגבי!
אחולים מקרב לב להצלחה
ספיר ליבוביץ' בע"מ
ייצור דלתות למזנונים ומראות
ר' עקיבא 33 חולון טל'. 801297

לגבי!
ברכות נאמנות
מסעדת שער 1
בניין מרכזים
קבוץ גלויות 32 ת"א

לגבי!
ברכות להצלחה
בית רהיטי יהלום בע"מ
רח' האורגים 8, א.ת. חולון
טל: 03-5568282

לגבי!
מיטב האיחולים
רהיטי מור
ייצור חדרי שינה וחדרי ילדים
רח' אפעל 31, קרית אריה, פ"ת טל. 9221216
רח' שלבים 20, בניין מרכזים, ת"א טל. 827291

לגבי!
ברכות חמות
צבעי יוקרה
חזי את הרצל
עבודות צבע לרהיטים בטיב מעולה
רח' גלוסקא 6, אזור תעשיה חדש ראשל"צ
טל. 9612368

לגבי!
ברכות נאמנות להמשך מוצלח
הלפרין
חומרי פוליטורה וצבעי שלייף – לק לעץ
ייעוץ והדרכה חינם
פלורנטין 11 ת"א טל. 826813

לגבי!
מיטב איחולינו להצלחה
יקום סוכנויות ונציגויות בע"מ
תל אביב, רח' אילת 24 · טל' 821677, 660886

לגבי!
ברכותינו לעסקים טובים
צהובי שנן לופטה ושות'
וצוות המשרד

לגבי!
ברכות מקרב לב
המדביקים
חיתוך, חיבור והדבקת פורנירים
ופורמיקות בטיב מעולה, באחריות מעולה
בהנהלת איציק ודוד
התחיה 25 יפו ת"א טל. 810891

לגבי!
ברכות לבביות להמשך מוצלח
מפעלי י. בר־דוד בע"מ
ייצור ושווק מערכות ישיבה
המפעל: רח' קורדוביר 8 ת"א
טל. 836824, 03-822267

לגבי!
איתך לאורך כל הדרך
ח.ג. סחר בע"מ
יבואני פרזולי איכות HAILO – GRASS
דרך בן צבי 84 ת"א (בניין פנורמה) טל. 812164

לגבי היקר
כל האחולים האפשריים
מידידך בדרום
רהיטי קופל
חברת קופל קור בע"מ, שדרות.
טל. 051-897269

לגבי!
מחזיקים לך אצבעות להצלחה
צוות העובדים

לגבי!
ברכות לבביות להמשך מוצלח
רהיטי גזית
יצרני חדרי שינה מהגדולים בארץ
בסיטונאות וליחידים
אזור תעשיה חדש ראשל"צ. רח' חרב ג'רופי 3
טל. 9614150

לגבי!
המשך שגשוג ועליה
כהן אליהו
ייצור דלתות מאלון
בן דוסא 21, יפו טל. 823465

לגבי!
ברכות להמשך פעילות פורה
קנט לי בע"מ
התשובה לגימור עבודות נגרות
בן עטר 26 ת"א

לגבי, עלה והצלח!
נווה עצמון רהיטים
שלמה בן יוסף 18
צ'ק פוסט חיפה

לגבי! כה לחי!
שמחה כהן
חברה למסחר בעץ
לבידים, עצים
ולוחות דקורטיביים
הפלך 8 ת"א
821668

ברכות לבביות
מאחים
עופר נכסים
(1957) בע"מ
בית מרכזים יפו

פתיחה מוצלחת
והמשך טוב
רהיטקט

כה לחי!
דוברת
חברה לציוד צביעה
והתזה
הקישון 79 ת"א
טל. 810791

לגבי! ברכות להמשך מוצלח
אברהם כהן
ייצור ושווק ידיות עץ
אזור התעשיה עטרות י־ם ת.ד. 3124
טל. 02-853830

לגבי!
מיטב הברכות והאיחולים
דוד שלום פרזול
אספקה לנגר בסיטונות ויחידים
בן עזריה 3 יפו
טל. 836302

לגבי!
שא ברכות להצלחה
ד. קובר רהיטים
רח' לישנסקי 83 ראשל"צ (צמוד להיפרכל)

מצטרפים לברכות צבית וצוות פרסום "אורן" 03-331251 (רב־קוי)

שפות והשכלה תיכונית | למד והשכל | קורסים והכשרה מקצועית

המכללה למינהל
הגמנסיה העברית "הרצליה" תל־אביב
בגרות טובה
נפתחים קורסים
★ מתמטיקה 3 יח"ל (קורס אינטנסיבי).
★ תנ"ך, ספרות, לשון, אזרחות.
★ מתמטיקה 4־5 יח"ל.
★ אנגלית 4־5 יח"ל (מכינה).
הכנה לבחינות הכניסה של הטכניון
אביב
קודמים עד להצלחה
מוסד להשכלה בלימודי ערב
הגמנסיה העברית "הרצליה", רח' ז'בוטינסקי 106, תל־אביב. טל. 03-263111.
25% הנחה לנרשמים השבוע!
יעוץ אישי, מידע והרשמה
ה'־א': ימים א'־ה' בשעות 09.00-14.00 16.00-20.00
כמו כן מקיימת המכללה למינהל לימודים אקסטרניים בבאר־שבע 057-76704 ■ ירושלים 02-668383
שירה • ואיד • שוו, עוני • שקולניק

חדש – במדור הספרים האדומים
לאוניברסיטה
קידום – הכנה לבחינות פסיכומטריות
הספר האדום החדש – מעודכן ומותאם
לבחינות האחרונות, 400 עמודים של חומר
חדש לגמרי, 6 בחינות – מתכונת מלאות
1988

קידום – הכנה לבחינות בגרות
הספרים האדומים המורחבים והמעודכנים לשנת 1988
כוללים את כל הבחינות האחרונות עם פתרונותיהן המלאים
★ הכנה לבחינות בגרות בתע"י – ציונות.
★ הכנה לבחינות בגרות בתע"י – בית שני.
ימי הביניים, ראשית תקופת ההשכלה
★ הכנה לבחינות בגרות בתנ"ך
★ הכנה לבחינות בגרות בספרות
להצליח ולהתקדם – עם הספרים האדומים של קידום
ניתן להשיג בכל חנויות הספרים

ספרי חמד
בריטניקה לנוער
17 כרכים
אנציקלופדיה
האנציקלופדיה לנוער המומלצת ביותר
אף אחד לא מנסה להתחרות בה.
אף אחד לא מעז לחקות אותה.
אף אחד לא מצליח להגיע לרמתה.
במבצע 6 תשלומים חודשיים של 75 ש"ח כל תשלום (ס"ח 450 ש"ח)
ניתן לחזמין טלפונית או למלא את הספח חרצ"ב וכן דרך כרטיס אשראי
טלפון: 290907, 299483, 03-282031 וכן 24 שעות 03-743152
לכב' ספרי חמד, רח' מרכז בעלי מלאכה 20 ת"א
מצ"ב 6 שקים ע"ס 75 ש"ח כ"א לפקודת ספרי חמד עבור בריטניקה לנוער, 17 כרכים
שם משפחה ______ שם פרטי ______ כתובת ______ טלפון ______

Study in U.S.A
טל: 03-472707
בשעות 17.00-20.00
א.ס.א.
A.S.A
יעוץ לימודים בחו"ל
פסיכולוגיה • הנדסה • אמנות • ...

אוניברסיטאות בארצות הברית
יעוץ ★ הכוונה ★ הרשמה
כל סוגי לימודים אקדמיים לקראת תואר ראשון, שני או דוקטורט.
הכנה לבחינת TOEFL
• מבדקי אנגלית טופל • תרגום נוטריוני של תעודות
• ניסוח מכתבים ומילוי טפסים
משרדינו פתוחים: בימים א'־ה' 16.00 – 19.00, ג' ה' 9.00-12.00
ת"א בן יהודה 32 בנין אל על חדר 521 טל. 03-297324
Israel American Institute
COLLEGE ADVISORS

הסביבה
סדנא לעיצוב ואדריכלות
הרשמה לשנת הלימודים תשמ"ט
המגמה לאדריכלות:
אדריכלות ועיצוב פנים
אדריכלות ועיצוב אורבני
המגמה לעיצוב:
עיצוב גרפי, מוצר, סביבה
תערוכות, טכסטיל
והלבושות
מידע והרשמה: רח' מנורת המאור 6 (נחלת יצחק) ...
א'־ה' בין 8.00-14.00 טל. 255184/5. ...

המכון לשפה
הספרדית
המוביל בלימוד ספרדית בארץ
7 רמות • קורס אינטנסיבי • קורס לשפה שוטפת • קסטות ללימוד
הקורס למתחילים מאפשר לדבר תוך 4 חודשים
שעות קבלת קהל מ־א' עד ה' מ־16.00 עד 19.30 דיזנגוף 184, 220223, 03-481539

תפוח וָעֵץ 343 לילדים ולהורים

מדף הצעצועים

פלסטיק סביר

„קוואדה" היא חברה יפנית המבקשת לעשות לצעצועים מה ש"מיצובישי" עשו למכוניות. לאחרונה החלה „סולכור" באמצעות חברה בשם „סולבי" לייבא את הצעצועים היפניים.

בדקנו שני צעצועים המיועדים לתינוקות: הראשון – „גימבו בדלי". היפנים ממליצים עליו לבני חצי שנה ומעלה, ו„סולבי" סבורים שהוא מתאים לבני שנה פלוס. מותר, כך נראה, היפני על הישראלי.

בתוך דלי פלסטיק צהוב גדול מצויים חלקי פלסטיק צבעוניים – משחק הרכבה לפעוט, וגם פטיש פלסטיק גדול. בשלב ראשון יהלום בו התינוק סתם ככה, אחר כך יכניס בעזרתו את מוטות פלסטיק לחורים – כמו פועל יפני. חלקי המשחק נוחים לאחיזה ולשימוש. הדלי משמש מקום איחסון טוב. בני שנתיים ושלוש יכולים לבנות צורות שונות – ממטוס ועד פרפר – על פי הצילומים הצבעוניים שעל האריזה. גם המחיר סביר: 32.50 ש"ח נכון לדצמבר.

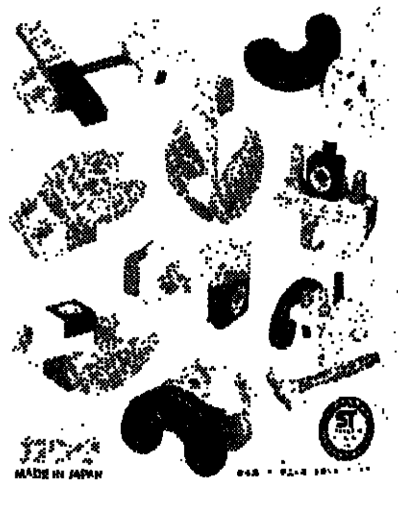

פתות מושך – מרכז פעילויות לפעוט בשם „לוקו לוקו", לבני חצי שנה ומעלה, שאינו נוח להפעלה. אי אפשר לחבר אותו אל דפנות המיטה או הלול אלא להניח על משטח חלק, אך הוא כבד, וקשה לתינוק לגרור אותו. המרכז מציע שלוש פעולות בלבד: ידית חורקת המזכירה מוט הילוכים ושני גלילי פלסטיק חלולים שלחיצה על כל אחד מהם מקפיצה כדורי פלסטיק קטנטנים. כשהסתכלנו בתווית המחיר – 63 ש"ח, נכון לדצמבר, החלטנו שההוצאה ממש בלתי מוצדקת כיחס לתמורה.

שושנה חן

תַּפּוּחֵי אֲדָמָה בְּתוֹסֶפֶת לֹא־כְלוּם

בשביל אֲנָשִׁים רְגִילִים המָנָה הַזֹּאת היא תּוֹסֶפֶת נֶהֱדֶרֶת לְבָשָׂר אוֹ דָגִים. בשביל אֲנָשִׁים שהם "מְשֻׁגָּעִים" לְתַפּוּחֵי אֲדָמָה (וְיֵשׁ הָמוֹן כָּאֵלֶּה), זוֹ מָנָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ.

כָּל מָה שֶׁצָּרִיךְ זֶה עֲשָׂרָה תַּפּוּחֵי אֲדָמָה קְטַנִּים מְאֹד, שְׁתֵּי כַּפּוֹת שֶׁמֶן, כַּף מַרְגָּרִינָה וּמֶלַח. אִם יֵשׁ לָכֶם תַּפּוּחֵי אֲדָמָה צְעִירִים מְאֹד, כָּאֵלֶּה עִם קְלִפָּה דַּקָּה וּבְהִירָה, לֹא צָרִיךְ אֲפִלּוּ לְקַלֵּף. רַק רוֹחֲצִים הֵיטֵב וּמְיַבְּשִׁים. אִם תַּפּוּחֵי הָאֲדָמָה קְצָת יוֹתֵר מְבֻגָּרִים, קַלְּפוּ אוֹתָם וְאַחַר כָּךְ נַגְּבוּ בְּמַגֶּבֶת.

שָׂמִים בְּסִיר (רָצוּי סִיר טֶפְלוֹן) אֶת הַשֶּׁמֶן וְהַמַּרְגָּרִינָה. כְּשֶׁהַשֶּׁמֶן נָמֵס שָׂמִים אֶת תַּפּוּחֵי הָאֲדָמָה וּמַקְשִׁיבִים לָרַעַשׁ שֶׁהֵם עוֹשִׂים. בְּעֶזְרַת כַּף עֵץ בּוֹחֲשִׁים קְצָת, כְּדֵי שֶׁהַשֶּׁמֶן יַעֲטֹף אֶת כָּל חֶלְקֵי הַתַּפּוּחַ. עַכְשָׁו מְנַמִּיכִים קְצָת אֶת הָאֵשׁ, מְכַסִּים אֶת הַסִּיר בְּמִכְסֶה וּמְחַכִּים כְּרֶבַע שָׁעָה. אֲבָל בְּמֶשֶׁךְ רֶבַע הַשָּׁעָה הַזֹּאת, בְּעֵרֶךְ כָּל 3–4 דַּקּוֹת, לוֹקְחִים אֶת הַסִּיר הַמְכֻסֶּה בִּשְׁתֵּי הַיָּדַיִם וּמְנַעֲרִים אוֹתוֹ, בְּלִי לִפְתֹּחַ. אַחֲרֵי רֶבַע שָׁעָה, כְּשֶׁתַּפּוּחֵי הָאֲדָמָה מוּכָנִים – כְּבָר תִּרְאוּ לְפִי הַצֶּבַע וְהָרַכּוּת – פִּזְרוּ מֶלַח וּ...תִתְנַפְּלוּ.

דניאלה שׁכּני

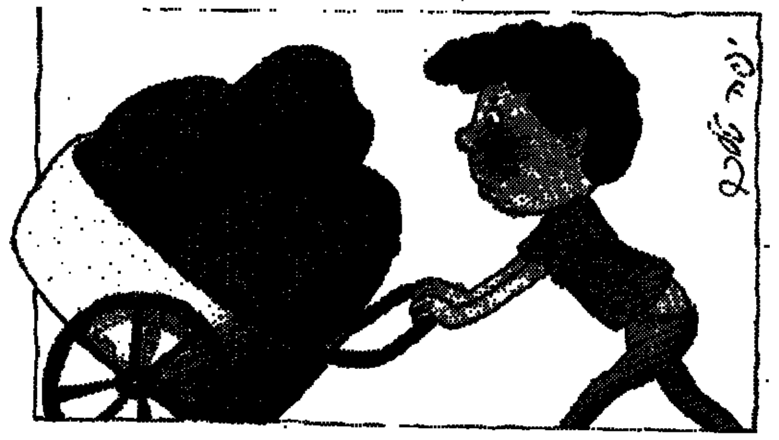

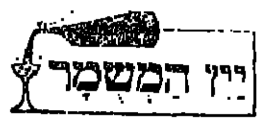

יֵין הַמְשֻׁמָּר

כָּל הַמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ וְהוּא צָרִיךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר, הוּא נַעֲנֶה תְּחִלָּה.

(בָּבָא קַמָּא צ"ב)

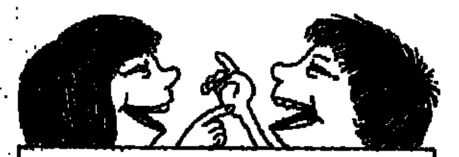

שָׂמֵחַ וּמְבַדֵּחַ

אוֹרֵחַ לָן בְּאַכְסַנְיָה. לְמָחֳרָת שְׁאָלוֹ בַּעַל הָאַכְסַנְיָה:

"נוּ, וְכֵיצַד יָשַׁנְתָּ?"

עָנָה הָאוֹרֵחַ:

"בָּרוּךְ הַשֵּׁם, יָשַׁנְתִּי יָפֶה, אֲבָל מָצָאתִי פִּשְׁפֵּשׁ מֵת עַל הַשְּׂמִיכָה."

– "אָז מָה?" – עָנָה בַּעַל הָאַכְסַנְיָה בְּבִטּוּל – "פִּשְׁפֵּשׁ אֶחָד אֵינוֹ וְלֹא כְלוּם."

הֵשִׁיב לוֹ הָאוֹרֵחַ:

"אַתָּה צוֹדֵק כַּמּוּבָן, אֲבָל אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵיזוֹ הַלְוָיָה גְּדוֹלָה הָיְתָה לוֹ."

אצבעות הקסם של רני

„יוסף מציג: הדייג והשד" • תיאטרון הקרון, ירושלים • כתיבה, עיצוב והפעלה: רחל ברקמן ורני גלקן • מגיל 4 ולכל המשפחה • כשלושת רבעי השעה.

יוסף, מן המזוודה של רני גלקן, הוא בובת־ספוג גדולת גוף ובעלת נפיים רקיקים, המתעוררת לחיים בזכות מגע הקסם של ידי מפעילתו. יוסף מתעקש שוב ושוב, כמו בהצגה שעברה (למי שזוכר), שאינו חב את חייו לרני וכי הוא חי ונושם בכוחות עצמו, דבר שאינו יכול להיות נכון. רוני שולפת את ידיה מתוך הבובה וזו צונחת ללא רוח חיים. לדעתי, זהו אחד מרגעי השיא של התיאטרון המופלא שלה. תיאטרון פשוט, אמיתי עד כדי צימרור, ושאינו זקוק לשום פעלול טכני מכל סוג שהוא כדי להוכיח את קסמו.

נלקן מערכת, כמו בפעם שעברה, את סיפור תולדות תיאטרון הבובות, ביוסף

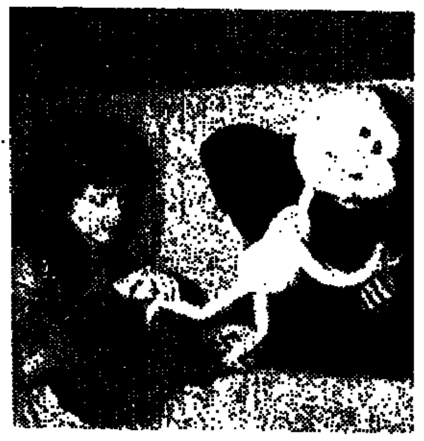

ובסיפור נישואיהם האומללים של מוסקה הדייג ושל קובה, אשתו הרשעה והשתלטנית. הצגה בתוך הצגה.

בובת הספוג יוסף, חיה בכוח הכי־שוף שבידיה של נלקן. שתי הבובות האחרות מופעלות על־ידי מפעילה נוספת, הנסתרת מעין הצופים. וכך יש לנו שתי הצגות. ההצגה של רוני וההפעלה המופלאה של יוסף, והשנייה – התערבותו של יוסף בסיפור הדייג. הראשונה קסומה, מרתקת, אנושית, תיאטרלית, נהדרת, והאחרת משעממת, לא מעניינת ומייגעת.

תוך כדי ניסיונותיו הכושלים של הדייג לדוג דג לארוחת הצהריים בהצגה השניה, נגלים לפנינו מעמקי הים, נלקן ושותפתה ברקמן, עיצבו דגים ווהרים המשייטים במעמקים לצלילי מוסיקה. חבל שהקטע היפה הזה מתארך עד אין סוף וקוטע את רצף ההצגה.

ולמרות כל אלה, כדאי לראות את ההצגה – בזכות אצבעות הקסם של רני נלקן.

שרה ארנון

ממדף הספרים

דמעות של סליחה

לא אשם • מאת זיגמונד מוריץ • תרגום: אלי נצר • ציורים: קרולי רייך • הוצאת הקיבוץ המאוחד • 192 עמודים.

הזמן: סוף המאה הקודמת. המקום: העיר דֶּבְּרֶצֶן, הונגריה. הסיפור: נער כפרי עני, מישי שמו, מגיע לעיר כדי ללמוד בבית־הספר. מישי הוא תלמיד מצטיין, והצטיינותו היא שזיכתה אותו במילגה המאפשרת לו ללמוד בעיר. כמעט כל רואיו של מישי מכבדים אותו, אבל כבוד, כידוע, אינו מטבע עובר לסוחר. הוריו של „התלמיד הצעיר", וכך כונו בימים ההם בהונגריה תלמידי כתות הי"ו), אינם יכולים לסייע לו בתחום זה של מטבעות ומרשרשים.

מישי חש על בשרו את יסורי העוני, המתעצמים שבעתיים על רקע מצבם הכלכלי השפיר של התלמידים האחרים הלומדים אתו. למרות זאת, הוא נוהג כלפי חבריו בנדיבות חברית שלא תמיד נענית במידה שווה.

הסיפור עצמו יכול היה להיות מושך יותר, אילמלא הוקדש בו מקום רב כל כך לדמעותיו של „התלמיד הצעיר". יש סיפורים, המעלים דמעות בעיניים בלי שהמלה „בכי" נזכרת בהם אפילו ברמז. סיפורים אחרים מתארים בפרוטרוט בכיות גדולות, אבל הקורא בהם נשאר אדיש כמעט וכך, לצערי, בספר שלפנינו.

מישי מתהלך בעולם על מהוגנותיו: כל אדם הנגלה לפניו מבהיל אותו, והוא כמעט מבקש סליחה על עצם העובדה שהוא חי. ייתכן שהמחבר מנסה להמחיש לנו כאן את שפלות רוחם של האיכרים והעניים בהונגריה של סוף המאה שעברה, אבל נדמה לי שאפילו בהקשר זה, צניעותו המופלגת של מישי וביישנותו, נראות מוגזמות. בכל מקרה, הנסיון לשוות לתכונות אלה משמעות חיובית, נכשל לחלוטין.

בהקדמה לספר נאמר שהמתרגם פסח על קטעים מסויימים מן הסיפור, שעלולים היו, לדעתו, להיות בלתי מובנים לקורא העברי בן זמננו. נראה לי שעבודת העריכה והקיצור נעשתה בזהירות רבה, כמעט ביראת קודש. המתרגם היה מיטיב עם הגירסה העברית של הספר, אם היה נוטל לעצמו חירות רבה יותר, ומשמיט קטעים רבים, לרבות כמה מקטעי הדמעות שהזכרנו קודם. שמו ההונגרי המקורי של הספר: „היה טוב עד מוות", ממחיש את הפאתטיות המזומנת בו.

לסיכום: לפנינו ספר שעלילתו מותחת ומעניינת, אבל קטעי האווירה והתיאור שבו לא אמינים ואפילו מרגיזים. מי שזוכר ספרים אחרים שנכתבו בהונגרית, כמו „הנערים מרחוב פאול", (נפעלית „מתניים") לפרנץ מולנר, או „ציבי" לבלא סגש, יתאכזב. על כגון זה נאמר, שאויבו הגדול של „טוב" הוא „טוב מאוד".

יבשם עזהר

בריג' מאת רחל שמיר

שני צדדים למטבע

"שוב קלעת בול", אמר בהתפעלות אחד מיריביה של הגברת גולדברג כשהציץ ברישום הרץ.
זה היה כמעט סוף המירוץ וליד כל השולחנות, בלי יוצא מן הכלל, הכריזו וביצעו 3־הארט. הגברת גולדברג מצאה דרך להכשיל את החוזה.
מדובר במערך הבא:

צפון
♠ K J
♥ Q 8 5
♦ Q 7 6 4 3
♣ Q 8 4

מערב
♠ Q 10 9 3
♥ A 6
♦ A K 10 8 5
♣ A 2

מזרח
♠ 8 7 6 5 2
♥ 10 9 2
♦ 9
♣ J 9 7 5

דרום
♠ A 4
♥ K J 7 4 3
♦ J 2
♣ K 10 6 3

חילק דרום – דרום־צפון פגיעים.

ההכרזות:

דרום	מערב	צפון	מזרח
1 הארט	X(כפל)	XX(כפל כפליים)	1 ספייר
פאס	2 ספייר	3 הארט	פאס
פאס	פאס		

"אילו משכתי את שלושת האלופים שלי ואת המלך ריאמונד, אף אני הייתי מאפשרת את ביצוע החוזה," אמרה הגברת גולדברג. "אולם, מאחר והמטרה היא להכשיל – חיפשתי דרך. ראשית משכתי את האלוף ריאמונד ולמרות הרמז של שותפי לא המשכתי בריאמונד ונסיתי את מזלי בקלאבים. משכתי את האלוף קלאב והמשכתי בקלאב, בו זכה דרום כיד. הוא החל כמשיכת שליטים. וכיתי מיד כאלוף הארט, הרהבתי עוז ושיתקתי דיאמונד קטן אותו חתך שותפי, שותפי החזיר קלאב שאותו חתכתי אני להכשלת החוזה".

לאחר שהגברת גולדברג ושותפה עברו לשולחן הבא אמרה ניבורתנו לשותפה: "לא רציתי להביך את דרום, אולם אילו על האלוף דיאמונד שלי הוא היה זורק את הנסיך דיאמונד, איני יודעת אם הי' מעיזה להשתמש בתכסיס זה והייתי קרוב לוודאי מגינה כמו כולם ומאפשרת את ביצוע החוזה."

כמו שנאמר: שני צדדים למטבע.

שחמט מאת אורי צחור

כחץ מקשת

אירועי סט ג'ון, בקנדה, הסתיימו באליפות העולם השניה בשחמט בזק בה ניצח "הקוסם מריגה" אלוף העולם לשעבר, מיכאל טל. אלוף העולם הראשון בשחמט בזק גארי קספארוב, ואלוף העולם לשעבר בשחמט, אנאטולי קארפוב, לא הגיעו אף לשלב חצי הגמר.

5 דקות למשחק, לכל שחקן, הוקצו בתחרות זו. 64 המשתתפים ערכו 32 דו קרבות בני ארבעה משחקים כאשר המפסיד יוצא מהמרוץ. בשלב השני, נוצח קארפוב, 2.5:1.5, על ידי הסובייטי אלכסנדר צ'רנין. ברבע הגמר נוצח קספארוב, 2.5:1.5, על ידי הבולגרי קיריל גיאורגייב בן ה־22, המדורג במקום ה־21 בעולם. בחצי הגמר הפסיד צ'רנין למיכאל טל, בן ה־51, 2.5:1.5. בין גיאורגייב ורפאל ואגניאן היתה התוצאה, לאחר שבעה משחקים, 3.5:3.5 במשחק השמיני ניצח ואגניאן. בגמר הביס טל את ואגניאן 3.5:0.5 וזכה בפרס של 50 אלף דולרים קנדיים.

ניצחון מפתיע

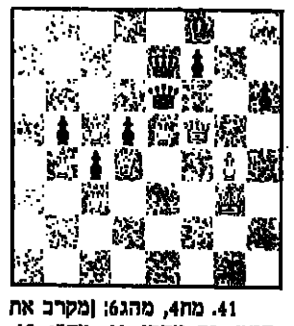

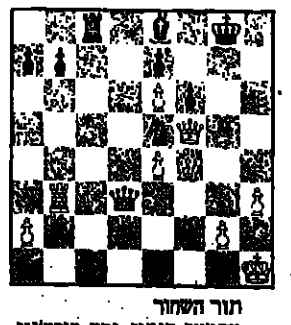

רג'ין אמיליה 1988

©תשבץ תרתי־משמע מאת נדיב אבידן

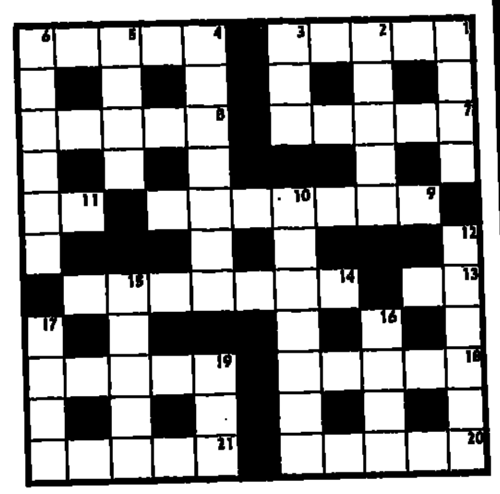

מספר 221

מאוזן:
1. הן לא מתות מצרות (5)
4. הרי באנף כח אדם, הוא נחשב לסופר (5)
7. מלוה רק למחזאי (5)
8. ובכן מרופא אפשר לקבל שוקו בירושלים (5)
9. יש לטוס אבר של עוף (7)
11. ארי חלב טלע (2)
13. פעם זה נשמע חזק (2)
14. זו לא תורתו של ספנסר (7)
18. האבא של אשתו רב – מתוק שלי (5)
19. קוף לא יחזיק מעמד בבגדים, למשל (מ) (5)
20. בנה חמור וזו החוכחה (5)
21. אפשר שפרזיטים יתגוררו באותו בנין (5)

מאונך:
1. היא מתה על רפואה (4)
2. מה שנשאר מהאוניברסיטה לאחר השריפה באביב (5)
3. היו לו היסוסים במניות החשוד (6)
4. כולם מסכימים שאני אסון (4,3)
5. מלורקה לא נצפה שינהג ביושר (4)
6. התרגזות באת בסוף (6) (ע"ש אילן גולדהירש)
10. דג בלע את המורה שלי – זה נשמע מחשמל (7)
12. מחזיקים בסטוק סיני ממרוקו (6)
15. איזו מין תוספת לאוכל זו, כמו חבר הכנסת כהן (5)
16. זהו זהו אפשר ליהנות מכסף זו (4)
17. הנה הברזל (4)
19. מחשמל אפשר לקבל שוק (3)

"בין הפותרים יוגרל סך 25 ש"ח.
את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע "ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177, מיקוד 61091 ת"א.

שעה של פנאי
תשבץ מאת הלל הרשושנים

מספר 1462

לרגל חג הפורים 23 פרסי ספרים יחולקו בין הפותרים נכונה. המען למשלוח פתרונות "הלל", תשבץ פורים, ת.ד. 20227, ת"א, (61201). ספר עזר למותרים: "מגילת אסתר". פורים שמח ומבדח!

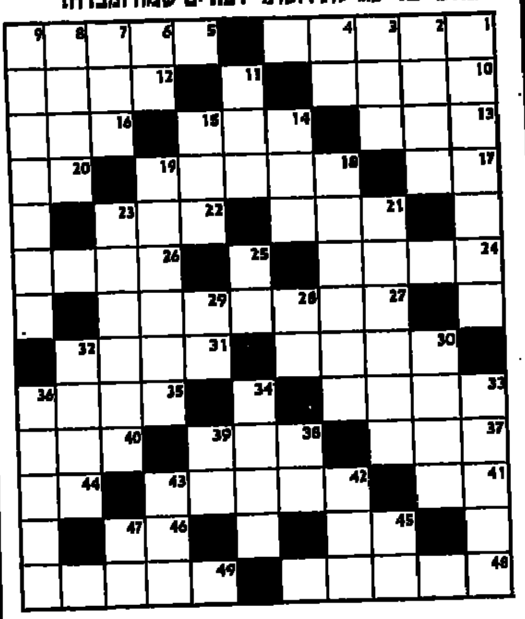

במאוזן – מימין לשמאל: 1) יום משתה ושמחה לרגל מפלת המן 5) הטיפש שבעשרת בני המן 10) "תרדיף" (שם נרדף) ללבלר 12) "תרדיף" ל"מבול" 13) החוטים העוברים לאורך האריג 14) חוסר מנוחה נפשי 16) הזכר שבעזים 17) אני – "ערוף־ראש" 18) הקודה שמעל לפתח 20) קיר זקוף 21) חלק של מסכת במשנה 22) "תרדיף" ל"נס" 24) אנא להשלים את הפסוק "אף תכון תבל בל ..." (תהלים צ"ו); 26) מגדף; מחלל 27) מלך טיפש 30) הזמן שהיצור חי בעולם 31) צמח בעל טעם וריח חריף; "נענע" 33) שבועה; נדר 35) מדינה ערבית 37) יתד לרסן הבהמה 38) מחסן לתבואה 40) קרש דק 41) אינו אוכל ואינו שותה 42) מחבר יצירה בלא הכנה מראש – "אימפרוביזטור" – מתחדישי חלשונאי הלל הרשושנים 44) כרך בהולנד 45) נקי מפשע 46) יין ישן נושן 48) רוח בוקר 49) מדינה באו"ם.

במאונך – מלמעלה למטה: 1) "תרדיף" לרש"י במגילת אסתר 2) אסתר המלכה ירשה אותה 3) תיקו בשחמט – בלעז 4) מטבע יפני 6) שטח מים ענק 7) פרי השמן 8) "תרדיף" ל"תמסח" 9) נציב המלך בפרס העתיקה 11) פיתקה 14) "תרדיף" ל"חזון" 15) שפת נהר 18) מושב בנגב המערבי ליד רצועת עזה 19) מישהו, פלוני 21) סוג של מטוס – ביטוי לועזי 23) שליח המלך בפרס העתיקה 25) שניים 28) מבני נח 29) גבוה 30) מנוי על עתון 32) שמה העברי של אסתר המלכה 33) קומץ קטנטן 34) אחת מחמש המגילות בתנ"ך 36) אגוז־הודו, "קוקוס" בלעז 38) מילת שלילה לעתיד 39) אדון 42) תכונת־האדם 43) בחורת פנים 45) נקב 47) נכרי.

"כתב" ציורים

לפניך ביטוי אשר התחפש לכבוד פורים.
מאחורי הציור שלפניך עומד מושג, פתגם או צרוף מלים, שאותו עליך לגלות. הקשר בין הציור למושג הוא קשר אסוציאטיבי. ניתן להיעזר במספר האותיות של כל מלה. קריאת הספרות היא מימין לשמאל (4, 3).
בין הפותרים יוגרל הספר כל השירים מאת נעמי שמר.

הפתרונות והזוכים

פתרון גליון 1254
● עשים חושבים: פ"ו, ת"ק, ר"ג, ר"ו, נ"ג.
● כתב ציורים: השקפת עולם.

פתרון חידת "אותיות ומספרים" מספר 1192

8540	13
78	656
74	
65	
90	
78	
12	

שמות הזוכים וזוכי צ.ה.ל. בתגרולת 17 פרסי הספרים "אותיות ומספרים" 1192
שהית כוחיי, ר"מן אורה אגם, חולון; עפרה מנדלביץ, הרצליה; חיים אביצור, ראשל"צ; אוילת אביטן, ירושלים; מנשה כתב, עכו; יהודה לנג, חיפה; ורדת שמידקו, ק. מרחביה; בלהה ויורם בן־עמי, מגדל־העמק; משה חנן, צפת; צבי גיל, קרית־ביאליק; צבי שדמה, ק. ניר־עוז; מזל אלפסי, צ.ה.ל. יעקב קלנדין, צ.ה.ל. משה נתן, צ.ה.ל. מאיר לביא, צ.ה.ל. אלירן מימון, צ.ה.ל.

שמות הזוכים בתגרולת 21 פרסי הספרים – תשבץ חשבוע מס. 1456
פרס א': יששכר המבורגר, פ"ת.
בת־אל מליתי, ק. שמונה; אלדד דהן, ערד; ויקי אלויה, גבעתיים; ינעם בכור, חיפה; אבי גונן, אשקלון; אלי לסרי, ירושלים; נועה שפרן, חולון; גלאורה תמי, ראשל"צ; יעקב מורדו, ת"א; טליה דונג, חדרה; חיים ליבוביץ, ירושלים; משפחת רז ירושלים; סמדר דקל, ת"א; ריקי עובדיה, באר־שבע; יאיר ברד, צפת; דינה בן־דוד, חיפה; שמואל הרטוב, בני־ברק; נילי סמולינוב, ת"א; יואב מילוא, הוד־השרון; צדוק סופרה, ת"א.

שמות 5 חיילי צה"ל, שזכו כ"א בספר, בתגרולת תשבץ חשבוע 1468
לימור שאולי, צה"ל; שמואל מצליח, צה"ל; שמואל מועלם, צה"ל; אבי כהן, צה"ל; סגן ר"ר היינריך גראילו, צה"ל.

שמות 5 חיילי צה"ל, שזכו כ"א בספר, בתגרולת "אותיות ומספרים" 1180
אמנון מועלם, צה"ל; צביקה רחמן, צה"ל; יפה טוביאק, צה"ל; משה סוזלובסקי, צה"ל; יפה ארז, אילת.

אותיות ומספרים

מספר 1195

הציור השבועי לילד

איפה מרדכי היהודי?

מטבעות ומדליות מאת חיים לנגלבן

לזכור ולא לשכוח

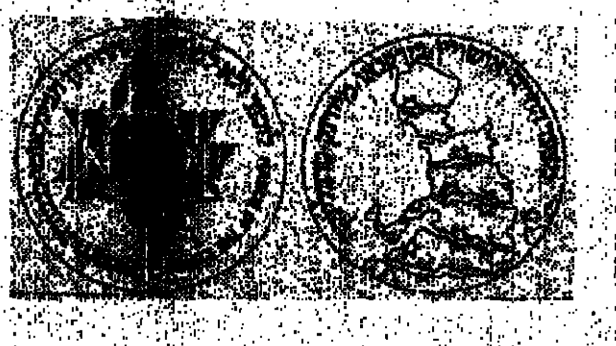

במלאת 45 שנה למרד גטו ורשה, הוחלט לקיים את החידון השני לגבורה יהודית במלחמת העולם השניה, בפולין, על חורבות גטו ורשה, 17 באפריל 1988. החידון הראשון התקיים בערב יום השואה בירושלים לפני כשנתיים.

אברהם חירשזון, מנהל החידון הבינלאומי לגבורה יהודית, אמר, כי במסע זה ישתתפו כאלפיים בני נוער יהודים מכל רחבי תבל. בחידון עצמו ישתתפו אותם צעירים אשר יזכו במקומותיהם בחידונים שייערכו בארצות מוצאם.

על בולים ובולאים מאת חיים לנגלבן

האדריכלות הבריטית באירופה

ההתרגשות החזותית של האדריכלות הבריטית המודרנית, מוצאת ביטויה בארבעה בולים יפהפיים חדשים של הדואר המלכותי הבריטי, שהונפקו ב־12 במאי 1987.

הבולים מראים דגמים של בנינים בולטים באירופה, שתוכננו על־ידי אדריכלים בריטיים ידועים בעולם כולו.

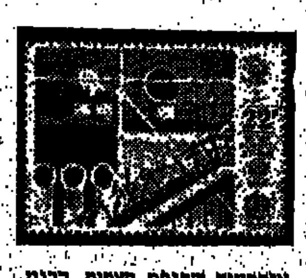

כצורה בולטת, לעיני כל העולם, המרכז, דראמטי ובלתי קונבנציונאלי בעיצובו, משמש לתערוכות, ספריות, ואירועים תרבותיים. ה"שטאטסגאלרי" בשטוטגארט, המוצגת על הבול השלישי בערך של 31 פני, הינה המוזיאון הפופולרי ביותר בגרמניה, מבחינת מספר המבקרים. המתכננים הבריטיים ג'יימס סטירלינג ומייקל ווילפורד ניצחו בתחרות, בה השתתפו תריסר אדריכלים אחרים, ביניהם תשע

איפסוויץ' שבנפת סאפוק, הבנין שתוכנן על־ידי נורמאן פוסטר, מושווה לא אחת לפסנתר גדול.

הבולים בערכים של 18 פני, 22, 31 ו־34 פני

למד בגרות בקלות
וחסוך 1,000 $

הרשמה לקורסים מזורזים למועדי יוני 88', ינואר 89'.
לימוד בכתב, לימוד ערב או משולב לפי בחירה.

רק במכונים האמריקאים • שכ"ל זול ב-20%-50% מבתי־ספר אחרים. למשל, הנרשם ל-2 מקצועות בכתב משלם 225 ש"ח למקצוע. הנרשם לכל המקצועות בכתב משלם 166 ש"ח למקצוע. הנרשם ל-2 קורסי ערב, מקבל 3 קורסים נוספים בכתב חינם!
• 25% הנחה לחיילים • 35 שנות נסיון • 95% הצלחה בבגרות • 8 רמות במתמטיקה ואנגלית • חומר הלימוד מסוכם בתמצירים • ביטוח הצלחה אם תלמיד לא מצליח בבחינות יוכל לחזור על הקורסים חינם
• הכנה לכל מועדי הבגרות לאוניברסיטה ולטכניון.

לכ' ת.ד. 28124 ת"א לטפ' 97 מיקוד 61291
אבקשכם לשלוח אלי חינם חוברת הסבר
שם וכתובת: ______
טל. ______

חינם - 24 שעות ביממה
חייגו ברגע זה לטל. 03-201392, 04-669041, 02-221933, 057-73714
גם בלילות ובשבתות מסור/י פרטיך ותקבל/י לביתך חוברת הסבר - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 9:00-19.00 רצוף

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשתוף המכונים הברמים. 35 שנות נסיון, 95% הצלחה

האינציקלופדיה העברית הגדולה

שי חנם לכל מזמין

כל 35 הכרכים בהספקה מיידית

במחיר כולל של -.2496 ש"ח וב-12 תשלומים

שי חינם: האינציקלופדיה הראשונה שלי 12 כרכים

לכב' תערוכות ספרים - סוכנות מסדה
רח' אלנבי 76 ת"א, מיקוד 65172

נא לשלוח לי את 36 הכרכים הנ"ל וכן את 12 הכרכים שי חנם ומצרף 12 צ'קים של 208 כ"א ובס"ה 2496 ש"ח
השם ......
כתובת ......
טלפון ...... חתימה ......

אנו מספקים גם: לימוד שפות בקסטות, אינציקלופדיה אביב, בריטניקה, תנ"ך קסוטו, מילון עברי, מילון אנגלי וכל יתר הסדרות
משרדנו פתוח: מ-09.00 עד 13.00 ומ-16.00 עד 18.00 טלפון 659395
ובבית 236662 גם בשבת

יש עתיד

בטכנאי חיל האויר מציע לך עתיד בטוח באחד המקצועות הטכנולוגיים: תעופה, אלקטרוניקה, מיכשור ובקרה

הטכני של חה"א
ביה"ס לטכנולוגיה ואלקטרוניקה תעופתית.

קורסי ערב להכשרת כתבי ספורט

בהדרכת כתבי ספורט בכירים

● **מטרת הקורס**
הכשרת כתבי ספורט בעלי ידע והתמצאות ברזי הכתיבה העתונאית והשליטה בדיווחי הספורט השונים ובעיקר כדורגל וכדורסל.

● **הלימודים**
6 חודשים, פעמיים בשבוע בשעות הערב.

● **תוכנית הלימודים**
כוללת עבודה מעשית בשטח, מדורי ספורט ברדיו ובטלויזיה, סיקור גביע אירופה לאליפות בכדורסל, דיווחים ישירים ממגרשי ספורט בארץ ובחו"ל, הפקת גליון עתון ספורט.

● **המרצים**
בין המרצים, דני דבורין, שאול אייזנברג, יהושע שגיא ואחרים.

● **מנהל אקדמי**
נוח הלפרין

משרדינו פתוחים בין השעות 09.00-19.30 רצוף

ירושלים	תל-אביב	חיפה
יפו 36 מול בית יואל טל. 221933	בן יהודה 32 מגדל אל-על ת.510 טל. 201392 295529	בלפור 5 פינת נורדאו טל. 669041

מכון ישראלי למינהל | עתון חדשות הספורט | המרכז הישראלי לתקשורת המונים

המכללה לחינוך גופני

ע"ש זינמן

במכון וינגייט

מודיעה על פתיחת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ט

פרטים והרשמה
חומר הרשמה יישלח למצרפים 22.- ש"ח (כולל דמי משלוח) לפקודת: המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט. נא לשלוח לפי הכתובת: המדור לרישום ולקבלה, המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט, מיקוד 42902, טל' 053-29222 (מרכזיה).

טלפונים ישירים למדורי ההרשמה:
מסלול רגיל — 053-29239
השלמת תואר (מ"מורה בכיר" ל- B.Ed.) — 053-29262
מכינה קדם-אקדמית — 053-29206

הנהלת חשבונות

בביתך בזמנך הפנוי
לקבלת פרוספקט על קורסים בכתב להנה"ח סוג 1 + 2
טלפנו 24 שעות ביממה
טל. 03-868410
לכבי המכונים האמריקאים
ת.ד: 28124 ת"א
מיקוד 61281 (למסי 54)
שם וכתובת ______
טל. ______
המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשיתוף המכון הישראלי למינהל

הלוח
הי"ם לא מפסיק לצלצל
הכללי

בית־הספר המרכזי להשתלמות מורים

משרד החינוך והתרבות · האוניברסיטה העברית בירושלים
מרכז הסתדרות המורים בישראל

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ט!

א. לימודים אקדמיים בשעות אחה"צ והערב
מקרא · היסטוריה של עם ישראל · תולדות האומנות · ספרות עברית · חינוך · לשון עברית · גיאוגרפיה
הצטרף/י למאות הגננות, המורים, המנהלים והמפקחים שלמדו במוסדנו ...
(בוגר אוניברסיטה) מטעם האוניברסיטה העברית.

ב. מסלול לימודים לבכיר ולהסמכה לחטיבת הביניים
הנחות בשכר הלימוד!

ג. לימודי בוקר - בשנת שבתון
הבטיחו לעצמכם מקום בקורסים שנתפרסמו בתכניתנו, באירגונים ובעיתונים - למידה מתוך הנאה והנעה!

הקורסים
1. ירושלים והרי יהודה
2. אתרים ונופים - מרמת־הגולן ועד הנגב
3. החי והצומח באזורי־הארץ השונים
4. אמנות חדשה והינוך מוזיאלי
5. התיאטרון ובית־הספר
6. אמנות הקולנוע - תולדות וסוגיות
7. רכז מחשבים
8. חכרת המחשב
9. ספרות ילדים
10. מיומנויות בינאישיות - גישה פסיכולוגית התנהגותית
11. סדנה יצירתית
12. הוראה וחידונים בשיתוף עם ...
13. אנגלית - ברמות שונות
14. שיקום הקול והדיבור
15. חגי ישראל - גישה אינטגרטיבית
16. תולדות השואה והוראתה בבקיע (כולל מסע לפולין)

פתיחות ודאגה למורה הלומד!

הרשמה במשרד בית־הספר, בן־סרוק 8, תל־אביב, טל' 03-260211
בימים א', ג', ה', בין השעות 16.00-19.00

בסמ"ת

בית הספר להנדסאים וטכנאים
הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

כל מה שרצית לדעת על בסמ"ת

תצוגה טכנולוגית

ציבור התלמידים, התלמידים, ההורים, המורים והציבור הרחב מוזמן ...

בתצוגה טכנולוגית

אשר תערך בבית ספרנו, ברח' בלפור, הדר הכרמל בימים: שלישי, רביעי וחמישי 15.3.88, 16.3.88, 17.3.88 בין השעות: 9.00-16.00

במסגרת תצוגה זו, ניתן לראות מדגם מיצג של מחלקות בית־הספר ולקבל מידע על אפשרויות הלימוד הפתוחות בפני כל תלמיד/ה עם כניסתו/ה לביה"ס.

בתצוגה יוצגו, בין השאר:

* מעבדה לרובוטיקה
* מערכת ממוחשבת לקריאת אותות מורס בעזרת מחשב אישי.
* מערכת ממוחשבת אוטומטית לדגימת מים
* צוללת מרומזר מבוקר ע"י בקר מתוכנת
* מערכת אוטומטית לגלוי וכבוי שריפות.
* מחסן אוטומטי ממוחשב
* מכונה לפתוח מעגלים מודפסים
* מערכת קירור אישית עבור צוות חדר ניתוח
* מעבדת תכנון באמצעות מחשב (CAD/CAM).
* מוצגים נוספים בתחום הכימיה התעשייתית, בניה, רכב, מכונות, אוטומציה ובקרה.

בבסמ"ת נפתח מרכז מחשבים חדשני בו לומדים כל תלמידי ביה"ס. מרכז המחשבים נמצא בקרית הטכניון, בסמ"ת - בית קונין. המעוניינים יכולים לבקר בו בתאום מראש. טל' 221612.

ביה"ס מקנה:

* תעודת בגרות - למסיימי י"ב כתות בכל המגמות המקנה זכות ללימודים אקדמיים בטכניון ובאוניברסיטאות
* קיימת אפשרות לגשת לבחינות בגרות במתמטיקה - 5 יחידות, בפיסיקה 4-5 יחידות ובאנגלית 5 יחידות.
* סיווג מקצועי בתחום ההתמחות

תעודה טכנולוגית - כרטיס כניסה למקצועות המחר.

בוגרי כיתות י"ב של בסמ"ת יכולים לבסס את עתידם המקצועי ...

ייעוץ והכוון אישי

הרשמת תלמידים ותלמידות לכתות י' לשנת הלימודים תשמ"ט 1988/89

בסמ"ת - הדרך לטכנולוגיה שנות ה-2000

הנרשמים עד פסח. יפנו עדיין משכר"ל המוזל הקיים
ויוכלו להתחיל בלימודים,
במרץ או אחרי פסח, בהתאם לבחירתם!

1988

כמה שווה לך לשלוט באנגלית

מבצע החודש!
חינם
• קסטה ללימוד עצמי
• מילון עברי־אנגלי

תוך זמן קצר להפליא, תוכל ללמוד, לשמוע, לדבר, לקרוא ולכתוב אנגלית נכונה בשיטת הוראה אינדבידואלית המותאמת במיוחד לך!

• 12 רמות לימוד (כולל כל הרמות).
• אנגלית לבגרות • הכנה ל-TOEFL
• קורסים למתחילים - A.B.C

המכונים האמריקאים לשפות

מדור לימודים

תמלילנות וקלדנות

הרשמה לקורסי בוקר וערב.

גם אתה יכולה להרויח 1500 ש"ח בחודש, בתמלילנות או קלדנות

מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

עיצוב אופנה

הרשמה לקורסי בוקר וערב בת"א ובחיפה.

מכון ישראלי למינהל

הנהלת חשבונות

הרשמה לקורסים סוג 1+2;3

מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

עיצוב פנים

מכון להכשרה מקצועית

יחסי ציבור

קורס דו שנתי לקומוניקציה ברמה אקדמאית לעיתונאות, יחסי ציבור, דוברות, פרסום וטלויזיה

מכון ישראלי למינהל · מרכז ישראלי לתקשורת המונים

גרפיקה

הרשמה לקורסי בוקר וערב בת"א

למד גרפיקה וציור בביתך בזמנך הפנוי

המכונים

גם מזכירה רפואית
גם מזכירה בכירה בקורס אחד

מכון ישראלי למינהל

יעוץ מס

המקצוע המבוקש היום

מכון ישראלי למינהל